

בין הצמחייה למצוי

דו"ח האיומים על המסדרונות האקולוגיים

צילום: משה כהן

ע"ר
החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

הדו"ח המלא מפורסם באתר החברה להגנת הטבע
www.teva.org.il

בין הרצוי למצוי

דו"ח האיומים על המסדרונות האקולוגיים

כתיבה ועריכה: ד"ר עפרי גבאי ואסף זנזורי

סקר: יעל זילברשטיין-ברזידה, יצחק כהן, עמית מנדלסון, לביא קורן, אבנר רינות

מנהל קריאייטיב: יגאל אמור, we amor

עיצוב: גדי גרשון, רועי בלנק, we amor

תודתנו על הערות החשובות שהתקבלו מהאנשים הבאים:

דרור בוימל, שי טחנאי, שמוליק ידבב, יעל לביא-אפרת, ניר פפאי, משה פרלמוטק, לירון שפירא, אברהם שקד - החברה להגנת הטבע,

דותן רותם רשות הטבע והגנים.

מיפוי: דקלה זיידמן, יחידת הממ"ג, החברה להגנת הטבע.

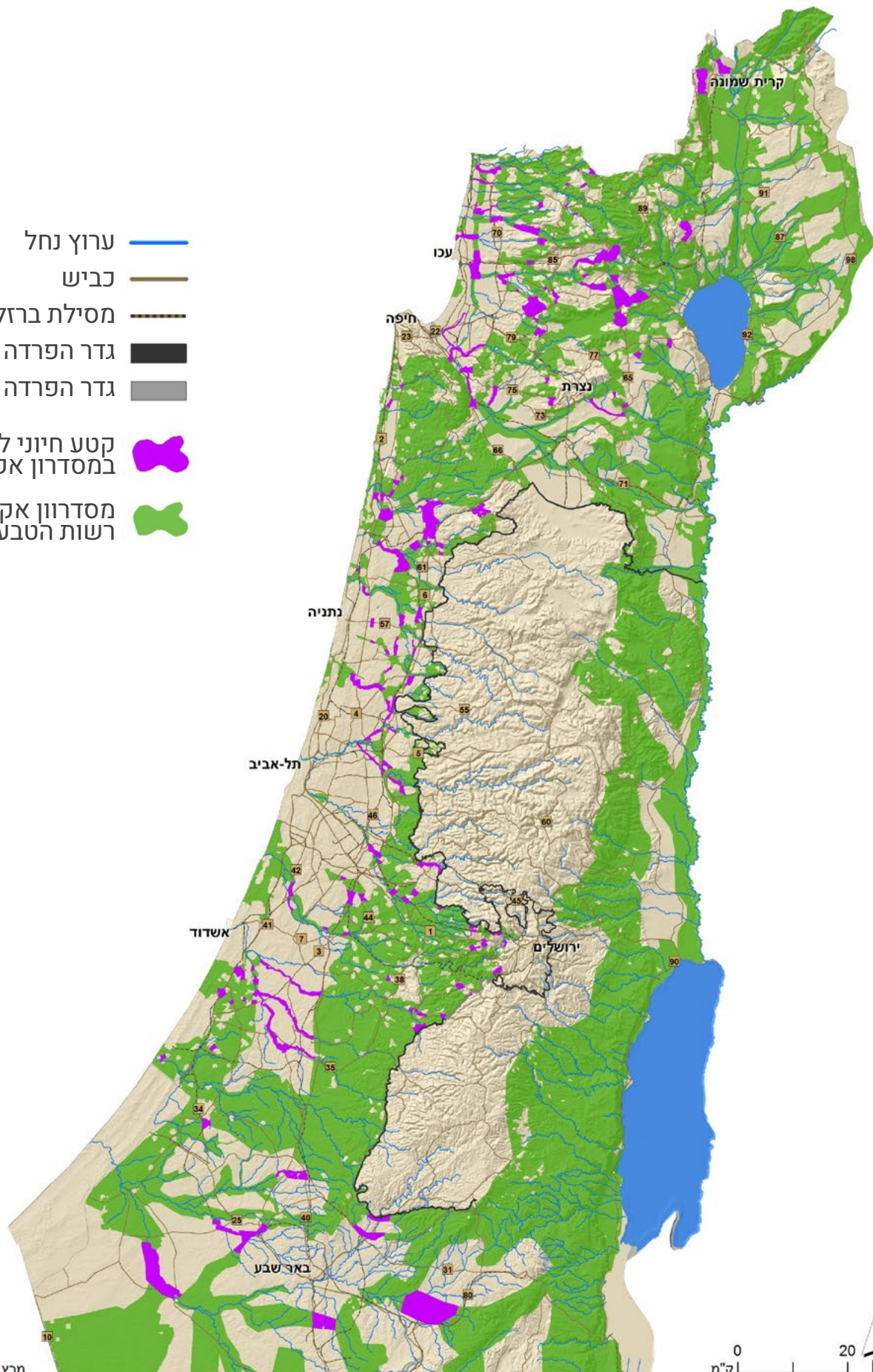
מרץ 2019

תוכן העניינים

4	מפת מסדרונות אקולוגיים ארצית
5	תקציר מנהלים
7	הקדמה
17	חלק א' - ההיבט התכנוני
23	צווארי בקבוק ומסדרונות מאוימים
24	מחוז חיפה
44	מחוז מרכז
80	מחוז ירושלים
98	מחוז דרום
122	מחוז צפון
162	חלק ב' - ההיבט הממשקי
168	הרי ירושלים
175	גליל
182	נגב
188	המסדרון הארצי מזרחית לשוהם
194	המסדרון הארצי בין חדרה לאום אל-פאחם
210	סיכום
217	מקורות

קטעי מסדרונות אקולוגיים חיוניים לשימור

- ערוץ נחל
- כביש
- מסילת ברזל
- גדר הפרדה קיימת
- גדר הפרדה מתוכננת
- קטע חיוני לשימור במסדרון אקולוגי
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

תקציר מנהלים

מאז הוצגו המסדרונות האקולוגיים וחשיבותם במסמך "מסדרונות אקולוגיים בשטחים הפתוחים – כלי לשמירת טבע" בשנת 2000, המושג נטמע במידה רבה בשיח הציבורי והתכנוני. הישג משמעותי לשימור המסדרונות האקולוגיים הושג כאשר בשנת 2016 בעדכון 1 לתכנית המתאר הארצית המשולבת לבניה, לפיתוח ולשימור (תמ"א 35), סומנה שכבת מסדרונות אקולוגיים ארציים. זו הייתה הפעם הראשונה שמסדרונות אקולוגיים זכו להכרה סטטוטורית ברמה הארצית. בשנים האחרונות הנושא מקבל התייחסויות בתכניות מתאר שונות ובעבודות לתכנון מסדרונות ולהסדרת ההתנהלות בהם, ואף משפיע על החלטות תכנוניות ברמות שונות.

למרות ההתקדמות המשמעותית, ההגנה על המסדרונות סובלת משני ליקויים משמעותיים:

1. עדכון 1 לתמ"א 35 לא מעניק הגנה מספקת, בעיקר מאחר שהמסדרונות האקולוגיים הארציים הותוו באופן סכמתי בלבד, כקווים נעדרי מימד רוחב. ללא התוויה של גבולות המסדרונות מתרחש בהם כרסום מתמשך עד כדי מצב בו נותר מה"מסדרון" רק קו על הנייר, אשר ספק רב אם יכול לתפקד בפועל.

דיוק תוואי המסדרונות והתווייתם כשכבה פוליגונית נעשו על-ידי רשות הטבע והגנים ב-2015. שכבה זו משמשת במוסדות התכנון, אך היא נטולת תוקף סטטוטורי.

2. גם כאשר שטחי המסדרונות משורטטים בתכניות כשטחים פתוחים, אין הנחיות מחייבות לניהול שטחים אלה אשר יבטיחו את תפקודם כמסדרונות. כתוצאה מכך, תא שטח אשר בתכניות נראה כשטח פתוח, בפועל עשוי להיות בלתי עביר לחלוטין למינים רבים. בנוסף, עשויים להתקיים בו מפגעים נוספים כגון תאורה, רעש, פסולת חקלאית ואחרת, המקשים על קיום בעלי החיים ופוגעים בתפקוד המסדרון.

לאור היקפי הפיתוח הנמרצים, נדרשת פעולה מהירה על מנת להבטיח את המשך שלמותם של המסדרונות כך שיתאפשר המשך קיומו של רצף השטחים הפתוחים בארץ.

מסמך זה מציג את מצבם של המסדרונות האקולוגיים בישראל כיום, תוך התייחסות לשני ההיבטים המשפיעים על מצב המסדרונות: ההיבט התכנוני – מה מצב ההגנה הסטטוטורית על המסדרונות, וההיבט הממשקי-ניהולי, העוסק במצבם בפועל.

בהיבט התכנוני מוצג מיפוי של שטחי מסדרונות אשר יש צורך מיוחד לשמור עליהם, בגלל חשיבותם לשמירת רצף השטחים הפתוחים ובגלל פגיעותם כיום או בעקבות תכניות פיתוח. מופו כ-140 קטעי מסדרונות שיש חשיבות לשמור עליהם לפי אמות המידה הבאות:

1. מסדרון צר מאוד, או מושפע מהשפעות שוליים של כבישים, מסילות, אזורי מגורים, תעשייה וכו'. מסדרון נחשב צר אם רוחבו קטן מ-300 מטר או 800 מטרים במרחב שחיות בו אוכלוסיות צבאים.

2. קטעי מסדרונות שתוכניות פיתוח עתידיות יצמצמו אותם לרוחב שיפגע בתפקודם, לעיתים בצורה אנושה – משמע, המסדרון יפסיק לתפקד ככזה. לפי קריטריון זה נכללו בדו"ח גם שטחים שאינם בהכרח צווארי בקבוק כיום, אך יהפכו להיות כאלה אם יתממשו תוכניות פיתוח.

3. קטעי מסדרונות שהם החלופה היחידה במרחב ובאותה מערכת אקולוגית לחיבור בין שטחים – משמע, בלעדיהם לא תהיה קישוריות. כך גם לגבי צווארי בקבוק שיש להם חלופה אחת או שתיים, אך החלופות מאוימות או שתפקודן לקוי.

כמחצית (46%) מקטעי המסדרונות שמופּו נמצאים בין שני אזורי פיתוח אינטנסיבי (ישובים ואזורי תעשייה), וקרוב לוודאי שבגלל השפעות השוליים מאזורי הפיתוח, גודלם האפקטיבי הוא קטן מזה הנראה במפה. כשני שלישים (65%) מהקטעים שמופּו צרים או מופרעים על-ידי תשתיות בצורה שעשויה לפגוע בתפקודם.

בהיבט הממשקי – ניהולי נבחנו מכשולים לתפקודם של מסדרונות אקולוגיים במספר אזורים בארץ. הממצאים מאירים פער שקיים בין שטח המסדרון המתוכנן לשטחו בפועל. גם אם מבחינה תכנונית המסדרונות שנבחנו הם לכאורה פתוחים, יש הפרעות רבות ש"שקופות" למערכת התכנון ושפוגעות בתפקוד המסדרונות. כתוצאה מכך, גודלם האפקטיבי של חלק משטחי המסדרונות, הוא מצומצם בהרבה מהמתוכנן.

העבודה מלמדת שלמרות חשיבותם של המסדרונות, אין גוף האחראי על המשך תפקודם ומצביעה על כך שללא ניהול, שטחי המסדרונות הולכים ומאבדים את יכולתם למלא תפקידם האקולוגי. לפיכך יש הכרח בפיתוח מנגנון לניהול שטחים אלה, אשר יבטיח את המשך תפקודם.

השמירה על המסדרונות האקולוגיים דורשת פעולה בשני אפיקים:

1. סטטוטורית – הגדרה מרחבית של שטחים אלה, ומערך הנחיות להתנהלות בשטחם;
2. ניהולית – הגדרת גוף המנהל את השטח באופן שמאפשר שמירת טבע וחקלאות, כולל פיקוח ואכיפה.

לתפקיד מורכב שכזה נדרש גוף בעל סמכויות ויכולות ברמה הארצית, עם מערך פיקוח והיכרות עם השטח. אנו סבורים שיש לבחון אפשרות לפיה הסיירת הירוקה תשמש, לצד תפקידיה המסורתיים, גם כגוף המסוגל לבצע את התפקיד המורכב, תוך התאמות למשימות הנדרשות. פעילות זו תוכוון ע"י מנהלת הכוללת את המועצות האזוריות, משרד החקלאות, רשות הטבע והגנים ובעלי עניין נוספים. המנהלת תהיה הגוף המקצועי שתתווה את מדיניות הניהול.

הקדמה

רקע כללי

הקדמה רקע כללי

מצבם של המסדרונות האקולוגיים בישראל

מהו מסדרון אקולוגי?

מסדרון אקולוגי הינו רצועה רציפה של שטחים פתוחים, המייצרת קישוריות בין שטחים טבעיים. קישוריות זו חשובה לשם החלפת מטען גנטי בין אוכלוסיות, ההכרחית לשם קיום מינים לאורך זמן ושמירת המגוון הביולוגי ותפקודן המיטבי של המערכות האקולוגיות.

בעלי החיים והצמחים מוגנים בצורה מיטבית בשמורות טבע, אולם לא ניתן לשמור על הטבע באמצעות שמורות טבע בלבד. אם שמורות הטבע יתקיימו כאיים המנותקים זה מזה, לא יתקיים מעבר פרטים ביניהן, ואוכלוסיות בעלי החיים והצמחים שחיות בהן יהיו מבודדות זו מזו, ללא מקור להתחדשות אוכלוסיות לאחר משברים וללא תחלופה של מטען גנטי ביניהן. תחלופת גנים בין אוכלוסיות הינה הכרחית לשמירת החוסן של האוכלוסיות ולעמידותן בפני מחלות ושינויים סביבתיים. אוכלוסיות מבודדות, שיכולת התנועה שלהן מוגבלת, מאופיינות במגוון גנטי נמוך והן יותר רגישות למחלות ולשינויים בתנאי הסביבה. כתוצאה מכך אוכלוסיות מבודדות הן יותר פגיעות ונתונות בסכנה גבוהה יותר להכחדה. חשיבותם של המסדרונות האקולוגיים היא בשמירת הקישוריות בין השטחים הטבעיים, שמאפשרת מעבר פרטים או יחידות רבייה כמו אבקה, ובכך מאפשרת התחדשות אוכלוסיות לאחר משברים וחילופי מטען גנטי בין אוכלוסיות.

המסדרונות האקולוגיים בתכנון בישראל

מאז הוצגו המסדרונות האקולוגיים וחשיבותם במסמך "מסדרונות אקולוגיים בשטחים פתוחים: כלי לשמירת טבע" (שקדי ושדות, 2000), המושג נטמע במידה רבה בשיח הציבורי והתכנוני.

סקירת המסדרונות בכל אזורי הארץ ודיוק התוואי שלהם נעשו במסמך שהוציאה רשות הטבע והגנים ב-2015 (רותם ואחרים, 2015). מסמך זה אף הציג הוראות והנחיות לשטחי מסדרונות והציע, בהתבסס על מחקרים שונים, כללי מפתח ביחס לרוחב המסדרונות המומלצים במקרים שונים, כתלות באופי בית הגידול ובמינים האמורים להשתמש בו.

הישג משמעותי לשימור המסדרונות האקולוגיים הושג כאשר בשנת 2016 בעדכון 1 לתמ"א 35, סומנה שכבת מסדרונות אקולוגיים ארציים. תמ"א 35 תוכנית מתאר ארצית משולבת לבניה פיתוח ושימור מהווה את המדיניות התכנונית ברמה הארצית בכל הנוגע לבנייה, לפיתוח ולשימור, וסימון המסדרונות בה מהווה צעד משמעותי בשמירה על מסדרונות אקולוגיים ורציפות שטחים פתוחים. זו הפעם הראשונה שמסדרונות אקולוגיים זוכים להכרה סטטוטורית ברמה הארצית. יש לכך חשיבות רבה, אולם אין די בכך על מנת להבטיח את המשך תפקודם של המסדרונות מהסיבות הבאות:

- אין בעדכון בכדי להעניק הגנה מספקת, בעיקר מאחר שהמסדרונות האקולוגיים הארציים הותוו באופן סכמתי בלבד, כקווים נעדרי ממד רוחב. ללא התוויה של גבולות המסדרונות מתרחש בהם כרסום מתמשך עד כדי מצב בו נותר מה"מסדרון" רק קו על הנייה, אשר ספק רב אם יכול לתפקד בפועל.

- המסדרונות בתיקון 1 לתמ"א 35 סומנו בקנה-מידה ארצי, ללא התייחסות לשטחים חשופים לקישוריות ברמה המקומית. המשמעות היא ששטחים רבים בעלי חשיבות לא מוגנים ע"פ התמ"א, ואף עלולים להיתפס כלא משמעותיים או לא ראויים להגנה עקב כך.

גם כאשר שטחי המסדרונות משורטטים בתכניות כשטחים פתוחים, אין הנחיות מחייבות לניהול שטחים אלה אשר יבטיחו את תפקודם כמסדרונות. לדוגמה, אין כל הוראות הנוגעות לגידור ולמכשולים אחרים בשטח. כתוצאה מכך, תא שטח אשר בתכניות נראה כשטח פתוח, בפועל עשוי להיות בלתי עביר לחלוטין. בנוסף, עשויים להתקיים בו מפגעים נוספים כגון תאורה, רעש, פסולת חקלאית ואחרת, אשר כולם מקשים על קיום בעלי החיים ופוגעים בתפקוד המסדרון.

בשנים האחרונות גוברת ההכרה בהכרח להגן על המסדרונות האקולוגיים, או על מה שנשאר מהם, באזורים מסוימים. הנושא מקבל התייחסויות בתכניות מתאר שונות ובעבודות לתכנון מסדרונות ולהסדרת ההתנהלות בהם. טבלה 1 מסכמת את העבודות והתכניות שנעשו בנושא.

טבלה 1 - עבודות ותכניות לקידום מסדרונות אקולוגיים

תכניות סטטוטוריות

העבודה	גוף מוביל	סטטוס	משמעות התוצר
תכנית מתאר מחוזית - מרחב שקמה - תמ"מ 43 / 14 / 4	מינהל התכנון	מאושר (2012)	מטרות התכנית: הגדרת השטחים הפתוחים לסוגיהם, וקביעת כללים והנחיות לטיפוחם תוך שמירה על ערכי טבע, נוף, מורשת ואיכות סביבה. כמו כן, תכנון של רצף שטחים פתוחים, שמירה על ערכי טבע, וכן שמירה על מסדרונות אקולוגיים. הוראות התכנית מפרטות כיצד יש לנהוג בעת בקשה לפיתוח בתחום מסדרון אקולוגי או בשטח הקרוב לו.
תמ"מ / 30 / 1 - תכנית מתאר מחוזית כוללת למחוז ירושלים	מינהל התכנון	מאושר (2013)	בתכנית המתאר של מחוז ירושלים הוטמעו חייצים אקולוגיים והנחיות לבחינתן של תכניות בינוי שיוגשו לאזורים אלו או לאזורים סמוכים להם.
תכנית מקומית - שטחים פתוחים במועצה האזורית בני שמעון מס' 56 / 305 / 02 / 7	מינהל התכנון	מאושר (2015)	התכנית מגדירה את תוואי השטח הפתוח המוגדר מסדרון אקולוגי ואת מהותו כשטח טבעי המאפשר מעבר של צמחים ובעלי חיים. כמו כן מפורטות בה הנחיות למידת הפיתוח המותר והאסור בתחומי המסדרון, לרבות ההגדרה שבמקומות שרוחב המסדרון בהם הוא פחות מ-300 מ' לא יותר כל פיתוח נוסף.
עדכון 1 לתמ"א 35, בו סומנה שכתב מסדרונות אקולוגיים ארציים	מינהל התכנון	מאושר (2016)	תמ"א 35 מהווה את המדיניות התכנונית ברמה הארצית בכל הנוגע לבנייה, לפיתוח ולשימור, וסימון המסדרונות בה מהווה צעד משמעותי בשמירה על מסדרונות אקולוגיים ורציפות שטחים פתוחים. זו הפעם הראשונה שמסדרונות אקולוגיים זוכים להכרה סטטוטורית ברמה הארצית.

העבודה	גוף מוביל	סטטוס	משמעות התוצר
תכנית תממ/3 /21 /25 נחל איילון וסביבותיו	מינהל התכנון	בשנת 2017 הוועדה המחוזית המליצה למועצה הארצית להפקיד את התכנית.	עיקרי מטרות התכנית הינן קביעת גבולות הנחל וסביבותיו בהתאם לייעודו בתכנית המתאר המחוזית תממ/3/ 21, והתוויית מסדרון אקולוגי נופי וסביבתי רציף לאורך הנחל ויובליו. התכנית קובעת הנחיות והוראות לצורך שמירה ושיקום ערכי הטבע והנוף לאורך הנחל ונותנת הנחיות להבטחת תפקודו התקין של הנחל כנקז ראשי של שטחים אזוריים נרחבים. לצד תפקוד הנחל וסביבתו כמסדרון אקולוגי - נופי רציף שחוצה את תחום המחוז קובעת התכנית הנחיות להמשך העיבוד החקלאי באזור.
תכנית מחוזית חלקית – סובב בקעת הנדיב -תממ/5/6.	מינהל התכנון	טרם אושרה- סימה שימוע התנגדויות בשנת 2009	התכנית הציגה את חשיבותם של המסדרונות האקולוגיים לשמירה על מגוון ביולוגי גנטי ולקיימות לדורות של אוכלוסיות טבעיות. כמו כן, יש בתכנית המלצות להתנהלות בשטחי מסדרונות.
תמ"א 1	מינהל התכנון	טרם אושרה	אומנם תמ"א 1 לא משלבת את המסדרונות האקולוגיים בתשריט ולא נותנת להם ביטוי של הוראות בגוף התכנית, אך במטרות-העל בפרק שטחים הפתוחים ניתן התייחסות לתפקודים אקולוגיים: "שמירת ערכי הטבע, המערכות האקולוגיות הטבעיות והמגוון הביולוגי, הרציפות והקישוריות בין שטחים פתוחים ומתן ביטוי לחשיבותה של ארץ ישראל כמפגש שלוש יבשות וכמסדרון אקולוגי בין יבשתי". גם בפרק הנחלים בחלק העוסק במטרות מוגדר תפקודו האקולוגי של הנחל, כ"מסדרון אקולוגי המחבר בין שטחים טבעיים שונים והוא בעל ערכים אקולוגיים, נופיים ומרפולוגיים בפני עצמו".
פרוט ודיוק המסדרונות האקולוגיים הארציים בתמ"א 35 / 1 בתוך תכנית מחוזית חלקית של מחוז מרכז.	רט"ג	בתהליכי קידום בוועדה המחוזית מרכז	הגנה סטטוטורית על המסדרון הארצי במחוז מרכז.
התכנית האסטרטגית לשטחים פתוחים	מינהל התכנון	בתהליכי עבודה	הגנה סטטוטורית
תכנית מתאר כוללת מועצה אזורית מגידו	המועצה האזורית מגידו ומינהל תכנון	בתהליכי עבודה	הגנה סטטוטורית- התכנית אמורה להטמיע את המסדרונות אקולוגיים מקומיים במועצה אזורית מגידו.

עבודות לתכנון מסדרונות

העבודה	גוף מוביל	סטטוס	משמעות התוצר
שקדי י ושדות א. 2000. מסדרונות אקולוגיים בשטחים הפתוחים: כלי לשמירת טבע.	רט"ג	2000	הצגת התפיסה של המסדרונות האקולוגיים והתווייה עקרונית של המסדרונות בישראל.

העבודה	גוף מוביל	סטטוס	משמעות התוצר
תכנון מסדרון אקולוגי בעמק חרוד	מוטי קפלן, רט"ג ומכללת סמינר הקיבוצים	2011	המסמך מתכנן את תוואי המסדרון האקולוגי בשטח חקלאי. המסמך מנתח תא שטח נרחב שבין הגלבוט לנחל יששכר ובמרכזו עמק חרוד.
רותם 2015, מסדרונות אקולוגיים – מהלכה למעשה, עקרונות והנחיות לתכנון וממשק מסדרונות אקולוגיים בישראל.	רט"ג	2015	ריכוז מידע ממחקרים מדעיים וממסמכים והנחיות מרחבי העולם. חלק מההנחיות ניתנו כלשונו ואחרות הותאמו לתנאי הארץ ולמדיניות התכנון הנהוגה כאן. כולל דוגמאות מתכניות וממיזמים שבהם הוטמעו המלצות לשיפור תפקודם האקולוגי של מסדרונות ושל מעברים הכרחיים.
פרויקט צירים אקולוגיים מזרח גליל תחתון	רט"ג ומכון דש"א	2018	התוויית המסדרונות ברמה המקומית ככלי לתכנון ולניהול.
פרויקט צירים אקולוגיים הנגב המערבי	רט"ג מכון דש"א	בתהליכי עבודה	התוויית המסדרונות ברמה המקומית ככלי לתכנון ולניהול.
מיפוי צווארי בקבוק וחסמים במסדרונות אקולוגיים מכביש 65 ועד מודיעין	הגנ"ס מכון דש"א לרמן אדריכלים	בתהליכי עבודה	התוויית המסדרון הארצי במרכז הארץ, ככלי לתכנון ולניהול.

עבודות לניהול המסדרונות

העבודה	גוף מוביל	סטטוס	משמעות התוצר
תכנית אב לשטחים פתוחים בגולן – מועצה אזורית גולן	רט"ג, קק"ל, מועצה אזורית גולן	2014	התכנית מגדירה הנחיות לשטחים פתוחים בשטחי המועצה האזורית גולן. התכנית מאמצת את תוואי המסדרונות האקולוגיים שהציעה רט"ג, והיא מכילה עליהן הגבלות פיתוח ושימושים מותרים. התכנית מגדירה את השטחים המיועדים למסדרונות "אחו גולני" שמטרתו "שימור השטח כשטח טבעי אקסטנסיבי.
מסדרונות אקולוגיים מקומיים במועצה אזורית מגידו- מתווה להנחיות בתחום התכנון, החקלאות והמרעה	רט"ג, החל"ט, מרכז המועצות האזוריות והמועצה האזורית מגידו	הסתיימה ב-2015 ונמצאת בהליכי הטמעה בתכנית הכוללת של המועצה האזורית	כלי לניהול שטח המסדרון.
פרויקט מיפוי מסדרונות אקולוגיים באזור כפר סבא על ידי מתנדבים	היחידה האזורית לאיכות הסביבה בשרון	בתהליכי עבודה	כלי לשיפור מצב המסדרון באזור פגיע ומקוטע
כלים משפטים לניהול רב תפקודי של שדות חקלאיים	רט"ג ודש"א	בתהליכי עבודה	כלי לניהול שטחי המסדרונות בישראל

שילוב המסדרונות האקולוגיים בתכניות ברמות שונות במערכת התכנון השפיע על החלטות תכנוניות ברמות שונות. להלן מספר דוגמאות להחלטות כאלה:

■ החלטה בתכנית מס' 354-0411520 תיירות וספורט אל-ביאר - התכנית מציעה שינוי יעוד

מאזור חקלאי לאזור תיירות. מטרת התכנית היא הקמת אתר נופש שישמש להקמת אתר קמפינג, בריכת שחיה, קיוסק ומשרד הנהלה. השטח מצוי בתחום מסדרון אקולוגי ארצי על פי תמ"א 1/35. בדיון להפקדה שהתקיים בוועדה המחוזית חיפה בתאריך 6.10.16 קיבלה הוועדה קיבלה סקירה מאת נציג רט"ג בדבר רגישותו של השטח. הובהר לוועדה כי ייעודו של מרחב המסדרון האקולוגי הוא לשמש כשטח כמעבר של בעלי חיים מאזור רכס הר אמיר לאזור הרי מנשה. בנוסף, הוצג כי השימושים המוצעים בתכנית יהוו פגיעה בשטחים הפתוחים. לפיכך ועל רקע האמור לעיל, החליטה הוועדה לדחות את התכנית, בין היתר בנימוק כי התכנית נמצאת במרחב של מסדרון אקולוגי המאושר בתמ"א 1/35 ובסמיכות לשטח מעבר אקולוגי עילי המאושר בתת"ל/38.

על החלטה זו הוגש ערר לוועדת המשנה לעררים של המועצה הארצית, והוועדה דחתה את העירור מהנימוקים הבאים: 1. תמ"א 1/35 מסמנת את המסדרון בסימון סכמטי בלבד, שאינו מגדיר שטח ספציפי נתון. האמור מהווה מידע תכנוני למוסד תכנון על מנת שישקול רציפותם של שטחים פתוחים, לאור חשיבותו של המסדרון האקולוגי ככזה אשר נועד לקשור בין השטחים טבעיים וערכיים במטרה לאפשר מעבר מינים של חי וצומח. 2. ההכרה בחשיבות שמירתו של מסדרון אקולוגי בין ערערה לאום אל-פחם משתקפת בתת"ל/38. 3. נמצא כי הטרמינולוגיה בה נקטה הוועדה המחוזית בהחלטה נושא הערר הינה הטרמינולוגיה המתאימה גם לדעתנו. שטח התכנית נמצא בתחום מרחב מסדרון אקולוגי, וככזה יש לבחון את השפעת השימושים המוצעים בתחומו על המרחב ועל מטרות המסדרון האקולוגי. 4. שטח התכנית מצוי

תכנית תיירות וספורט אל-ביאר

בתחום רצף שטחים פתוחים המתכנס לכדי "צוואר בקבוק" בין המרקמים העירוניים של אום אל פחם ושל ערערה. "צוואר בקבוק" שהתכונן בו דורש זהירות מופלגת ומקובל עלינו כי אין לקדם במסגרתו תכנון שאינו צמוד דופן, לאור ערכיותו וחשיבותו של השטח. 5 אמנם, ייעודו בפועל של השטח הוא יעוד חקלאי, ואולם אין זה כיעוד אשר גבר שינויו מתבקש במסגרת התכנית, מבחינת השלכותיו על הסביבה, ומבחינת השלכותיו על תפקודו של המסדרון האקולוגי.

תכנית מס' 351-0127621 איזור תעסוקה עירון - התכנית מייעדת אזור תעסוקה בתחום המוניציפלי של המועצה האזורית מנשה. בשטח התכנית עובר מסדרון אקולוגי על פי תמ"א 1/35, אשר התכנית צפויה לפגוע בו. המתחם נשוא התכנית הינו המרחב הפתוח המשמעותי ביותר לאפשר תנועת אורגניזם בציר צפון-דרום. הוועדה קבעה כי אין מקום לאשר את התכנית כפי שהופקדה, מהנימוקים הבאים: 1. היבטי סביבה ושמירת מסדרון האקולוגי – מדובר בסוגיה כבדת משקל, הנוגעת לשמירת מסדרון אקולוגי ברמת חשיבות על אזורית בציר צפון-דרום שהינו בצוואר בקבוק בקטע זה, ושיש לו גם חשיבות גבוהה בחיבור בין מערכות מים שמצפון (שמורת טבע עין ארובות) לנחל עירון – וזאת בהתייחס לשאלה האם התכנית כפי שהופקדה מאפשרת את קיומו של המסדרון. הוועדה קיבלה את חו"ד היועץ האקולוגי וקבעה כי אכן קיימת חשיבות רבה לשמירה על מסדרון פתוח ברוחב של 200 מ' לפחות שיאפשר את קיומו של המסדרון האקולוגי הנ"ל, ואשר ישתלב עם נחל עירון (המהווה בית גידול לח בעל חשיבות אקולוגית רבה), תוך שמירת קישוריות אל שמורת עין ארובות מצפון. בהתייחס למסדרון האקולוגי, הרי שחשיבותו נובעת מעצם קיומו ולא רק מהשאלה האם הוא מוגן כבר סטטוטורית בתכניות גבוהות בהיררכיה.

תכנית אזור תעסוקה עירון

■ **תכנית מס' 399-0432773 דרך גישה לצפון פארק התעשייה קיסריה – חיבור מצומת אור**

עקיבא - מטרת התכנית: יצירת מסגרת תכנונית להתוויית דרך גישה לצפון פארק התעשייה קיסריה (בעתיד גם למתחם בית העלמין האזורי, כתלות במתחם שיאושר). בדיון בהפקדה בוועדה מחוזית חיפה הוועדה החליטה לדחות את התכנית, לאחר שבחנה את האיזון הנדרש בין הצורך והתועלת התחבורתית שבדרך מקומית זו לבין המחיר האקולוגי והסביבתי שלה. עוד נאמר בהחלטה כי "תמ"א 1/35 שאושרה לאחרונה סומן מסדרון אקולוגי ממערב לאזור התעסוקה, עובדה המעידה על החשיבות הארצית של שמירה על שטח פתוח זה".

תכנית מס' 399-0432773 דרך גישה לצפון פארק התעשייה קיסריה – חיבור מצומת אור עקיבא

מתקנים פוטו וולטאי קרקע החלטה בולקש"פ - בישיבת הולקש"פ 647 מתאריך 17.09.18
 לאחר דיון עקרוני במיקום מתקנים פוטו וולטאי הוחלט כי: "אין מקום לאשר הקמת מתקנים
 במקומות בהם הם פוגעים ברציפות השטחים הפתוחים, בכלל זה רצועות נחלים ומסדרונות
 אקולוגים וכן רצף שטחים פתוחים /חקלאים שבין מרחבים מבונים". עקב החלטה זו נדחו מספר
 תכנית למתקנים פוטו וולטאי לדוגמה: מתקן פוטו וולטאי-מושב עזריקם שבו הוועדה דחתה את
 התכנית "לאור סמיכותה למסדרון האקולוגי לאורך נחל האלה וכן לאור פגיעתה ברצף השטח
 הפתוח".

תכנית למתקן פוטו-וולטאי של מושב עזריקם

ניתן לראות אם כן, כי ההכרה בחשיבות ההגנה על המסדרונות מחלחלת אל מוסדות התכנון. עם זאת, לאור היקפי הפיתוח הנמרצים, נדרשת פעולה מהירה על מנת להבטיח את המשך שלמותם של המסדרונות כך שיתאפשר המשך קיומו של רצף השטחים הפתוחים בארץ.

מסמך זה מציג את מצבם של המסדרונות האקולוגיים בישראל כיום, תוך התייחסות לשני ההיבטים המשפיעים על מצב המסדרונות: ההיבט התכנוני – מה מצב ההגנה הסטטוטורית על המסדרונות, וההיבט הממשקי-ניהולי, העוסק במצבם בפועל. מטרת העבודה להאיר את הנושאים הדורשים טיפול מיידי:

בהיבט התכנוני מוצג מיפוי של שטחי מסדרונות אשר יש צורך מיוחד לשמור עליהם, בגלל חשיבותם לשמירת רצף השטחים הפתוחים ובגלל פגיעותם כיום או בעקבות תכניות פיתוח.

בהיבט הממשקי מוצגים מספר מקרים המהווים דוגמא לשטחים המוגדרים סטטוטורית כפתוחים ומיועדים לתפקד כמסדרונות, אך מפגעים שונים וסוגיות הנוגעות לניהול השטח פוגעות בתפקודם. חלק זה ממחיש את הפער בין התכנון למצב בשטח ואת הצורך בניהול של שטחי המסדרונות.

חלק א'

ההיבט התכנוני

שטחי המסדרונות המאוימים

05

מחוז
צפון

04

מחוז
דרום

03

מחוז
ירושלים

02

מחוז
מרכז

01

מחוז
חיפה

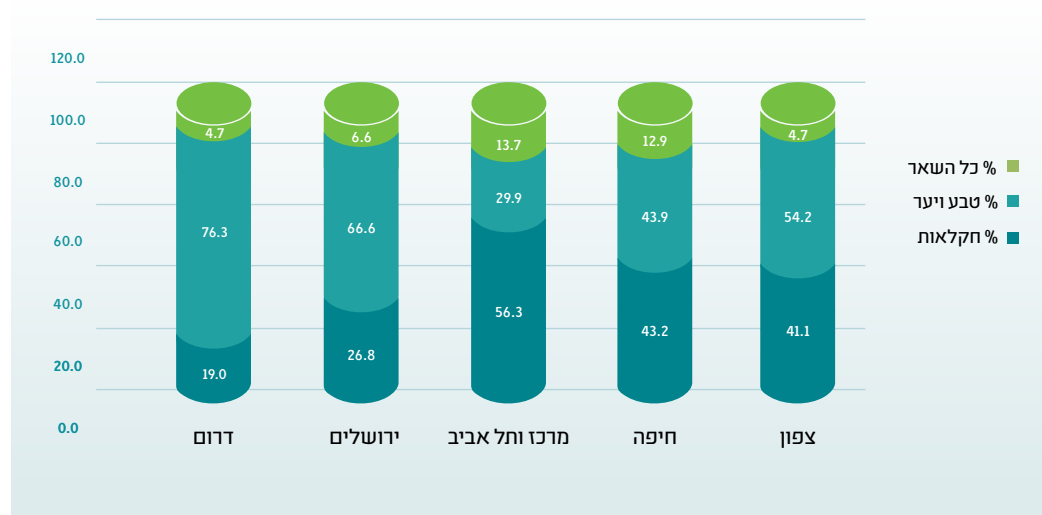
חלק א' ההיבט התכנוני

שטחי המסדרונות המאוימים

רקע

עדכון 1 לתמ"א 35, המסמן את שכבת המסדרונות האקולוגיים הארציים, משורטט באופן סכמתי כקווים, ללא התוויה של רוחב השטח אשר אמור להוות את המסדרון. סימון שטחי המסדרונות כפוליגונים נעשה ע"י רשות הטבע והגנים (רותם וחוב' 2015). שכבה זו מתווה את מערך השטחים הפתוחים שמחברים בין שטחי הליבה השמורים של שמורות הטבע, הגנים הלאומיים ושטחי תמ"א 22. שטחי המסדרונות במחוז דרום וירושלים הם ברובם שטחים טבעיים או מיוערים, במחוזות מרכז ותל-אביב הם מורכבים ברובם משטחים חקלאיים, ובחיפה ובצפון הם מתחלקים בצורה דומה בין השניים (תרשים 1).

השטחים שמרכיבים את המסדרון האקולוגי

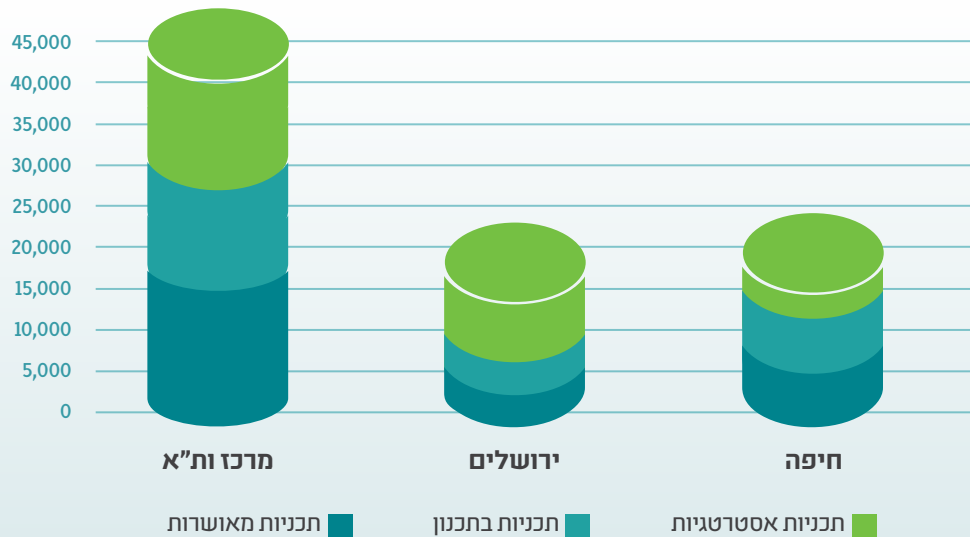

תרשים 1: סוג השטחים המרכיבים את המסדרונות האקולוגיים במחוזות השונים

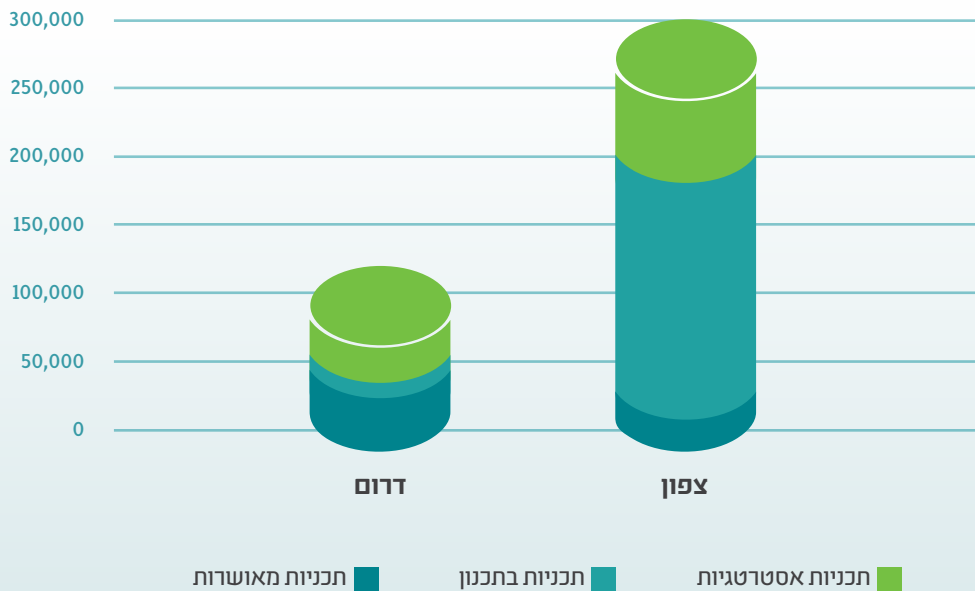
שכבה זו מפורטת יותר מתיקון 1 לתמ"א 35, והיא משמשת כשכבת הייחוס למסדרונות במוסדות התכנון, אולם אין לה תוקף סטטוטורי. מאחר וההגנה הסטטוטורית של תמ"א 1/35 לא מגדירה בצורה ברורה את שטחי המסדרונות, ניכרת גמישות בהתייחסות אליהם והם נתונים לכרסום מתמשך בשטחם, עד כדי מצב בו ה"מסדרון" נותר רק כקו על המפה, ללא תפקוד בפועל.

בחינה של תכניות פיתוח לעומת שטחי המסדרונות מראה תכניות פיתוח על מאות אלפי דונמים: במחוז צפון יש תכנון על למעלה מ-300 אלף דונם, המהווים כ-12% משטח המסדרונות במחוז (תרשים 2א), ובמחוזות מרכז ותל-אביב, המחוזות הצפופים ביותר, מתוכננת בניה על כ-42 אלף דונם, המהווים למעלה מ-11% משטח המסדרונות במחוז (תרשים 2ב).

תכניות על שטחי מסדרונות (דונמים)

תכניות על שטחי מסדרונות (דונמים)

תרשים 2: גודל השטחים (בדונמים) המתוכננים לפיתוח בשטחי מסדרונות אקולוגיים לפי שכבת רט"ג

מגמה זו של שחיקת המסדרונות מדגישה את הצורך למפות את קטעי המסדרונות המאוימים ביותר בישראל, ואת קטעי המסדרונות אשר יש חשיבות גבוהה במיוחד לשמור עליהם. במיפוי זה התמקדנו בעיקר ב"צווארי בקבוק" - שטחים פתוחים וצרים המחברים בין שטחים נרחבים, ומוקפים מצדדיהם בפיתוח או שטחים פתוחים לא עבירים. אולם כללנו במיפוי לא רק צווארי בקבוק אלא את כלל קטעי המסדרונות החשובים לשמירה על קישוריות ואשר יש חשיבות מיוחדת להגן עליהם.

כבסיס לעבודה השתמשנו בשכבת המסדרונות האקולוגיים של רט"ג (2018).

מיפוי ה"עוגנים" – השטחים המוגנים סטטוטורית נעשה באמצעות השכבות:

- שמורות טבע וגנים לאומיים של רשות הטבע והגנים 2018
- תמ"א 22 ותוכניות מפורטות ליער
- תמ"א 1 פרק מוגנים

למיפוי האיומים הקיימים והעתידיים השתמשנו בשכבות הבאות:

- תמ"א 3 תכנית מתאר ארצית לדרכים
- תמ"א 23 תכנית מתאר ארצית למסילות ברזל
- תמ"א 42 תכנית מתאר ארצית לתחבורה יבשתית משולבת (טרם אושרה)
- תמ"א 14 ב' תכנית מתאר ארצית לכרייה ולחציבה
- שכבות פוליגונליות של ישובים בדואים והפזורה הבדואית בנגב - הרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב מעודכן לשנת 2018.
- בסיסים ומחנות צה"ל
- מכשול ההפרדה
- תמ"מ-תכנית מתאר מחוזית
- הכרזות קבינט הדיור ותכניות הוותמ"ל- הוועדה הארצית לתכנון ולבניה של מתחמים מועדפים לדיור
- התכנית האסטרטגית לדיור
- התכנית האסטרטגית לתעסוקה
- שכבת תתל"ים של מנהל התכנון
- תכניות למתקנים פוטו-וולטאיים, טורבינות רוח, מתקני התפלה

נעשתה קומפילציה של השכבות הללו לשכבת המסדרונות ואותרו קטעי המסדרונות אשר עונים על אחד או יותר מהקריטריונים הבאים:

1 שטח המסדרון הוא צר מאוד ומושפע מהשפעות שוליים של כבישים, מסילות, אזורי מגורים, תעשייה וכו'. כרוחב צר נחשב מסדרון שרוחבו צר מ-300 מטרים, או 800 מטרים במרחב בו חיות אוכלוסיות צבאיים, וכן צוואר בקבוק המוקף משני צדיו בשטחים מפותחים ואורכו הוא פי שתיים מרוחבו, מתוך הנחה שכאשר המסדרון ארוך מאוד וצר, הפרעות שוליים משני שוליו הופכים אותו למרחב שמרתיע את בעלי החיים מלהיכנס אליו.

2 קטעי מסדרונות אשר תכניות פיתוח עתידיות יצמצמו את שטחם לרוחב שיפגע בתפקודם, לעיתים בצורה אנושה- משמע, המסדרון יפסיק לתפקד ככזה. לפי קריטריון זה נכללו בעבודה גם שטחים אשר אינם בהכרח צווארי בקבוק כיום, אך יהפכו להיות כאלה אם יתמשו תכניות פיתוח.

3

קטעי מסדרונות שהם החלופה היחידה במרחב ובאותה מערכת אקולוגית לחיבור בין שטחים. משמע, בלעדיהם לא תהיה קישוריות. כך גם לגבי צווארי בקבוק שיש להם חלופה אחת או שתיים, אך החלופות מאימות או שתפקודן לקוי.

4

קטעי מסדרונות בתחומי תמ"א 22 לא סומנו בדרך כלל, מאחר והם מוגנים סטטוטורית ולכן לא נחשבים כמאוימים מבחינה תכנונית. שטחים כאלה סומנו רק במקרים בהם ידוע על תכניות המייעדות בהם פיתוח, או במקומות צרים במיוחד.

דיוק השטחים נעשה באמצעות אורתופוטו ושכבות תכנית קיימות של המרכז למיפוי ישראל ושל המארג.

לכל אחד מקטעי המסדרונות ניתן דירוג של רמת היתירות, לפי קיום של מסדרונות חילופיים לו, ורמות האיום התכנוני (תכניות פיתוח), התפקודי (הוערכה לפי רוחב המסדרון, והשפעות השוליים:

יתירות:

1. העדר חלופות במרחב הקרוב ובאותה מערכת אקולוגית;
2. חלופה המועדפת במרחב הקרוב ובאותה מערכת אקולוגית;
3. חלופה אחת ממספר חלופות.

איומים תכנוניים:

1. תכניות מאושרות שטרם מומשו;
2. תכניות בקנה;
3. תכניות אסטרטגיות;
4. ללא תכניות.

איומים תפקודיים:

1. רוחב צר מ-300 מטרים, או 800 מ' באזורים בהם חיים צבאים;
2. רוחב מעל גודל זה, שעוברות בו תשתיות שחצייתן בעייתית מאוד;
3. רוחב גדול מ-800 מטרים, ללא חציית תשתיות.

השפעות שוליים:

1. צמידות ליישובים או אזורי תעסוקה משני צדי המסדרון;
2. צמידות ליישובים או אזורי תעסוקה מצד אחד של המסדרון;
3. תכניות עתידיות יצמידו אזורי פיתוח לשטח המסדרון;
4. ללא קירבה של שטחי פיתוח.

בנוסף, מוצגים האיומים על כל קטע מסדרון, והצעות החברה להגנת הטבע לפעולות שניתן וצריך לעשות על מנת לשמור על תפקודו.

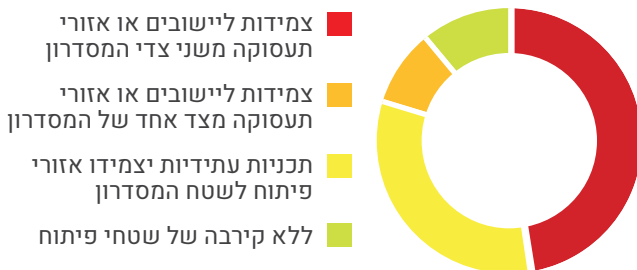
ממצאים עיקריים

המיפוי העלה 137 קטעי מסדרונות מאוימים וחשובים. 22% מקטעי המסדרונות שמופו עתידיים להיסגר חלקית או כליל ע"י תכניות פיתוח מאושרות ו-32% נוספים נמצאים בתכנון לפיתוח (תרשים 3). ממצאים אלה מעידים על כך שלמרות ההגנה הסטטוטורית של תמ"א 1/35, עדיין יש פיתוח נרחב בשטחי מסדרונות.

כמחצית (46%) מקטעי המסדרונות שמופו נמצאים בין שני אזורי פיתוח אינטנסיבי (ישובים ואזורי תעשייה), וגודלם האפקטיבי הוא קרוב לוודאי קטן מזה הנראה במפה, בגלל השפעות השוליים מאזור הפיתוח (תרשים 4). נוסף על כך, כשני שלישים (65%) מקטעי המסדרונות שמופו הם צרים או מופרעים על-ידי תשתיות בצורה שעשויה לפגוע בתפקודם (תרשים 5). לפי ממצאים אלה, גם מסדרונות אשר אינם מאוימים על ידי תכניות פיתוח סובלים מאיומים על יכולתם לתפקד, הנובעת מרוחבם, מהשפעות שוליים ומתשתיות העוברות בהם.

חלק ממסדרונות אלה הם חשובים ביותר- 55% מקטעי המסדרונות שמופו הם חסרי חלופות או מהווים את החלופה העדיפה באותה מערכת אקולוגית (תרשים 6). יש לתת תשומת לב מיוחדת להגנה מפני פיתוח במסדרונות אלה ולשמירה על יכולתם לתפקד מבחינה אקולוגית, באמצעות טיפול בהשפעות שוליים, הקטנת זיהום אוויר, רעש ואשפה, הסדרת מעברי בעלי חיים ושיפור בית הגידול הטבעי.

קירבה לאזורי פיתוח

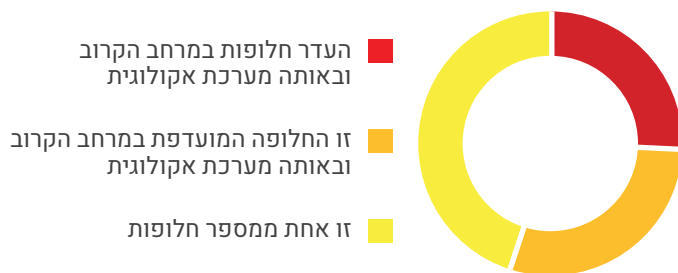
תרשים 4: התפלגות קטעי המסדרונות לפי קירבה לאזורי פיתוח

איום תכנוני

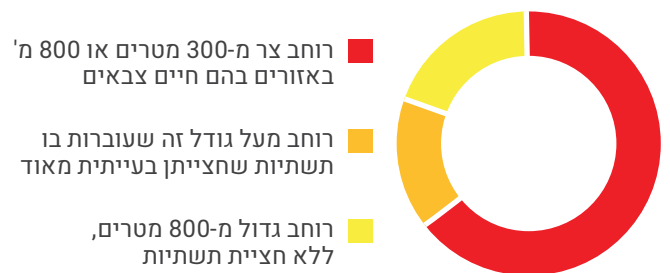
תרשים 3: התפלגות קטעי המסדרונות לפי רמת האיומים התכנוניים

יתירות המסדרון

תרשים 6: התפלגות קטעי המסדרונות לפי קיום חלופות במרחב ובאותה מערכת אקולוגית

הפרעות לתפקוד

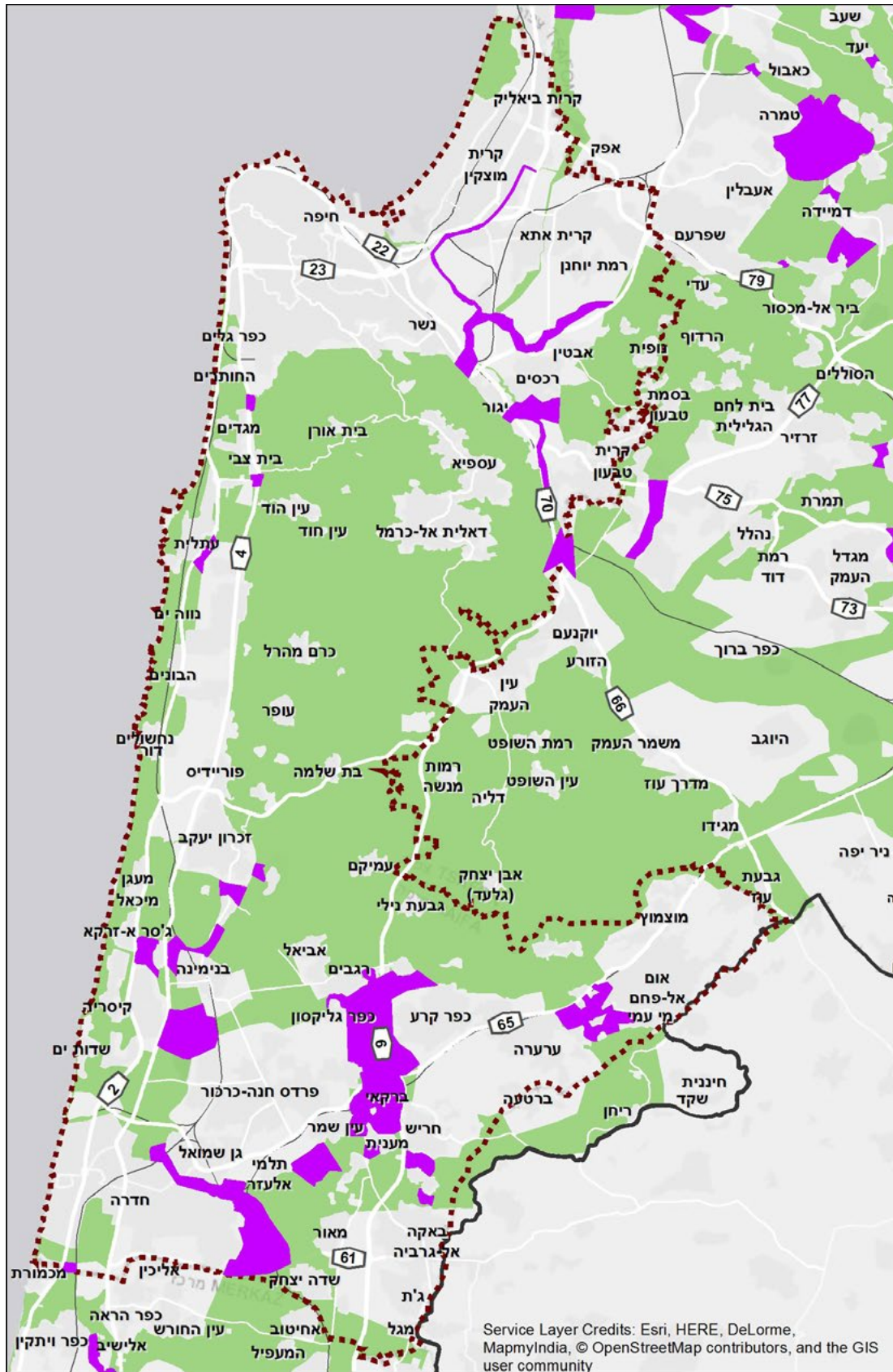
תרשים 5: התפלגות קטעי המסדרונות לפי הפרעות לתפקוד

צווארי בקבוק ומסדרונות מאוימים

מחוז חיפה

תפת מחוז הירפה

מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	גבול מחוז	כביש
גדר הפרדה קיימת	גדר הפרדה מתוכננת	מסילת ברזל
קטע קריטי לשימור במסדרון אקולוגי		

מחוז חיפה

נחל גדורה

יתדות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

הנחל מהווה מסדרון גיאוגרפי בין אגני הניקוז של הקישון והנעמן: בצפון באמצעות תעלה 42 חיבור לנעמן, ובדרום חיבור לקישון ולאזור שפך נחל הקישון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

בפועל, יש כמעט נתק בין אגני נעמן וקישון. יש מאפייני חי וצומח של נחל טבעי, לצד מינים פולשים והפרות, כולל פיתוח פארק אינטנסיבי בתחום קרית ביאליק. הנחל סובל מהפרעות השוליים של תחומי הפיתוח, וכן נחצה ע"י תשתיות ומובלי בטון גדולים המייצרים קיטוע אקולוגי לאורכו.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

טיפול באיכות המים ומניעת זיהום, קביעת פעולות שיקום וממשק תוך חיזוק הניהול כבית גידול טבעי ופארק עירוני בצדו. יצירת חיבור הידרולוגי נחל גדורה לתעלה 42, באמצעות חיבור מקורות המים הזולגים למובל כביש 22 בחזרה למעלה נחל גדורה לשם יצירת קשר נוסף בין אגני הניקוז. הגנה על רוחב רצועת הנחל, מניעת איומים תכנוניים עתידיים, צמצום השפעות שוליים וקביעת מנגנון ניהול לממשק אקולוגי.

מורד נחל קישון

יתדות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור רכס הכרמל עם הגליל התחתון (דרך נחל ציפורי) ועם מישור החוף הצפוני (הגדורה) ועד השפך לים.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

נחל איתן, זורם בשטחים חקלאיים, נחצה ע"י כבישים ותשתיות, צמוד למפעלים וסובל מזיהומים הסטוריים וקיימים, במורד כלוא בין שטחי התפעול של נמל המפרץ, השפך מוסדר. ישנם מאפייני חי וצומח של נחל טבעי, לצד מינים פולשים והפרות. תוכנית אב לניקוז הקישון, תוכנית אב לפארק המטרופוליני ותוכנית פארק מורד הקישון יספקו הזדמנות לשיקום, בצד הגברת פעילות אדם בסביבה הטבעית. קרבה לשד"ת חיפה מייצרת הגבלות על שיקום בתי גידול לחים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

טיפול באיכות המים ומניעת זיהום, קביעת פעולות שיקום וממשק תוך ניהול כבית גידול טבעי, כולל פשט הצפה ופארק בצדם. הגנה על רוחב רצועת נחל רחבה ושוליה, והסגת שימושים מתוכננים (קרקעות הצפון, שימושי עורף נמל), קביעת מעברים לבע"ח ולמטיילים, צמצום השפעות שוליים של תחומי הפיתוח וחציית התשתיות, וקביעת מנגנון ניהול לממשק אקולוגי בשיתוף בעלי העניין מהציבור.

מורד נחל ציפורי עד החיבור לקישון

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

מחבר את רכס הכרמל עם הגליל התחתון ומישור החוף הצפוני.

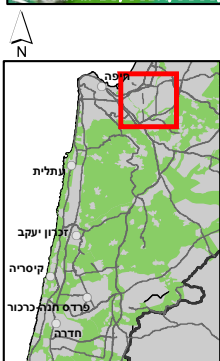
■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

נחל ציפורי במורד הוא למעשה תעלת נחל מוסדרת ברובה העוברת בשטח חקלאי. הנחל חוצה את כביש 70 שלוש פעמים. רוחב החציות עומד להיות מוצעם מאד עם שדרוג הכביש. תוכנית ותמ"ל רכסים צפון תכלא קטע נחל בין הכביש לבין בינוי.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת רצועת הנחל ושיחזור בית הגידול הטבעי, הגנה סטטוטורית ואמצעי ניהול הנחל.

יתדות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

0 1 2 4 6 1:88,000
ק"מ

■	אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 / ב	---	רצועת נחל
⊗	תכניות יער של קק"ל	—	כביש קיים
■	שמורת טבע מוכרת	—	דרך מאושרת
■	שמורת טבע מאושרת	+	מסילת רכבת
■	גן לאומי מוכרז	⊗	בסיס צבאי
■	מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	⊗	תכנית פיתוח מאושרת
		■	תכנית פיתוח בתכנון
		■	תכנית פיתוח אסטרטגית

צווארי בקבוק לאורך כביש 70: בין נשר ליגור, בין יגור לג'למה, בין ג'למה לאלרואי

יתדות איומים
 תכנוניים איומים
 תפקודיים איומים
השפעות שוליים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

קטע זה לאורך כביש 70 מחבר את רכס הכרמל עם הגליל התחתון, גבעות אלונים שפרעם, ומישור החוף הצפוני.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המרחב המשתרע מצפון וממזרח לרכס הכרמל נמצא בתנופה של פיתוח תשתיות תחבורה, הכוללות את מסילת רכבת העמק, ופיתוח כביש חוצה ישראל בקטע 3, לרבות מחלפי תל קשיש, העמקים ויגור ושדרוג מתוכנן לכביש 70/75. כל אלה, יחד עם הרחבת העיר רכסים לכיוון מזרח, נמצאים בתחום צוואר בקבוק של המסדרון אקולוגי. צירוף תשתיות האורכיות, על שוליהן, תעלות הניקוז והשפעות השוליים שהן מייצרות, מעצים את הקיטוע הקיים, ואינו מותיר אפשרות למעברי בע"ח תחתיים שיהיו אפקטיביים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

נפח התשתיות, המחלפים ופריסת הבינוי מותירים אזור מצומצם ביותר שיאפשר קישוריות אפקטיבית, ואזור זה נמצא במרחב שבין קיבוץ יגור לבסיס ג'למי. בגלל רוחבה המשמעותי של הרצועה שנוצרת מצירוף התשתיות, נראה שמתחייב מעבר עליו על מנת לאפשר שימוש ממשי של בעלי חיים במסדרון. יש לשקול רכישת קרקע מבעלים פרטיים על מנת להתמודד עם קונפליקטים של ממשק, נזקי חקלאות ותיעול בע"ח אל המעבר העילי.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

השטח מהווה את הקישור של רמות מנשה והכרמל עם הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

שילוב תשתיות התחבורה של מסילת רכבת העמק וכביש 70 וכביש 6, מייצר רצועת רוחב המקשה על מעבר בעלי חיים בקטע זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

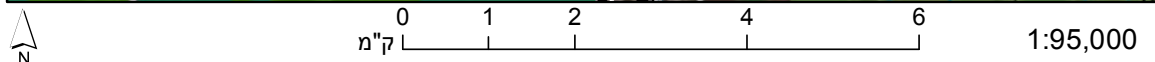
ניטור, ניהול וממשק אקולוגי לתפקוד המעברים התחתיים, צמצום השפעות השוליים של התשתיות.

צוואר בקבוק אלרואי-יקנעם

יתדות איומים
 תכנוניים איומים
 תפקודיים איומים
השפעות שוליים שוליים

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכניות יער של קק"ל	XXXX	רצועת נחל	----
שמורת טבע מוכרזת	■	כביש קיים	==
שמורת טבע מאושרת	■	דרך מאושרת	== :
גן לאומי מוכרז	■	מסילת רכבת	+
גן לאומי מאושר	■	בסיס צבאי	⊠
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	■	תכנית פיתוח מאושרת	▨
		תכנית פיתוח בתכנון	▩
		תכנית פיתוח אסטרטגית	▭

מחוז חיפה

נחל מתלה

נחל אורן

בין עתלית לעין כרמל

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

השטח מחבר את הכרמל עם מישור החוף שמדרום לחיפה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

כביש 4 מפריע לקישוריות בין הכרמל לחוף בקטע זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הבטחת מעמד צוואר הבקבוק כמגן מפיתוח, תחזוקת המעבר התחתי והרחבת מימדיו בעת טיפול בכביש 4.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור הכרמל עם מרזבת חוף הכרמל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

הקישוריות בין הכרמל לחוף בקטע זה מופרעת הן ע"י כביש 4, והן ע"י כביש הרוחב 721. תכניות להגדלת כלא 6 ולהרחבת כביש 4 עתידות לחסום כליל מעבר זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

תיקון המצב הקיים ושיפור מצב הנחל בחציית תחום הפיתוח כמטלה בעת פיתוח חדש. הבטחת נתיבים מקבילים בתחום חסום (למשל, מדרום לכביש 721).

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור הכרמל לחוף עתלית.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

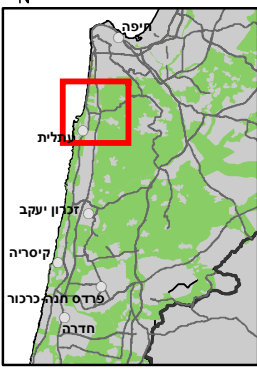
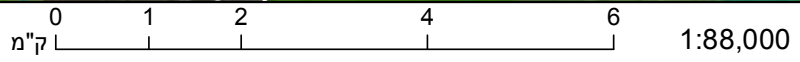
נחצה ע"י כביש 2, גידולי בננות מכסה שטחים ניכרים בבתי רשת, אשר יש ספק לגבי תפקודם למעבר בעלי חיים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

כתחליף למסדרון זה יש לתכנן מסדרון על בסיס נחל מערות בין עין-כרמל לגבע-כרמל. יש לקבוע מנגנון ניהול וממשק לצוואר הבקבוק.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, EarthStar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכניות יער של קק"ל	XXXX	רצועת נחל	----
שמורת טבע מוכרזת	■	כביש קיים	==
שמורת טבע מאושרת	■	דרך מאושרת	= :
גן לאומי מוכרז	■	מסילת רכבת	+
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	■	בסיס צבאי	⊠
		תכנית פיתוח מאושרת	▨
		תכנית פיתוח בתכנון	▤
		תכנית פיתוח אסטרטגית	▥

בין זיכרון-יעקב לבנימינה

יתרות אימים תכנוניים אימים תפקודיים השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור דרום הכרמל עם מרזבת חוף הכרמל ממערב ועם פארק אלונה, הר חורשן ועד רמת מנשה במזרח.

■ אימים תכנוניים ותפקודיים:

- הקישוריות באזור זה מוגבלת למספר צווארי בקבוק צרים, אשר על כל אחד מהם יש אימים:
 - בין זכרון יעקב למפעל הביטחוני שממזרח - פיתוח פארק היין ממזרח לכביש 652
 - הרחבת כביש 652.
 - איום סלילת כביש 654 ("דרך יפו") לכיוון אביאל.
 - מצפון ומדרום לאזור תעשייה בנימינה, על כביש 652 בין זיכרון לבנימינה – הרחבת הכביש, פיתוח אזור תעשייה כרמל לאורך הכביש.
 - כביש 4 קוטע את הרצף בין שמורת חוטם הכרמל ורמת הנדיב ומרזבת חוף הכרמל.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת צוואר הבקבוק בתיקון התוכניות המאושרות לפארק היין וא"ת כרמל, הסדרה והרחבה של מעברים בעת שדרוג התשתיות (מסילת החוף, כביש 4, כביש 652), שיקום והבטחת קישוריות ביולוגית לאורך נחל תנינים ויובליו.

בין בנימינה לבית חנניה

יתרות אימים תכנוניים אימים תפקודיים השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חלק מהמסדרון המחבר את חוף השרון עם רמות מנשה, רכס הכרמל ומישור חוף הכרמל, על בסיס נחל תנינים.

■ אימים תכנוניים ותפקודיים:

השטח כלוא בין בנימינה לכביש 4, מושפע מהשפעות השוליים של שניהם. הרחבת בנימינה מערבה עד כביש 4, תסגור מסדרון אקולוגי מסומן במפת רט"ג, ותחייב שמירה קפדנית על קישוריות בנתיבים חליפיים. גלישות ממערכת הביוב של בנימינה לנחל תנינים, הפרעות מתחום המחצבה ומאירועים בשוני, ועיבוד חקלאי עד גדות הנחל מאיימים על תפקודו. חציית מסילת החוף את הנחל והכפלתה הצפויה, יחד עם תכנון כביש עוקף בנימינה מצפון יהוו אתגר נוסף.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הבטחת מרחב נחל תנינים בקטע הצר שבין דופן המחצבה וצפון בנימינה ברוחב המירבי האפשרי. שיקום המחצבה כולל שיקום מפגעים (פלישה לתחום הנחל, פסולת ומינים פולשים), צמצום השפעות שוליים של פארק שוני. מתן עדיפות לטיפול בסוגיות הזיהום ושדרוג מערכות הביוב כולל יצירת מערכות הגנה כפולות (התראות ואוגר חירום למצבי גלישה). הגנה סטטוטורית והבטחת שיקום וניהול אקוהידרולוגי, במסגרת תכנית אגנית לאגן תנינים.

בין בית חנניה לאור עקיבא

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

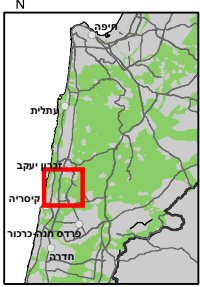
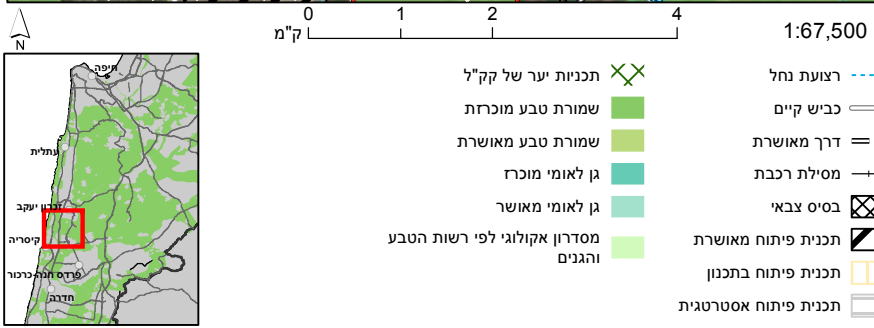
חלק מהמסדרון המחבר את חוף השרון עם רמות מנשה, רכס הכרמל ומישור חוף הכרמל, על בסיס נחל עדה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

השטח כולו בין שני הישובים ותפקודו מופרע ע"י השפעות שוליים של שניהם. בחלקו הוא צוואר בקבוק צר אשר רוחבו הוא כמאה מטרים. הרחבת תחום פיתוח אור עקיבא מזרחה לנחל עדה ועד כביש 4 תצמצם את רוחב המסדרון. השטח סובל מזיהומים תדירים ממערכת הביוב של אור עקיבא הנשפכים לנחל עדה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירת נחל מרחב נחל עדה לאורכו, ממזלג הנחלים משמרות-ברקן-עדה במזרח ועד החיבור לנחל תנינים. הגנה סטטוטורית והבטחת שיקום וניהול אקוהידרולוגי, במסגרת תכנית אגנית לאגן תנינים. הבטחת רצועת נחל וממשק שלה להבטחת תפקוד מסדרון הנחל במרחב העירוני באור עקיבא.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

מעבר חולות חמרה ובתי גידול לחים קיסריה בנימינה

יתירות איומים איומים השפעות
תכנוניים תפקודיים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

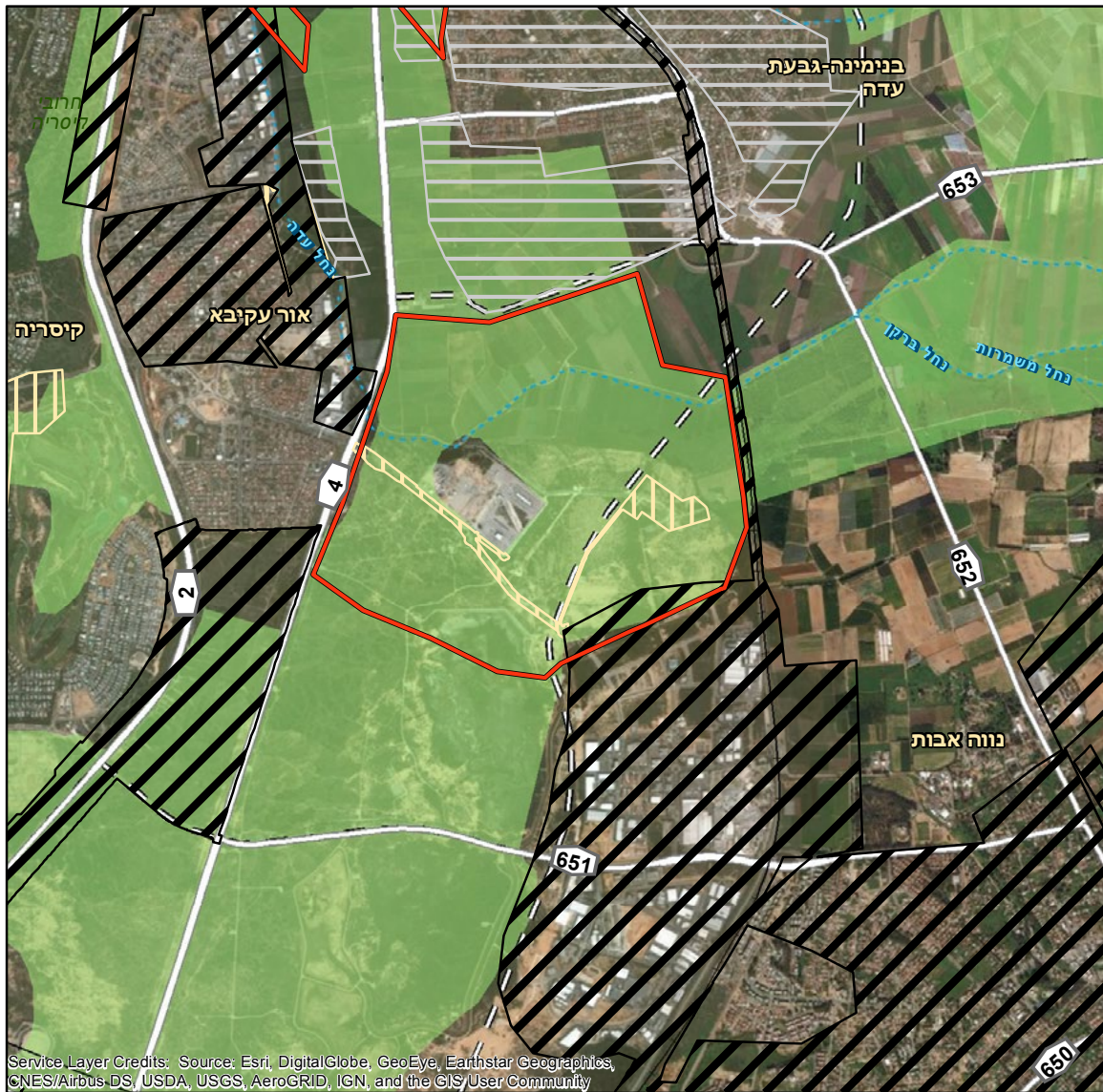
המרחב מחבר את מישור צפון חוף השרון עם רמות מנשה, רכס הכרמל ומישור חוף הכרמל. זהו קצהו המזרחי של מסדרון החולות קיסריה ומעבר לשטחי החמרה של בקעת הנדיב-פרדס חנה, וכן מהווה קישור בין בתי הגידול הלחים של אחו בנימינה, ביצת בטיח ומאגרי ההחדרה מפעלי מנשה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

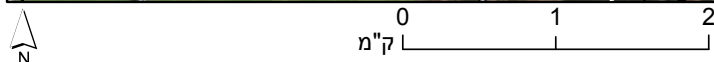
השטח כלוא ומקוטע במצב קיים: כביש 4, מסילת החוף, תעלת בטון לניקוז ואמת מפעלי מנשה, תחמ"ג חברת החשמל, א"ת קיסריה, סוללות מתקני מפעלי מנשה, ריבוי תשתיות חשמל וקידוחי מים. ניכרות הפרות בשטח ובתצורת הנוף הטבעית, אולם עדיין נותר תפקוד אקולוגי עם מינים מתמחים לחולות (צומח וחי) וכן תועדו מעברי בע"ח מגוונים, כולל מינים בסיכון (חתול ביצות). שטח מבוקש לפיתוח, איומים תכנוניים תדירים ובהם בית עלמין איזורי, הסטת מסילת החוף וכביש חוצה חולות (חיבור כביש 4 לא"ת צפוני קיסריה).

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

קביעת הגנה סטטוטורית למסדרון החולות קיסריה ובפרט צווארי הבקבוק בו בתוכנית לגן לאומי ושמורות טבע חולות קיסריה. ביטול תוכניות פוגעניות. ניצול הזדמנויות תכנוניות לשיפור המעברים בין שטחי החולות וסביבתם (בשדרוג כביש 4, בהסטת מסילת החוף, בתכנון כביש 652). קביעת מנגנון ניהול וטיפול במפגעים קיימים, ובפרט מינים פולשים, רכבי שטח ופסולת. צמצום השפעות שוליים מתחומי הפיתוח הגובלים.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:53,500

- רצועת נחל ---
- כביש קיים ==
- דרך מאושרת = :
- מסילת רכבת +
- תכנית פיתוח מאושרת [Black hatched box]
- תכנית פיתוח בתכנון [Yellow hatched box]
- תכנית פיתוח אסטרטגית [Grey hatched box]
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים [Green area]

מצפון לחדרה

יתדות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

מסדרון צר וארוך זה מהווה את קישור הרוחב המשמעותי בציר מזרח-מערב, המחבר את צפון עמק חפר לחולות וחוף קיסריה, על בסיס נחל חדרה והפארק המטרופוליני חדרה (תמ"מ 6).

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון תחום בין חדרה וכביש 65 הסואן, ומושפע מהפרעות האור והרעש של הכביש והשפעות השוליים של העיר. הנחל סובל מחציות מרובות, צרות ברובן: כבישים עירוניים ובינעירוניים, מסילת החוף. מפעלי גרנות יושבים לגדת הנחל, וסוללות בריכות הדגים, דרכי שירות ועיבוד חקלאי גובלים בו. שטח רגיש זה מאוים ע"י תכניות תשתית שכל אחת מהן מאיימת לקטוע אותו בצורה משמעותית: הכפלת מסילת החוף, המסילה המזרחית, שדרוג ומחלוף כבישים 4 ו-2, ומסוף מטענים בחלקו הצפוני. השילוב בין כלל ההפרעות בתא שטח קטן יחסית ורגיש עלול להיות מהותי עבור תפקוד המסדרון. בנוסף לכך, בחלקו המערבי מתוכנן אזור תעסוקה אשר יצמצם מאוד את שטח המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

תכנון מעברים בעת שדרוג וביצוע התשתיות, שמירה קפדנית על הפארק המטרופוליני ומציאת חלופות למסוף המטענים מחוף לשטחי המסדרון, שיקום הנחלים ובתי הגידול הלחים וניהולם. הרחבת השמורה לשטחי ההצפה של ביצת זיתא וניהולה כבית גידול וכהרחבת המסדרון האקולוגי. צמצום פגיעת אזור התעסוקה המתוכנן בשטח המסדרון.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

זהו חלק מהמסדרון הארצי בציר אורך צפון-דרום, המחבר את צפון עמק חפר למורדות השומרון, ורמות מנשה וכן לחולות וחוף קיסריה. זהו הציר המקשר היחידי ממערב לחומת ההפרדה, ואין לו תחליף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

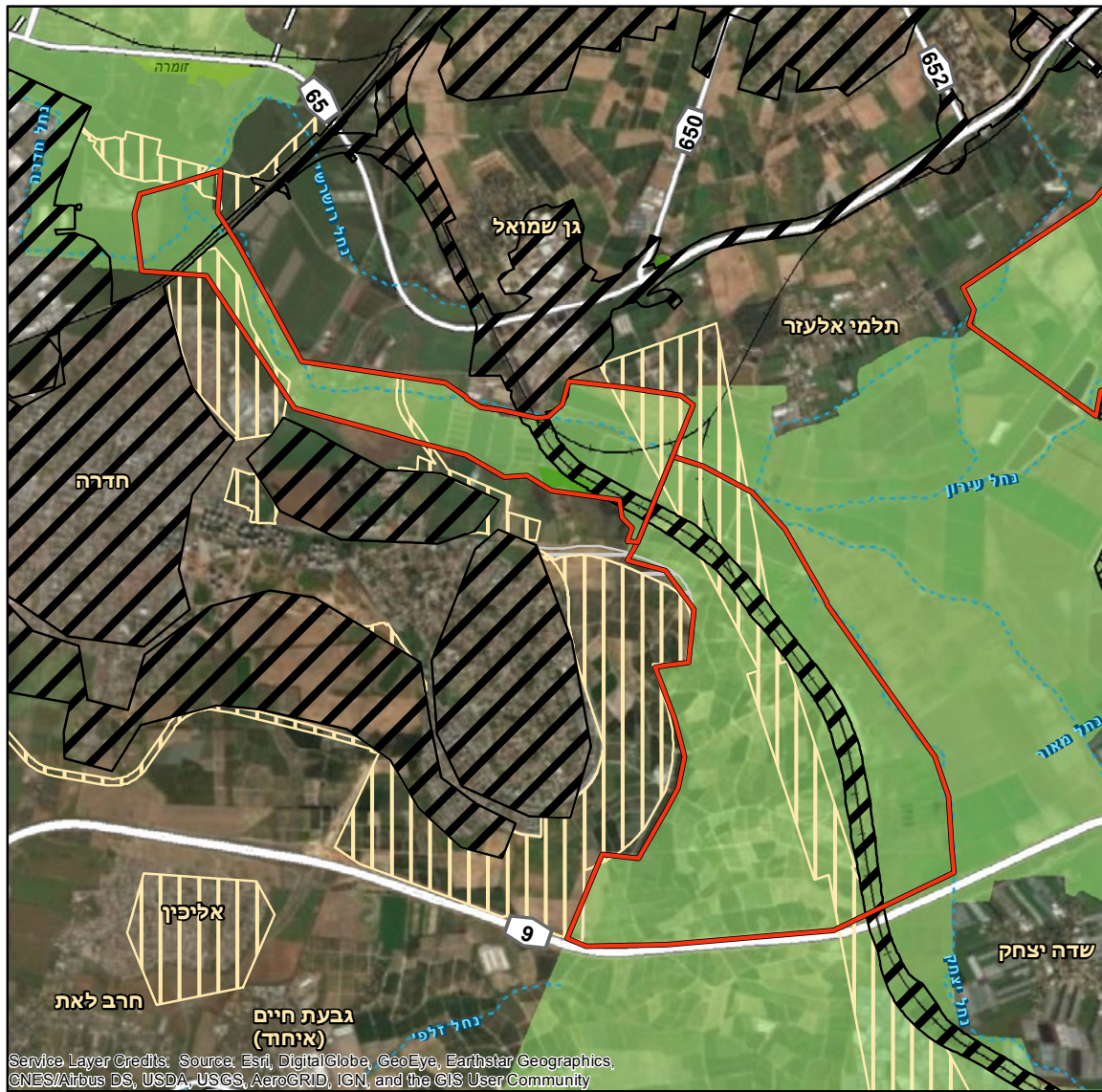
המסילה המזרחית עתידה לקטוע את השטח, ובנוסף, הרחבת בית אליעזר למזרח (תוכנית ותמ"ל) ותוכנית להקמת שדה תעופה בלב השטח (תת"ל 74) על תשתיות החיבור אליו, יגרמו במצטבר לפרגמנטציה של המסדרון ולהקרנת השפעות שוליים, שיפריעו בצורה משמעותית על מעבר אורגניזמים בשטח זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

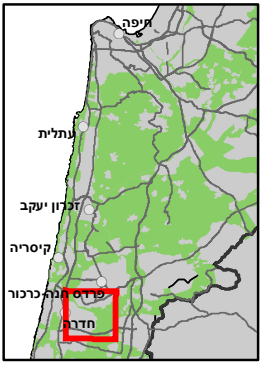
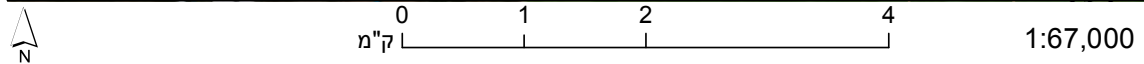
ביצוע סביבתי מוקדם של מסילת הרכבת המזרחית, לרבות הקפדה על קישוריות דרכה וצמצום השפעות השוליים, הסרת תוכניות פוגעניות (ובפרט שדה"ת בתת"ל 74) ומציאת חלופות להן וניהול השפעות השוליים, טיפוח מכלול הנוף בתמ"א 35/1 ויצירת כלי ניהול להבטחת תפקודו האקולוגי והנופי.

המסדרון הארצי בין חדרה ומפגש הנחלים חדרה ויובליו

יתדות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

Service Layer Credits: Source, Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

שמורת טבע מוכרזת		רצועת נחל	
שמורת טבע מאושרת		כביש קיים	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		דרך מאושרת	
		מסילת רכבת	
		בסיס צבאי	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	

המסדרון הארצי ממערב לבסיס עין שמר

יתירות אימים תכנוניים אימים תפקודיים השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

זהו חלק מהמסדרון הארצי בציר אורך צפון-דרום, המחבר את צפון עמק חפר למורדות השומרון, ורמות מנשה וכן לחולות וחוף קיסריה. זהו הציר המקשר היחידי ממערב לחומת ההפרדה ואין לו תחליף.

■ אימים תכנוניים ותפקודיים:

לשטח זה אין חלופה היות והמסדרון המסומן במפת רט"ג בין מושב מאור וכביש 581 לבסיס עין שמר אינו מתפקד עבור יונקים בינוניים וגדולים בשל גידור מסיבי ובלתי עביר של בסיס עין שמר ועיבוד חקלאי אינטנסיבי בתחום הגדר.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית קפדנית על המסדרון הנותר.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

מסדרון רוחב המקשר שני צירים אורכיים משמעותיים של המסדרון הארצי.

■ אימים תכנוניים ותפקודיים:

שטח פתוח צר הנחצה ע"י כביש 574, אשר עומד לעבור שדרוג לכביש מהיר דו-נתיבי שיגדיל את הקיטוע.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

בעת שדרוג הכביש יש להקפיד על התקנת מעברי בעלי חיים.

בין שער מנשה לגבעת חביבה

יתירות אימים תכנוניים אימים תפקודיים השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

מסדרון רוחב המקשר שני צירים אורכיים משמעותיים של המסדרון הארצי. מהוה את הקשר העיקרי בין מרחב גבעות עירון ובין בקעת נחל חדרה.

■ אימים תכנוניים ותפקודיים:

תכניות להרחבת חריש לדרום, כביש איזורי חוצה נחל נרבתה והגבעות המזרחיות לו, בניית בתי במייסר עד לגדת הנחל ותוכנית ול"ל להרחבת מייסר לצפון. מאז בניית חריש ריבוי הנגר במרב גורם להצפות וגורר התערבויות קשות בתחום הנחל.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

ביטול ומניעה של תוכניות פוגעניות, מציאת חלופות לחציה בתשתיות, שיקום מרחב הנחל וניהולו כמערכת אקולוגית, הקפדה על קישוריות בתשתיות אורך וצמצום השפעות שוליים.

נחל נרבתה בין חריש למייסר

יתירות אימים תכנוניים אימים תפקודיים השפעות שוליים

בין מייסר לבאקה אלע'רביה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

מהווה חיבור נוסף בין מרחב גבעות עירון ובין בקעת נחל חדרה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

בניגוד למסדרון נרבתה הצפוני לו, שטח זה אינו כולל קישוריות מובנית דרך כביש 6. התרחבות באקה אלע'רביה לכיוון מצר ומייסר צפויה לצמצם מאד את צוואר הבקבוק שנשאה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה קפדנית על משארי השטח הפתוח הנתר לרבות ניהולם. הקפדה על צמצום השפעות השוליים מתחומי הפיתוח. האיומים על מסדרון זה מדגישים את החיוניות של שמירה ותפקוד מסדרון נרבתה.

יחידות תכנוניים איומים תפקודיים איומים השפעות שוליים

Service Layer Credits: Source, Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 ק"מ 1:67,000

- רצועת נחל
- == כביש קיים
- = : דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- גדר הפרדה
- ⊠ בסיס צבאי
- ▨ תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית
- אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 / ב
- ⊗ תכניות יער של ק"ל
- שמורת טבע מוכרזת
- שמורת טבע מאושרת
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

המסדרון הארצי מצפון לכביש 65

יתדות איומים תכנוניים איומים תפקודיים שוליים השפעות

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

השטח הוא חלק מן המסדרון האקולוגי הארצי בציר צפון דרום המחבר את איזורי הכרמל, רמת מנשה, גבעות אלונה ובין השטחים הפתוחים ביובלי נחל חדרה ועמקי השרון. בתחום המסדרון בית גידול איכותי של עין ארובות ושטח ההצפה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

שטח ארוך וצר התחום מדרום ע"י כביש 65 וע"י וכביש 6 ממזרח, לרבות מחלף עירון על השפעות השוליים שהוא מייצר. בתחום המסדרון נמצאים אנדרטת משמר הגבול, המגודרת ומוארת בלילה, תחנת משנה של חברת חשמל, מאגר משמרות, מפעל שחם. השטח מרובה הפרעות מתחום כפר קרע מצד אחד, מדרכים ופעילות חקלאית מן הצד השני, לרבות גידור חקלאי ולתשתיות. ריבוי הגדרות ברצועת המסדרון, מצמצם את רוחבו במספר נקודות מתחת ל-20 מטרים. בפרט, התפתחות כפר קרע למזרח והגידור סביב המטעים בין כפר קרע למחלף עירון למעשה מרוקנים את המסדרון מתוכנו מצידו המזרחי של כביש 6. השטח הנותר ממערב לכביש 6 הוא צוואר בקבוק ללא תחליף ממשי, ואף הוא נתון להפרעות מתוכננות נוספות: שדרוג כביש 65 ומחלף 65 עם כביש 444, תכנון וביצוע כביש 653 המחבר בין כביש 65 לבקעת הנדיב וחיבור מזרחה לכפר קרע, מסילת עירון מנשה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית קפדנית על המסדרון הנותר ומניעת פגיעה תכנונית נוספת. בעת תכנון תשתיות – התחשבות מרבית בבתי הגידול בשטח ושמירה קפדנית של קישוריות דרך התשתיות וצמצום השפעות השוליים מהן.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

השטח הוא חלק מן המסדרון האקולוגי הארצי בציר צפון דרום המחבר את איזורי הכרמל, רמת מנשה, גבעות אלונה ובין השטחים הפתוחים ביובלי נחל חדרה ועמקי השרון – על בסיס קישוריות לאורך נחל ארובות ונחל עירון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

שטח ארוך וצר המהווה המשכו לדרום של המסדרון שתואר למעלה. השטח תחום ממזרח ע"י כביש 574, קיבוץ ברקאי, בסיס צבאי ומפעל גלעם וגבעת חביבה, ותחום ממערב ע"י מבני המועצה האזורית וקרית החינוך, קיבוץ עין שמר, מאגר מים ומבנים חקלאיים. כביש הגישה למועצה האזורית מנשה חוצה את השטח, ותחנת דלק בנויה בגדתו המזרחית של נחל עירון בצמוד לכביש. השטח. בשטח מבוצעות עבודות תשתית מרובות והוא משמש לעירום עודפי עפר. בתחום זה מתוכנן איזור תעשייה אשר ההוראה האחרונה לגבי הינה לשמר מסדרון צר וארוך ברוחב של עד 200 מטרים. כמו כן מחלף כבישים 65 ו-444 מתקדם לקראת ביצוע, ומקודם תכנון למסדרון תשתיות חריש הכולל את יצירת כביש 444 ומסילת עירון מנשה.

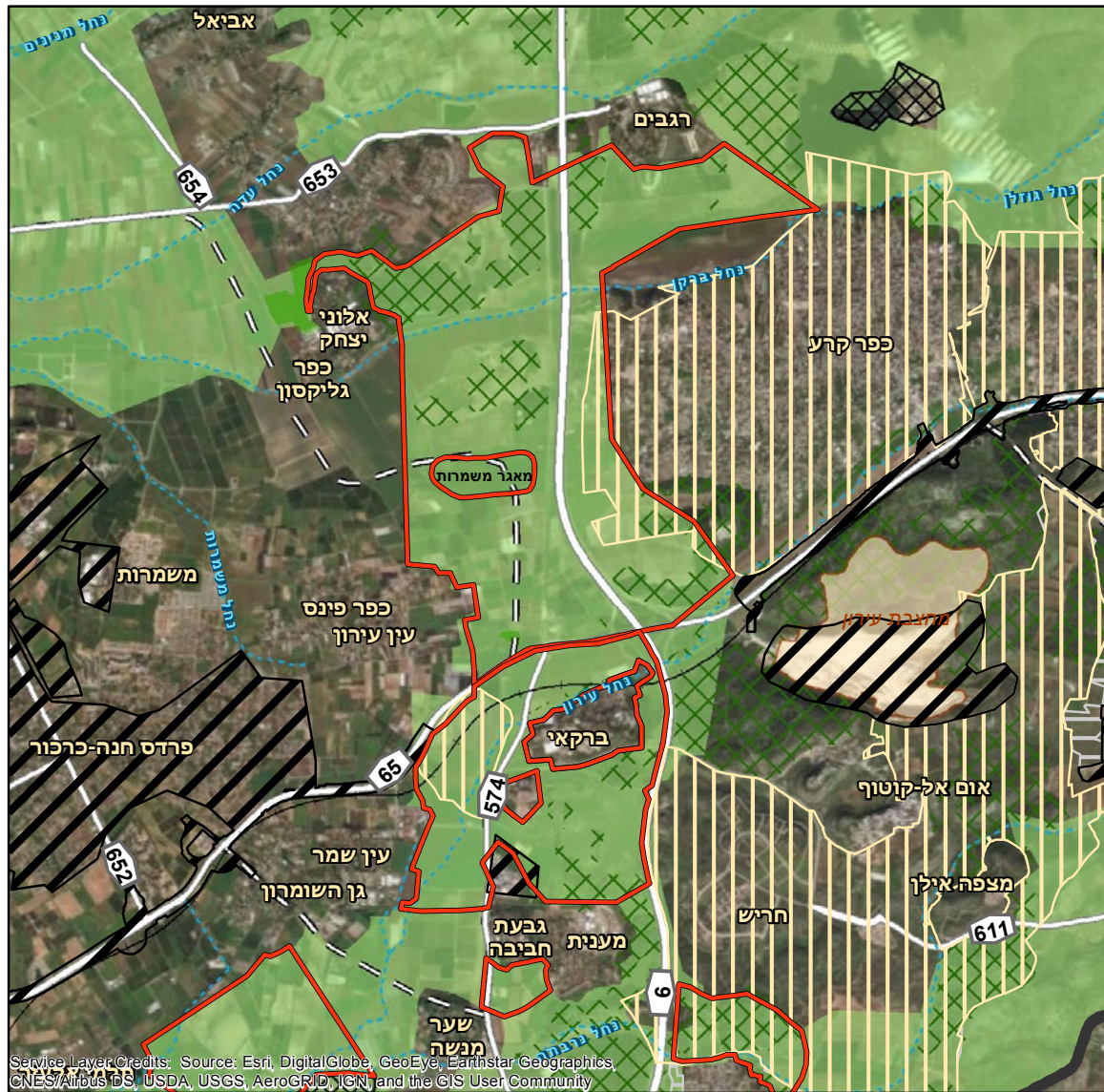
■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית קפדנית על המסדרון הנותר ומניעת פגיעה תכנונית נוספת. החלה"ט מתנגדת להקמת אזור התעשייה במקום זה ומצביעה על קיום חלופות מתאימות באזור למטרה זו. את תשתיות האורך יש לתכנן בהקפדה מירבית על סטנדרט סביבתי לרבות שמירה ושיפור של הקישוריות הקיימת וצמצום השפעות השוליים. שיקום אקוהידרולוגי לנחלים ארובות ועירון והבטחת ניהולם ושמירתם כבתי גידול לחים.

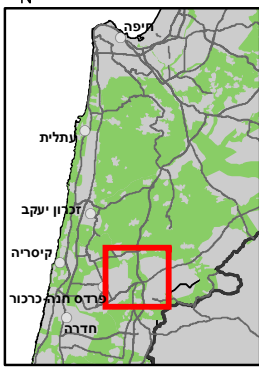
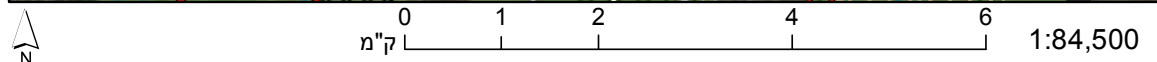
המסדרון הארצי מדרום לכביש 65

יתדות איומים תכנוניים איומים תפקודיים שוליים השפעות

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכנית פיתוח אסטרטגית		רצועת נחל	
אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14/ב		כביש קיים	
תכניות יער של קק"ל		דרך מאושרת	
שמורת טבע מוכרזת		מסילת רכבת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		גדר ההפרדה	
		בסיס צבאי	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	

אום אל-פאחם - ערערה

יתדות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

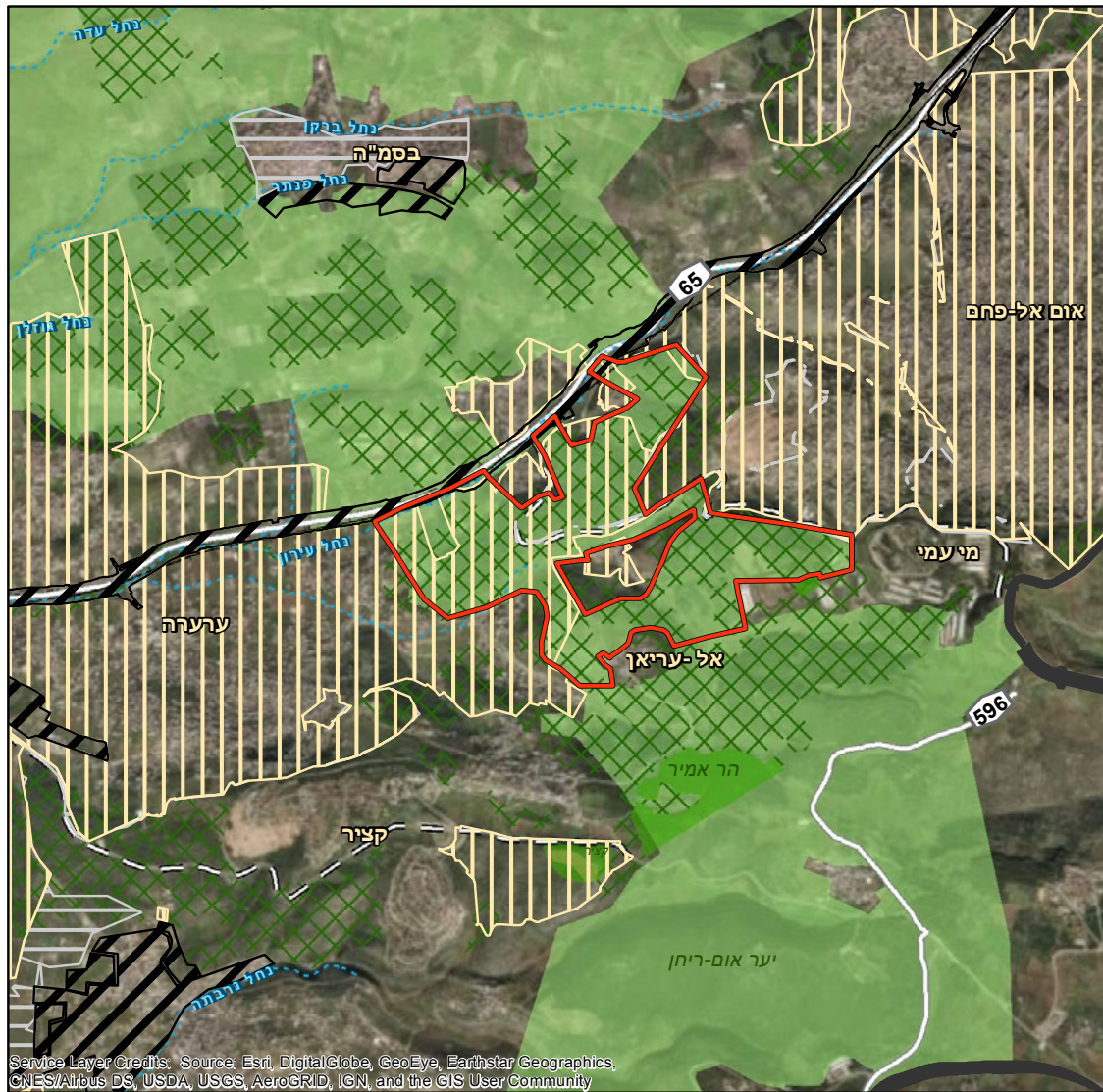
מסדרון אורך בציר צפון דרום, המחבר את צפון השומרון לרמות מנשה ומערבה בואכה מישור חוף השרון. בכביש 65 מאושר מעבר בעלי חיים עילי להבטחת הקישוריות האקולוגית.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

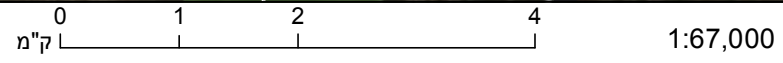
תחום בין שכונות הקצה של ערערה במערב לאום אל-פחם במזרח, דרומית לכביש 65, המתאפיין בריבוי בעלויות קרקע פרטיות וביערות נטע אדם בקרקע מדינה. בלב השטח יש מובלעת של פיתוח – שכונת עין אל-מועלקה של אום אל-פחם. משכונה זו יש רצף של בינוי זוחל לכיוונים שונים, המנתק את השטחים הפתוחים משני עברי נחל שריה, ומתעל את מעבר בעלי החיים לרצועות צרות שרוחבן עשרות מטרים בלבד. בשטחים הפתוחים שבין מועלקה וערערה יש מבני משק חקלאיים וגידור חלקות חקלאיות המשלב קירות בטון. גידור חקלאי נוסף, כולל חציבות בה, קיים במעלה ערוצי נחל שריה וואדי מועלקה, וכן סביב השטחים החקלאיים של מי-עמי. בדרום המסדרון נמצא הכפר אל-עריאן, אשר מחלק את השטח הפתוח לשתי זרועות צרות. צוואר בקבוק נוסף קיים בין שכונת אל-ביאר ובין גן האירועים בפאתי ערערה, בצמוד ומדרום לכביש 65.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הקפדה תכנונית יתרה על גבולות הפיתוח והמרקם העירוני, בניית תוכנית אכיפה למניעת בנייה בלתי חוקית בשטחים הפתוחים. שמירה סטטוטורית קפדנית, צמצום השפעות שוליים וקביעת מנגנון ניהול.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכניות יער של קק"ל שמותר טבע מוכרזת שמותר טבע מאושרת מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	רצועת נחל כביש קיים דרך מאושרת מסילת רכבת גדר ההפרדה תכנית פיתוח מאושרת תכנית פיתוח בתכנון תכנית פיתוח אסטרטגית

**מחוז
מרכז**

מפת מחוז מרכז

מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	גבול מחוז	כביש
גדר הפרדה קיימת	גדר הפרדה מתוכננת	מסילת ברזל
		קטע קריטי לשימור במסדרון אקולוגי

נחל אלכסנדר ממערב למעברות

יתדות איומים
תכנוניים
תפקודיים
איומים
השפעות
שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

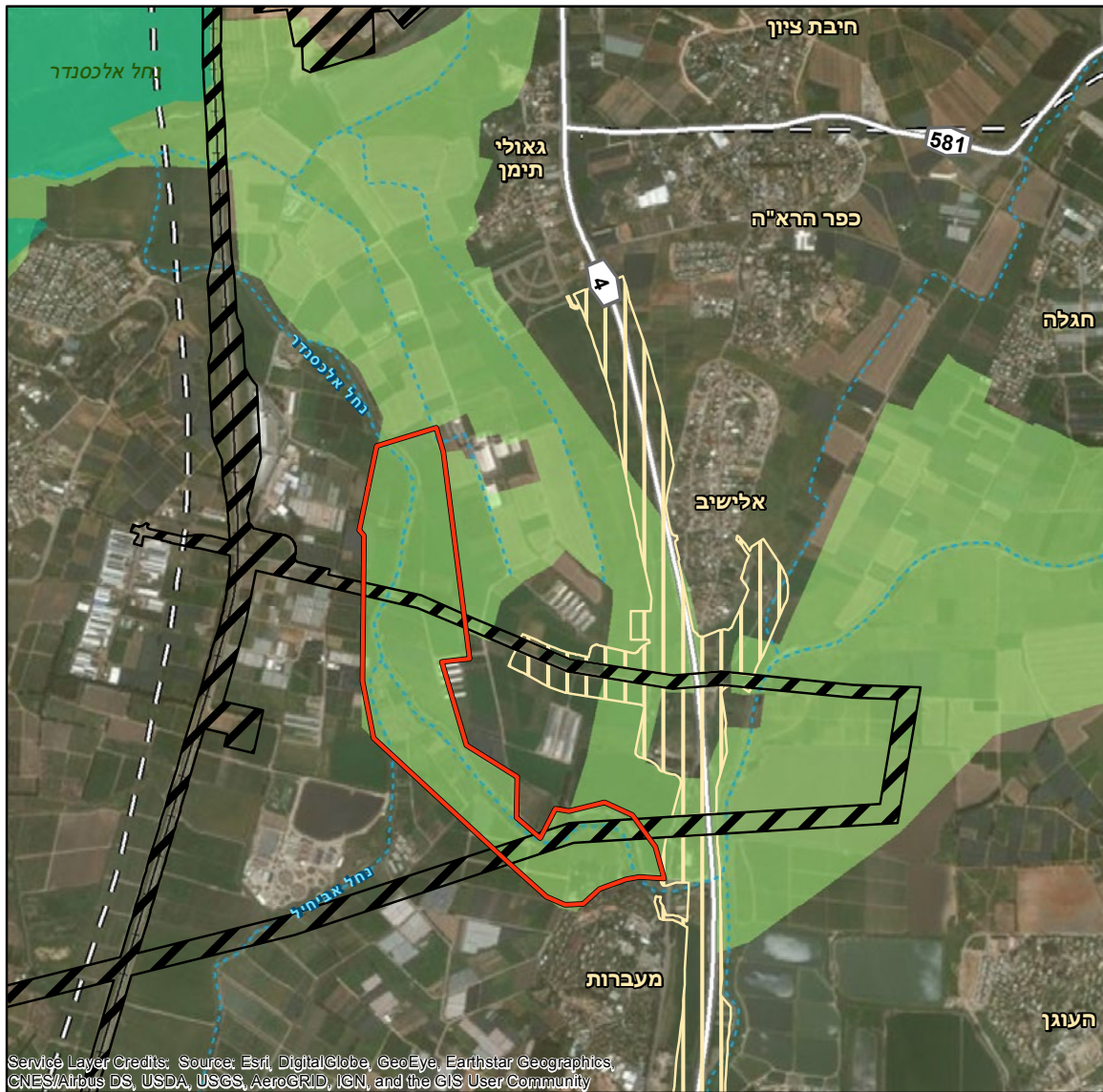
חיבור המסדרונות הפנימיים של מישור חוף השרון לחוף וצפונה לעמק חפר.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

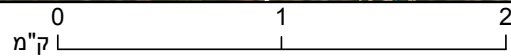
המסדרון מסומן כרצועה צרה מסביב לנחל, העובר בתוך שטחים חקלאיים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש להרחיב את רצועת המסדרון שמסביב לנחל ולצמצם את השפעות השוליים מהחקלאות.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:36,500

- נחל רצועת
- == כביש קיים
- = : דרך מאושרת
- + מסילת רכבת
- ▨ תכנית פיתוח מאושרת
- ▭ תכנית פיתוח בתכנון
- גן לאומי מוכרז
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

ממערב לבת-חפר

בין בודגתא לבארותיים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מסדרונות הרוחב של השרון, חיבור עם מישור חוף יהודה, מורדות השומרון ורמות מנשה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון בקטע זה הוא רצועה ברוחב כחצי ק"מ בצמוד לכביש 6, ובהשפעת האור והרעש ממנו.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על שטח המסדרון כשטח פתוח. צמצום הפרעות של כביש 6.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור המסדרונות הפנימיים של מישור חוף השרון לחוף וצפונה לעמק חפר.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

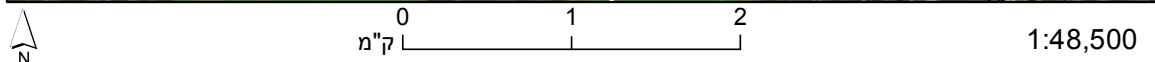
המסדרון בקטע זה הוא רצועה ברוחב כחצי ק"מ העוברת בשטחים חקלאיים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על שטח המסדרון כשטח פתוח וצמצום הפרעות השוליים מהחקלאות.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, EarthStar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

- נחל רצועת
- ==== כביש קיים
- == : דרך מאושרת
- + מסילת רכבת
- גדר ההפרדה
- ▨ תכנית פיתוח מאושרת
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

מחוז מרכז

מזרחית לשער אפרים

בין שער אפרים לקלנסווה

בין טייבה לקלנסווה

ממזרח לטייבה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מסדרונות הרוחב של השרון, חיבור עם מישור חוף יהודה, מורדות השומרון ורמות מנשה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

בקטע זה המסדרון מצטמצם לרצועה ברוחב של פחות ממאה מטר, הדחוקה בין כביש 6 ומעבר סחורות שער אפרים וחומת ההפרדה שבהמשך לו. חציית כביש 6 אפשרית מתחת לגשר נחל תאנים, אך מחייבת מעבר ברצועה צרה ברוחב כמאה מטר לאורך כחצי ק"מ.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

ניטור המעבר מתחת לכביש 6. צמצום ככל האפשר של השפעות השוליים של הכביש ושל מעבר הסחורות.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מסדרונות הרוחב של השרון, חיבור עם מישור חוף יהודה, מורדות השומרון ורמות מנשה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון בקטע זה מסומן כרצועה צרה מאוד ברוחב כמאה מטר או פחות מזה העוברת בין שני היישובים, וסובלת מהפרעות השוליים שלהם. רצועה צרה זו היא אחת משתי רצועות של מסדרונות צרים ופגועים המהווים את החיבוריות הארצית בציר צפון-דרום במרחב זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית על שטח המסדרון כשטח פתוח וניהולו תוך צמצום הפרעות השוליים מהישובים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מסדרונות הרוחב של השרון, חיבור עם מישור חוף יהודה, מורדות השומרון ורמות מנשה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון בקטע זה מסומן כרצועה ברוחב כשלוש מאות מטרים בצמוד לכביש 6 ובשטחים חקלאיים. רצועה צרה זו היא אחת משלוש רצועות של מסדרונות צרים המהווים את החיבוריות הארצית בציר צפון-דרום במרחב זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית על שטח המסדרון כשטח פתוח וניהולו תוך צמצום הפרעות השוליים מהישובים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

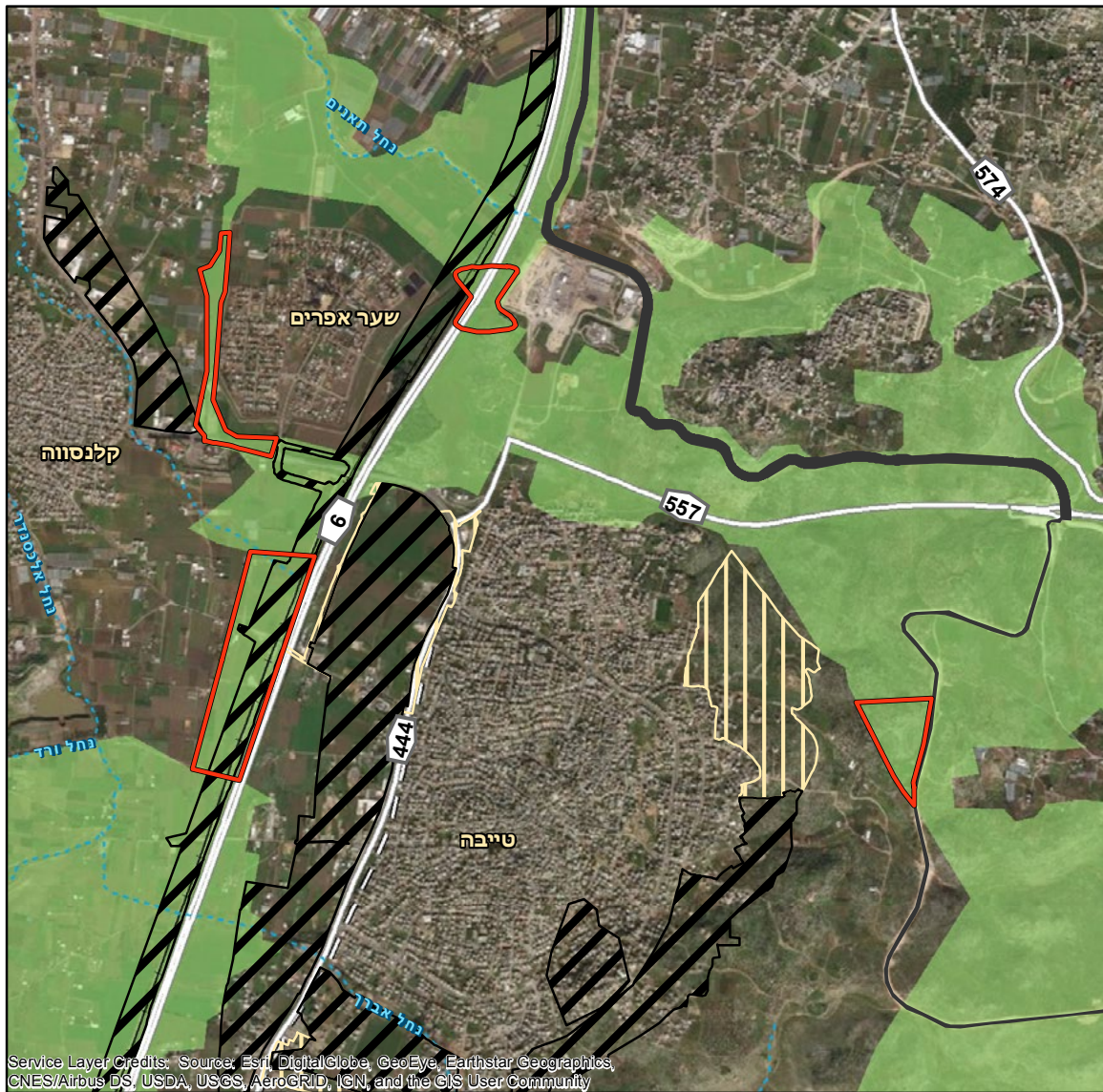
חיבור מורדות מערב בנימין והדום שומרון צפונה ומערבה למישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

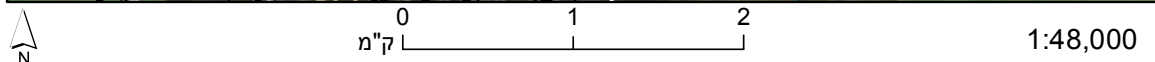
המסדרון מסומן ללא התחשבות בתוואי גדר ההפרדה ונקטע על ידה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

סימון המסדרון בין טייבה לגדר ההפרדה.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

- נחל רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- גדר ההפרדה
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

מערבית לקלנסווה

יתירות איזמים איזמים איזמים איזמים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים שוליים שוליים שוליים

בין פורת לעין שריד

יתירות איזמים איזמים איזמים איזמים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים שוליים שוליים שוליים

בין קדימה לצור-משה

יתירות איזמים איזמים איזמים איזמים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים שוליים שוליים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מסדרון נחל אלכסנדר למסדרונות הדרומיים.

■ איזמים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון בקטע זה מסומן כרצועה צרה מאוד העוברת בשטחים חקלאיים ומופריים. רצועה צרה זו היא אחת משתי רצועות של מסדרונות צרים ופגועים המהווים את הקישוריות הארצית בציר צפון-דרום במרחב זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית על שטח המסדרון כשטח פתוח וניהולו תוך צמצום הפרעות השוליים מהישובים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

המסדרונות המזרחיים של מישור חוף השרון לכיוון מערב.

■ איזמים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון בקטע זה מסומן כרצועה צרה העוברת בשטחים חקלאיים ומופריים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית על שטח המסדרון כשטח פתוח וניהולו תוך צמצום הפרעות השוליים מהישובים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

המשך המסדרונות המזרחיים של מישור חוף השרון לכיוון מערב.

■ איזמים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון באזור זה כולל את יער קדימה, שמורת טבע אלוני קדימה, יער אילנות ושטחים חקלאיים בין צור משה וקדימה. בתוך מרחב זה מופיע בתמ"א 3, תכנית המתאר הארצית לדרכים, כביש 561 המזרחי, אשר מאיים לנתק את רצף המסדרון. החברה להגנת הטבע פעלה רבות בשנים האחרונות לבטל את 561 המזרחי, אך דבר זה טרם התרחש. בנוסף לכך, התרחבות קדימה לכיוון צפון תצמצם את רוחב רצועת המסדרון הצרה ותגדיל את השפעות השוליים של הישובים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש לבטל את כביש 561 המזרחי שבין כביש 562 לכביש 4. יש להקפיד כי התרחבות קדימה, כפי שהיא מופיעה בתכנית המתאר הכוללנית המופקדת של קדימה, לא תורחב ברבות השנים עוד צפונה לתוך המסדרון והוא יישמר כשטח פתוח. יש לצמצם את השפעות השוליים של הישובים.

בין כפר הס לטירה

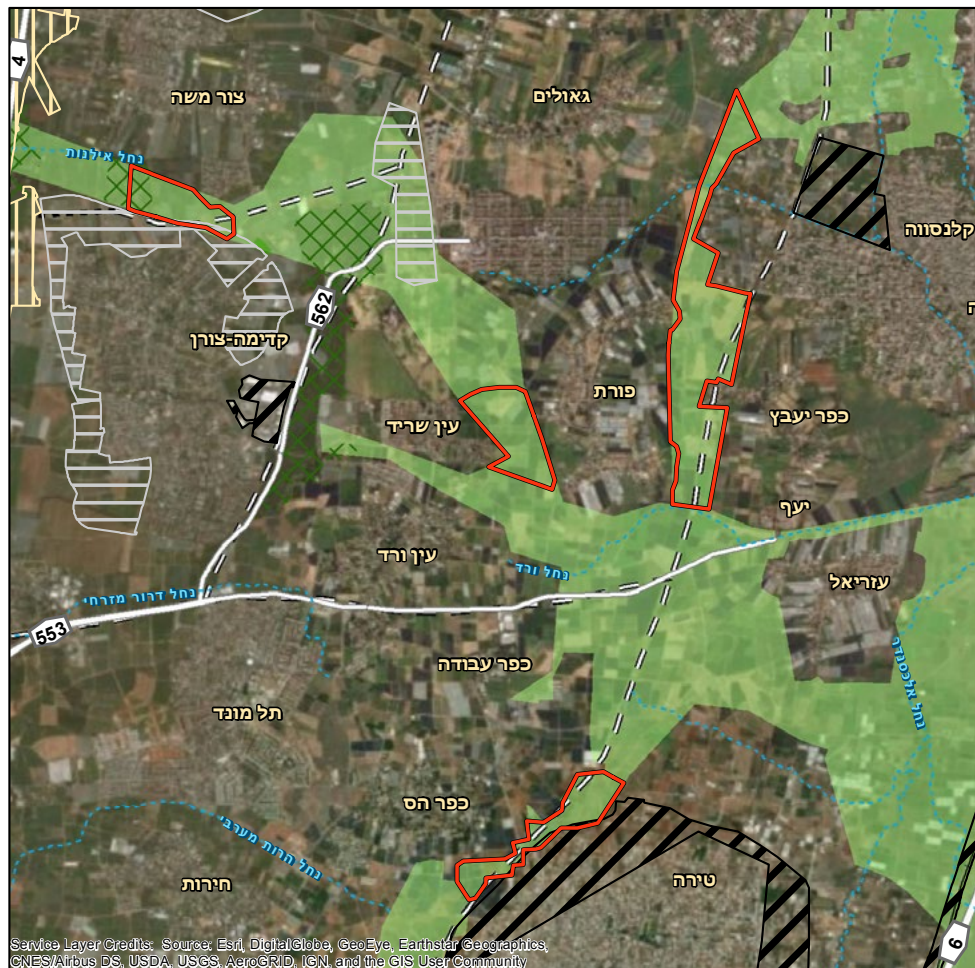
יחידות תכנוניים איזומים תפקודיים איזומים שוליים השפעות

- האזורים ביניהם השטח מחבר: חיבור מסדרון הפולג צפונה.
- איזומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון בקטע זה מסומן כרצועה צרה מאוד העוברת בצמוד לטירה בשטחים חקלאיים ומופרים. רצועה צרה זו היא אחת משתי רצועות של מסדרונות צרים ופגועים המהווים את הקישוריות הארצית בציר צפון-דרום במרחב זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית על שטח המסדרון כשטח פתוח וניהולו תוך צמצום הפרעות השוליים מהישובים.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מוצעת
- = : דרך מאושרת
- + מסילת רכבת
- ▨ תכנית פיתוח מאושרת
- ▨ תכנית פיתוח בתכנון
- ▨ תכנית פיתוח אסטרטגית
- ⊗ תכניות יער של קק"ל
- שמורת טבע מוכרזת
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

מחוז מרכז

ממערב לכוכב יאיר

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מורדות מערב בנימין והדום שומרון צפונה ומערבה למישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

החברה להגנת הטבע מתנגדת להרחבת כוכב יאיר – צור יגאל על שטחים ממערב ליישוב אשר מיועדים לפיתוח בתמ"מ/21/3, מאחר והתרחבות זו מערבה תקטע באופן מוחלט את המסדרון בקטע הזה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

החברה להגנת הטבע מציעה פיתוח חלופי לשטח זה, בשטחים בצפון מערב כפר סבא, אזור עירוני אינטנסיבי שיש עדיפות לפיתוח ומתן הגנה סטטוטורית על שטח המסדרון כשטח פתוח וניהולו תוך צמצום הפרעות השוליים מהישובים.

בין כוכב יאיר לגדר הפרדה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מורדות מערב בנימין והדום שומרון צפונה ומערבה למישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

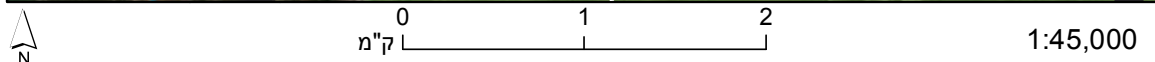
המסדרון מסומן כרצועה צרה ממערב לגדר הפרדה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת רוחב המסדרון המשורטט ושמירתו כשטח פתוח.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכניות יער של קק"ל גן לאומי מוכרז מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	רצועת נחל כביש קיים דרך מאושרת מסילת רכבת גדר ההפרדה תכנית פיתוח מאושרת תכנית פיתוח בתכנון תכנית פיתוח אסטרטגית

נחל פולג

יתדות איזורים איזורים השפעות
תכנוניים תפקודיים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

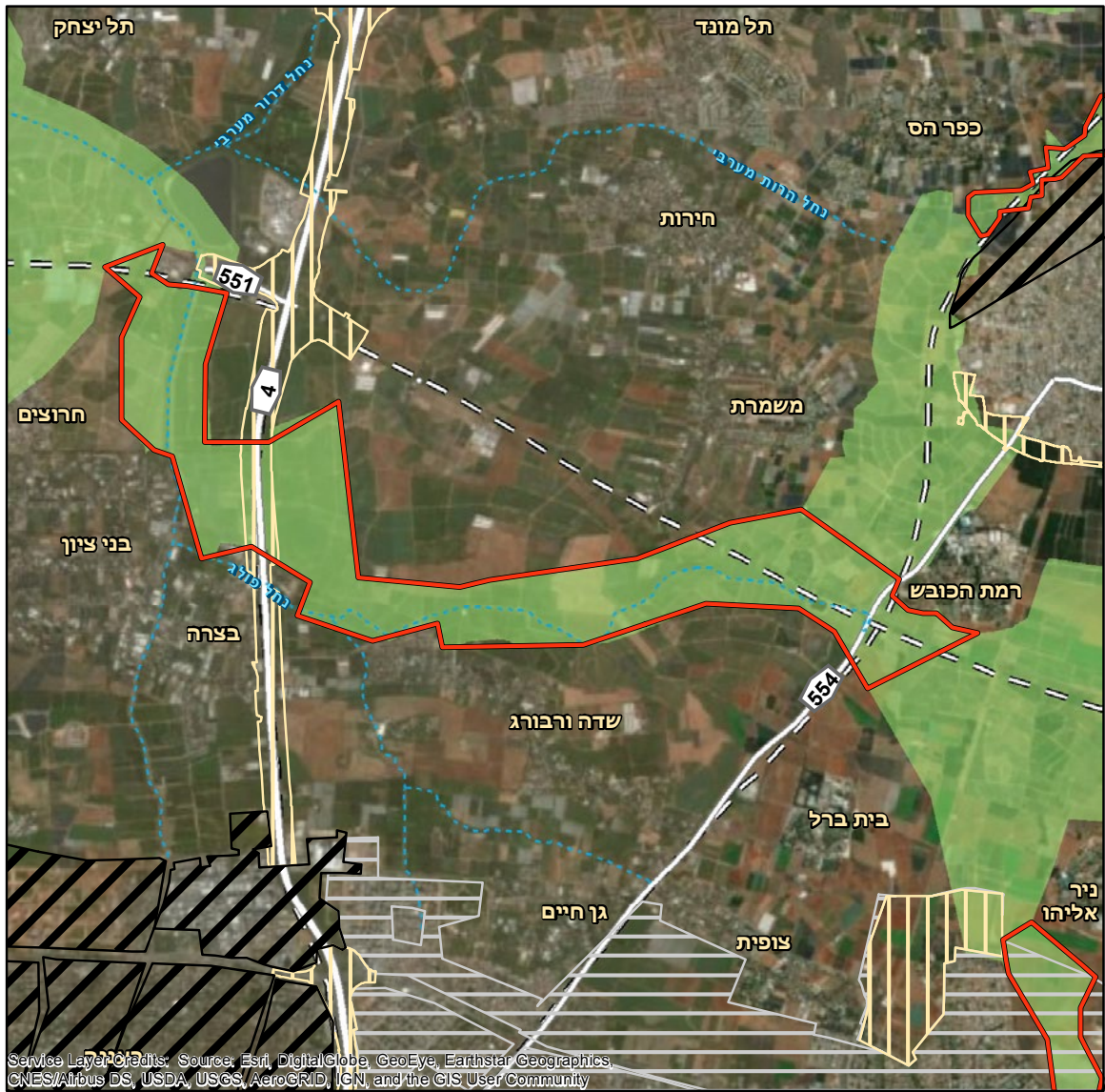
חיבור מורדות מערב בנימין והדום שומרון צפונה ומערבה למישור החוף.

■ איזורים תכנוניים ותפקודיים:

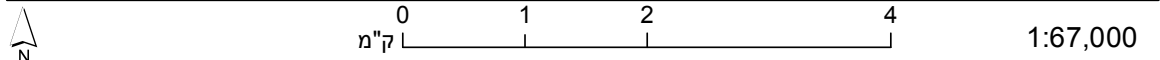
המסדרון מסומן כרצועה צרה מסביב לנחל, העובר בתוך שטחים חקלאיים. באזור זה מתוכנן כביש אזורי 551 המזרחי אשר פוגע בתפקודו של המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש להרחיב את רצועת המסדרון שמצדי הנחל ולצמצם את השפעות השוליים מהחקלאות. באשר לכביש 551 המזרחי, יש הבטיח מעברים אקולוגיים מתאימים בכביש ותכנון ראוי לצמצום זיהום האור מהכביש.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, EarthStar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

- נחל רצועת נחל
- כביש קיים
- = : דרך מאושרת
- ▨ תכנית פיתוח מאושרת
- ▨ תכנית פיתוח בתכנון
- ▨ תכנית פיתוח אסטרטגית
- שמורת טבע מוכרזת
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

ממזרח לכפר-סבא

יתירות איומים
תכנוניים איומים
תפקודיים איומים
השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

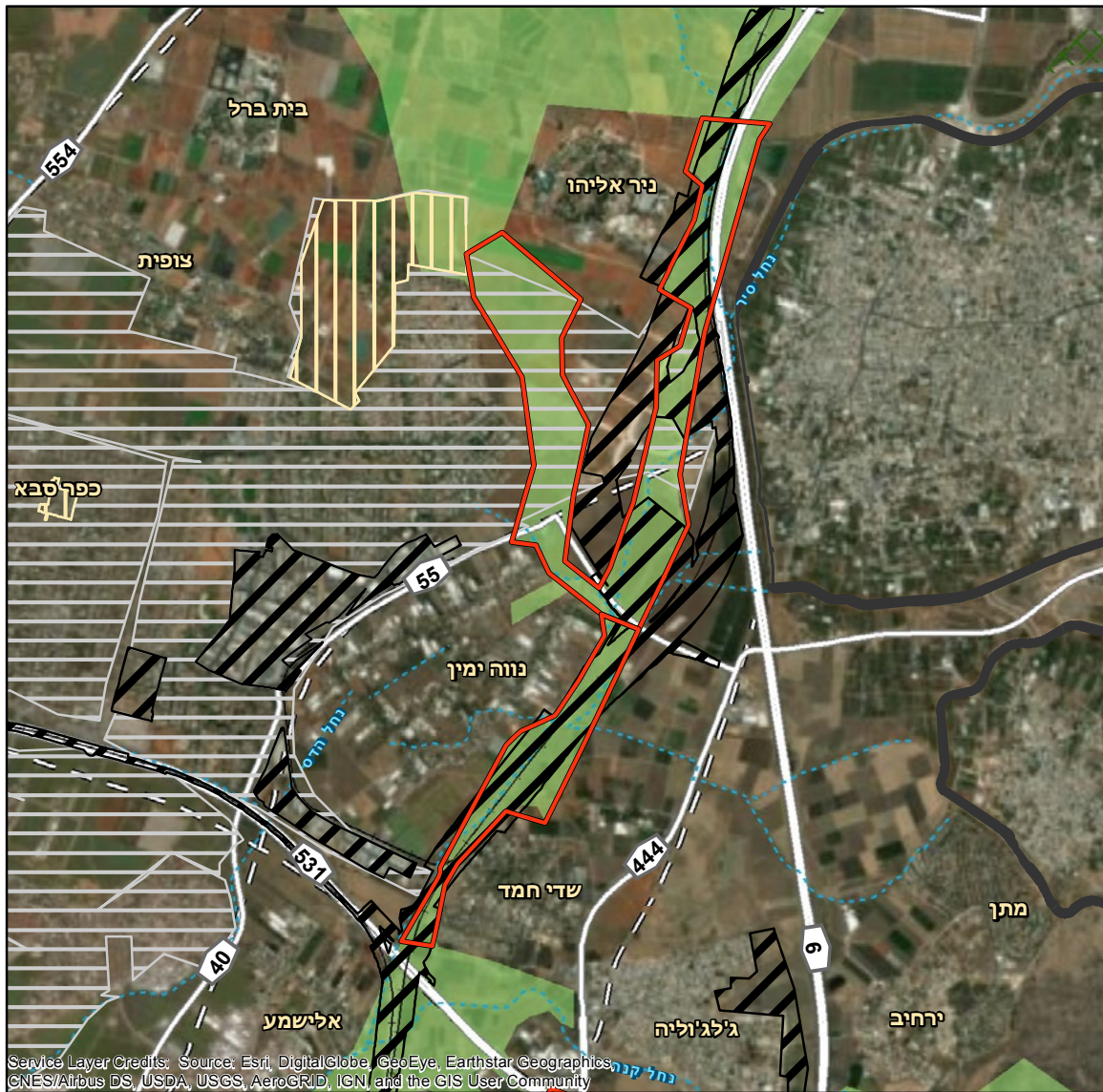
חיבור מסדרונות הרוחב של השרון, חיבור עם מישור חוף יהודה, מורדות השומרון ורמות מנשה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

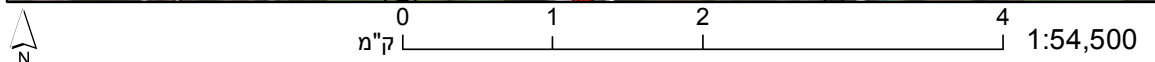
הקמת מתחם תעסוקה והתרחבות כפר-סבא מערבה מאיימים על רוחבו ותפקודו של מסדרון הזה, שמהווה את הציר היחיד של הקישוריות הארצית צפון-דרום.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

חיפוש חלופה לצמצום אזור התעסוקה וניוד חלק מזכויות הפיתוח למקום אחר ומניעה של תוספת פיתוח למגורים במזרח העיר, המוצעת במסגרת תכנית המתאר הכוללנית, כך שישמר המסדרון האקולוגי.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- גדר ההפרדה
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית
- תכניות יער של קק"ל
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

כביש 531 בין ג'לג'וליה לחגור

יתדות
איומים
תכנוניים
איומים
תפקודיים
השפעות
שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

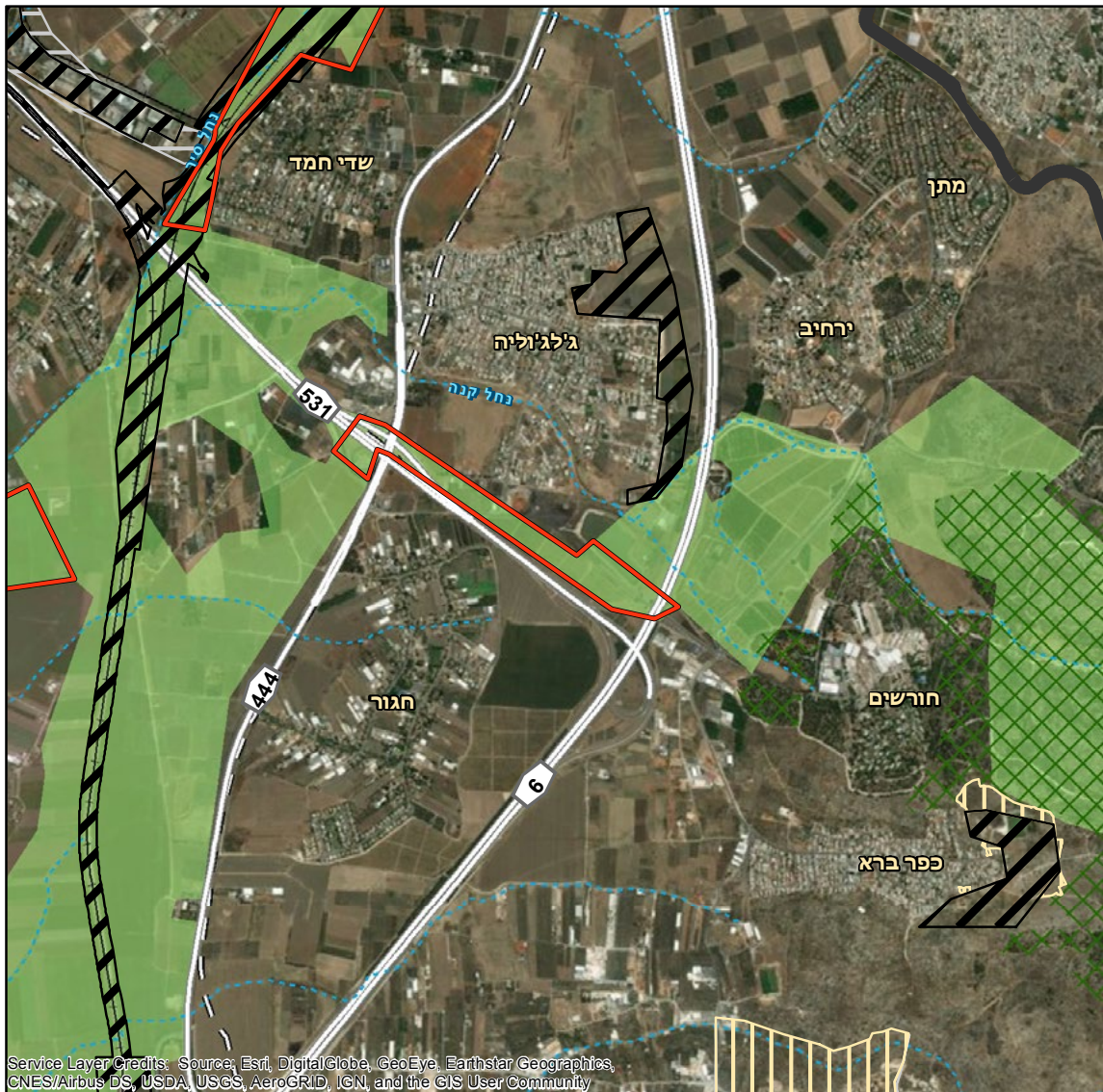
חיבור מורדות השומרון למסדרונות מישור חוף השרון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

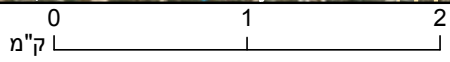
המסדרון מסומן כרצועה צרה צמודה לכביש 531 ועובר על מחלף ג'לג'וליה כך שלמעשה לא מתפקד באזור זה. בחלק הסמוך לג'לג'וליה השטח הבנוי נכנס לתחום רצועת המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הסטת המסדרון מהכביש והמחלף וסימונו בתוואי נחל קנה, תוך שיפור תפקודו בתחום הישוב והסדרת מעברי בעלי חיים מתחת לכביש 444, או לחילופין, הסטת המסדרון כך שיעבור דרומה מתחת לכביש 531, בין מזרח חגור לכביש 6 ומערבה מתחת לכביש 444.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:42,000

- תכניות יער של קק"ל
- רצועת נחל
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- גדר ההפרדה
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית

נחל קנה בין כביש 402 לאלישמע

יתדות איומים
תכנוניים תפקודיים איומים
שוליים השפעות

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

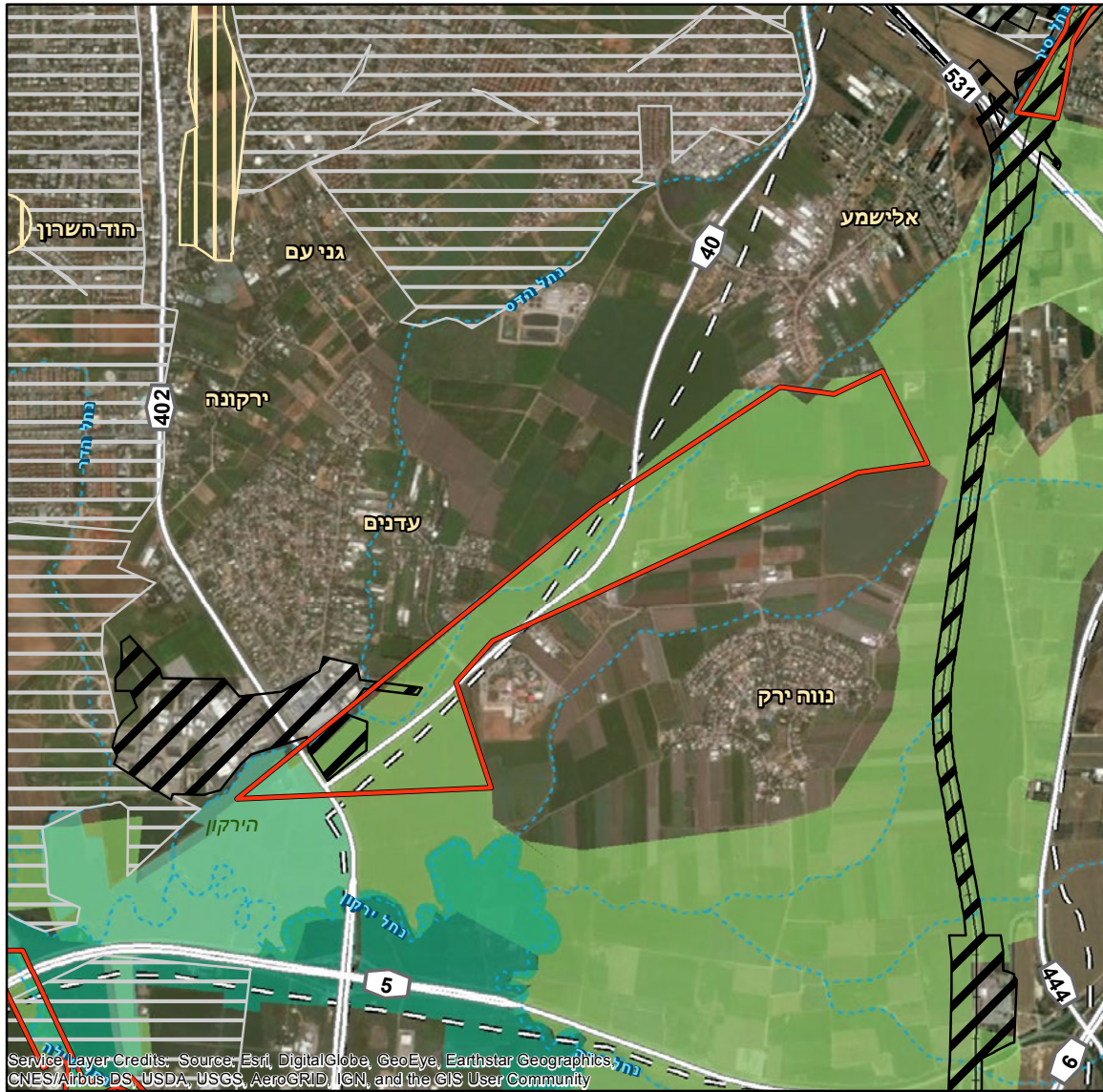
חיבור מסדרונות הרוחב של השרון, חיבור עם מישור חוף יהודה, מורדות השומרון ורמות מנשה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

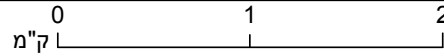
המסדרון מסומן כרצועה צרה מסביב לנחל קנה, הנחצה ע"י כביש 40 ומאיים ע"י התרחבות אזור התעסוקה הדרומי של הוד השרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת המסדרון דרומה, מניעת הקמת חלקו של אזור התעסוקה שמדרום לקניון הוד-השרון ולנחל קנה, מצפון לכביש 40 החדש וממזרח לכביש 402.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:42,500

- גן לאומי מאושר
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית
- גן לאומי מוכרז

נחל שילה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור הדום שומרון למישור חוף השרון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון מסומן כרצועה צרה מאוד סביב נחל שילה ובצמידות לסירקין, גבעת השלושה ואזור תעשייה סגולה. בחלקו הצפוני מתוכנן מתחם דיור אשר יסגור את המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת רצועת הנחל. מצבו הקשה של המסדרון הזה מגביר את הצורך בשמירה על המסדרון החילופי של נחל הירקון.

בין עינת

לכביש 444 ולראש העין

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור הדום שומרון למישור חוף השרון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

רצועה ברוחב הכלואה בין עינת לראש העין וחסומה בכביש 6.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

צמצום השפעות השוליים של הישובים, הסדרת מעברי בעלי חיים מתחת לכביש 6.

בין עינת

לכביש 6

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

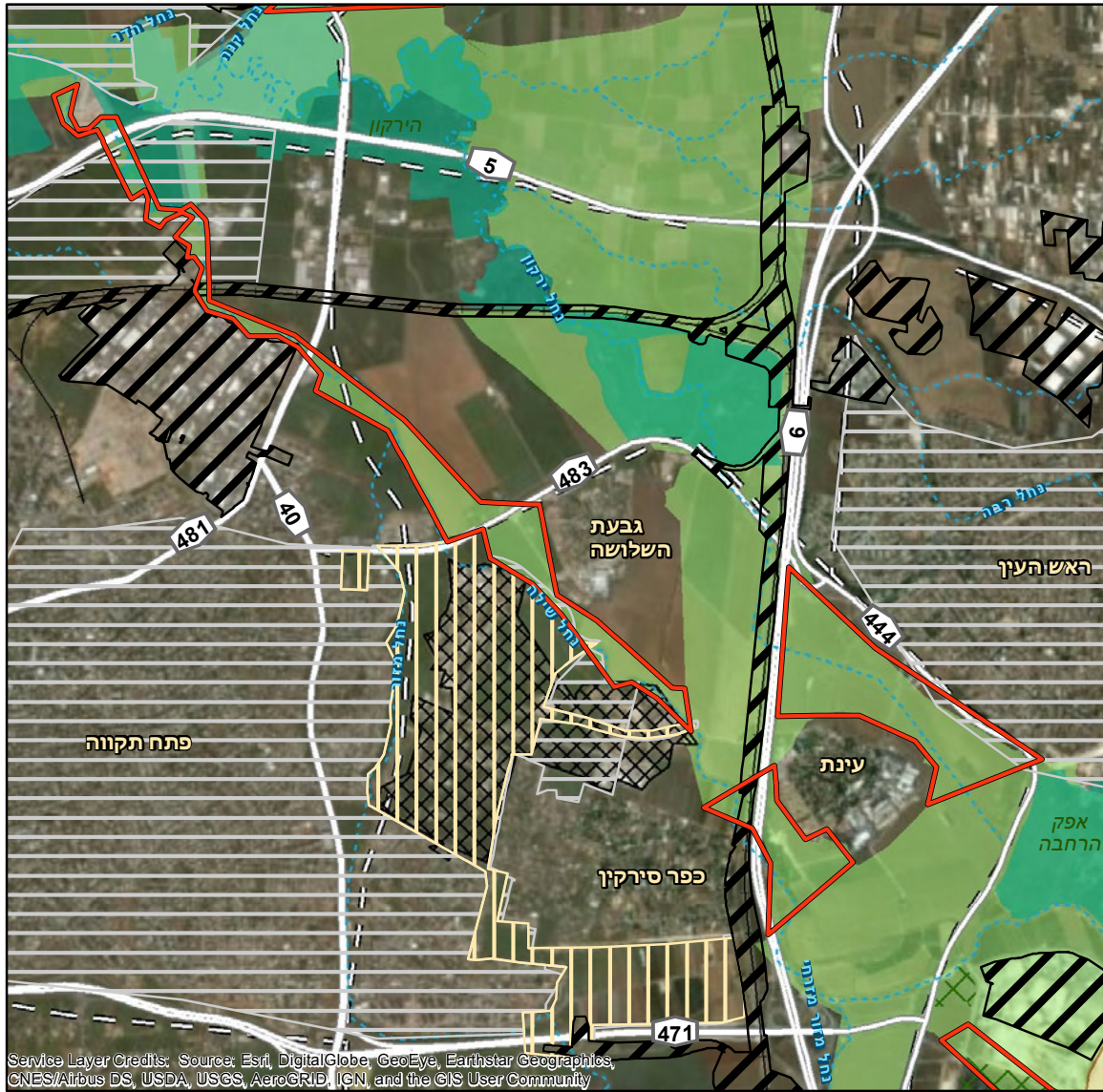
חיבור הדום שומרון למישור חוף השרון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

רצועה ברוחב הכלואה בין עינת לכביש 6.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הסדרת מעברי בעלי חיים מתחת לכביש 6. הרחבת המסדרון ממערב לכביש 6 כך שיכלול את כל תוואי נחל שילה.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 ק"מ 1:61,000

אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 ב		רצועת נחל	
תכניות יער של קק"ל		כביש קיים	
גן לאומי מוכרז		דרך מאושרת	
גן לאומי מאושר		מסילת רכבת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		בסיס צבאי	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	

בין אלעד למחצבת נחשונים

בין אלעד לבסיס נחשונים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור שפלת יהודה, מערב בנימין והשומרון ומישור חוף יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

תכנית תמ"ל 1081 להרחבת אלעד לכיוון צפון מזרח והמחצבה תצמצם את השטח הפתוח לרצועה צרה ביותר.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

צמצום שטח ההרחבה המתוכנן בתמ"ל 1081 בצפון מזרח אלעד כך שייצמד לכביש 4711 שעובר בין צפון אלעד למחצבה. שיקום המחצבה תוך מיתון המצוקים ומתן אפשרות לתנועת בעלי חיים בתחום המחצבה המשוקמת.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

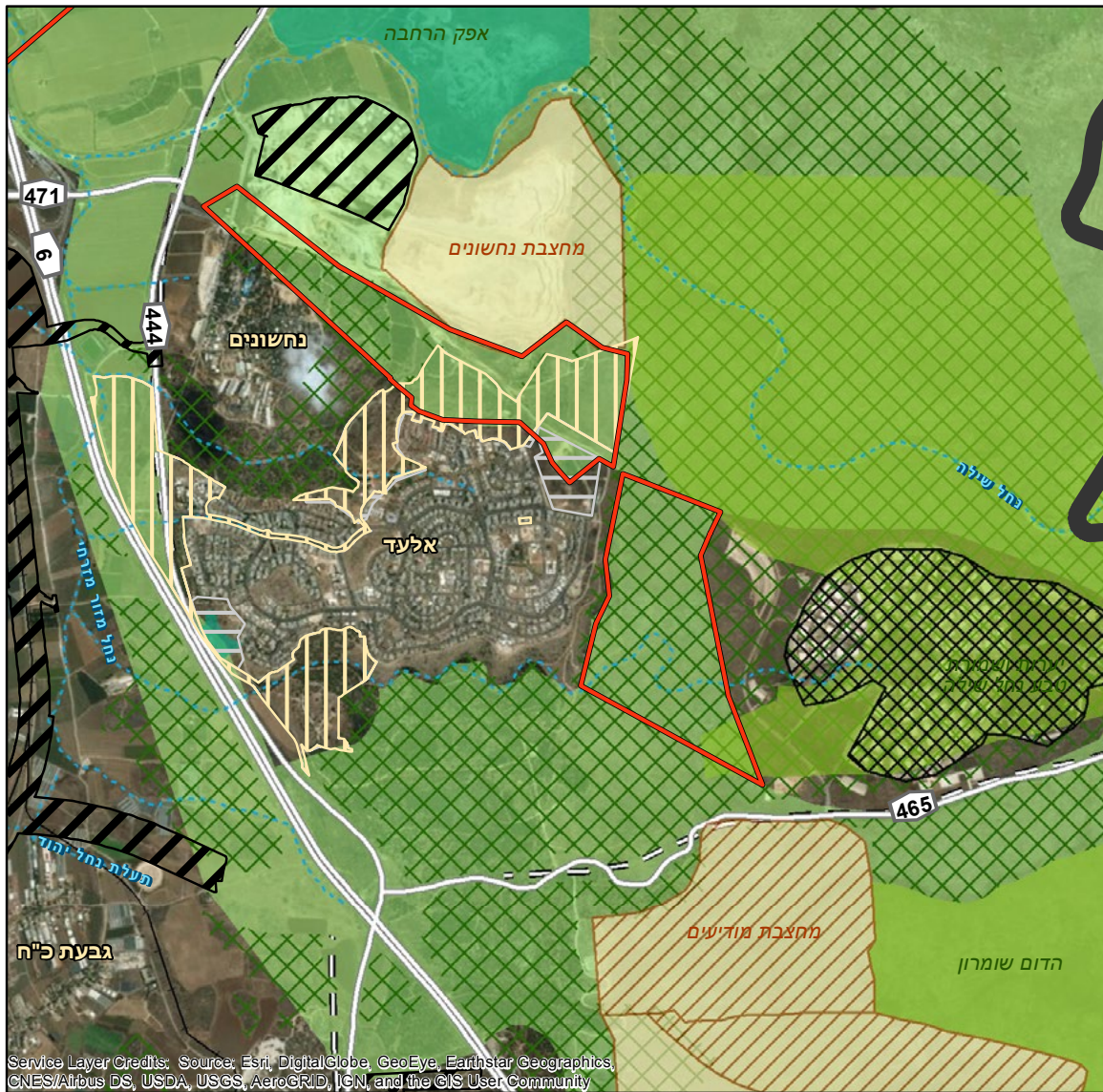
חיבור שפלת יהודה, מערב בנימין והשומרון ומישור חוף יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

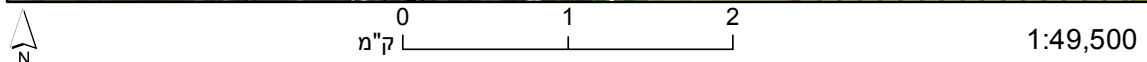
כוונות חוזרות ונשנות של הנהגת אלעד להרחבת העיר מזרחה אל שטח הבסיס, באופן שיסגור את המסדרון הארצי. יש להדגיש איום נוסף והוא רצונותיה של הנהגת אלעד להרחיב את העיר דרומה על יער קולה, מהלך שיגרום להתארכותו דרומה של צוואר הבקבוק הצר שבמזרח העיר.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

התנגדות מוחלטת להרחבת אלעד מזרחה ודרומה. הגדלת כמות יחידות הדיור בחלקים שונים בתמ"ל 1081, על מנת להגביר את הניצול בקרקע בעיר, הסטת ההרחבה של אלעד מערבית לכביש 444, ואפשרות צרוף שטחים בדרום סירקין לעיר.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכנית פיתוח אסטרטגית		רצועת נחל	
אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 ב		כביש קיים	
אתר כרייה וחציבה לתכנון עתידי - תמ"א 14 ב		דרך מאושרת	
תכניות יער של קק"ל		מסילת רכבת	
שמורת טבע מאושרת		גדר ההפרדה	
גן לאומי מוכרז		בסיס צבאי	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	

נחל איילון בין בן שמן ללוד

יתדות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

בין כפר דניאל לכביש 1

יתדות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

מסדרון רוחבי במישור חוף יהודה, חיבור לשפלת יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון מסומן כרצועה לאורך נחל איילון ומסילת הרכבת. תכנית תמ"ל 1064 להרחבת לוד מזרחה תסגור את השטח שממערב למסילה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

עצירת תמ"ל 1064 – החברה להגנת הטבע הגישה עתירה מינהלית נגד התכנית, שיקום וממשק הנחל וניהולו כבית גידול טבעי ופארק עירוני בצדו. הגנה על רוחב רצועת הנחל וצמצום השפעות השוליים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

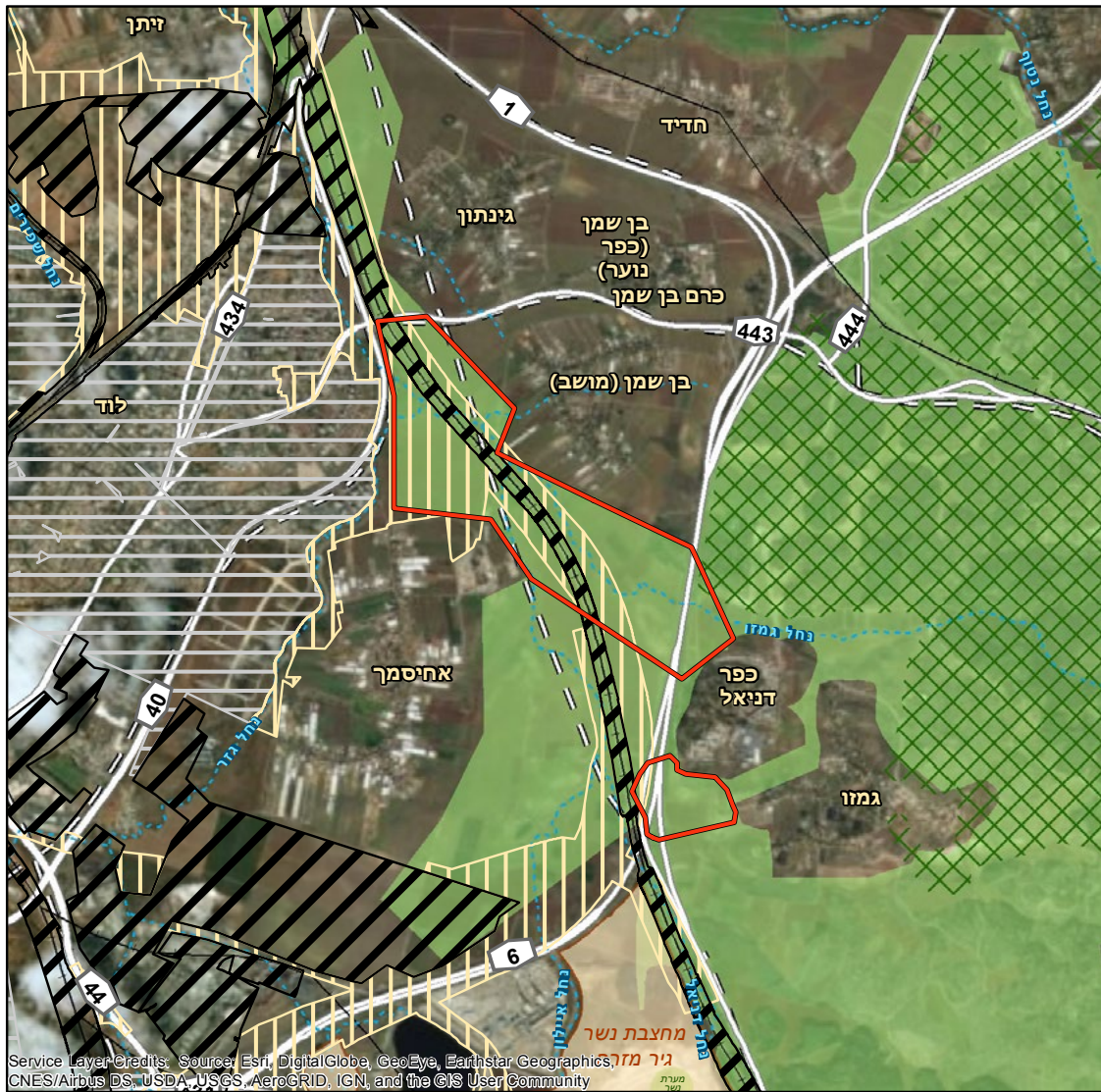
חיבור דרום השפלה עם הרי יהודה והדום שומרון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון עובר על כבישים 1 ו-6 ומסילת הרכבת.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת המסדרון כך שיכלול את תוואי הנחל ואת מעבר בעלי החיים מתחת לכביש 6.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 ק"מ 1:61,500

- תכנית יער של קק"ל
- שמורת טבע מאושרת
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית
- אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14/ב

נחל מודיעין ומזרח כפר רות

יחידות איומים איומים איומים איומים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

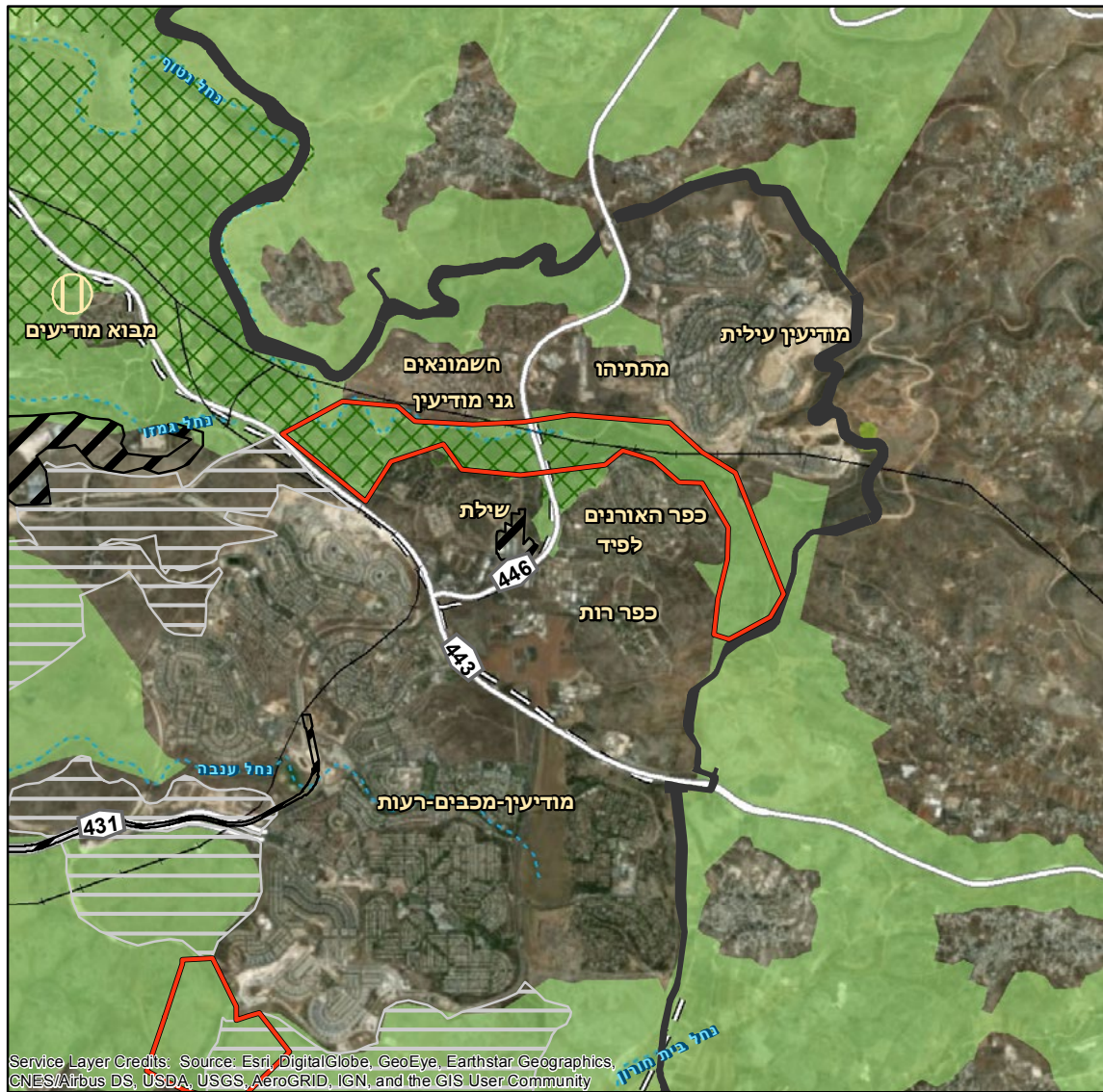
חיבור אזור בית לקייה עם שפלת יהודה וסביבות מודיעין עילית.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

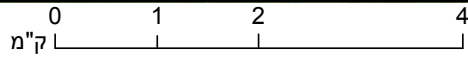
בין כפר רות לגדר ההפרדה. בתקופה זו מקודמת תכנית לכביש 4431 חדש המחבר בין מודיעין עלית לבין דרך מס' 443 תוך חיבור כפר אורנים וכפר במרחב זה חיה אוכלוסיית צבאים אשר מאוימת ע"י חלק מחלופות הכביש כמו גם כל המערכת הטבעית המתפקדת באזור זה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הארכת המסדרון דרומה למרחב שבין מודיעין למכבים ליצירת קישור דרומי למסדרון הארצי. מניעת בחירה של חלופה לכביש 4431 שתביא לפגיעה במערכת האקולוגית במרחב.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:79,500

- תכניות יער של קק"ל
- שמורת טבע מאושרת
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- גדר ההפרדה
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית

בין מרכז עינב לכביש 1

יתירות איזמים
 תכנוניים איזמים
 תפקודיים שוליים

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור דרום השפלה עם הרי יהודה והדום שומרון.

■ **איזמים תכנוניים ותפקודיים:**

מדובר בצוואר בקבוק צר בין אזור התעסוקה מרכז עינב לכביש 1 אשר אמור לתת מענה למגוון בעלי חיים, במקביל לצוואר הבקבוק המזרחי יותר בין מרכז עינב למערב מודיעין. בחלקו המזרחי של צוואר בקבוק זה נסללה באספלט באופן לא מתוכנן דרך מצעים, בין שעלבים למרכז עינב, עליה עוברים מאות כלי רכב ביום, דבר שפוגע בתפקוד צוואר הבקבוק של המסדרון האקולוגי.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**

יש להבטיח כי לא תהייה הרחבה נוספת של אזור התעסוקה מרכז עינב, כדי לא להרע את מצב המסדרון. יש לפעול לצמצום של השפעות שוליים וזיהום אוויר. וכן לקדם פתרון לכך שלא תתקיים תנועת כלי רכב בדרך הבלתי מתוכננת משעלבים למרכז עינב.

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**

חיבור דרום השפלה עם הרי יהודה והדום שומרון.

■ **איזמים תכנוניים ותפקודיים:**

אזור קריטי של המסדרון האקולוגי אשר כלוא בין הדופן המערבית של העיר ובין אזור התעסוקה מרכז עינב, ובין כביש 431 וכביש מס' 4 העירוני.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**

בהתאם לתכנית המתאר הכוללת למודיעין, סומנו מספר מעברים אקולוגיים עיליים שאמורים לשפר את הרציפות. כמו כן יש להקפיד שלא להכניס למרחב זה ייעודים שימושים חדשים הפוגעים בתפקוד השטח כמסדרון אקולוגי. יש גם להקפיד כי בקווי המגע בין השכונות והפיתוח העירוני במערב העיר הפונה למסדרון האקולוגי, לא יהיה זיהום אוויר וגורמי הפרעה אחרים.

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**

חיבור דרום השפלה עם הרי יהודה והדום שומרון.

■ **איזמים תכנוניים ותפקודיים:**

קטע צר בו עובר נחל אילון, הדחוק בין כביש 1 למשמר אילון.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**

שמירה על צוואר הבקבוק כשטח פתוח וצמצום השפעות שוליים מכון משמר אילון ומהכביש.

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**

חיבור דרום השפלה עם הרי יהודה והדום שומרון.

■ **איזמים תכנוניים ותפקודיים:**

אזור קריטי לתפקוד המסדרון האקולוגי, אשר חלקו המזרחי של מיועד לתכנון עתידי של מודיעין. בתכנית המתאר הכוללת של מודיעין סומן באזור זה מעבר אקולוגי עילי מעל כביש מס' 2 העירוני המוביל לעמק אילון.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**

קידום שינוי ייעוד במרחב זה לשטח פתוח בדרגת שימור גבוהה.

בין מרכז עינב למערב מודיעין

יתירות איזמים
 תכנוניים איזמים
 תפקודיים שוליים

בין כביש 1 למשמר אילון

יתירות איזמים
 תכנוניים איזמים
 תפקודיים שוליים

בין נוף איילון למודיעין - אזור הגבעות הדרומיות במודיעין

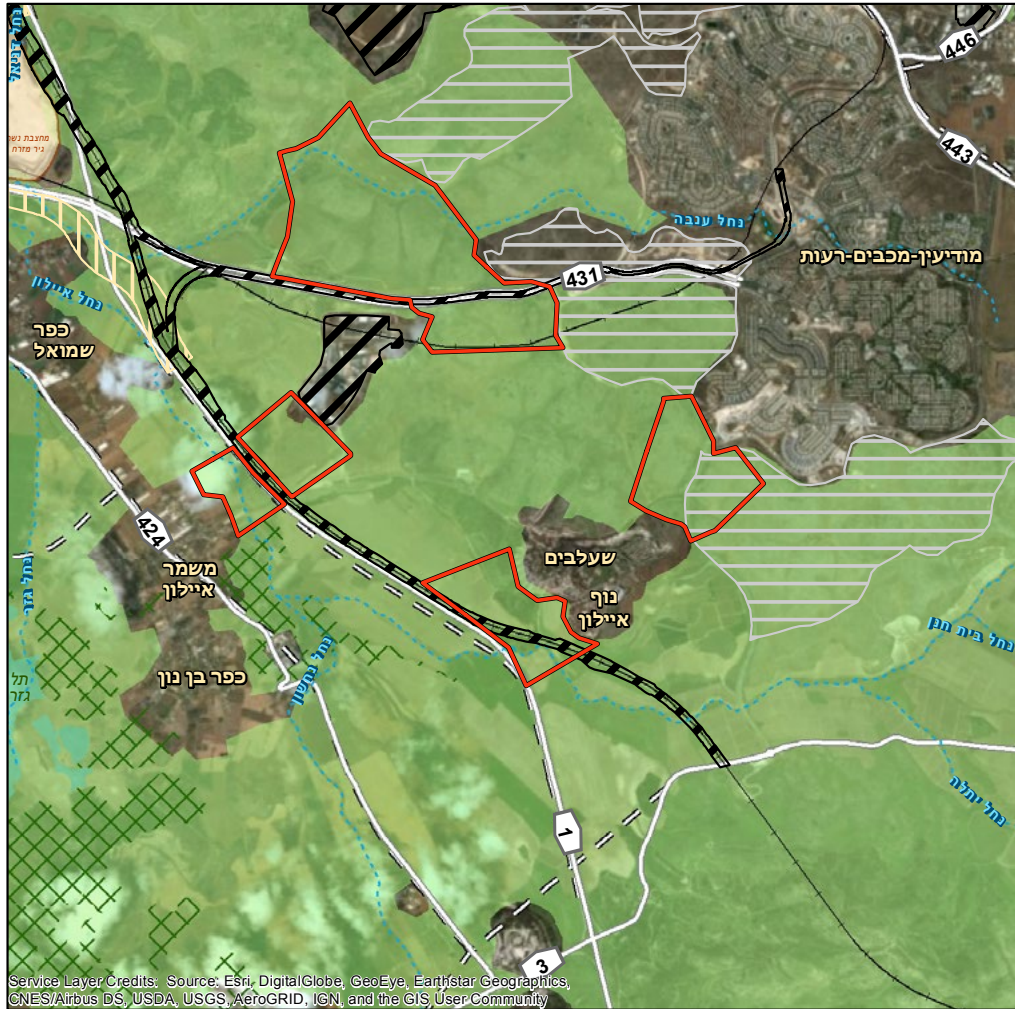
יתירות איזמים
 תכנוניים איזמים
 תפקודיים שוליים

בין שלעבים לכביש 1

- האזורים ביניהם השטח מחבר: חיבור דרום השפלה עם הרי יהודה והדום שומרון.
- איומים תכנוניים ותפקודיים: מרחב צר בין שלעבים ונוף אילון לכביש 1, בו עוברת גם הרכבת לירושלים.
- הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון: צמצום השפעות שוליים מכון שלעבים ונוף איילון.

יחידות: איומים תכנוניים (ירוק), איומים תפקודיים (אדום), השפעות שוליים (כתום)

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 ק"מ 1:79,000

- ⊗ תכניות יער של קק"ל
- שמורת טבע מאושרת
- גן לאומי מאושר
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- רצועת נחל
- כביש קיים
- ⊃ דרך מאושרת
- ⊃ מסילת רכבת
- ⊃ תכנית פיתוח מאושרת
- ⊃ תכנית פיתוח בתכנון
- ⊃ תכנית פיתוח אסטרטגית
- אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14/ב

בין פתחיה ליציץ

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור שפלת יהודה עם אזור רחובות.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
כביש 6 ומסילת הרכבת עוברים לאורך המסדרון ומפריעים לקישוריות בו.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
הסדרת מעברי בעלי-חיים מתחת לכביש ולמסילה וממשק שלהם. סימון מסדרון גם מצפון לבית עוזיאל וממערב לגזר כקישור נוסף.

בין פתחיה לבית עוזיאל

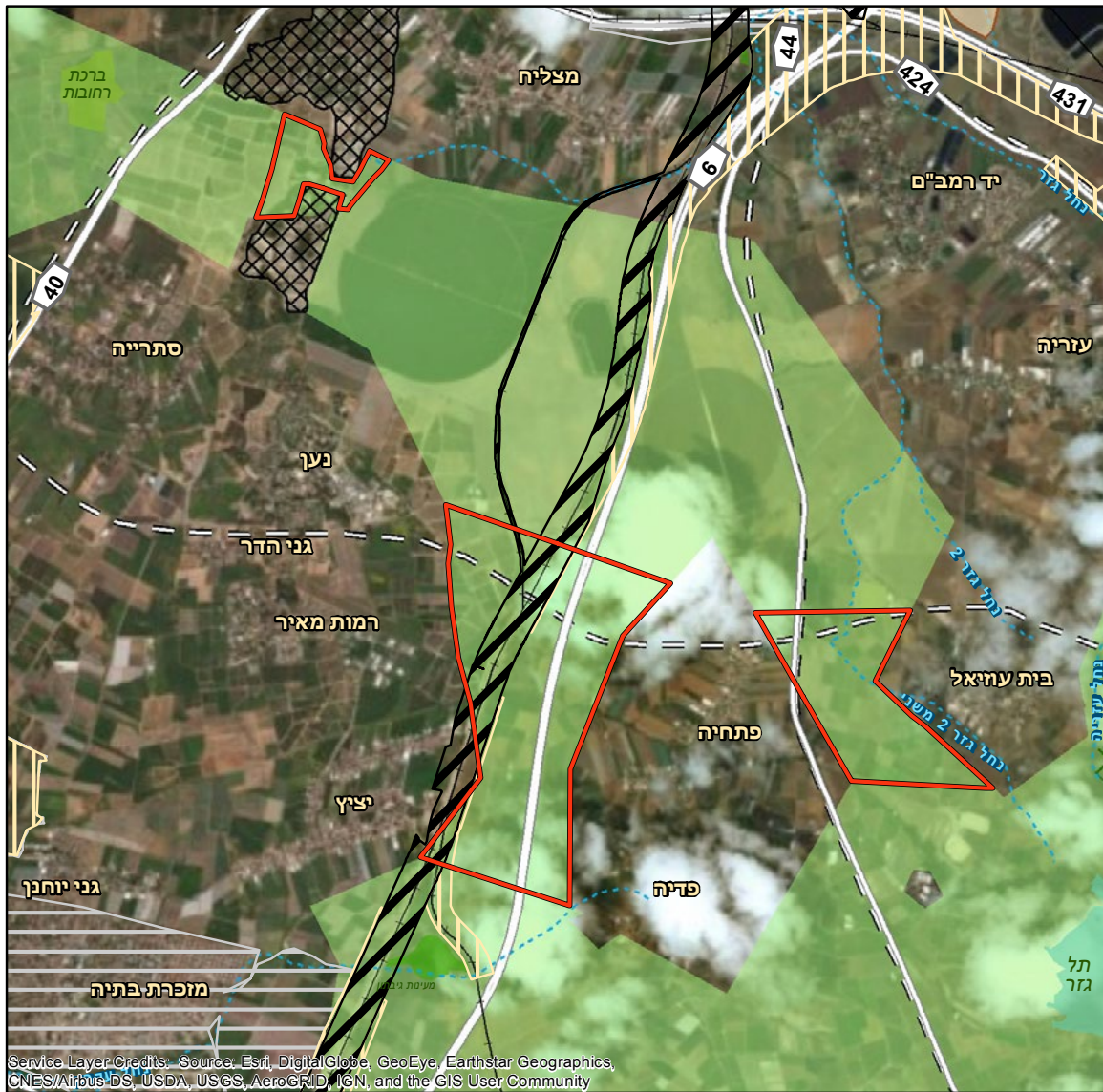

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור שפלת יהודה עם אזור רחובות.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
כביש 44 עובר לאורך המסדרון ומפריע לקישוריות בו.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
הסדרת מעברי בעלי-חיים מתחת לכביש. סימון מסדרון גם מצפון לבית עוזיאל וממערב לגזר, כקישור נוסף.

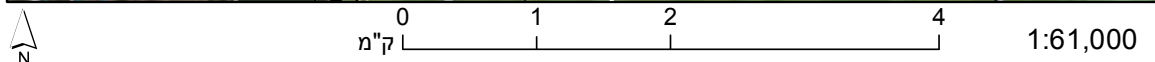
בין בסיסי מצליח

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור שפלת יהודה עם אזור רחובות.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
מעבר של פחות ממאה מטר בין שני הבסיסים הצבאיים.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
הסטת גדר הבסיס דרומה והרחבת המסדרון לשטח פתוח בתוך תחום הבסיס, וכן תוספת סימון של המסדרון גם בין הבסיס לסתריה ונען.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, EarthStar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 / ב		רצועת נחל	
תכניות יער של קק"ל		כביש קיים	
שמורת טבע מוכרזת		דרך מאושרת	
שמורת טבע מאושרת		מסילת רכבת	
גן לאומי מאושר		בסיס צבאי	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	

בין יסודות לבסיס שורק

יתירות איומים
 תכנוניים
איומים תפקודיים
תפקודיים איומים
שוליים שוליים השפעות

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור דרום שפלת יהודה עם מישור החוף וההר.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

בין הבסיס לישוב יש רצועה ברוחב של כמה מאות מטרים, אשר כביש 3 חוצה אותה לאורכה. התכנית האסטרטגית לדיור מסמנת בניה על שטח הבסיס, אשר גם כיום מסומן על שטח המסדרון האקולוגי.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש לשמור את שטח המסדרון פתוח ולהסדיר מעברי בעלי חיים מתחת לכביש.

בין החווה החקלאית לבסיס תל-נוף

יתירות איומים
 תכנוניים
איומים תפקודיים
תפקודיים איומים
שוליים שוליים השפעות

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

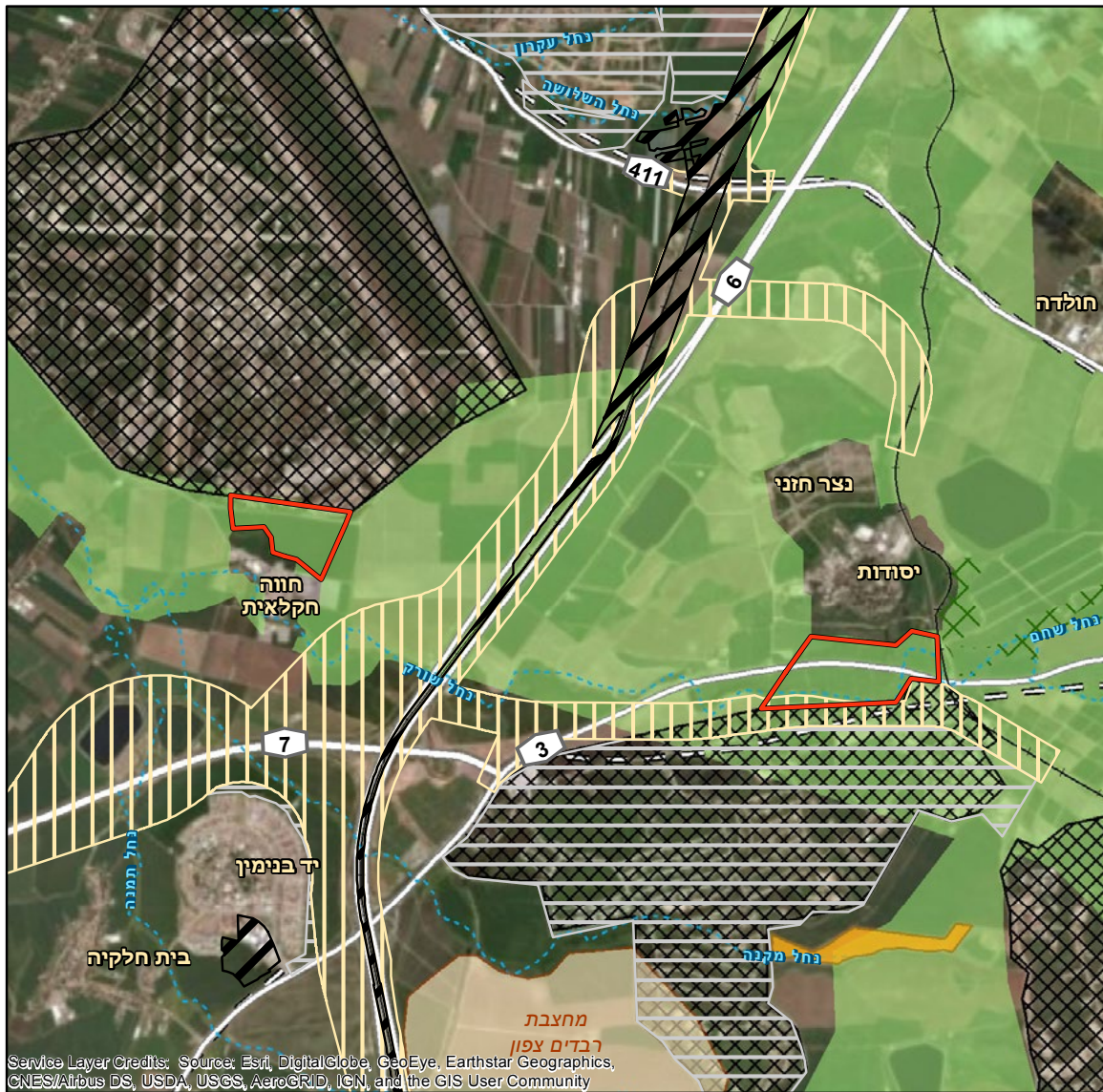
חיבור שפלת יהודה עם חולות החוף דרך מישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

באזור זה המסדרון מצומצם לרצועה ברוחב כ-300 מטרים בין החווה החקלאית לבסיס.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת סימון שטח המסדרון לכיוון דרום.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 ק"מ 1:61,000

תכנית לאנרגיה סולארית בתהליך סטטוטורי אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 / ב תכניות יער של קק"ל מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	רצועת נחל כביש קיים דרך מאושרת מסילת רכבת בסיס צבאי תכנית פיתוח מאושרת תכנית פיתוח בתכנון תכנית פיתוח אסטרטגית

בין בניה לבית גמליאל

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור שפלת יהודה עם חולות החוף דרך מישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון משורטט על בסיס נחל שורק כרצועה שרוחבה כמאה מטר. התרחבות יבנה מזרחה (תכנית ותמ"ל) מייעדת השארית רצועה כשצ"פ.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת סימון המסדרון כך שיכלול את הנחל, הרחבת רצועת הנחל ושיחזור בית הגידול הטבעי, הגנה סטטוטורית וניהול הנחל ופשט ההצפה שלו.

בין גאליה לכפר הנגיד ויבנה

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

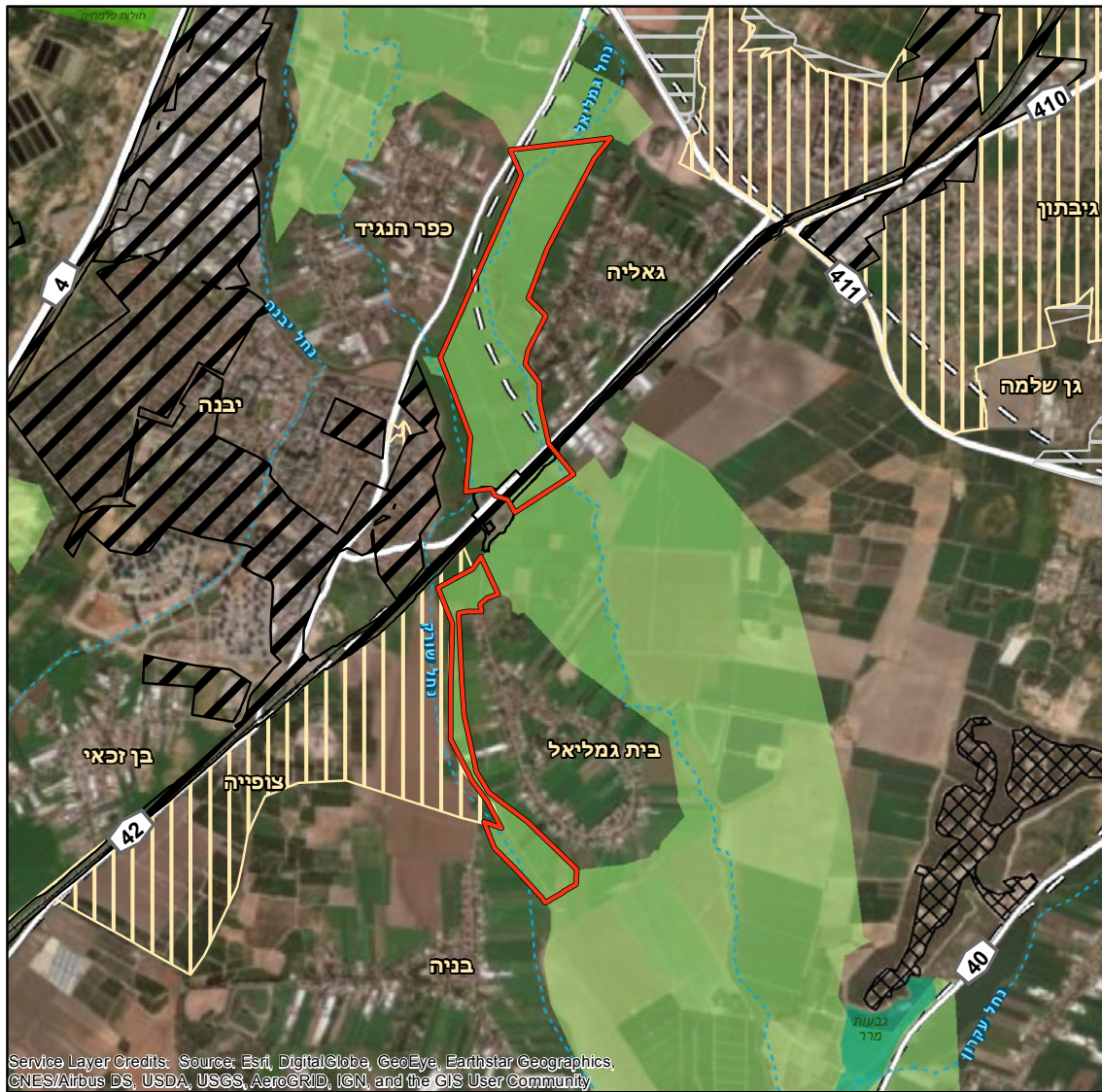
חיבור שפלת יהודה עם חולות החוף דרך מישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון משורטט על בסיס נחל גמליאל כרצועה צרה המושפעת מהישובים הסמוכים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הבטחת רצועת נחל וממשק שלה להבטחת תפקוד מסדרון הנחל במרחב המיושב.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

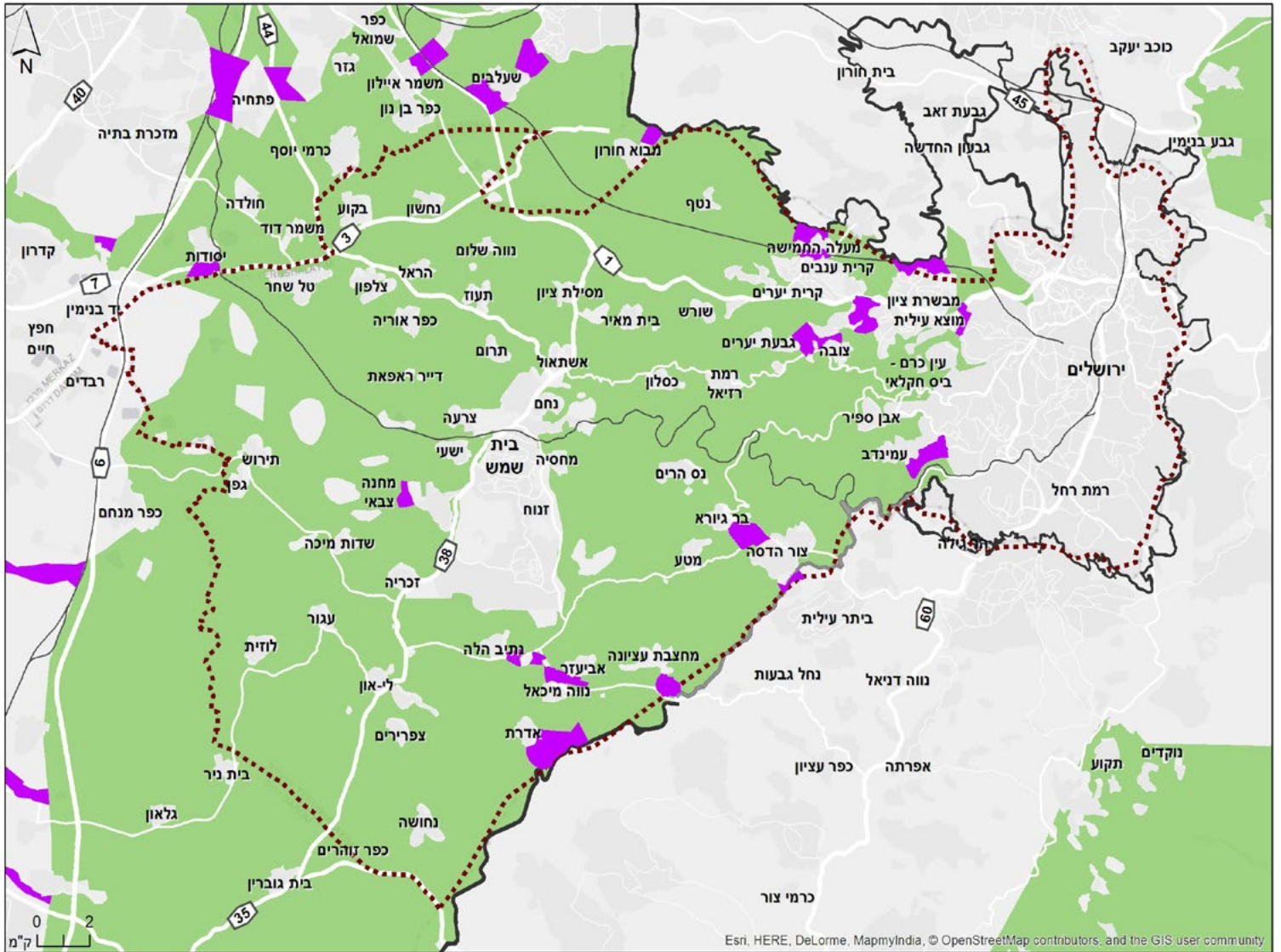
0 1 2 4 ק"מ 1:61,000

שמורת טבע מוכרזת	רצועת נחל
גן לאומי מוכרז	כביש קיים
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	דרך מאושרת
	מסילת רכבת
	בסיס צבאי
	תכנית פיתוח מאושרת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית

**מחוז
ירושלים**

מפת מחוז ירושלים

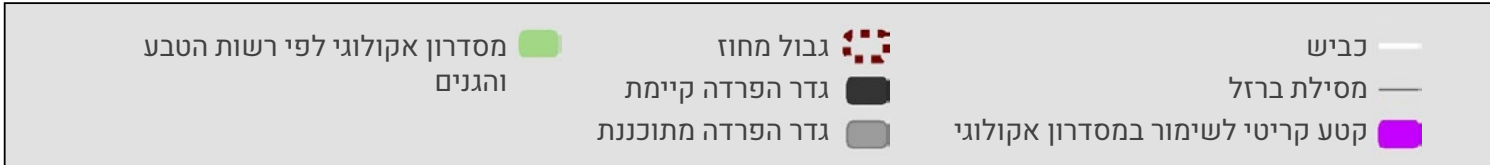
Esri, HERE, DeLorme, MapmyIndia, © OpenStreetMap contributors, and the GIS user community

מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

גבול מחוז
גדר הפרדה קיימת
גדר הפרדה מתוכננת

כביש
מסילת ברזל
קטע קריטי לשימור במסדרון אקולוגי

בין מבוא חורון לחומת הפרדה

יתדות איומים
 תכנוניים
איומים איומים
תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

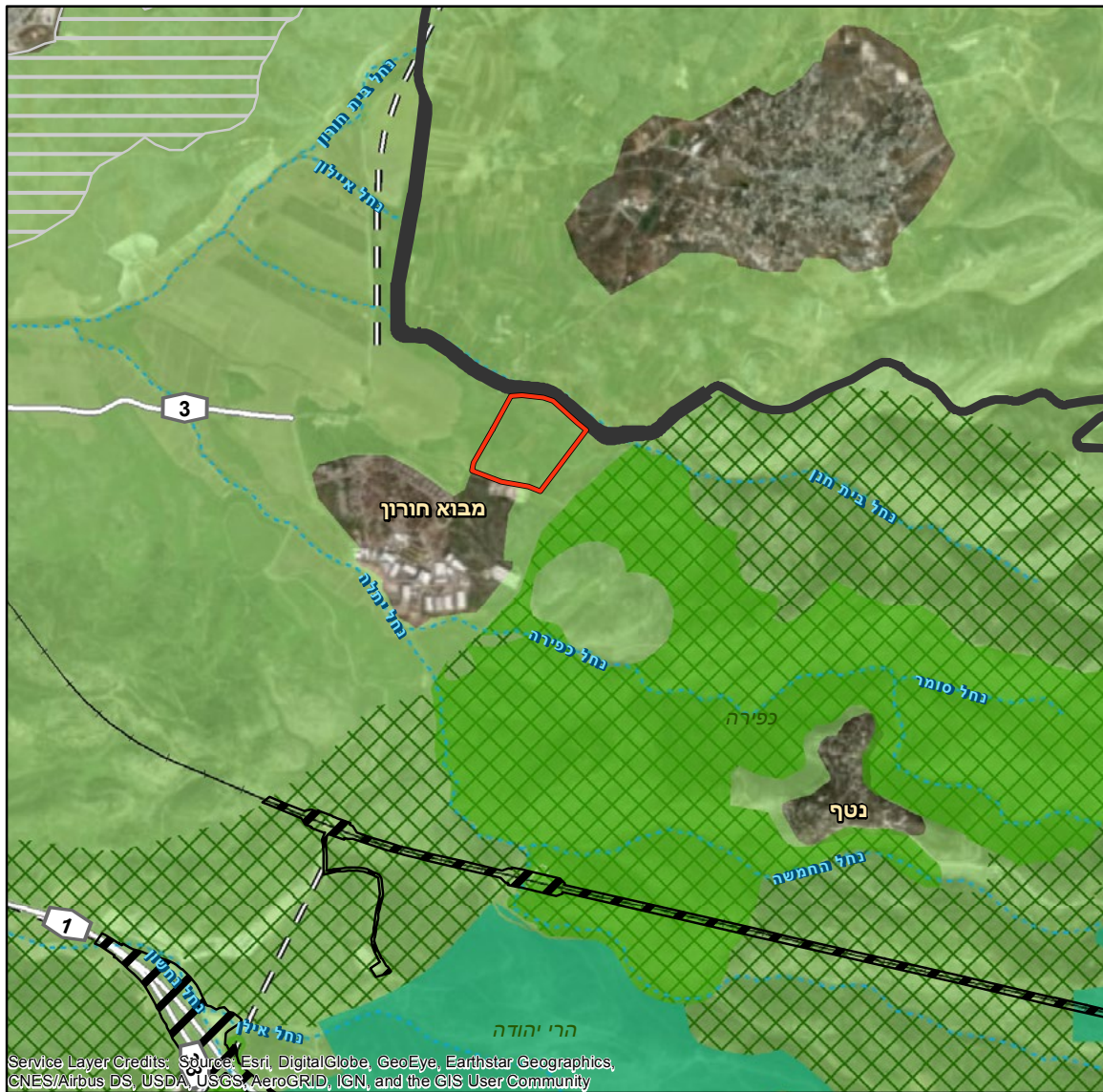
חלק מחיבור דרום השפלה עם הרי יהודה והדום השומרון .

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

רוחב המעבר בין הישוב לחומת הפרדה הוא כחצי ק"מ בלבד.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

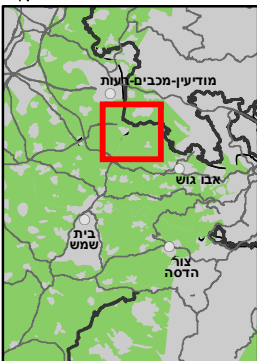
הסרת גדרות ישנות, תכנון מפורט של שטחי המרעה ומכלאות הבקר במקום באופן שיאפשר מעבר לחיות בר, נקיטת אמצעים לשיפור מצב הסניטציה במרחב וצמצום נוכחות מינים מתפרצים כתנים במרחב.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 ק"מ 1:62,000

שמורת טבע מוכרזת		רצועת נחל	
גן לאומי מוכרז		כביש קיים	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		דרך מאושרת	
		מסילת רכבת	
		גדר ההפרדה	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	
		תכניות יער של קק"ל	

בין חומת ההפרדה למעלה החמישה

יתירות איזמים איזמים איזמים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים

בין מעלה החמישה לאבו-גוש

יתירות איזמים איזמים איזמים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור אגן נחל יתלה וכפירה לכיוון פארק ירושלים (עמק הארזים, מצפה נפתוח ומי נפתוח) ולאגן נחל כיסלון, המתחבר לגוש שמורות מערב הרי יהודה (שמורת השורק, המסרק ועוד).

■ איזמים תכנוניים ותפקודיים:

מעבר זה, יחד עם המעבר בין מעלה החמישה לאבו-גוש, הם השניים היחידים שנותרו מצפון לכביש 1. רוחב המעבר בין מעלה החמישה לחומת ההפרדה הוא כמאתיים מטרים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

סילוק מטרדי שאריות גידור ופסולת, ניטור מתמשך, מניעת שיטוט כלבים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

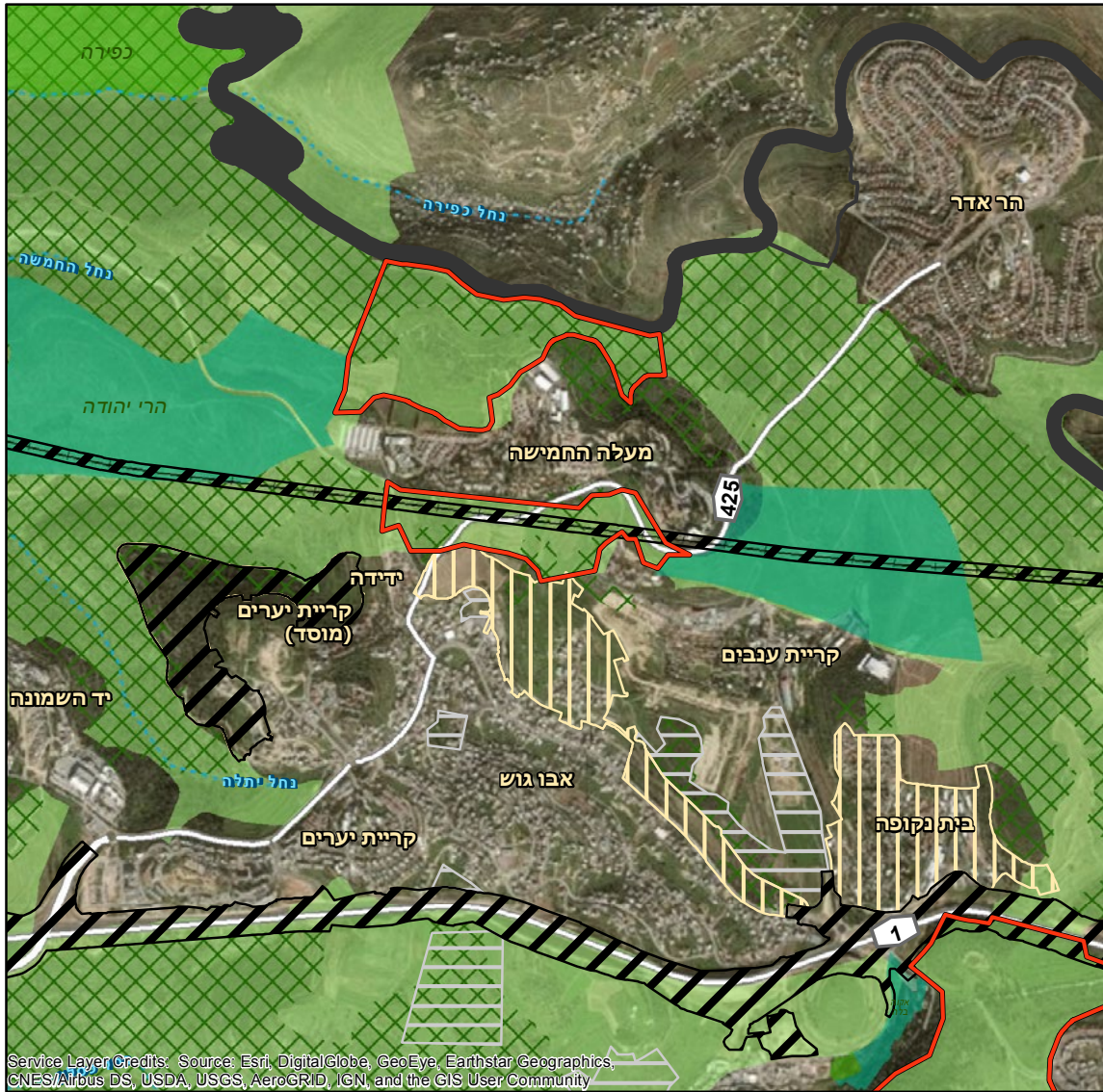
חיבור אגן נחל יתלה וכפירה לכיוון פארק ירושלים (עמק הארזים, מצפה נפתוח ומי נפתוח) ולאגן נחל כיסלון, המתחבר לגוש שמורות מערב הרי יהודה (שמורת השורק, המסרק ועוד).

■ איזמים תכנוניים ותפקודיים:

מעבר זה, יחד עם המעבר בין מעלה החמישה לחומת ההפרדה, הם היחידים שנותרו מצפון לכביש 1. רוחב המעבר בין מעלה החמישה לאבו-גוש - כ-300 מטרים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

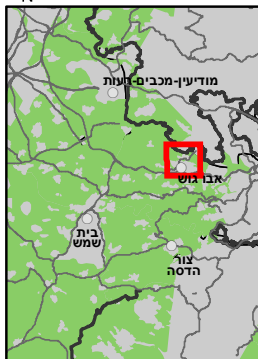
סילוק מטרדי שאריות גידור ופסולת, ניטור מתמשך, מניעת שיטוט כלבים.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2
ק"מ

1:36,500

שמורת טבע מוכרזת	רצועת נחל
גן לאומי מוכרז	כביש קיים
גן לאומי מאושר	מסילת רכבת
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	גדר ההפרדה
	תכנית פיתוח מאושרת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית
	תכניות יער של קק"ל

בין מעוז ציון לעין נקובא

יתדות איומים איומים השפעות
 תכנוניים תפקודיים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור אגן נחל יתלה וכפירה עם אגן נחל כיסלון ועם נחל לוז ופארק ירושלים (עמק הארזים, מצפה נפתוח ומי נפתוח).

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

הבעיה העיקרית היא כביש מס' 1, שיש בו מעברים אקולוגיים חלקיים בלבד, בעיקר במעברי מים, אשר מתאימים לבעלי חיים קטנים בלבד ולא מאפשרים תנועת בעלי חיים גדולים כצבועים, צבאים וכדומה. בנוסף הוא יוצר הפרעה קבועה של רעש ואור. כבישים נוספים במרחב, בעלי תנועה פחותה מזו של כביש מס' 1, אך עדיין משמעותית, אלו הכביש ממעוז ציון לצובה (3965), כביש הגישה להר אדר (425), וכבישים נוספים. ברוב הכבישים האלה מתאפשרת תנועת בעלי חיים קטנים דרך מעברי מים. הפרעה משמעותית נוספת, בעיקר לבעלי חיים גדולים, היא הגידור מסביב לשטחי כרמים ומטעים.

הרחבת עין נקובא מזרחה – בהתאם לתכנית מתאר חדשה שבהכנה מצמצמת מאד את המעבר הקיים בחלקו שמדרום לכביש 1 למטרים בודדים בלבד. כביש מתוכנן (שבמחלוקת) ביוזמת המועצה המקומית מבשרת ציון, ממחלף עין חמד לכניסה המערבית (מכיכר סטף) למבשרת, סמוך לפתח מחצבת הקסטל – יסיג את תכנית עין נקובא מערבה ויחסום כליל את המעבר בחלקו שבין עין נקובה לשכונה י"א במבשרת.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

- הוספת מעבר אקולוגי בכביש 1- כיום יש בקטע זה מעבר יחיד וקטן.
- הסרת הגידור הנרחב, בעיקר סביב כרמים.
- הוספת מעבר אקולוגי בכביש הגישה להר אדר לחיבור טוב של השטח עם שמורת כפירה.
- תמרוו, ניסוי מערכת התראה לבעלי חיים, מאטי תנועה בכביש הגישה להר אדר.
- הבטחת המעבר ברוחב מספק בין גבול מבשרת לגבול עין נקובא וביטול תכנית הכביש מעין חמד.
- הרחבת סימון המסדרון למרחב מרבי.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור ביחידת הנוף של נחל כיסלון תחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המעבר בין עין רפא לצובה כמאתיים מטרים. בין גבעת יערים לצובה ועין רפא כשני ק"מ.

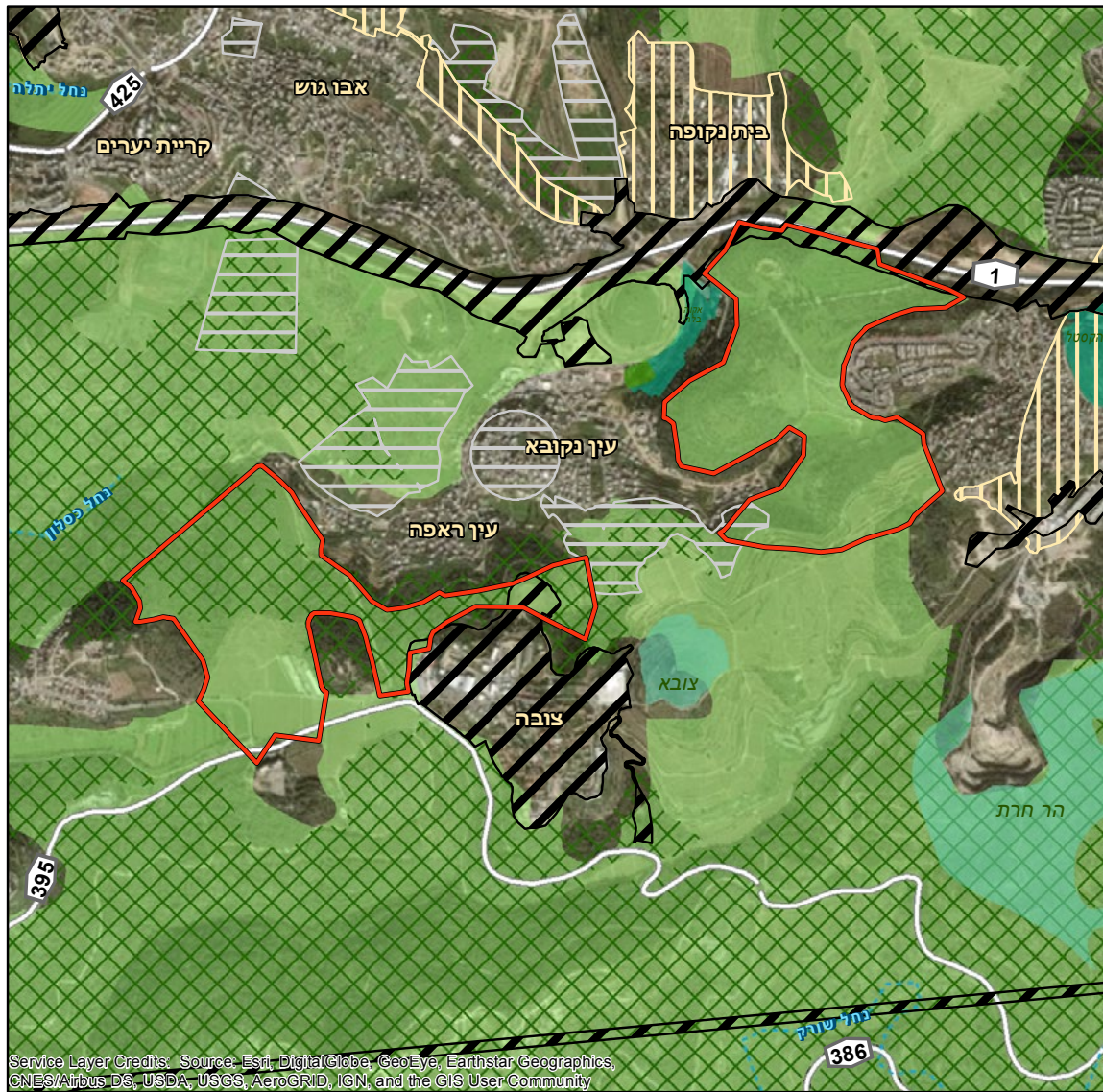
■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת סימון המסדרון צפונה ודרומה. הסרת הגידור המפריע למעבר בעלי חיים גדולים.

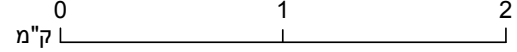
בין עין רפא לצובה ובין גבעת יערים לצובה ועין רפא

יתדות איומים איומים השפעות
 תכנוניים תפקודיים שוליים

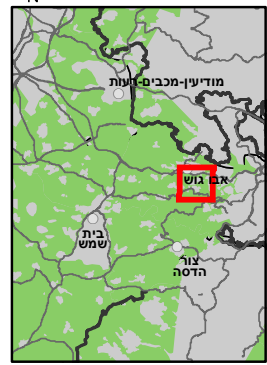

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:36,500

גן לאומי מוכרז	רצועת נחל
גן לאומי מאושר	כביש קיים
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	דרך מאושרת
	תכנית פיתוח מאושרת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית
	תכניות יער של קק"ל
	שמורת טבע מוכרזת

בין מבשרת ציון לחומת ההפרדה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור אגן נחל יתלה וכפירה לנחל לוז ולכיוון פארק ירושלים (עמק הארזים, מצפה נפתוח ומי נפתוח).

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

נותר מעבר צר שרוחבו כמאתיים מטרים בלבד (ובמקום הצר ביותר – "וואר בקבוק" של ממש-כ-70 מטר בלבד) בין העיר לחומת ההפרדה. זהו מעבר עיקרי לצבאים לכיוון מזרח. מעבר זה אינו מסומן בשכבת המסדרונות של רט"ג.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

סימון המסדרון והגנה סטטוטורית שלו. ניהול הכולל: הסרת שאריות גידור, סילוק פסולת בניין, מניעת כניסת כלבים למרחב, צמצום תאורה סביב בית הכנסת ומאגר המים. ניטור מתמשך של תפקודיות המעבר.

צוואר בקבוק מוצא

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מעלה נחל שורק, עמק הארזים וסביבות בית זית להרי יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

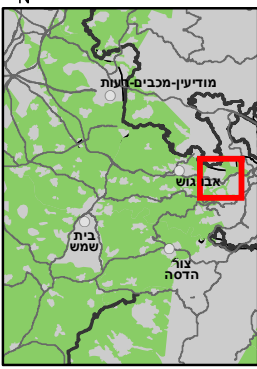
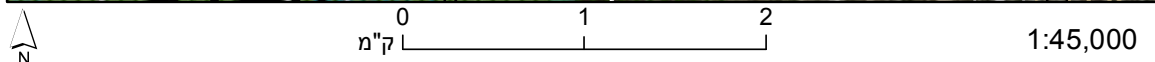
השטח הפתוח הצר מאוד שבין מוצא למוצא עילית נקטע ע"י כביש מס' 1. המעבר התחתי שמתחת לכביש אינו מאפשר בשלב זה מעבר של צבאים בשל העבודות במוצאו והחפירות הארכיאולוגיות.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

תכנון מפורט לשימור הקישוריות לאחר סיום העבודות הנוכחיות.

Service Layer Credits: Source, Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

XXXX	תכניות יער של קק"ל	----	רצועת נחל
■	שמורת טבע מאושרת	==	כביש קיים
■	גן לאומי מוכרז	= :	דרך מאושרת
■	גן לאומי מאושר	+	מסילת רכבת
■	מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	—	גדר ההפרדה
		▨	תכנית פיתוח מאושרת
		▨	תכנית פיתוח בתכנון
		▨	תכנית פיתוח אסטרטגית

נחל רפאים ורכס לבן

יחידות איומים איומים תפקודיים איומים השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

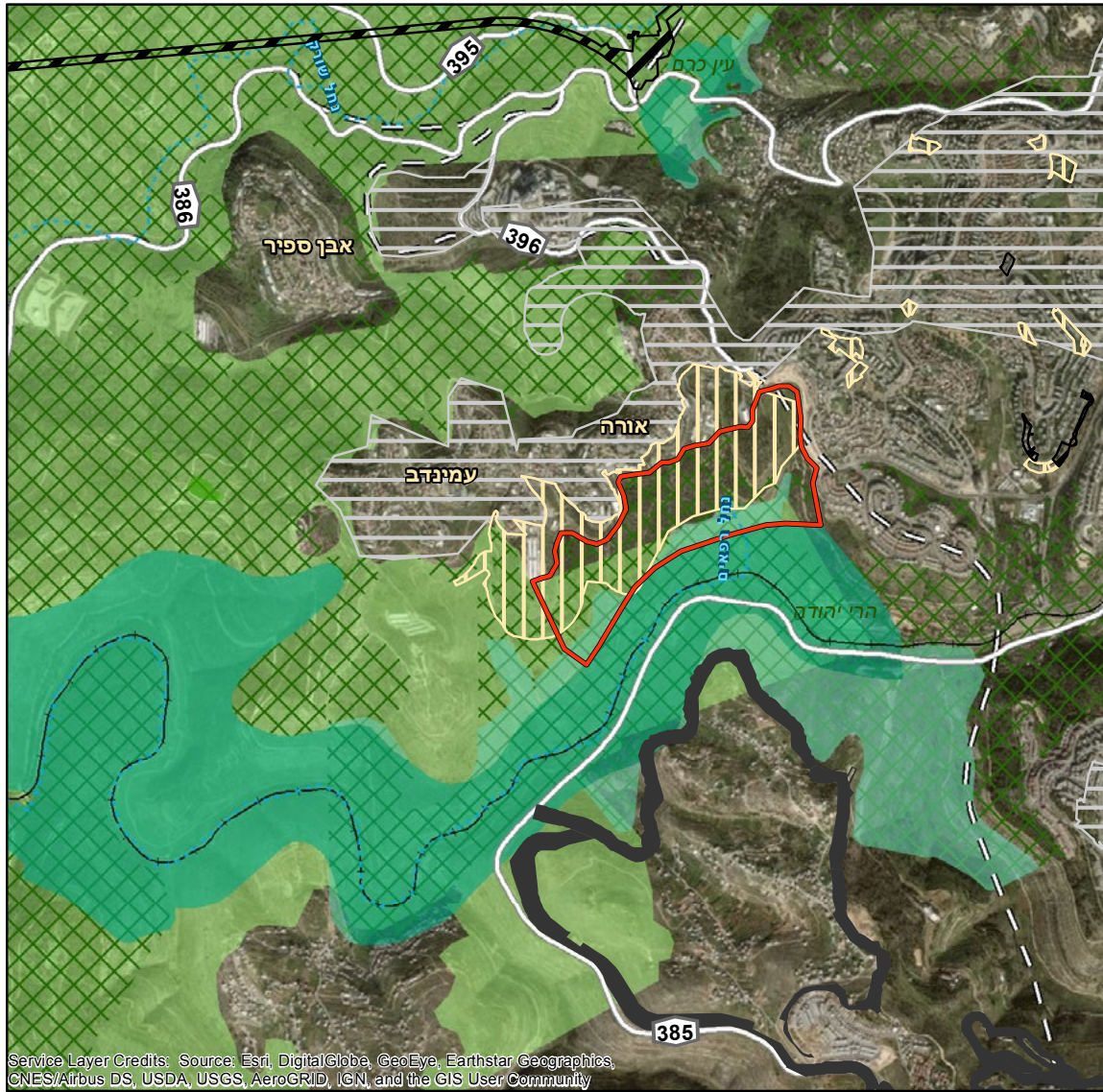
מסדרון נחל רפאים מחבר בין נחל גילה ונחל כוס – שני אתרי טבע עירוני גדולים ואיכותיים בהם חיים עדיין צבאים, לבין המרחב הפתוח של עמק נחל רפאים, הגן הלאומי נחל רפאים ושמורת שורק בהמשך מערבה .

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

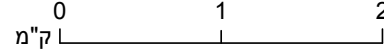
תכנית "רכס לבן" להקמת שכונת מגורים חדשה בהיקף של אלפי יחידות דיור, מלונאות, שטחים ציבוריים, תעסוקה ומסחר וחניון "חנה וסע" יחד עם השלמת גדר הפרדה ליד הכפרים וולג'ה ובתיר ובניית כביש 39 באזור, תפקוק את המעבר הקיים ותבטל את הקשר בין אתרי הטבע העירוני למרחב הפתוח שממערב.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

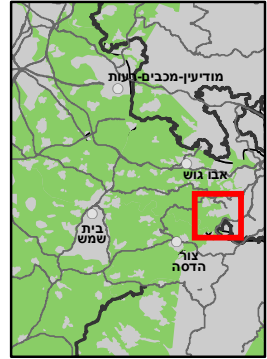
למנוע את בניית השכונה ברכס לבן. כמו כן יש לבנות מעבר תת קרקעי רחב בין נחל גילה לנחל רפאים, להסיר את הגידור בעין חניה, ולמנוע זיהום אור במחסומים ובאתרים קולטי הקהל.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:50,500

תכניות יער של קק"ל	XXXX	רצועת נחל	----
שמורת טבע מוכרזת	■	כביש קיים	—
גן לאומי מוכרז	■	דרך מאושרת	= :
גן לאומי מאושר	■	מסילת רכבת	+
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	■	גדר ההפרדה	—
		תכנית פיתוח מאושרת	▨
		תכנית פיתוח בתכנון	▨
		תכנית פיתוח אסטרטגית	▨

בין צור הדסה לבר-ג'ורא

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חלק מהמסדרון המחבר בין הר חברון לצפון הרי יהודה ולשפלת יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התנועה בשטח זה מדרום לצפון מחייבת חציית שני כבישים ראשיים לפחות (375, 386, 386) ובעתיד גם כביש שלישי, כביש 39. כביש 375 חצוב בה, והמצוק הצפוני שלו גבוה ובלתי עביר לצבאים. בנוסף, גידור כרמים במקביל לכביש 375 כמעט לכל אורך השטח שבין מטע לצור הדסה חוסם את המעבר כמעט לחלוטין. מצפון לכביש 386 יש תחנת שירותי כבאות וחניון קק"ל יום/לילה ומחנות תנועות נוער, היוצרים הפרעות אור ורעש גם בשעות הלילה. תכנית המתאר מייעדת התרחבות של צור הדסה לכיוון המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הסרת גדרות שאין בהן עוד צורך, שבירת מיצוק הכביש מצפון על ידי הגדלת זווית השיפוע מ-900 מעלות ל-120-1500. בניית מעברי צינור מתחת לכביש.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חלק מהמסדרון המחבר בין הר חברון לצפון הרי יהודה ולשפלת יהודה. נתיב זה מאפשר תנועה צפונה לשטחי הבתה והיער נטע-אדם הדליל המהווים סביבת מחייה עדיפה על צבאים. תנועה בנתיב זה מאפשרת מעבר כביש יחיד בלבד (375), והמשך תנועה למרחב נחל רפאים לכיוון ירושלים מתאפשרת ללא חצייה של כבישים נוספים, או מעבר צפונה דרך מעבר אקולוגי קיים ופעיל בגשר רפאים/שורק.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

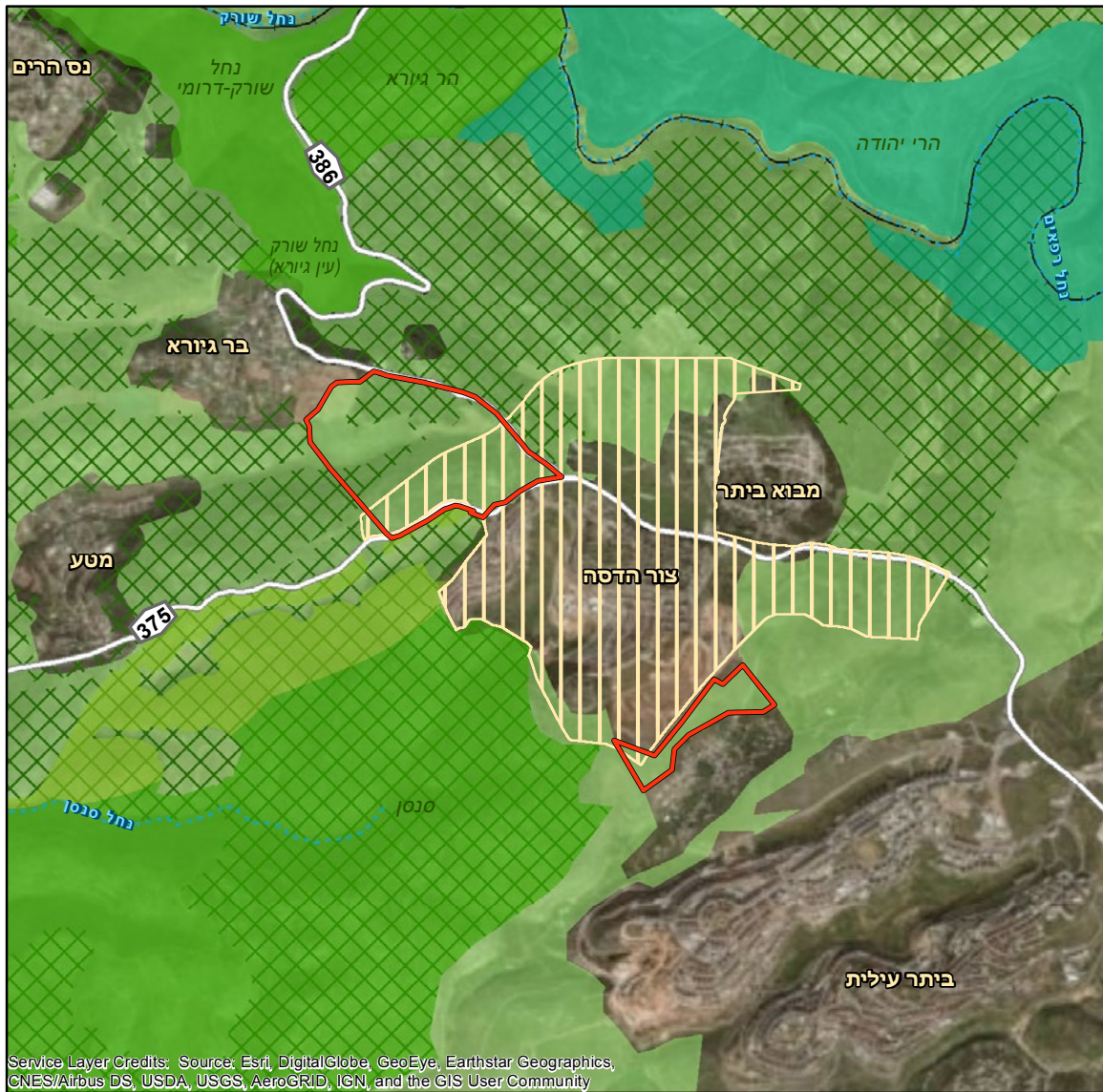
זהו מעבר צר שרוחבו עשרות מטרים בלבד. בחלק הרחב יותר של השטח, בין החומה למבוא בית"ר, יש מחסום וגידור הסמוך אליו, המצמצמים את רוחבו של המעבר בפועל. המשך פיתוח מזרחה של צור הדסה, השלמת מכשול ההפרדה והפיתוח הנלווה יחסמו מעבר זה כליל. חסימה זו תגביל בצורה קשה את הקישוריות בין שמורת הסנסן לבין המסדרון החשוב והמשמעותי של רפאים/שורק, שכן התנועה ממערב לצור הדסה מחייבת חציית שני כבישים ראשיים לפחות ולא אחד (375, 386, 386) ובעתיד גם כביש שלישי, הלא הוא כביש 39.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

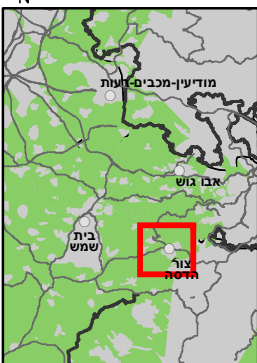
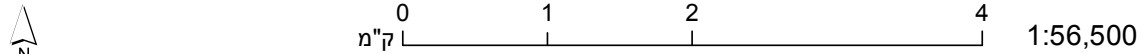
- יש לשמר את שרידי המעבר הצר ולמנוע פיתוח ברצועה המקבילה לכביש 375 ממזרח לישוב.
- יש להבטיח שתהליכי הבניה והפיתוח למגורים ולתשתיות הנלוות יתחשבו בסביבה: יש להורות בתכניות המפורטות על שימוש בתאורה המצמצמת זיהום אור, גידור סביב הישוב, ותהליכי טיפול בפסולת שימנעו זליגת מזון למרחב הפתוח ולחיות בית מלוות אדם.
- יש ליצור מעברים אקולוגיים לבעלי חיים בכביש 375, ממזרח לישוב וממערב לו (בין מטע לצור הדסה), בכביש 386 באזור תחנת מכבי האש ובכביש 386 באזור נס הרים. בניית מעברים אלה, תחתיים ו/או עיליים, חייבת להיעשות כחלק בלתי נפרד מפיתוח תשתיות התחבורה באזור.
- הסרת גדרות לא נחוצות, תמרור כביש מתאים, ביטול נקודת החניון הצמודה לצומת הכניסה לפארק בגין והעתקתה למיקום פחות מפריע.

בין צור הדסה לחומת הפרדה ליד פוקין

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

שמורת טבע מאושרת	רצועת נחל
גן לאומי מוכרז	כביש קיים
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	דרך מאושרת
	מסילת רכבת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית
	תכניות יער של קק"ל
	שמורת טבע מוכרזת

בין חומת ההפרדה למחצבת עציונה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור שפלת יהודה והרי יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

כרגע ישנו מעבר ברוחב של כ-600 מ'. יש לשמור שהרחבת המחצבה לא תפגע בו.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

לא לאפשר גידור בשטח זה, טיפול בכלבים משוטטים, ניטור מתמשך.

בין אדרת לחומת ההפרדה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור שפלת יהודה והרי יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

הישוב גבעת עדן שיוקם בשטח זה יפריע למעבר המצומצם ממילא בין נווה מיכאל לחומת ההפרדה, ויקטע אותו לשני חלקים שאורכם לא יעלה על חצי ק"מ. בנוסף לכך, המרחב שבין כביש 367 לחומת ההפרדה, עד כשלושה ק"מ מזרחה מגבעות עולם יגודר בגדרות בקה, כך שתנועת בעלי חיים בו תוגבל.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

מניעת גידור פוגעני במרחב. תכנון עתידי של תשתיות מחייב בניית מעברים עיליים ותחתיים, כולל הבטחת מפתחים רחבים מכסימליים מתחת לכביש הגישה לגבעות עדן.

בין נתיב הל"ה לאביעזר ונווה מיכאל

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור שפלת יהודה והרי יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

כביש 375 ותחנת הממסר שמדרום לו וכן כביש 367 מצמצמים את המרחב הפנוי למעבר שרוחבו כק"מ בין תחנת הממסר לאביעזר. בעתיד יוקם במקום מחלף במקום שני צמתים (עציונה וצומת כביש 3855 הסמוכים זה לזה) לחיבור כביש 39 עם כביש 367 לגוש עציון וכביש 3855.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

מאטי תנועה ותימרור מתאים בכביש 375 בעת הזאת. תכנון והקמה של מעברים תחתיים ועיליים כחלק מתכנית כביש 39 בקטע זה ומחלף עציונה בעתיד.

בין בית שמש לנתיב הל"ה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

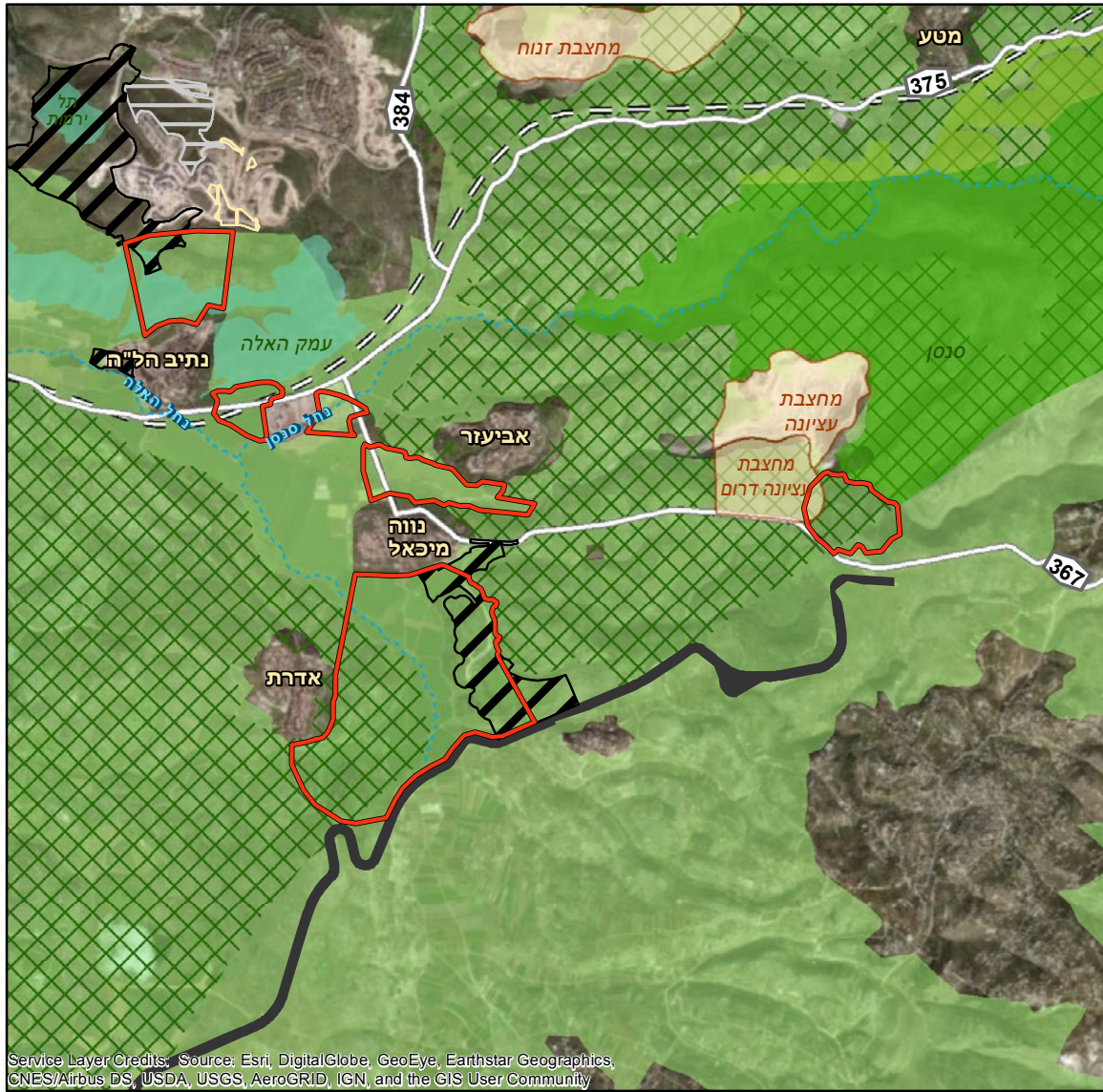
חיבור שפלת יהודה והרי יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

כביש חדש (כביש 5 בתכנית רמת בית שמש) היוצא מבית שמש דרומה ומתחבר עם כביש 375 (ובעתיד יתחבר במחלף לכביש 39) יפריע למעבר הקיים כיום באזור זה.

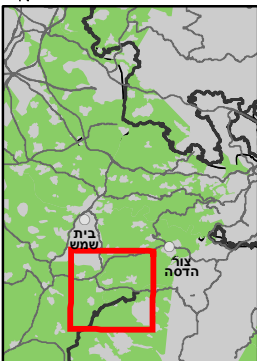
■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הקמת מעברים עיליים ותחתיים בכביש 39 ממזרח לצומת האלה (בעתיד מחלף 38/39) לבין מחלפון כביש 5 עם כביש 39.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 6 ק"מ 1:88,500

תכניות יער של קק"ל		רצועת נחל	
שמורת טבע מוכרזת		כביש קיים	
שמורת טבע מאושרת		דרך מאושרת	
גן לאומי מאושר		גדר ההפרדה	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	
		אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 ב	

בין המכללה הלאומית לשוטרים במערב אזור תעשייה בית שמש לגדר הבסיס הצבאי

יתדות איומים איומים תפקודיים שוליים
השפעות

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

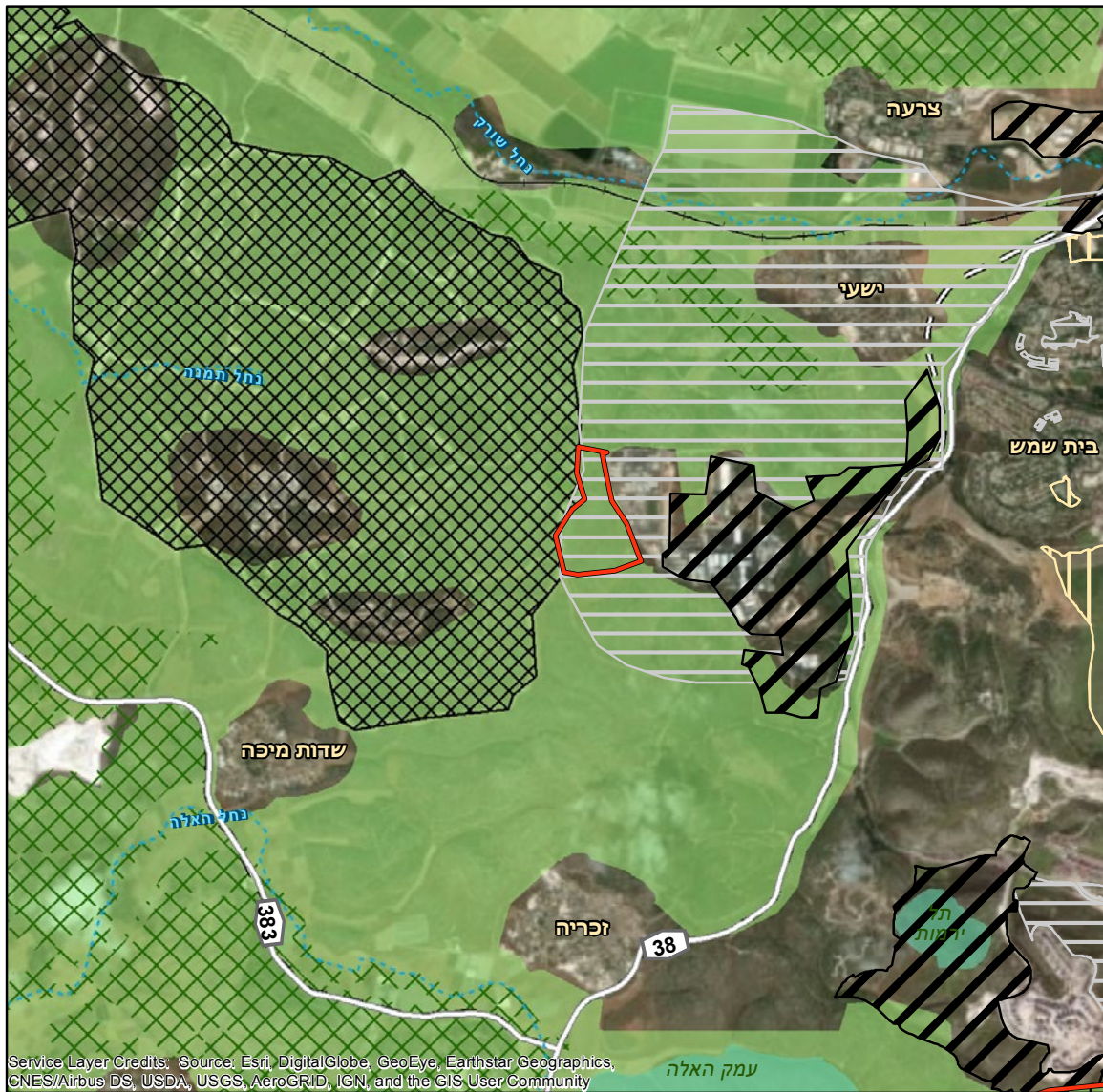
חיבור דרום שפלת יהודה עם מישור החוף וההר. זהו החיבור היחידי מדרום לצפון שנותר במסדרון גבעות שפלת יהודה בין נחל לכיש לעמק צרעה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

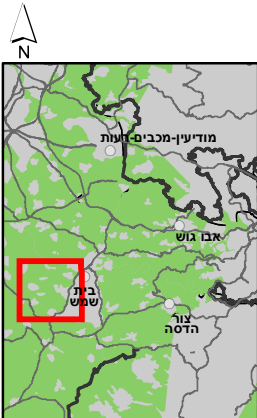
המעבר בין אזור התעשייה לבסיס הוא כמאתיים מטרים בלבד ומעבר זה הוא המאפשר את קיום המסדרון בציר צפון-דרום ששורטט בתמ"א 35/1 על שטח הבסיס. זהו השטח הפתוח היחידי במרחב שרוחבו כ-14 ק"מ בין כביש 38 לכביש 3. תאורה חזקה הן מאזור התעסוקה והן מגדר הבסיס מצמצמות עוד יותר את הסיכויים למעבר בעלי חיים בשטח.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

צמצום אזור התעסוקה, הסרת שאריות גידור, סילוק פסולת בניין, מניעת כניסת כלבים למרחב, מניעת זיהום אור במרחב צוואר הבקבוק. ניטור מתמשך.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

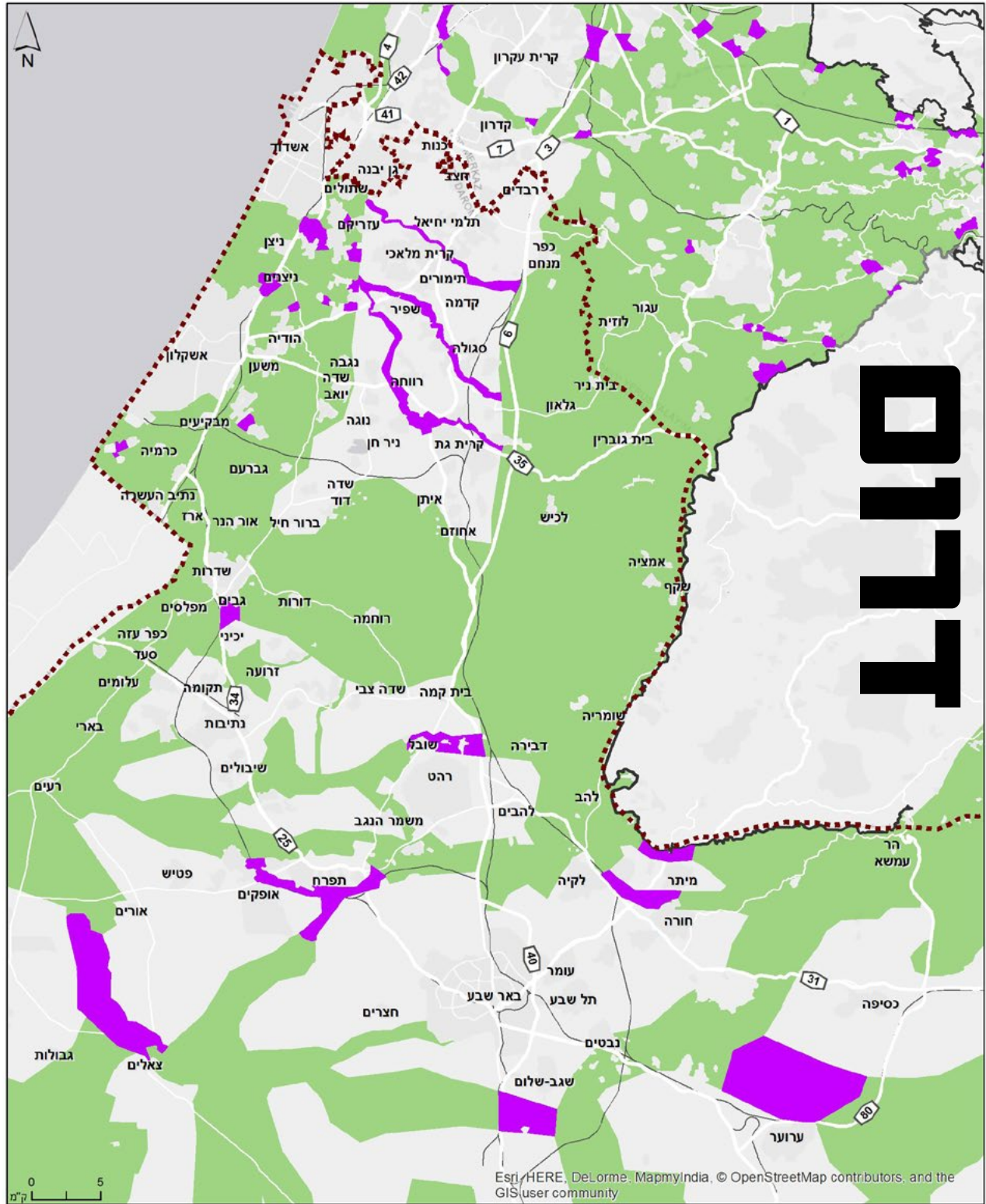
0 1 2 4 ק"מ 1:66,500

- תכניות יער של קק"ל
- גן לאומי מאושר
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- בסיס צבאי
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית

**מחוז
דרום**

מפת מחוז

דרום

<p>מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים</p>	<p>גבול מחוז</p>	<p>כביש</p>
<p>גדר הפרדה קיימת</p>	<p>גדר הפרדה מתוכננת</p>	<p>מסילת ברזל</p>
		<p>קטע קריטי לשימור במסדרון אקולוגי</p>

Esri, HERE, DeLorme, MapmyIndia, © OpenStreetMap contributors, and the GISuser community

נחל האלה ממערב לכביש 6

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור שפלת יהודה למערב מישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

מסדרון צר לאורך הנחל בצמוד לקרית מלאכי ולשטחים חקלאיים ונתון להשפעות השוליים שלהם. הנחל עובר בתוך תחומי בסיס חצור המגודה, ובחלק זה אינו חופף לתוואי המסדרון. התכנית האסטרטגית לדיור מסמנת שטח איתור להרחבת תימורים לכיוון צפון-מערב מאיימת להגיע עד רצועת הנחל ולהשאיר מהמסדרון רצועה צרה ברוחב כמאה מ'. תכנית להקמת מתקן פוטוולטאי בין מושב אורות למושב עזריקם תשאיר כמאה מ' בין גדר הבסיס למתקן.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

מניעת תכניות פיתוח בין קרית מלאכי למושב אורות בציר המסדרון האקולוגי, מניעת הקמת מתקן פוטוולטאי בין מושב אורות למושב עזריקם.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור שפלת יהודה למערב מישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

מסדרון צר לאורך הנחל, חלקים ממנו צמודים למושבים ולשטחים חקלאיים ומושפעים מהפעילות בהם. תכנית להקמת פארק תעסוקה בחלקו המערבי של צוואר הבקבוק.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירת מרחב הנחל לאורכו. הגנה סטטוטורית והבטחת שיקום וניהול אקוהידרולוגי, במסגרת תכנית אגנית לאגן נחל לכיש. הבטחת רצועת נחל וממשק שלה להבטחת תפקוד מסדרון הנחל.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור שפלת יהודה למערב מישור החוף.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

מסדרון צר לאורך הנחל בצמוד לקרית גת, למושבים ולשטחים חקלאיים, ונתון להשפעות השוליים שלהם. תכניות בניה להרחבת מושב שדה משה, קרית גת ("כרמי גת מזרח") ומרכז שפירא מאיימות לקטוע את המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

צמצום תכניות הבניה כך שלא יחדרו לתחום המסדרון. הקמת פארק אקסטנסיבי בשטח המסדרון שעובר בתוך "כרמי גת", שישמור על התפקוד האקולוגי של המסדרון.

נחל גוברין ממערב לכביש 6

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

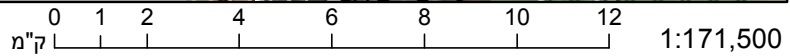
נחל לכיש

ממערב לכביש 6

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, EarthStar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

גן לאומי מאושר מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	תכנית פיתוח אסטרטגית תכנית לאנרגיה סולארית בתהליך סטטוטורי אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14/ב תכניות יער של קק"ל שמורת טבע מוכרזת שמורת טבע מאושרת גן לאומי מוכרז	רצועת נחל כביש קיים דרך מוצעת דרך מאושרת מסילת רכבת בסיס צבאי תכנית פיתוח מאושרת תכנית פיתוח בתכנון

מחוז דרום

בין עזדיקים לשדה עוזיהו

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבוריות מישור חוף פלשת.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
מעבר של כ-350 מ' בין שני המושבים, עובר בשטחים חקלאיים ומושפע מהשפעות השוליים שלהם.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
יש להשאיר את שטח המסדרון פתוח ולצמצם הפרעות שוליים מהשטחים החקלאיים והישובים הסמוכים.

ממזרח למושב גבעתי

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
קישוריות של מישור חוף פלשת.
 - **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
מסדרון צר כבר כיום, שטח איתור לתכנית בניה שתכרסם אותו ממזרחו.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
יש להשאיר את שטח המסדרון פתוח ולהפנות את הבניה לשטח שבין כפר ורבורג לבאר טוביה.

בין בית עזרא לאמונים והמושבים הצמודים אליו

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור מישור חוף פלשת לחולות ניצנים.
 - **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
המסדרון עובר בין בית עזרא לגוש המושבים גבעתי, עזר, אמונים ושדה עוזיהו ומושפע מכלבים משוטטים, תנועה ערה של רכבי שטח ופעילות חקלאית. כביש 4 ומסילת הרכבת יוצרים מחסום בלתי עביר לצבאים, ויוצרים נתק בין האוכלוסיות.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
צמצום השפעות השוליים של המושבים ושל החקלאות. בניית מעבר עילי בעת שדרוג כביש 4.

כביש 4 בין ניצנים לבאר גנים

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור מישור חוף פלשת לחולות ניצנים.
 - **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
כביש 4 ומסילת הרכבת יוצרים מחסום בלתי עביר לצבאים, ויוצרים נתק בין האוכלוסיות. מעבר תחתי אפשרי דרך נחל אבטח, אך המאגרים הגדולים (אחד בהקמה) והגדרות שסביבם מקשים על תנועת בעלי חיים במרחב.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
שדרוג כביש 4 צריך להיות מלווה בהקמת מעבר עילי, באזור זה או צפונית אליו, באזור ניצן (צוואר הבקבוק באזור בית עזרא).

בין משואות יצחק לניר ישראל

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

צוואר בקבוק של מערב מישור חוף פלשת בין החלקים שמצפון ומדרום לכביש 3.

■ איזמים תכנוניים ותפקודיים:

מחנות חסה חוסמים את רוב המסדרון האקולוגי, תוך השארת מעבר של כ-300 מ' ביניהם. המעבר העיקרי שנשאר הוא ברוחב כ-600 מטרים בין ניר ישראל לכביש 232. התכנית האסטרטגית לדיור מציעה הקמת מתחם דיור בין כביש 232, כביש 3 והבסיס הקיים.

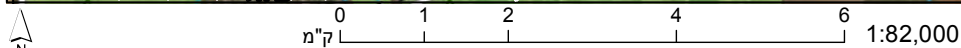
■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

אין להקים ישוב על הבסיסים הנטושים, אלא לשמור על השטח הפתוח ולשקם את תפקוד המסדרון.

יחידות
איזמים תכנוניים
איזמים תפקודיים
השפעות שוליים

Service Layer Credits: Source, Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכנית פיתוח אסטרטגית	---	רצועת נחל
תכנית לאנרגיה סולארית בתהליך סטטוטורי	—	כביש קיים
תכניות יער של קק"ל	---	דרך מוצעת
שמורת טבע מוכרת	==	דרך מאושרת
שמורת טבע מאושרת	+	מסילת רכבת
גן לאומי מאושר	⊗	בסיס צבאי
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	⊘	תכנית פיתוח מאושרת
	□	תכנית פיתוח בתכנון

בין גיאה לתלמי יפה

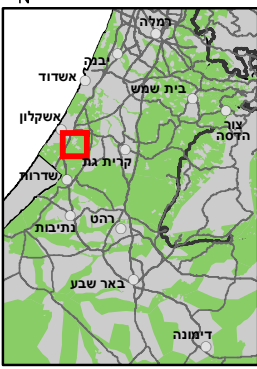
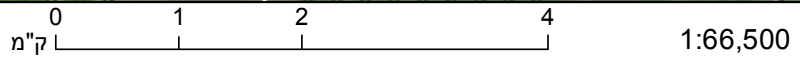
יתדות איומים
 תכנוניים
איומים איומים
תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים

- האזורים ביניהם השטח מחבר:
חיבוריות צפון-דרום במישור חוף פלשת.
- איומים תכנוניים ותפקודיים:
הקמת כאלף יחידות דיור בשטח.
- הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

בניה בצוואר הבקבוק תסגור את הציר המרכזי של המסדרון ותותיר את הציר המזרחי כציר העיקרי. במקרה של בניה להבטיח את המשך קיומו ותפקודו של הציר המזרחי.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

- שמורת טבע מוכרזת
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית
- תכנית לאנרגיה סולארית בתהליך סטטוטורי
- תכניות יער של קק"ל

בין זיקים לבסיס זיקים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:
חיבוריות חולות זיקים.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:
אין תכניות פיתוח בשטח.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

כל בינוי חדש בבסיסים הצבאיים צריך להישאר בתחום השטח הבנוי הקיים וכל תוספת בינוי בשטח הבסיס תיעשה בליווי אקולוגי.

בין בסיס זיקים לבסיס זיקים 2

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:
חיבוריות חולות זיקים לחולות מדרום לנחל שקמה.

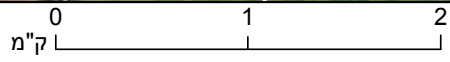
■ איומים תכנוניים ותפקודיים:
מעבר צר בין הבסיסים, בו עובר כביש מקשה על תפקודיות השטח.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

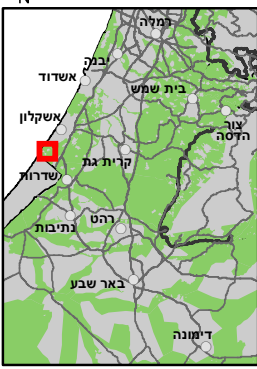
כל בינוי חדש בבסיסים הצבאיים צריך להישאר בתחום השטח הבנוי הקיים וכל תוספת בינוי בשטח הבסיס תיעשה בליווי אקולוגי.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:42,500

- רצועת נחל
- = : דרך מאושרת
- + מסילת רכבת
- ⊠ בסיס צבאי
- שמורת טבע מוכרזת
- שמורת טבע מאושרת
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

מחוז דרום

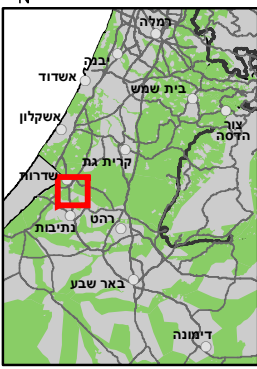
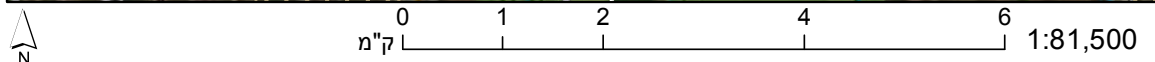
בין יכיני לגבים

יתירות איומים
 תכנוניים איומים
 תפקודיים תכנוניים איומים
השפעות שוליים

- האזורים ביניהם השטח מחבר:
חיבוריות צפון-דרום במישור חוף פלשת.
- איומים תכנוניים ותפקודיים:
תכנית להקמת כוח פוטו-וולטאית באזור זה תסגור את המסדרון.
- הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:
יש להשאיר שטח זה פתוח.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכנית לאנרגיה סולארית		רצועת נחל	
בתהליך סטטוטורי		כביש קיים	
תכניות יער של קק"ל		דרך מוצעת	
שמורת טבע מוכרזת		דרך מאושרת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		מסילת רכבת	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	

נחל שובל

יתירות
איומים
תכנוניים
תפקודיים
איומים
שוליים
השפעות

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

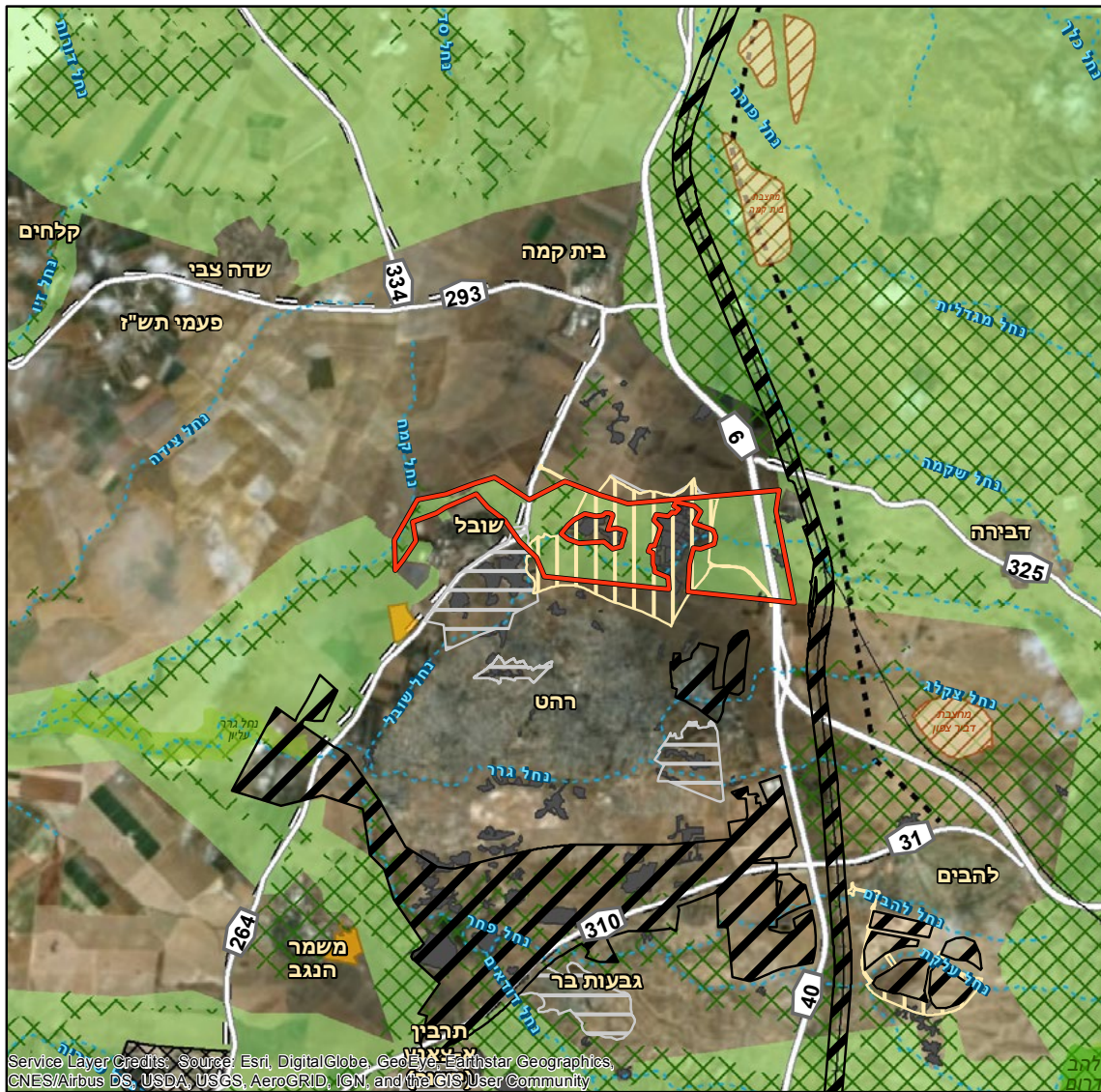
חיבור מישור פלשת ושפלת יהודה לאזור הבשור.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התיישבות הפזורה הבדואית לא מאפשרת תפקוד בפועל של המסדרון המסומן.

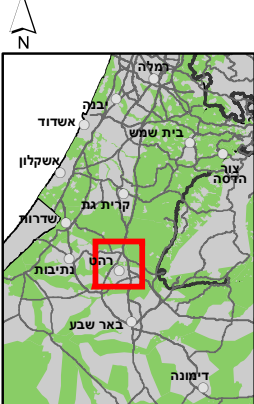
■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

סימון מחדש של המסדרון האקולוגי מצפון-מערב למסדרון הנוכחי, על נחלים צידה וקמה.

Service Layer Credits. Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 6 8 ק"מ 1:128,000

שמורת טבע מאושרת	תכנית פיתוח אסטרטגית	רצועת נחל
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	תכנית לאנרגיה סולארית בתהליך סטטוטורי	כביש קיים
	אתר כרייה וחציבה לתכנון עתידי - תמ"א ב /14	דרך מוצעת
	צבירים של פזורה בדואית	דרך מאושרת
	תכניות יער של קק"ל	מסילת רכבת
שמורת טבע מוכרזת		בסיס צבאי
		תכנית פיתוח מאושרת
		תכנית פיתוח בתכנון

נחל פטיש

יתירות איומים
 תכנוניים איומים
 תפקודיים תפקודיים השפעות
 שוליים

■ ■ ■ ■

מסדרון משטחי הלס מערבית לחצרים

יתירות איומים
 תכנוניים איומים
 תפקודיים תפקודיים השפעות
 שוליים

■ ■ ■ ■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מישור פלשת ושפלת יהודה לאזור הבשור.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

תכנית מאושרת להתרחבות אופקים מצמצת את ציר המסדרון. בנוסף, התכנית האסטרטגית מייעדת התרחבות של העיר ושל ישובי המועצה באופן שיחסום את המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירת מרחב הנחל לאורכו. הגנה סטטוטורית והבטחת שיקום וניהול אקוהידרולוגי, במסגרת תכנית אגנית לאגן נחל הבשור. הבטחת רצועת נחל וממשק שלה להבטחת תפקוד מסדרון הנחל במרחב העירוני.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

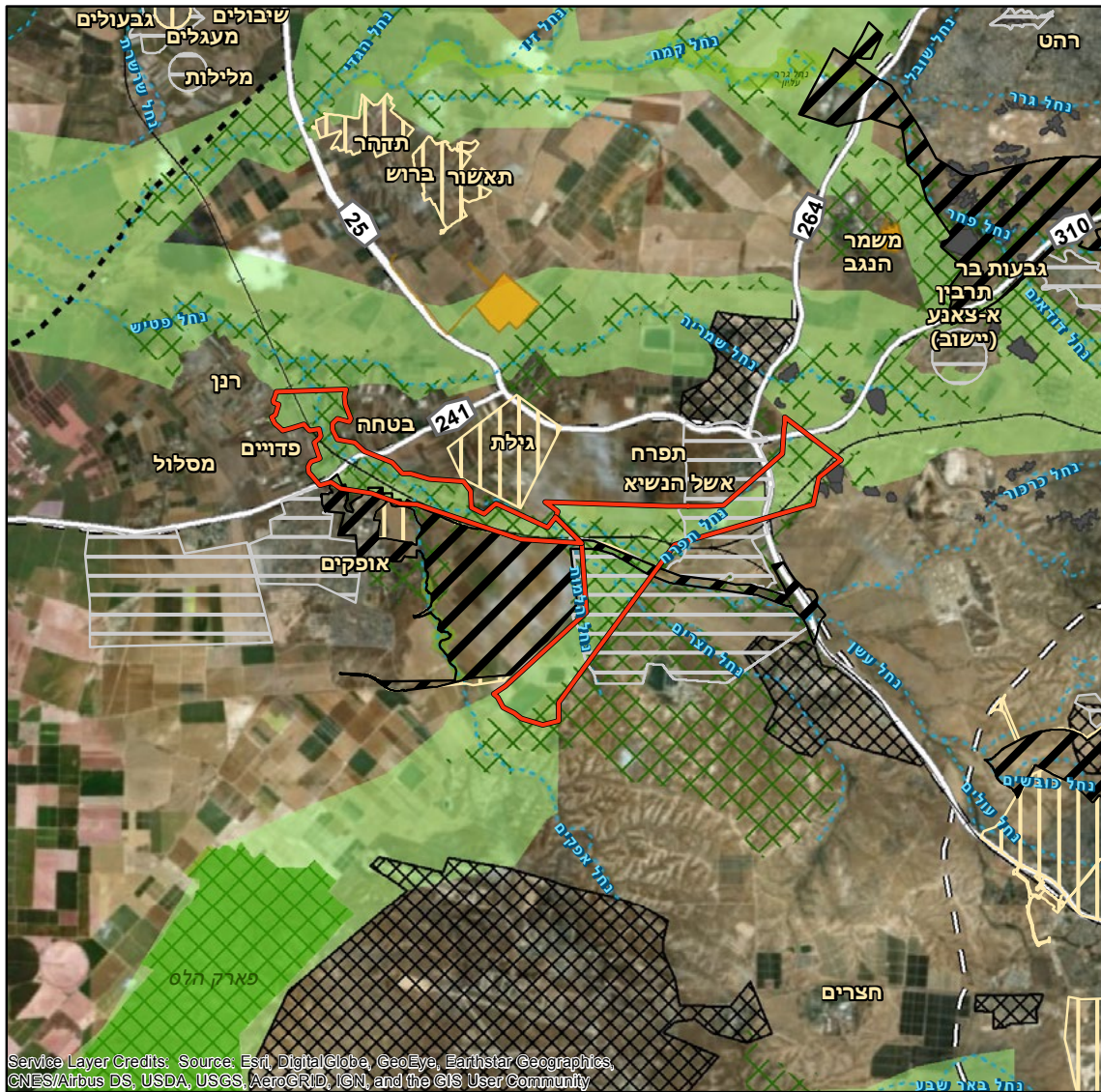
חיבור מישור פלשת לאזור הבשור. החיבור על ציר צפון-דרום המשמעותי במרחב בן 45 הק"מ שבין הבשור למולדה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

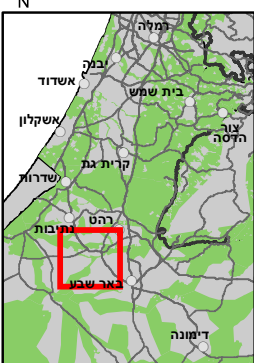
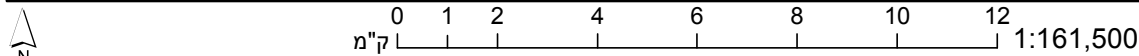
הרחבת ישובים המועצה אל שטח המסדרון תביא לסגירתו. בנוסף, הוא עתיד להיחצות ע"י כביש המחבר את אופקים לכביש 25.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הגנה סטטוטורית קפדנית על המסדרון הנותר ומניעת פגיעה תכנונית נוספת. בעת תכנון תשתיות – התחשבות מרבית בבתי הגידול בשטח ושמירה קפדנית של קישוריות דרך התשתיות וצמצום השפעות השוליים מהן.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכנית פיתוח אסטרטגית		רצועת נחל	
תכנית לאנרגיה סולארית		כביש קיים	
בתהליך סטטוטורי		דרך מוצעת	
צבירים של פזורה בדואית		דרך מאושרת	
תכניות יער של ק"ל		מסילת רכבת	
שמורת טבע מוכרזת		בסיס צבאי	
שמורת טבע מאושרת		תכנית פיתוח מאושרת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		תכנית פיתוח בתכנון	

נחל הבשור בין צאלים לאורים

יתדות איזורים איזורים איזורים
תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים שוליים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

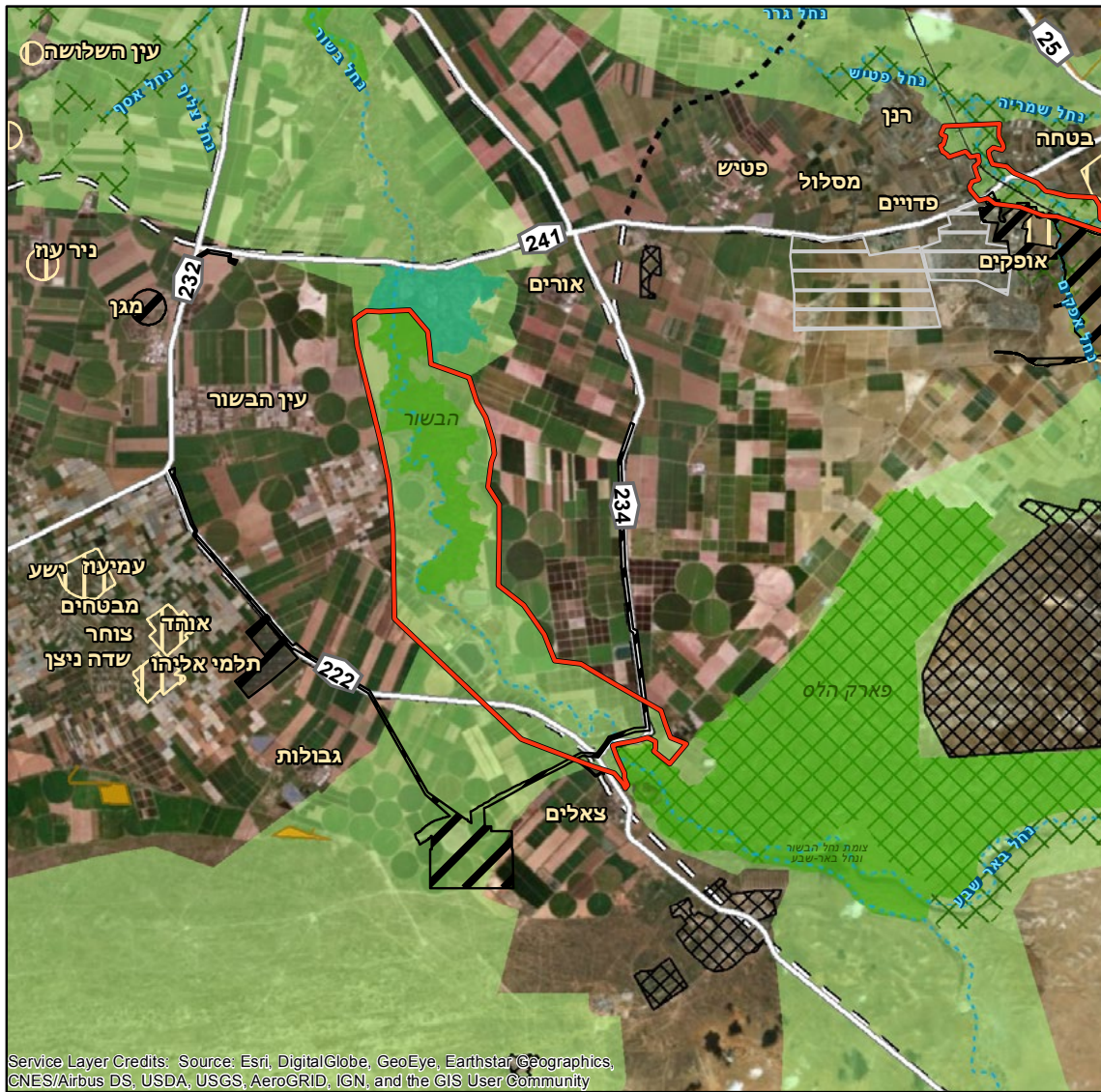
חיבור חולות הנגב המערבי למישור החוף.

■ איזורים תכנוניים ותפקודיים:

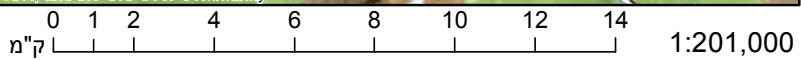
חלק ממסדרון זה מוגן כשמורת טבע וכגן לאומי הבשור. עם זאת, רובו לא מוגן כשמורה. גם השמורה המוצעת תגן רק על רוחב של כ-200 מטר מהמסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת שטח שמורת הבשור המוצעת.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכנית פיתוח אסטרטגית תכנית לאנרגיה סולארית בתהליך סטטוטורי תכניות יער של קק"ל שמורת טבע מוכרזת שמורת טבע מאושרת גן לאומי מוכרז מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	רצועת נחל כביש קיים דרך מוצעת דרך מאושרת מסילת רכבת בסיס צבאי תכנית פיתוח מאושרת תכנית פיתוח בתכנון

בין מיתר וכרמיהם לחומת ההפרדה

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור בקעת באר שבע עם מרכז הר חברון ומדבר יהודה.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

רוחב המסדרון בקטע זה הוא כחצי ק"מ. הוא נקטע ע"י כביש מס' 60. תכנית המתאר הכוללת של מיתר מאיימת לצמצם את המסדרון הקיים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על השטח הפתוח המצומצם שנשאר.

בין חורה ולקיה למיתר וכרמיהם

יתירות	איומים תכנוניים	איומים תפקודיים	השפעות שוליים
■	■	■	■

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

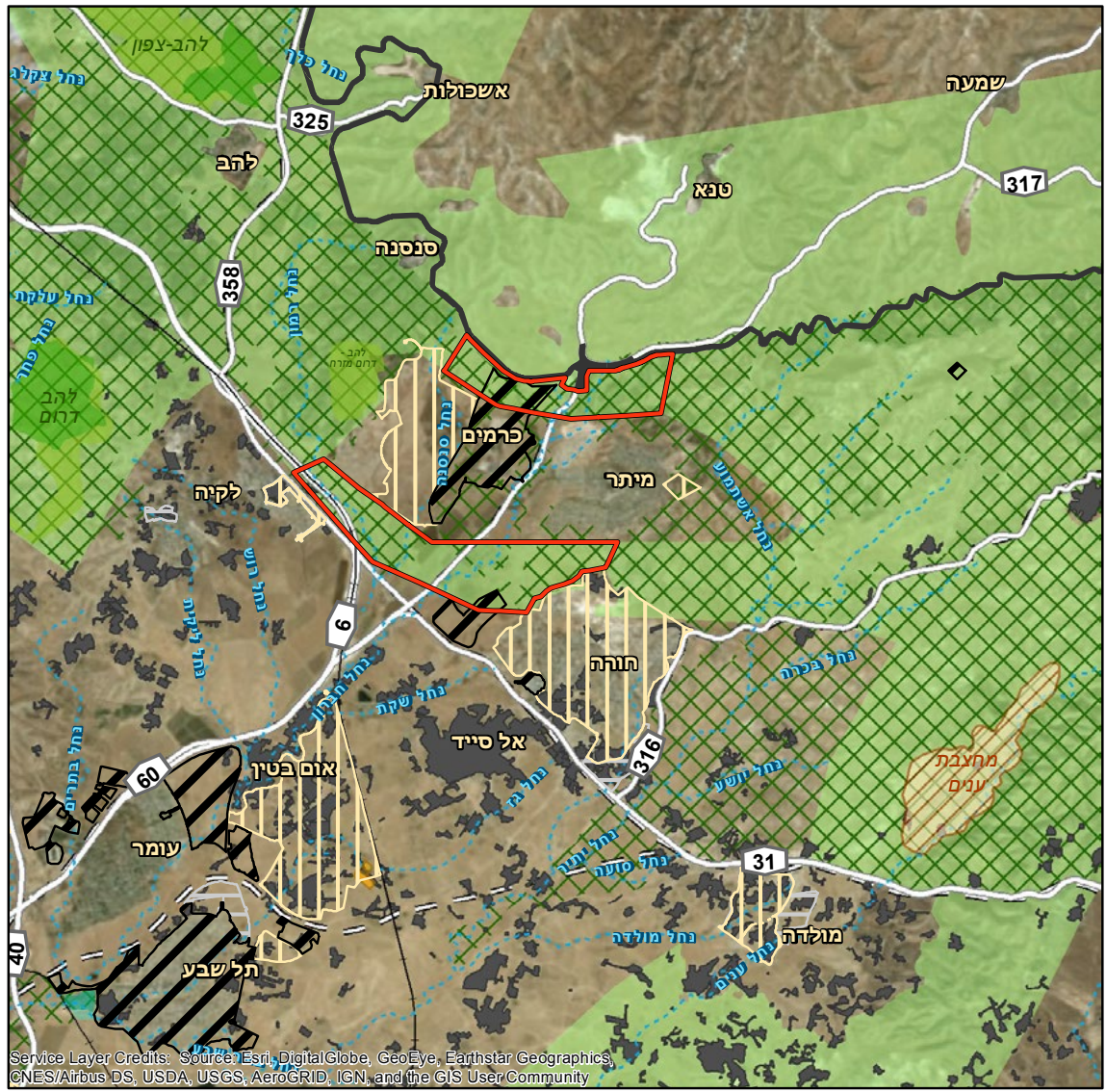
חיבור מקומי עם דרום שפלת יהודה ודרום הר חברון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

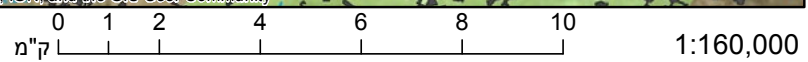
רוחב המסדרון בקטע זה הוא כ-600 מ', בהמשך הוא נקטע ע"י כביש מס' 60 ועובר בצמידות לכביש מס' 6. הרחבת כרמית דרומה והרחבת מיתר דרומה. כביש חדש שיחבר בין חירן ומיתר, אזור תעשייה של מיתר והרחבת חורה מערבה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

סימון המסדרון בתכנית הכוללת של מיתר.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

<ul style="list-style-type: none"> גן לאומי מוכר גן לאומי מאושר מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים 	<ul style="list-style-type: none"> תכנית לאנרגיה סולארית בתהליך סטטוטורי אתר כרייה וחציבה לתכנון עתידי - תמ"א ב/14 צבירים של פזורה בדואית תכניות יער של קק"ל שמורת טבע מוכרזת שמורת טבע מאושרת 	<ul style="list-style-type: none"> רצועת נחל כביש קיים דרך מאושרת מסילת רכבת גדר ההפרדה תכנית פיתוח מאושרת תכנית פיתוח בתכנון תכנית פיתוח אסטרטגית
---	--	--

בסיס נבטים

יתדות איומים איומים איומים איומים
תפקודיים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

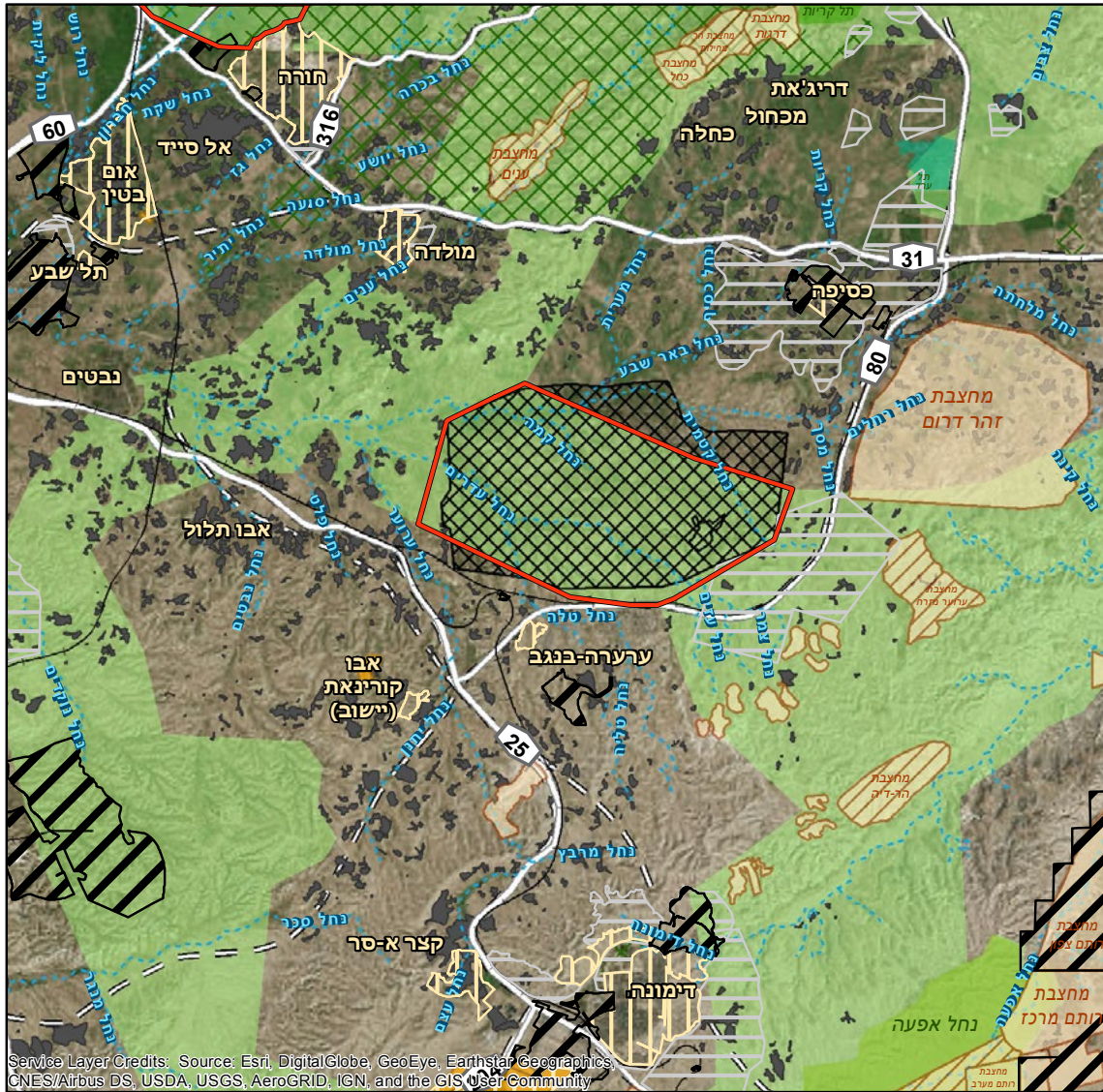
חיבור הרי דימונה עם מסדרונות בקעת באר שבע.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

גדר הבסיס והבינוי בתוכו יוצרים מחסום למסדרון. הקמת שדה תעופה בינלאומי שני תרחיב את ההפרעות למסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

תכנון מעברים אקולוגיים בתוך שטח הבסיס. תכנון גדרות שיאפשרו מעבר מרבי לבעלי חיים. כל תוספת בינוי בשטח הבסיס תיעשה בליווי אקולוגי.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 6 8 10 12 14 16 18 1:253,000
ק"מ

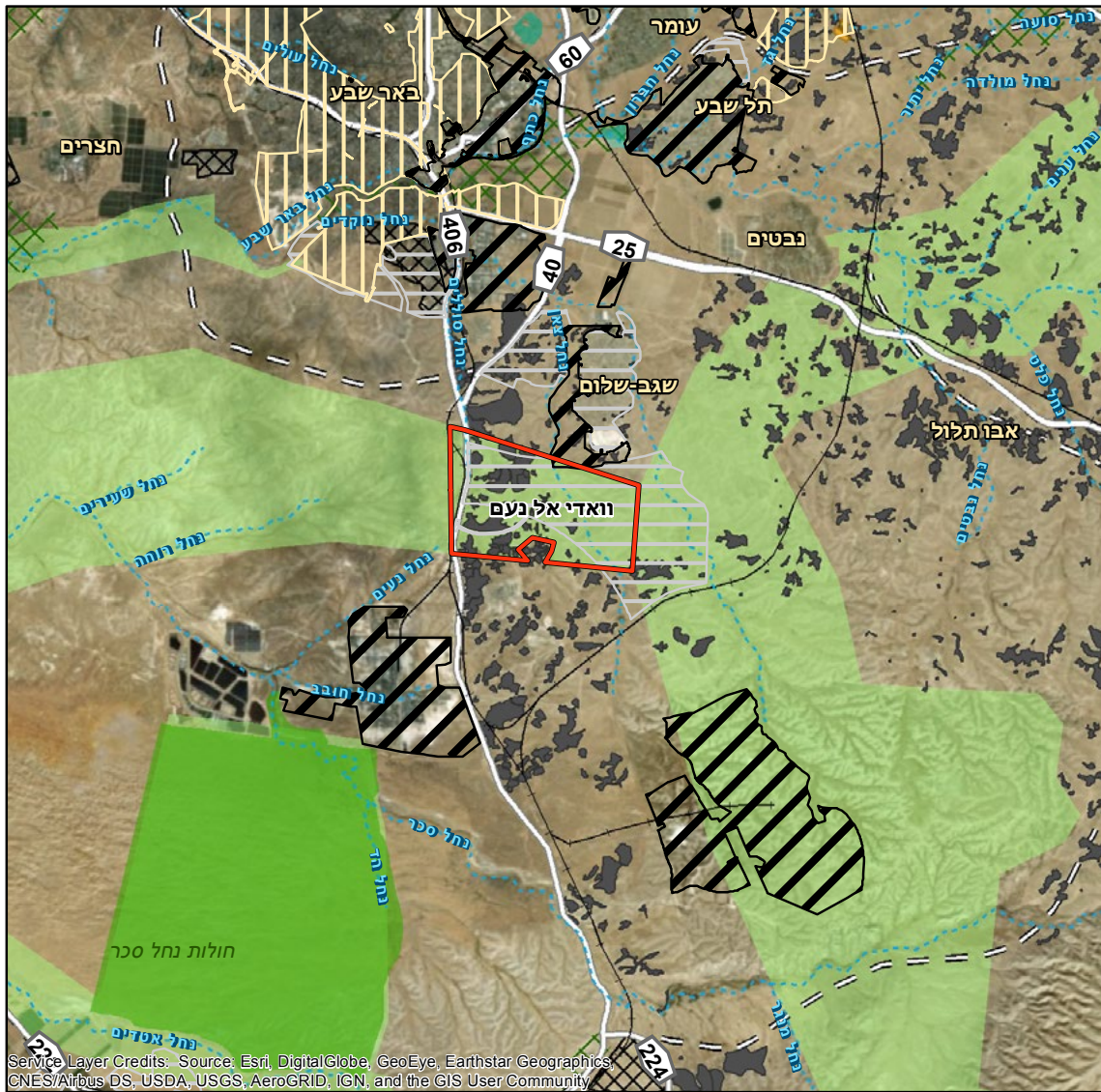
שמות טבע מאושרת	תכנית לאנרגיה סולארית	רצועת נחל
גן לאומי מוכרז	בתהליך סטטוטורי	כביש קיים
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 ב	דרך מאושרת
	אתר כרייה וחציבה לתכנון עתידי - תמ"א 14 ב	מסילת רכבת
	צברים של פזורה בדואית	בסיס צבאי
	תכניות יער של קק"ל	תכנית פיתוח מאושרת
שמות טבע מוכרזת	שמות טבע מוכרזת	תכנית פיתוח בתכנון
		תכנית פיתוח אסטרטגית

ואדי אל נעם (בין רמת חובב לבאר שבע)

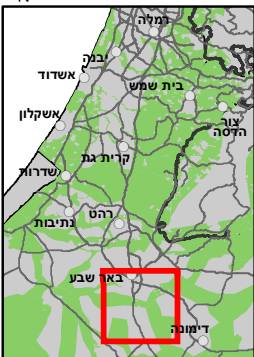
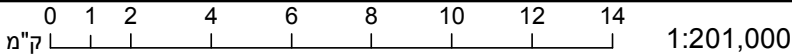
יתדות איזמים איזמים השפעות
תכנוניים תפקודיים שוליים

- האזורים ביניהם השטח מחבר:
חיבור בקעת באר שבע לאזור הבשור.
- איזמים תכנוניים ותפקודיים:
הרחבת הישוב שגב שלום והקמת הישוב ואדי אל-נעם יביאו לסגירת המסדרון.
- הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:
יש להתחשב במסדרון האקולוגי בעת התכנון המפורט של שני הישובים.

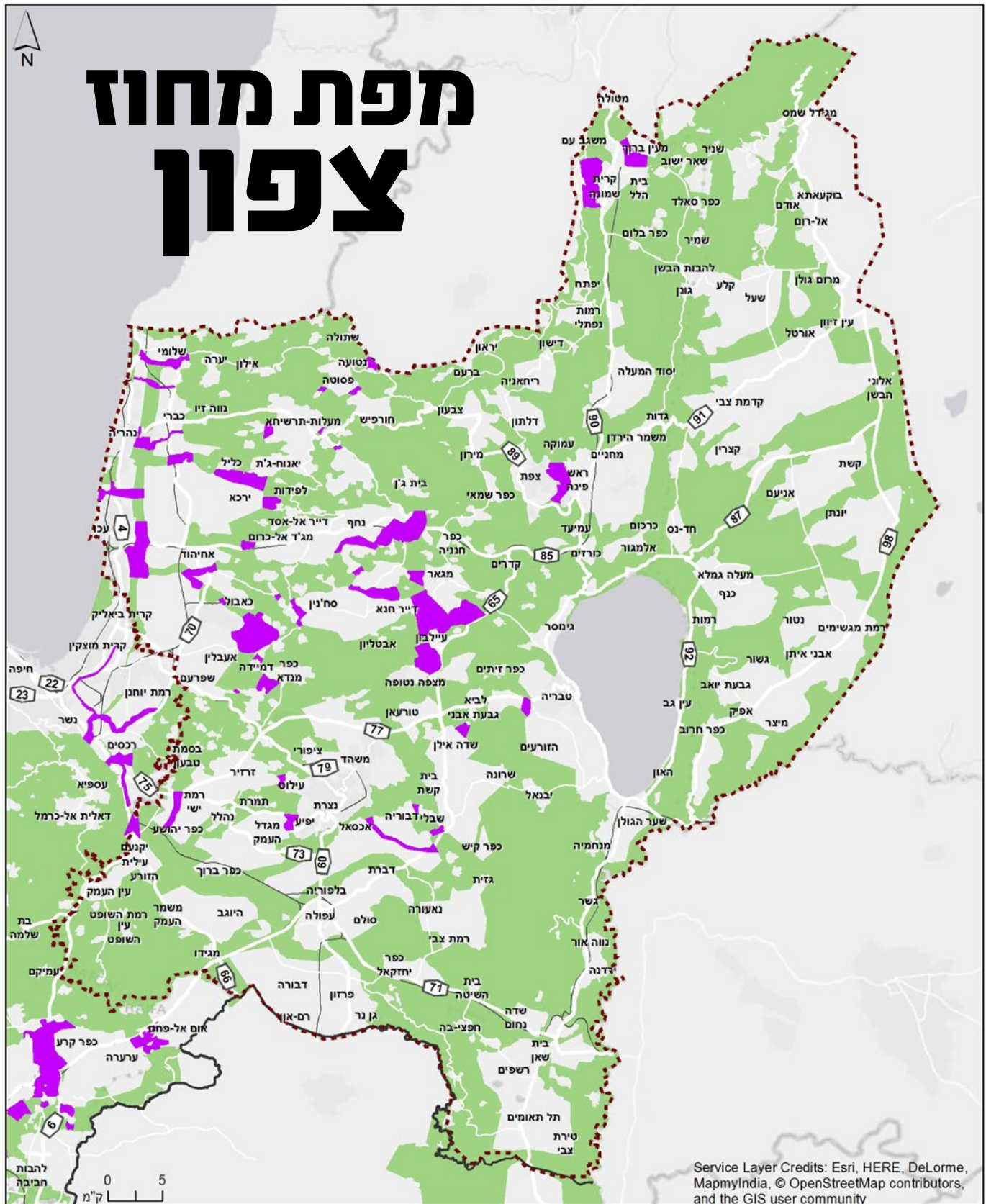
Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכנית לאנרגיה סולארית		רצועת נחל	
בתהליך סטטוטורי		כביש קיים	
צבירים של פזורה		דרך מאושרת	
בדואית		מסילת רכבת	
תכניות יער של קק"ל		בסיס צבאי	
שמורת טבע מוכרזת		תכנית פיתוח מאושרת	
גן לאומי מוכרז		תכנית פיתוח בתכנון	
גן לאומי מאושר		תכנית פיתוח אסטרטגית	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים			

מחוז צפון

מפת מחוז צפון

Service Layer Credits: Esri, HERE, DeLorme, MapmyIndia, © OpenStreetMap contributors, and the GIS user community

מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	גבול מחוז	כביש
	גדר הפרדה קיימת	מסילת ברזל
	גדר הפרדה מתוכננת	קטע קריטי לשימור במסדרון אקולוגי

מחוז צפון

בין קריית שמונה למעייין ברוך וכפר יובל

יתירות איומים איומים השפעות
תכנוניים תפקודיים שוליים

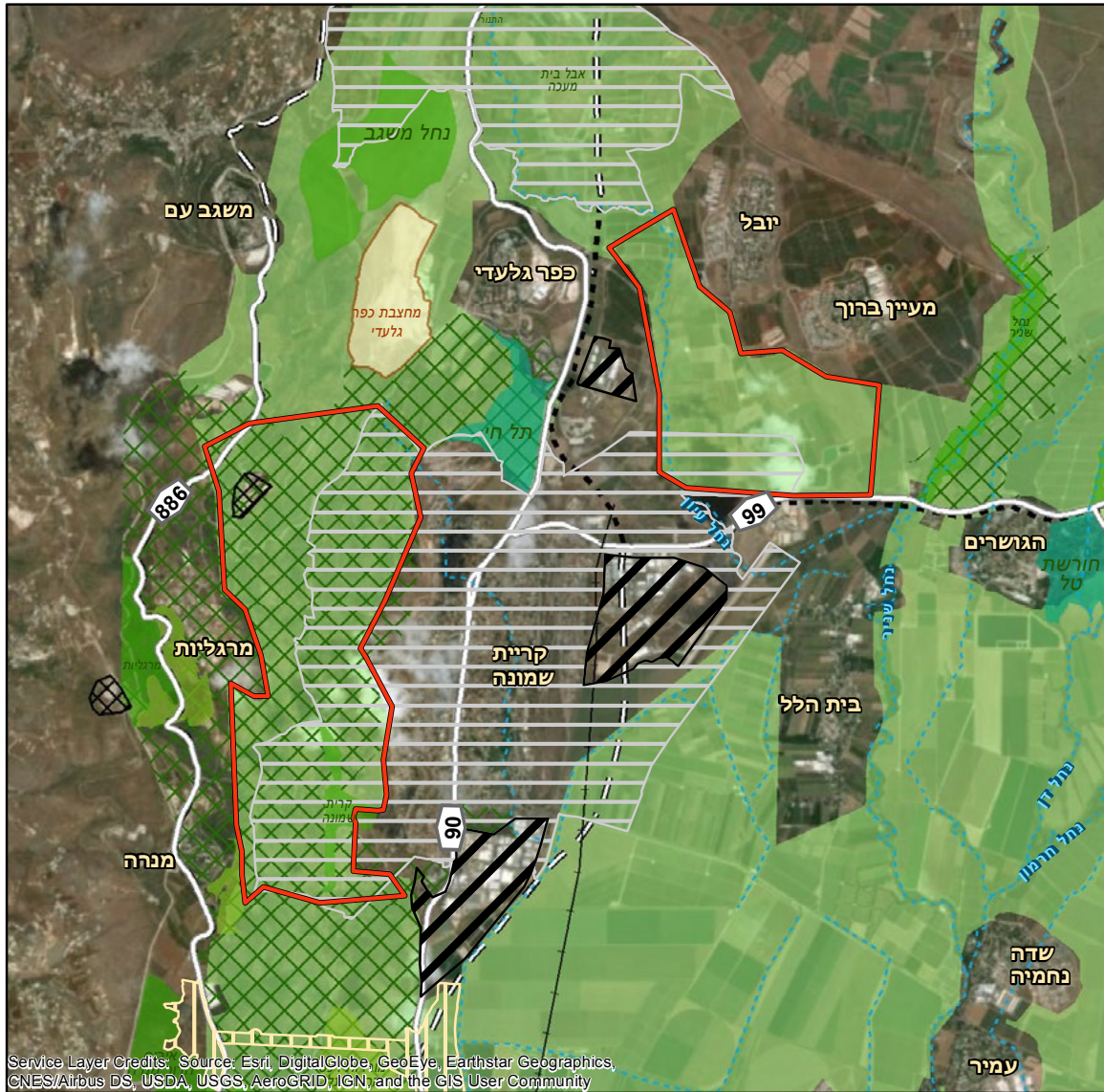
מערבית לקריית שמונה

יתירות איומים איומים השפעות
תכנוניים תפקודיים שוליים

- האזורים ביניהם השטח מחבר: חיבור הגליל המזרחי עם הגולן והחרמון.
- איומים תכנוניים ותפקודיים: התרחבות קריית שמונה צפונה תפגע בצוואר הבקבוק.
- הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון: יש לצמצם את השפעות השוליים של העיר בעת ההתרחבות.

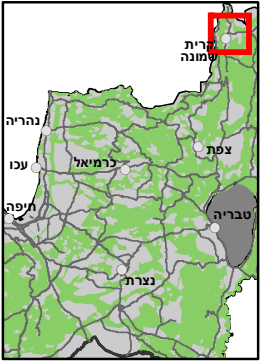
- האזורים ביניהם השטח מחבר: חיבור עמק החולה לגליל העליון.
- איומים תכנוניים ותפקודיים: התרחבות קריית שמונה מערבה תסגור את המסדרון.
- הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון: יש לצמצם את הפיתוח של העיר לכיון מערב ולשמור על שטח המסדרון.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, EarthStar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 6 1:84,500
ק"מ

תכנית פיתוח אסטרטגית		רצועת נחל	
אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14/ב		כביש קיים	
תכניות יער של קק"ל		דרך מוצעת	
שמורת טבע מוכרזת		דרך מאושרת	
שמורת טבע מאושרת		מסילת רכבת	
גן לאומי מוכרז		בסיס צבאי	
גן לאומי מאושר		תכנית פיתוח מאושרת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		תכנית פיתוח בתכנון	

בין ראש פינה לצפת

יתירות איומים איומים איומים איומים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

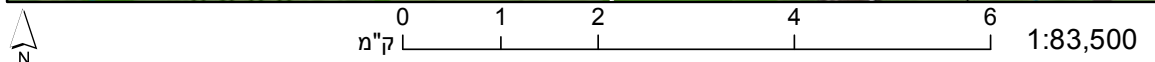
חיבור הגליל התחתון עם מזרח הגליל העליון ומורדות כורזים.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התרחבות ראש פינה מערבה תצר את צוואר הבקבוק בחלקו הצפוני, מצפון לשמורת טרשי צפת, והקמת מע"ר רמת רזים צפת לכיוון נוף כנרת תסגור את צוואר הבקבוק מדרום לשמורה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

השארת שטח המסדרון פתוח בעת התרחבות הישוב.

XXXXX תכניות יער של קק"ל ■ שמורת טבע מוכרזת ■ שמורת טבע מאושרת ■ גן לאומי מוכרז ■ מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	--- רצועת נחל — כביש קיים = : דרך מאושרת + מסילת רכבת ▣ בסיס צבאי ▨ תכנית פיתוח מאושרת ▩ תכנית פיתוח בתכנון ▭ תכנית פיתוח אסטרטגית

מחוז צפון

בין נטועה לגבול

בין אבירים לפסוטה

בין פסוטה לאלקוש

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**

חיבור גוש המירון, מזרח הגליל העליון והגליל המערבי.

■ **איומים תכנוניים ותפקודיים:**

שטח ברוחב של כ-300 מטר.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**

הכרזת השטח כשמורת טבע.

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**

חלק מחיבור גוש המירון עם מערב הגליל העליון בואכה מישור החוף הצפוני.

■ **איומים תכנוניים ותפקודיים:**

התרחבות פסוטה דרומה אל תחום המסדרון, וצמצומו לכ-200 מ' בלבד.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**

מניעת התרחבות הישוב ושמירה על השטח כפתוח.

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**

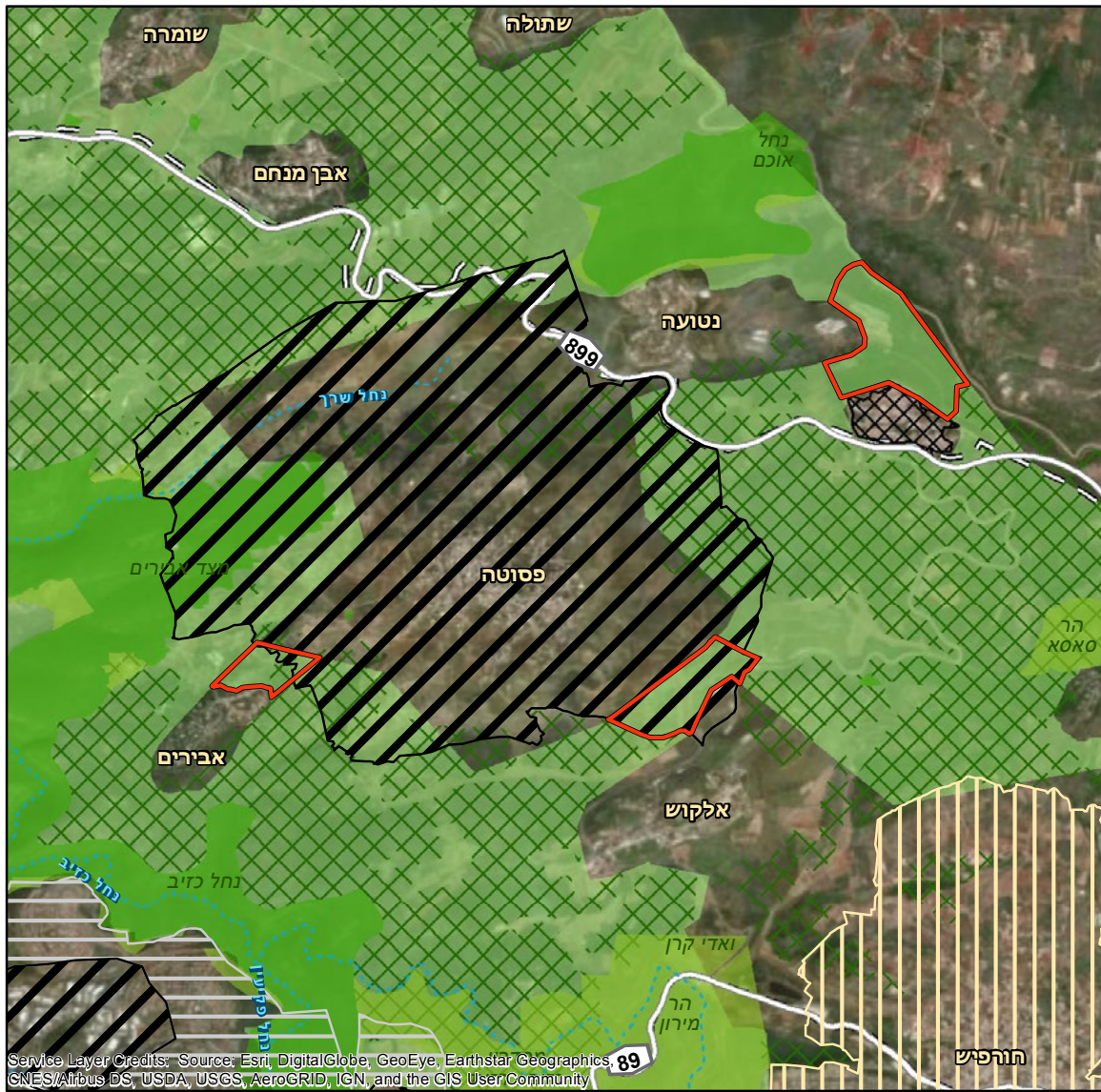
חיבור גוש המירון עם מזרח הגליל העליון והגליל המערבי.

■ **איומים תכנוניים ותפקודיים:**

התרחבות פסוטה מזרחה מאיימת לסגור את המסדרון.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**

מניעת התרחבות הישוב מזרחה. במידה ומסדרון זה נסגר יש להבטיח את קיומו של מסדרון חילופי, בין אלקוש לחורפיש.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, EarthStar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 ק"מ 1:66,500

שמורת טבע מוכרזת		רצועת נחל	
שמורת טבע מאושרת		כביש קיים	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		דרך מאושרת	
		בסיס צבאי	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	
		תכניות יער של קק"ל	

בין מעלות-תרשיחא לפארק מונפורט

יתירות איומים איומים איומים איומים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים שוליים שוליים שוליים

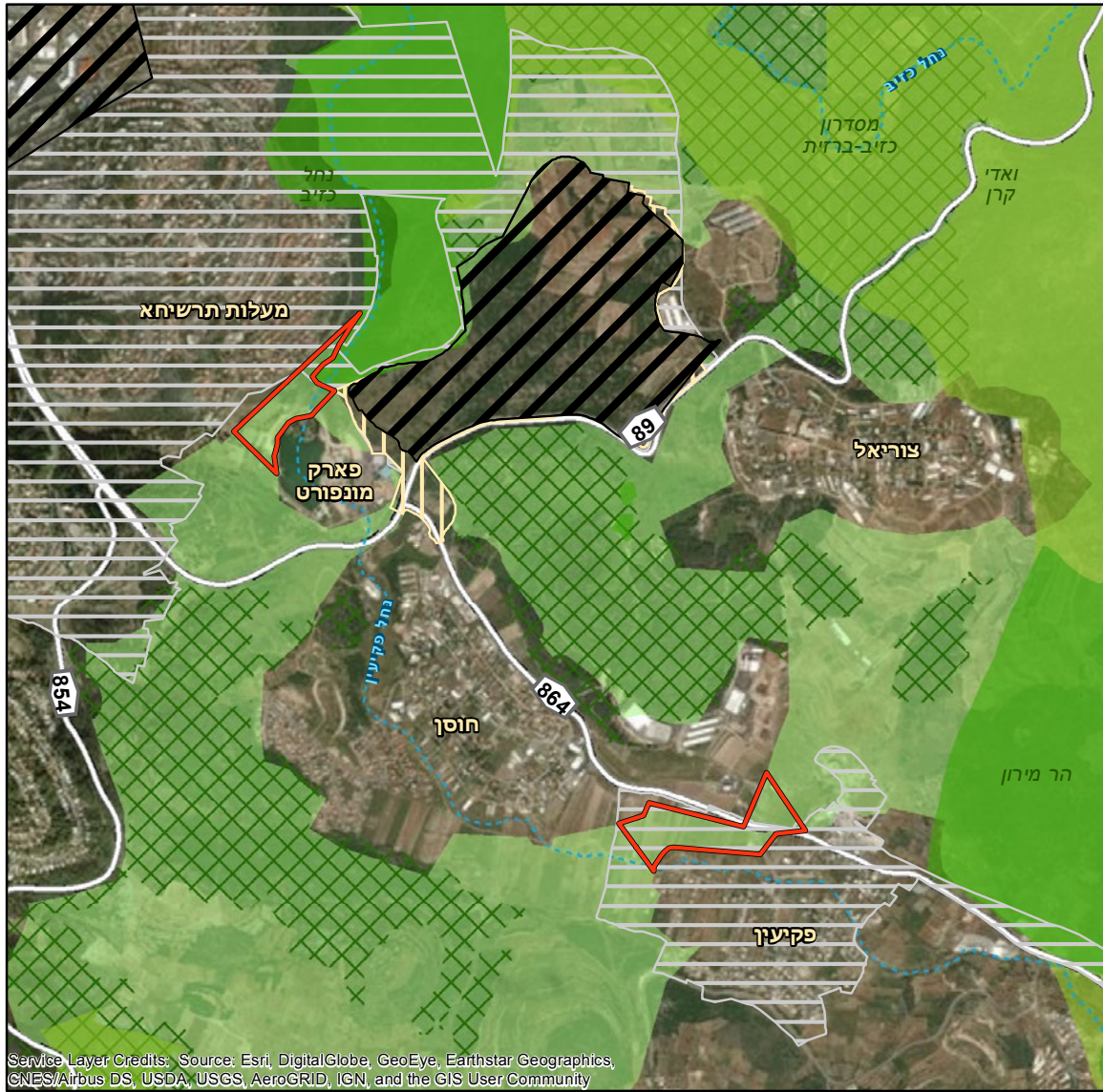
בין חוסן למערב פקיעין

יתירות איומים איומים איומים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים שוליים שוליים שוליים

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור גוש המירון עם מערב הגליל העליון.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
כבר כיום זהו צוואר בקבוק צר ביותר הסובל מהשפעות השוליים של העיר
ופארק המונפורט. התרחבות מעלות-תרשיחא מערבה ותכנית מעלות צוריאל
יחסלו אותו כליל.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
יש לצמצם את הפיתוח משטח המסדרון ולשמור על השטח כפתוח.

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור הגליל המערבי עם גוש המירון.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
התרחבות הישוב מאיימת לסגור כליל את צוואר הבקבוק.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
יש לצמצם את הפיתוח משטח המסדרון ולשמור על השטח כפתוח.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2
ק"מ

1:34,000

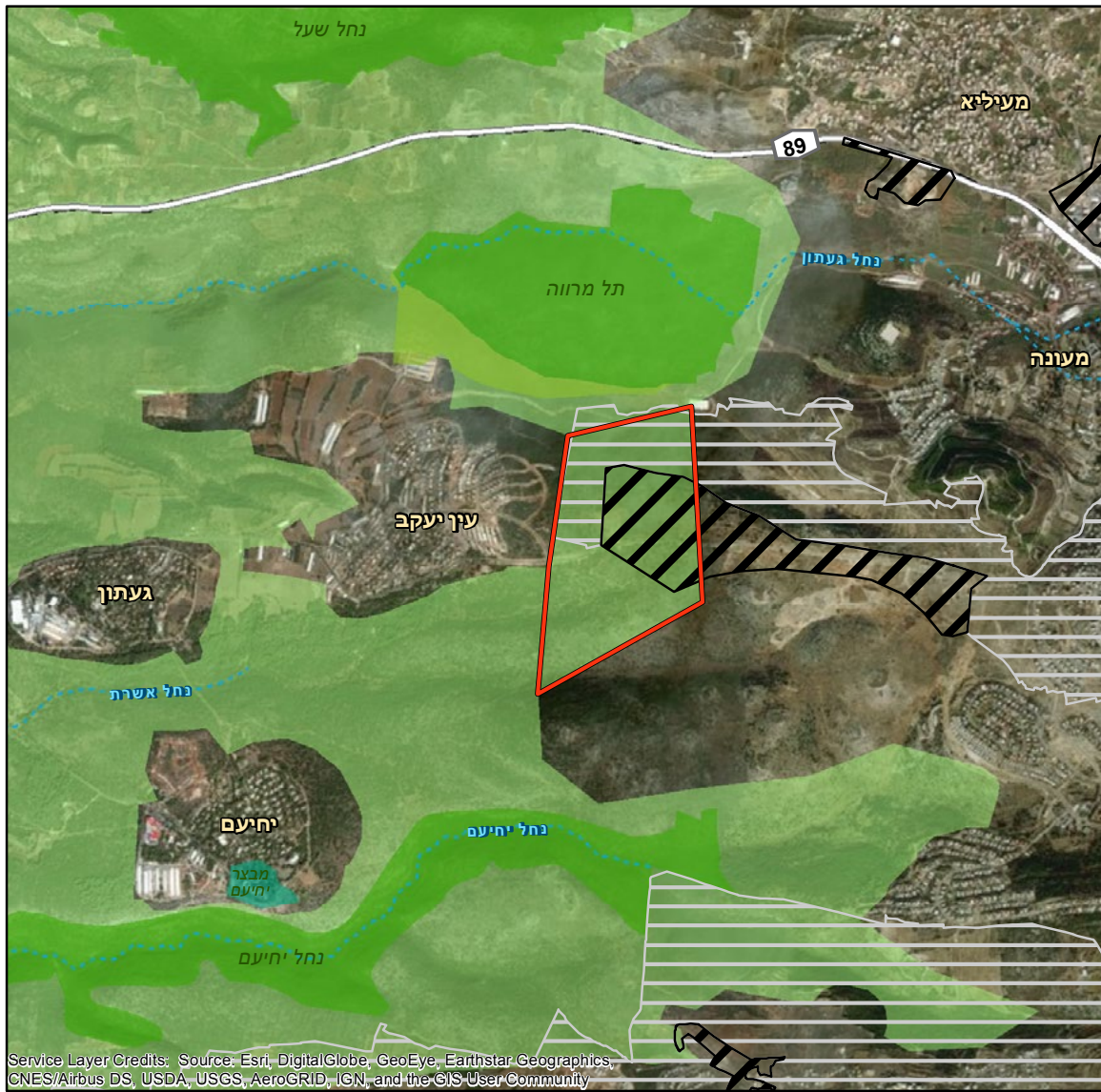
שמורת טבע מאושרת	רצועת נהל
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	כביש קיים
	דרך מאושרת
	תכנית פיתוח מאושרת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית
	תכניות יער של קק"ל
	שמורת טבע מוכרזת

מחוז צפון

מזרחית לעין יעקב

יתדות איומים איומים איומים איומים
שוליים תפקודיים שוליים שוליים שוליים

- האזורים ביניהם השטח מחבר:
חיבוריות לאורך הגליל העליון.
- איומים תכנוניים ותפקודיים:
התרחבות מעלות-תרשיחא מערבה תסגור את צוואר הבקבוק הזה.
- הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:
יש לצמצם את הפיתוח משטח המסדרון ולשמור על השטח כפתוח.

0 1 2 ק"מ 1:43,000

מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

- נחל רצועת
- == כביש קיים
- = : דרך מאושרת
- ▨ תכנית פיתוח מאושרת
- ▨ תכנית פיתוח אסטרטגית
- שמורת טבע מוכרזת
- שמורת טבע מאושרת
- גן לאומי מוכרז

מורד נחל בצת

נחל כזיב

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור גוש המירון עם מערב הגליל העליון ומישור חוף הגליל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התרחבות שלומי דרומה תותיר מהמסדרון כ-300 מטרים למעבר בעלי חיים. השפעות שוליים משטחים חקלאיים וגידור חקלאי המגביל תנועת בעלי חיים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת סימון המסדרון והגנה על רצועת נחל רחבה, צמצום השפעות שוליים מהחקלאות והתקנת הגידור כך שיאפשר מעבר של בעלי חיים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

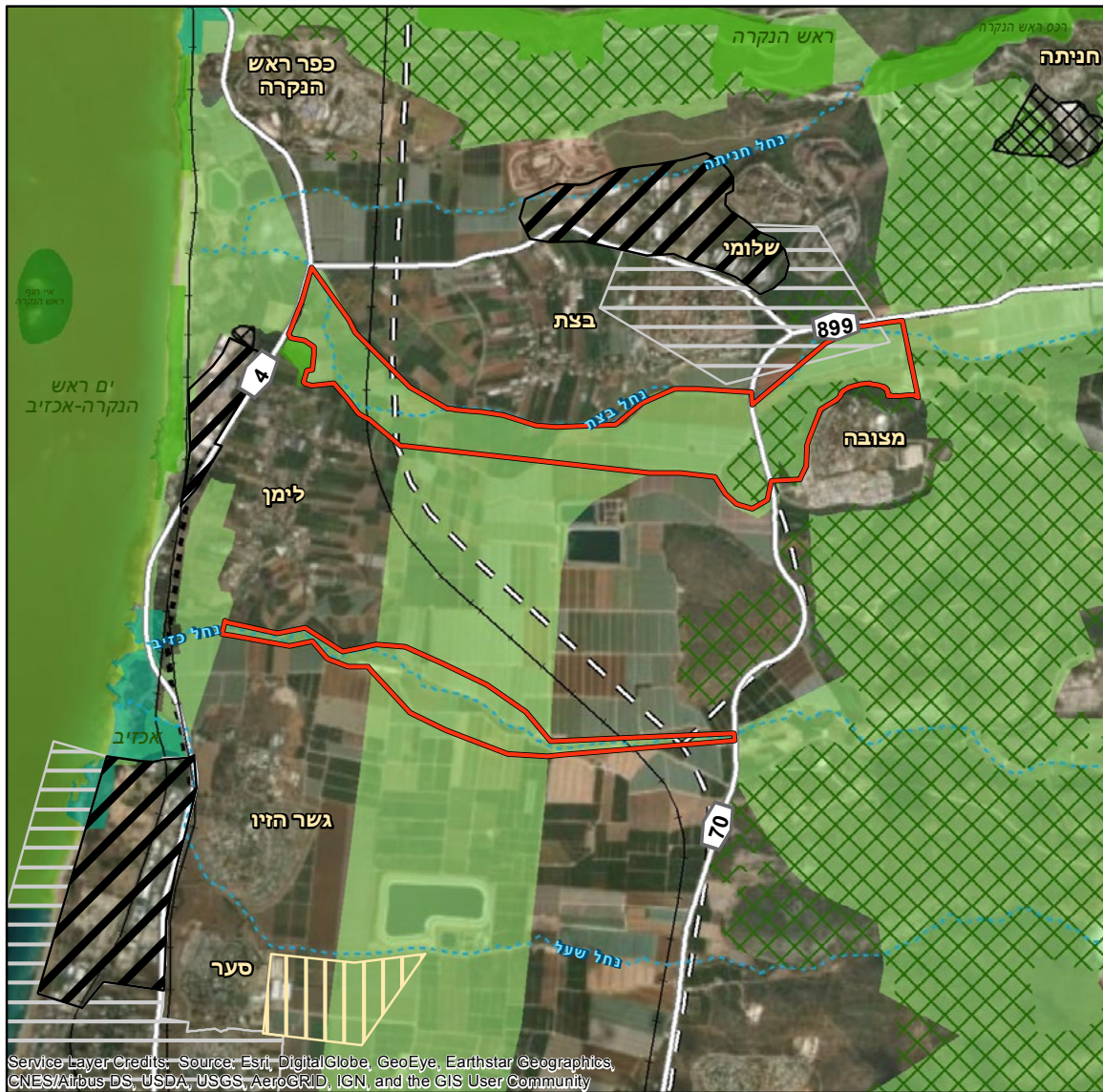
חיבור גוש המירון עם מערב הגליל העליון ומישור חוף הגליל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

השפעות שוליים משטחים חקלאיים וגידור חקלאי המגביל תנועת בעלי חיים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת סימון המסדרון והגנה על רצועת נחל רחבה, צמצום השפעות שוליים מהחקלאות והתקנת הגידור כך שיאפשר מעבר של בעלי חיים.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus-DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכנית פיתוח אסטרטגית		רצועת נחל	
תכניות יער של קק"ל		כביש קיים	
שמורת טבע מוכרזת		דרך מוצעת	
שמורת טבע מאושרת		דרך מאושרת	
גן לאומי מוכרז		מסילת רכבת	
גן לאומי מאושר		בסיס צבאי	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	

נחל געתון

בין בן-עמי לנהריה

נחל בית העמק בין עמקה לשייח דנון

בין בסיס שרגא למסילת הרכבת

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור הגליל העליון עם מישור חוף הגליל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

רצועה צרה בתוך שטח חקלאי מגודר בחלקו, הפרעות שוליים מהשטחים החקלאיים ומכשולים של גידור.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת שטח המסדרון סביב הנחל, צמצום השפעות שוליים, גידור המתחשב בבעלי חיים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבוריות לאורך מישור חוף הגליל. חיבור קריטי על הציר המזרחי צפון-דרום.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התכנית האסטרטגית לדגור מיעדת התרחבות נהריה מצורה שתקטע לחלוטין את המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירת שטח המסדרון במהלך תכניות פיתוח עתידיות.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור הגליל העליון עם מישור החוף הצפוני.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

המסדרון משורטט על ציר הנחל ומופרע ע"י גידור שטחים חקלאיים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת שטח המסדרון סביב הנחל, וניהולו תוך צמצום השפעות החקלאות וגידור המתחשב בבעלי חיים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור הגליל המערבי עם מישור חוף הגליל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

מעבר צר של כ-150 מטר בין הבסיס למסילה, שעתיד להיסגר עם הקמת מתקן התפלה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

התקנת מעברים לבע"ח מתחת למסילה על מנת לאפשר מעבר אל מערב למסילה. סימון המסדרון גם ממערב למסילה, כולל על שטח חצרות יסק.

נחל יסף בין לוחמי הגטאות לשמרת

יחידות	איזורים תכנוניים	איזורים תפקודיים	השפעות שוליים

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור הגליל המערבי עם מישור חוף הגליל.

■ **איזורים תכנוניים ותפקודיים:**
כיום קיים מעבר צר בין הלולים של לוחמי הגטאות לשמרת. התכנית
האסטרטגית לדזור מייעדת התרחבות של שמרת, אשר תצר שטח המסדרון לכ-
130 מטר בלבד.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
שמירת רצועת הנחל פתוחה, התקנת גידור המאפשר מעבר לבעלי חיים. צמצום
השפעות שוליים של השטחים החקלאיים.

0 1 2 4 6 1:83,500
ק"מ

	רצועת נחל
	כביש קיים
	דרך מוצעת
	דרך מאושרת
	מסילת רכבת
	בסיס צבאי
	תכנית פיתוח מאושרת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית
	אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14/ב
	תכניות יער של קק"ל
	מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים

מחוז צפון

נחל בית העמק בין ג'ת לירכא

בין כישור לירכא

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור הגליל המערבי עם גוש המירון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התרחבות הישובים ירכא, ינוח-ג'ת ואבו-סנאן תסגור כליל את צוואר הבקבוק.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש לצמצם את הפיתוח משטח המסדרון ולשמור על השטח כפתוח.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

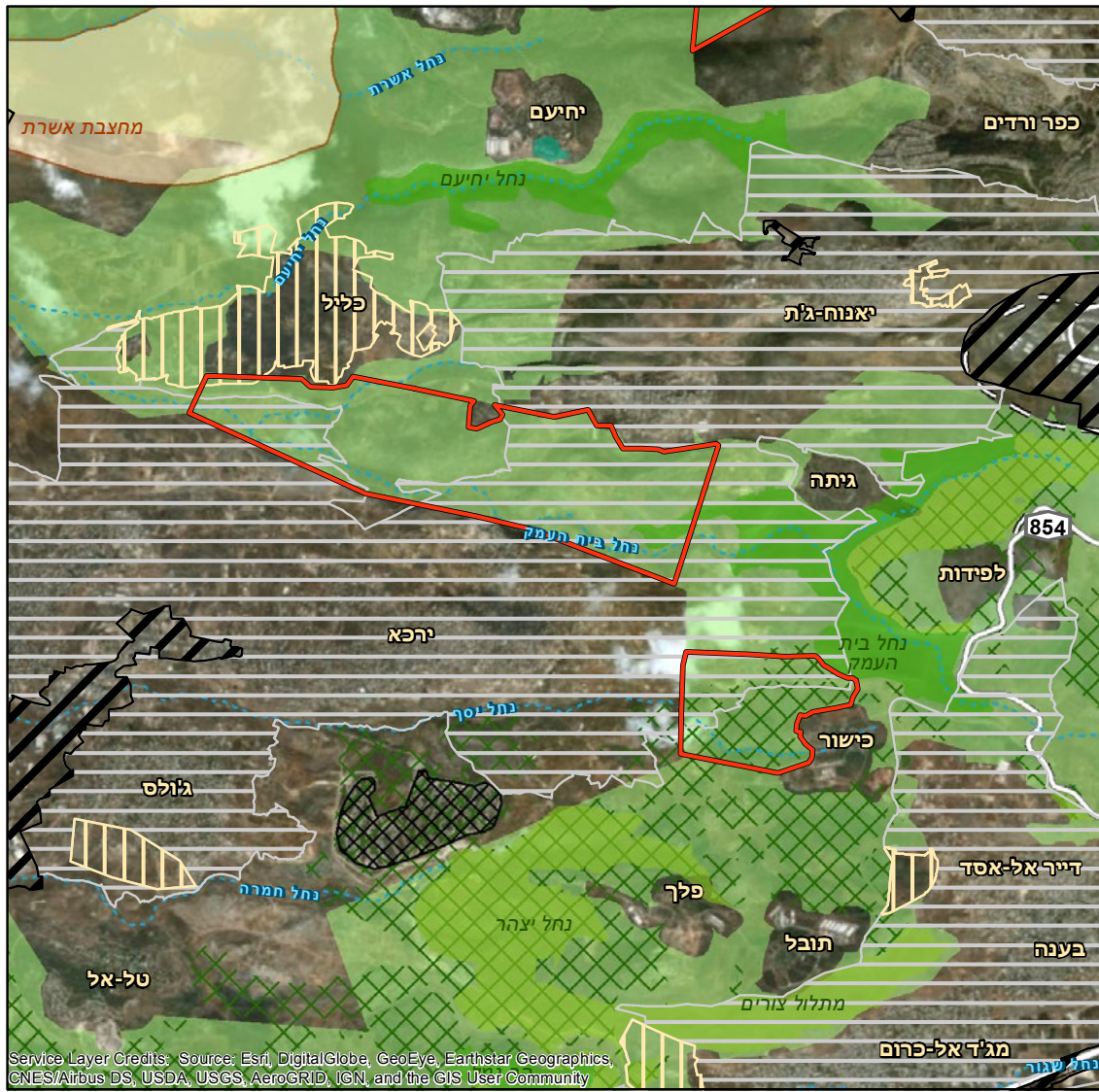
חיבור הגליל התחתון המערבי עם מערב הגליל העליון וגוש מירון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

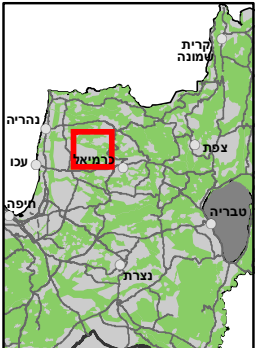
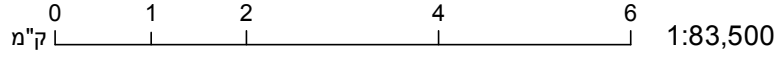
התרחבות ירכא מערבה תסגור את צוואר הבקבוק.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש לצמצם את הפיתוח משטח המסדרון ולשמור על השטח כפתוח.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 ב	רצועת נחל
תכניות יער של קק"ל	כביש קיים
שמורת טבע מוכרזת	דרך מאושרת
שמורת טבע מאושרת	מסילת רכבת
גן לאומי מוכרז	בסיס צבאי
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	תכנית פיתוח מאושרת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית

בין ג'דידה-מכר לעכו

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבוריות לאורך מישור חוף הגליל.

■ **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
המסדרון באזור זה מופרע ע"י שילוב של כביש 85 כביש ארצי מהיר דו-נתיבי, מסילת הרכבת עכו-כרמיאל, כביש 6, תחנת דלק ומבנים נוספים הבנויים בסמוך לכביש. התרחבות עכו מערבה וכבישי רוחב בין שתי הערים מהווים איום על המשך תפקוד המסדרון.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
יש לתכנן את התשתיות תוך הקפדה מירבית על סטנדרט סביבתי, לרבות שמירה ושיפור של הקישוריות הקיימת וצמצום השפעות השוליים.

מפגש נחל חילזון ונחל כבול

■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור הגליל התחתון עם מישור חוף הגליל.

■ **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
המסדרון מבוסס על ציר הנחל ועובר בשטחים חקלאיים תוך שהוא מושפע מהשפעות השוליים של החקלאות. ממערב לכביש 70 מתוכנן אתר לחציבת חרסית, שיפגע ברצועות הנחל של נחלים כבול וחילזון ויחסום את המסדרון של נחל חילזון.

■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
הרחקת הכריה מרצועות הנחלים ושמירה על תוואי המסדרון.

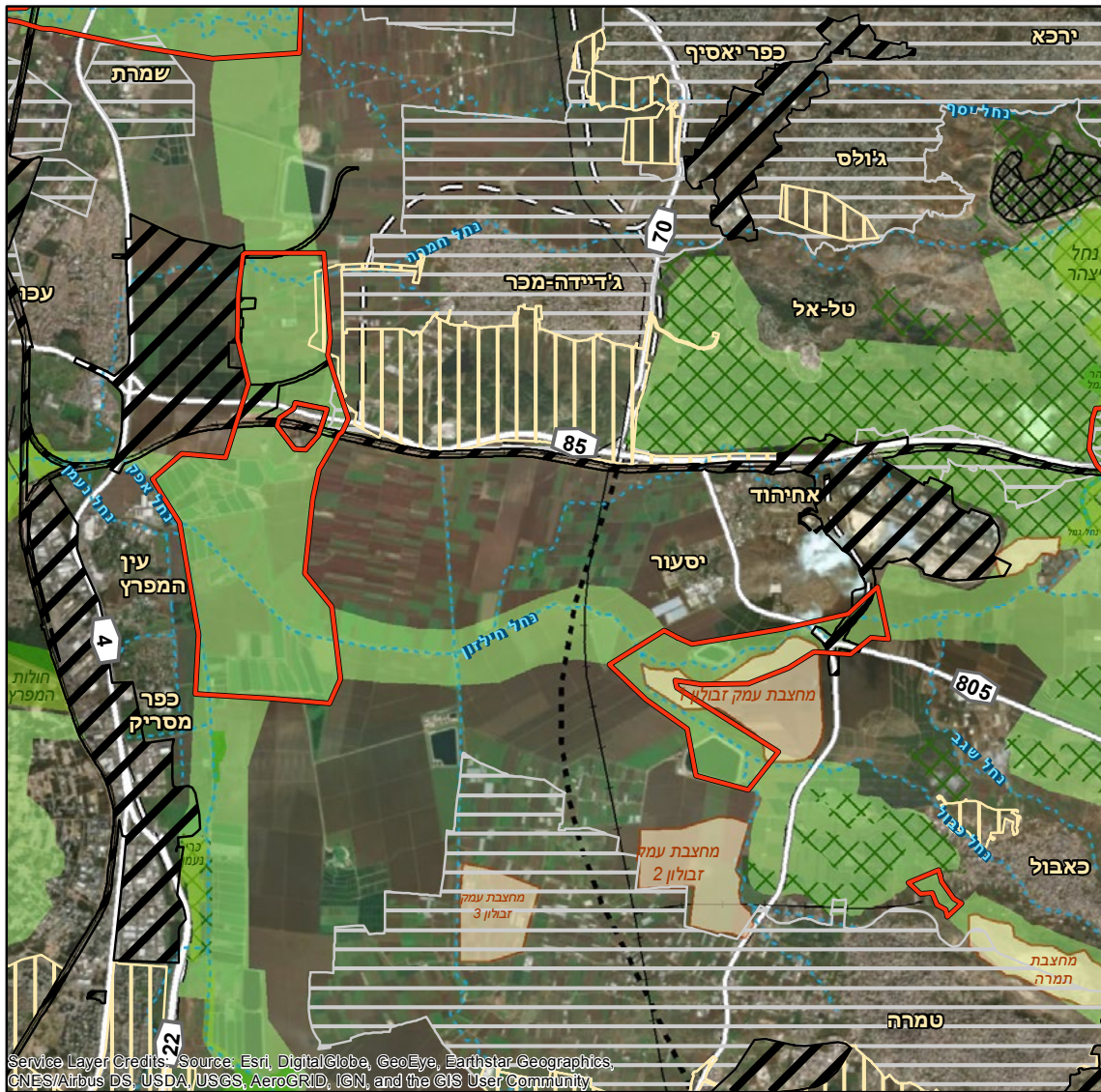
בין כאבול לטמרה

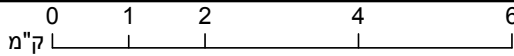
■ **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור הגליל התחתון עם מישור חוף הגליל.

■ **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
רצועה צרה מאוד בין כאבול לטמרה ולמחצבה, הסובלת מהשפעות השוליים שלהם. התכנית האסטרטגית לדיור עתידה להתפשט אל שטח המסדרון.

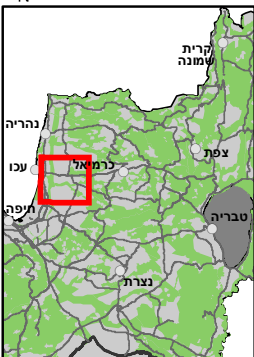
■ **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
מניעת בניה בשטח המסדרון. שיקום המחצבה לשם שיפור תפקודיות המסדרון.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

1:105,500

תכנית פיתוח אסטרטגית אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 ב תכניות יער של קק"ל שמורת טבע מוכרזת שמורת טבע מאושרת מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	רצועת נחל כביש קיים דרך מוצעת דרך מאושרת מסילת רכבת בסיס צבאי תכנית פיתוח מאושרת תכנית פיתוח בתכנון

בין שמורת הר גמל להר גמל

יחידות איומים
תכנוניים

איומים
תפקודיים

השפעות
שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

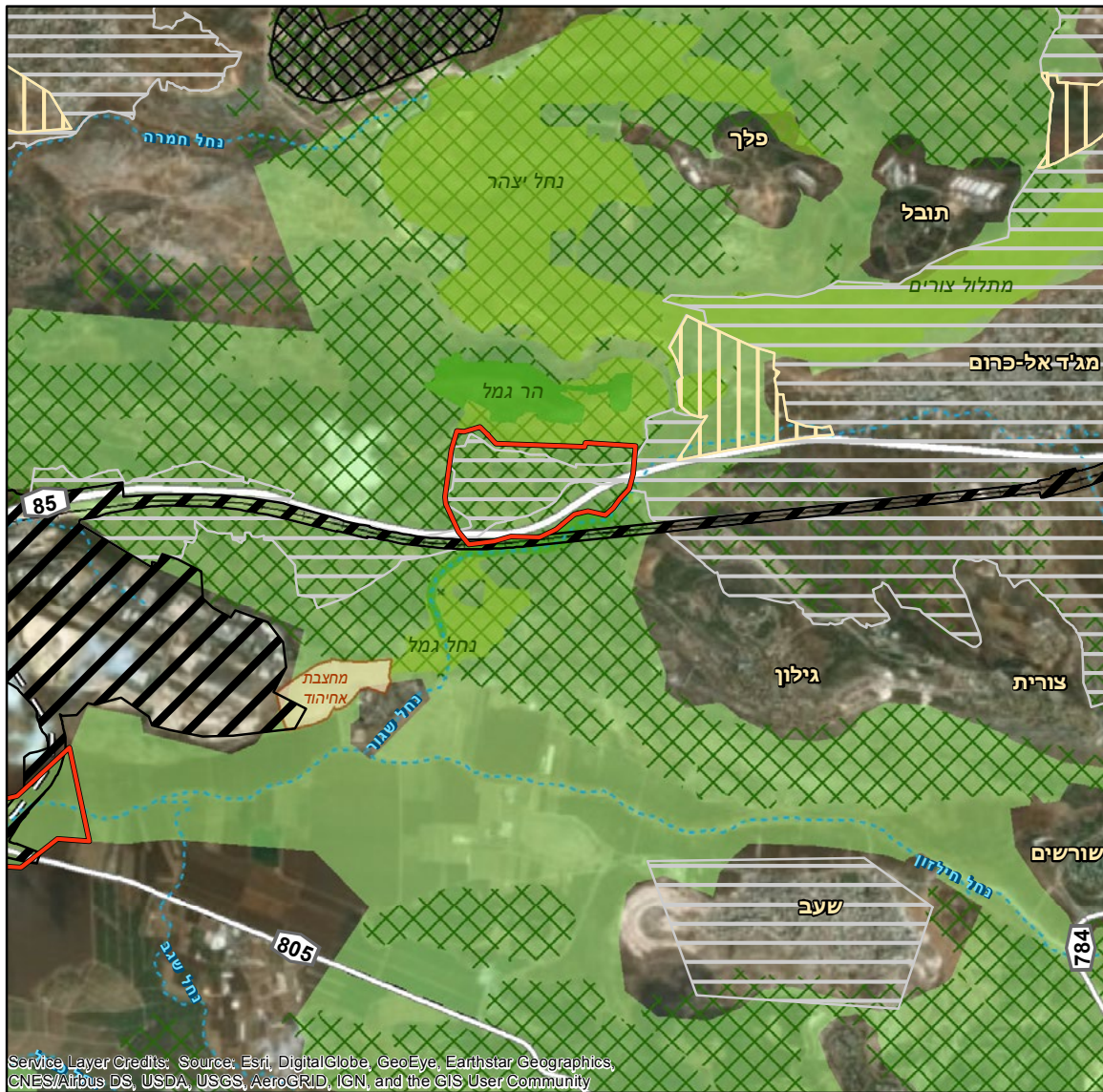
חיבור מערבי בין הגליל העליון לתחתון ולמישור חוף הגליל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

הרחבת מג'ד אל-כרום מערבה תגרום לנתק בין שני צדי כביש 85. תכניות לסלילת כביש בין פלך לכביש 85 תיצור קיטוע בחלק שמצפון לכביש 85.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

לא לאפשר סלילת כביש במרחב זה. התקנת מעברי בעלי חיים מתחת לכביש 85. צמצום התרחבות מג'ד אל-כרום מערבה.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 1:59,500
ק"מ

אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 ב		רצועת נחל	
תכניות יער של קק"ל		כביש קיים	
שמורת טבע מוכרזת		דרך מאושרת	
שמורת טבע מאושרת		מסילת רכבת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		בסיס צבאי	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	

מחוז צפון

בין יעד לעצמון

בין רקפת לאזור תעסוקה משגב

אזור הר כבול

בין דמיידה למורשת

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור של הר חזון עם מערב הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

צוואר הבקבוק הצר נחצה ע"י כביש מהיר- כביש 805.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הסדרת מעברים מתחת לכביש 805.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור של הר חזון עם מערב הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

רצועה ברוב כחצי ק"מ הכלואה בין הישוב לאזור התעסוקה וסובלת מהשפעות השוליים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת סימון המסדרון מזרחה, מניעת פיתוח נוסף וצמצום השפעות השוליים.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

מרחב זה מחבר את מרכז הגליל התחתון ומערבו, ומהווה חיבור של הגליל התחתון למפרץ עכו ומישור החוף הגליל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

חציית השטח דרומה מעבר לכביש 781 מוגבלת ע"י מצוק במזרח, ואילו החלק המערבי, הבלתי מצוקי, סגור כמעט כולו למעבר בגלל מערך של גדרות מסוגים שונים. בשטח יש ריבוי של בתי מגורים בודדים, מבנים חקלאיים, מבנים לגידול חיות משק, וכן טראסות חקלאיות, בעיקר כרמי זיתים, וגדרות, אשר מצמצמים את מרחב השטח הפתוח למעבר בעלי חיים. התכנית האסטרטגית לדיור מייעדת את הרחבת טמרה מערבה, בצורה אשר תצר מאוד את המסדרון ובקצהו הדרומי תיצור קיטוע מוחלט.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

מניעת התרחבות טמרה לתוך המסדרון. הסדרת מעברי בעלי חיים של כביש 781.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

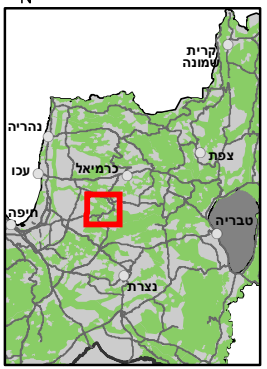
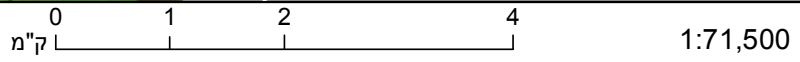
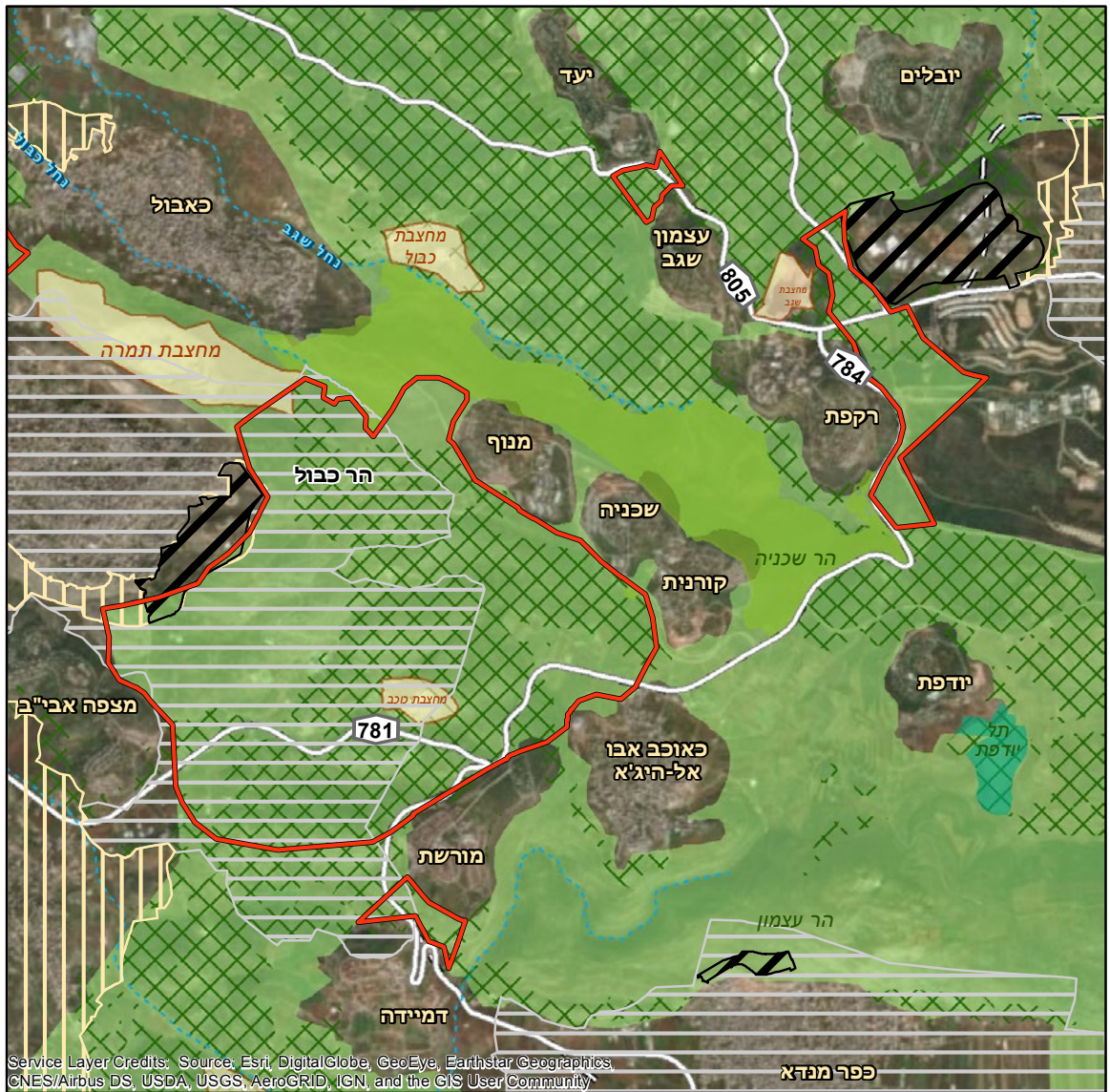
חיבור מרכזי של מסדרונות הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

רצועה צרה הלכודה בין שני ישובים ונקטעת ע"י כביש 784. חלקה מוגן כיער בתמ"א 22 אך התכנית האסטרטגית לדיור של טמרה מיועדת לחסום אותה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על שטח המסדרון כשטח פתוח וצמצום התרחבות טמרה לכיוון זה.

שמות טבע מאושרת	רצועת נחל
גן לאומי מוכרז	כביש קיים
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	דרך מאושרת
	תכנית פיתוח מאושרת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית
	אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14/ב
	תכניות יער של קק"ל

בין ראמה לעין אל-אסד

נחל שזור

מדרום לכרמיאל

בין מעלה צביה לחוסניה

נחל חילזון

דרומית ללוטם

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מרכז הגליל התחתון למזרח הגליל העליון ולגליל המערבי.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התרחבות ראמה מזרחה תותיר מעבר של כ-150 מ' בין הישובים.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש לשמור על השטח הפתוח תוך צמצום השפעות השוליים מתחומי הפיתוח.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חלק מחיבור הר חזון עם מערב הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התרחבות כרמיאל דרומה והתרחבות ראמה מדרום לכביש 85 תסגור את

צוואר הבקבוק.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש להרחיב את סימון המסדרון תוך צמצום השפעות השוליים מתחומי הפיתוח

והתקנת מעברים מתחת לכביש 85.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חלק מחיבור הר חזון עם מערב הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התרחבות כרמיאל דרומה תסגור את צוואר הבקבוק.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש לשמור על השטח כפתוח ולהרחיב את סימון המסדרון.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

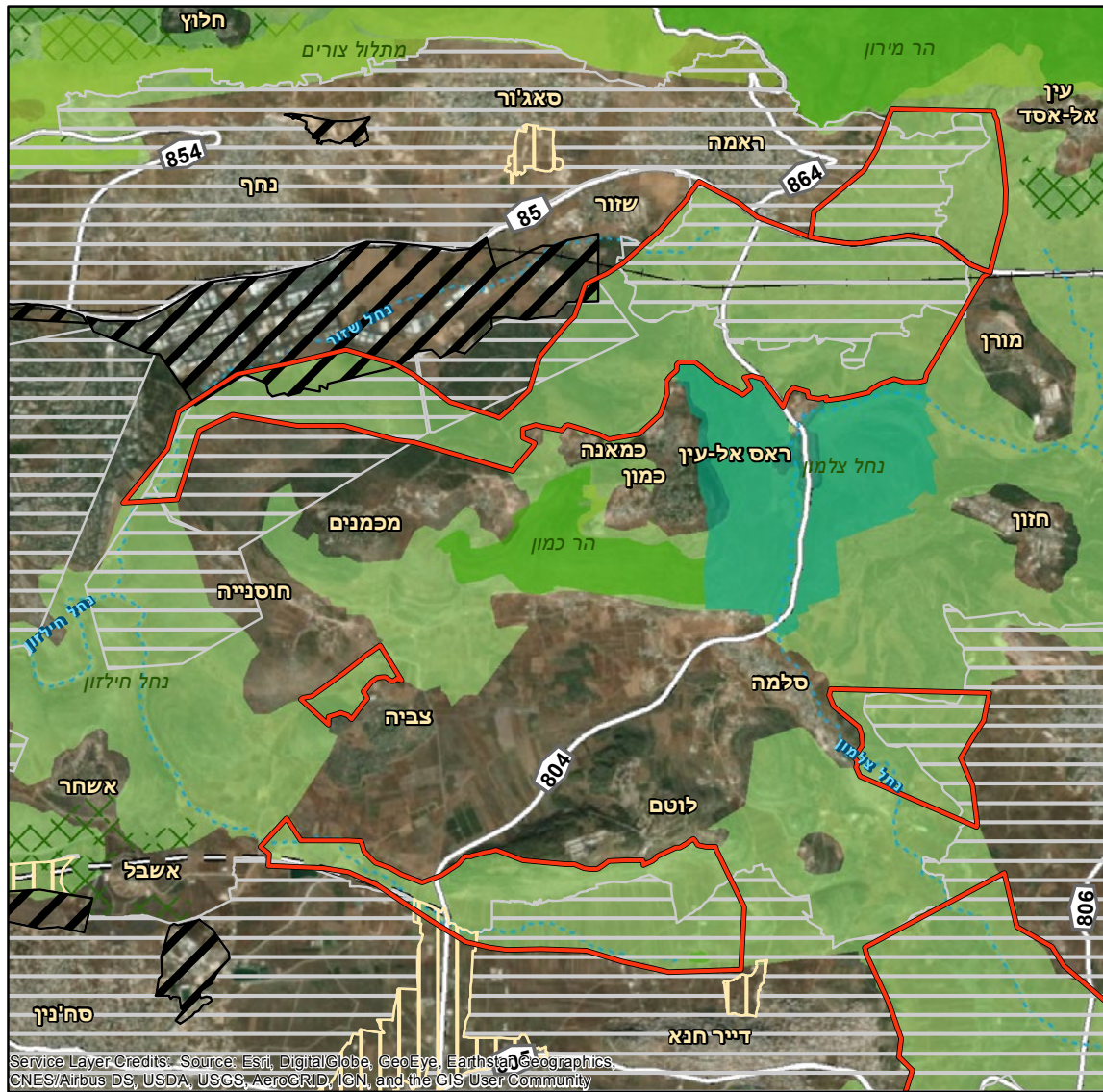
חיבור אזור נחל צלמון עם רכס כמון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

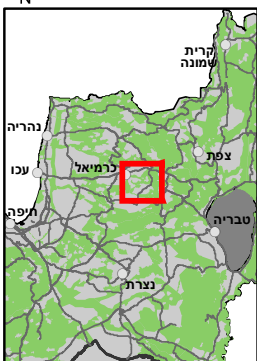
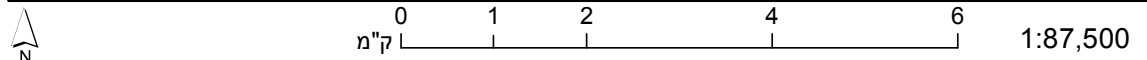
התרחבות דיר חנא צפונה תסגור את צוואר הבקבוק.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

יש לשמור על שטח המסדרון בעת פיתוח העיר.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar/Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

שמורת טבע מוכרזת	רצועת נחל
שמורת טבע מאושרת	כביש קיים
גן לאומי מוכרז	דרך מאושרת
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	מסילת רכבת
	תכנית פיתוח מאושרת
	תכנית פיתוח בתכנון
	תכנית פיתוח אסטרטגית
	תכניות יער של קק"ל

מחוז צפון

בין סלאמה למע'ר

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור מרכזי לגליל התחתון וחיבור לגליל העליון.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
התרחבות מע'ר מערבה תצמצם את צוואר הבקבוק לכ-200 מטר.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
יש לשמור על שטח המסדרון בעת הרחבת הישוב.

בין דיר חנא לנחל צלמון

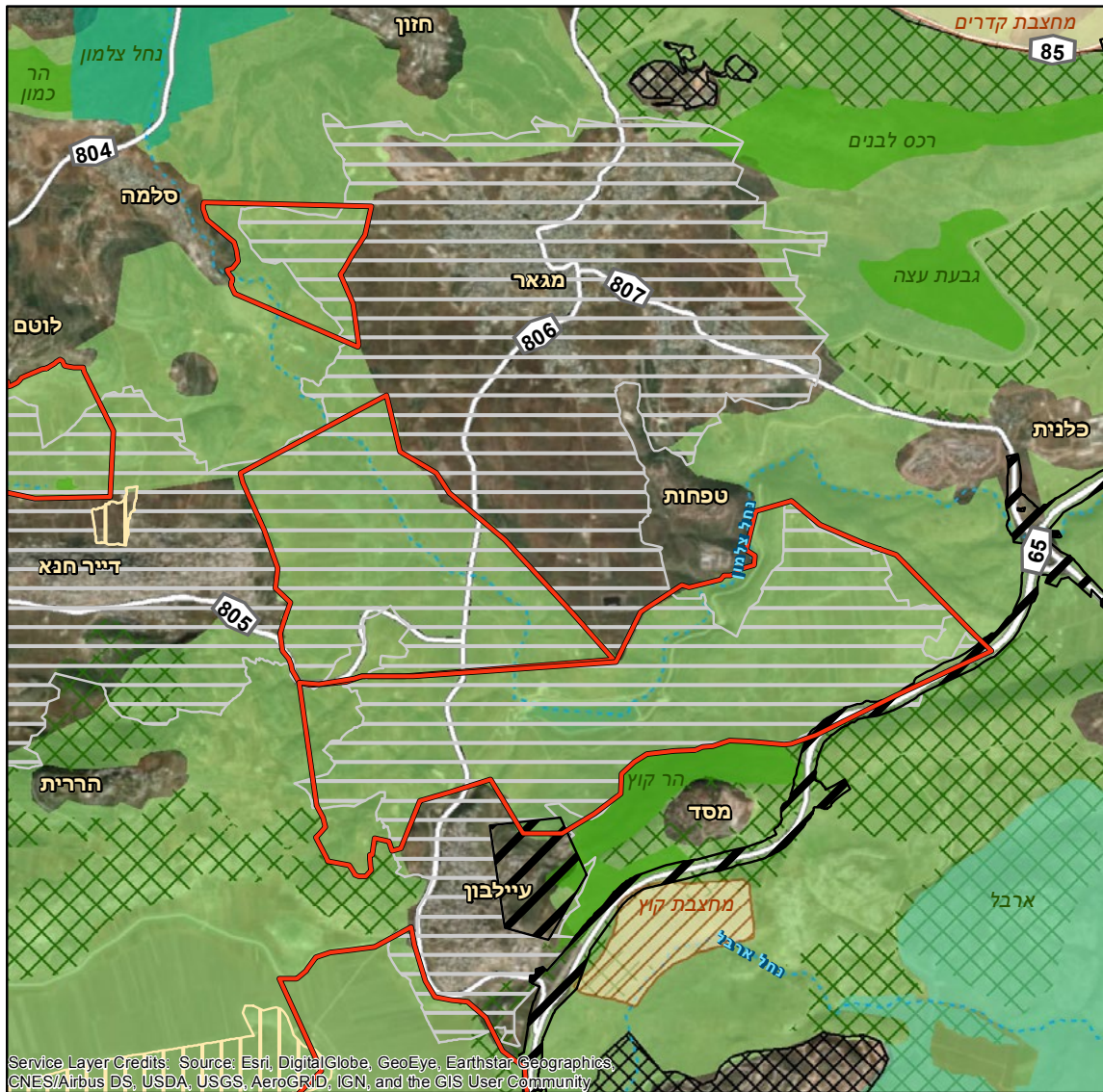

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור מרכזי של מסדרונות הגליל התחתון וחיבור לגליל העליון.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
התרחבות מע'אר מערבה והתרחבות דיר חנא מזרחה יסגרו את המסדרון.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
שמירת המסדרון בעת התרחבות הישובים

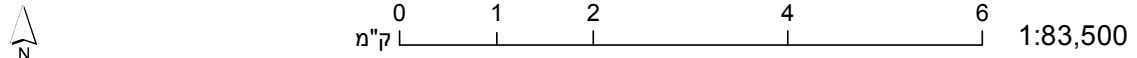
בין מע'אר לעילבון

- **האזורים ביניהם השטח מחבר:**
חיבור הגליל התחתון עם הגליל העליון ובקעת כנרות.
- **איומים תכנוניים ותפקודיים:**
התרחבות מע'אר ועילבון אל שטח המסדרון.
- **הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:**
שמירה על שטח המסדרון כפתוח.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

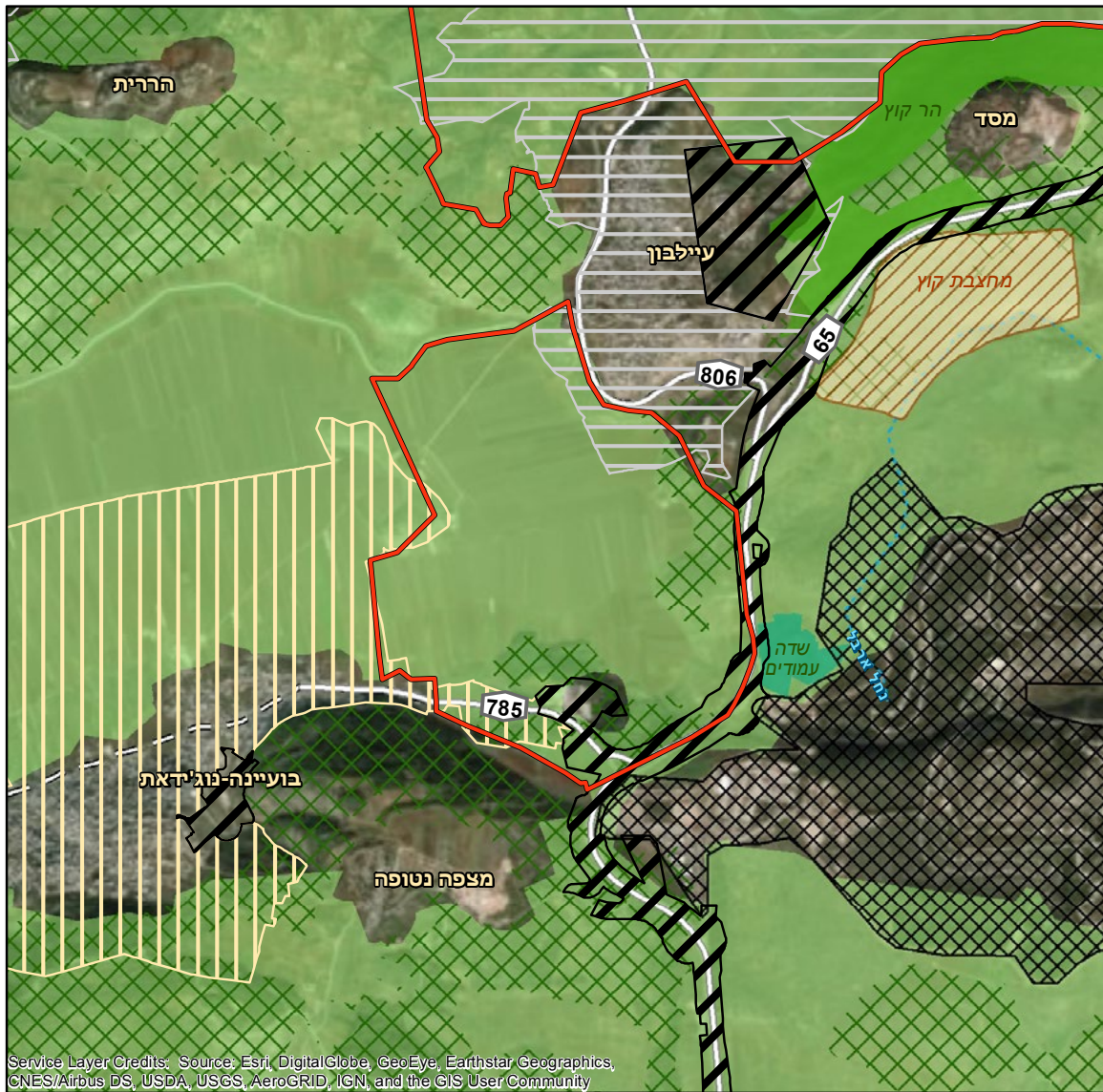
אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 ב		רצועת נחל	
אתר כרייה וחציבה לתכנון עתידי - תמ"א 14 ב		כביש קיים	
תכניות יער של קק"ל		דרך מאושרת	
שמורת טבע מוכרזת		מסילת רכבת	
גן לאומי מוכרז		בסיס צבאי	
גן לאומי מאושר		תכנית פיתוח מאושרת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	

בין עילבון לבועינה-נוג'ידאת

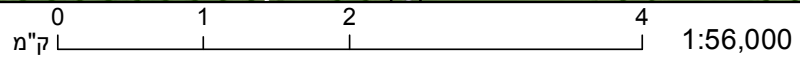
יחידות איומים אינמי תפקודיים תפקודיים שוליים
השפעות

- האזורים ביניהם השטח מחבר:
חיבור מרכזי של מסדרונות הגליל התחתון, חיבור למערב הגליל התחתון.
- איומים תכנוניים ותפקודיים:
התרחבות עילבון ובועינה-נוג'ידאת צפונה תסגור את שטח המסדרון.
- הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:
שמירת השטח כפתוח והסטת הפיתוח לאזורים אחרים.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכניות יער של קק"ל		רצועת נחל	
שמות טבע מוכרזת		כביש קיים	
גן לאומי מוכרז		דרך מאושרת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		בסיס צבאי	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	
		תכנית פיתוח אסטרטגית	
		אתר כרייה וחציבה לתכנון עתידי - תמ"א 14/ב	

בין בסיס אילניה לכפר נהר הירדן

יתירות איומים איומים איומים איומים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים שוליים שוליים שוליים

בין טבריה לאזור תעסוקה קדמת גליל

יתירות איומים איומים איומים איומים
תכנוניים תפקודיים תפקודיים תפקודיים
השפעות שוליים שוליים שוליים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבוריות שטחי הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

אין איום על מסדרון זה, אך מכיוון שהחלופות לחיבור זה מאוימות ע"י אתרי כריה וחציבה, יש חשיבות להגן עליו.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על שטח המסדרון כפתוח.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבוריות שטחי הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

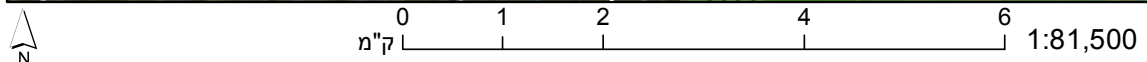
אין איום על מסדרון זה, אך מכיוון שהחלופות לחיבור זה מאוימות ע"י אתרי כריה וחציבה, יש חשיבות להגן עליו.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על שטח המסדרון כפתוח.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14 / ב		רצועת נחל	
תכניות יער של קק"ל		כביש קיים	
שמורת טבע מוכרזת		דרך מוצעת	
שמורת טבע מאושרת		דרך מאושרת	
גן לאומי מוכרז		בסיס צבאי	
גן לאומי מאושר		תכנית פיתוח מאושרת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		תכנית פיתוח אסטרטגית	
		תכנית לאנרגיה סולארית בתהליך סטטוטורי	

מחוז צפון

נחל תבור בין אכסל לעין-דור

בין שיבלי לאום אל-ג'נם

בין שיבלי לדבוריה

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מזרח הגליל התחתון להרי נצרת.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

רצועה צרה העוברת בשטחים חקלאיים ומושפעת מהפעילות בהם.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת רצועת הנחל וסימון המסדרון.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מערב עמק חרוד ובקעת כסולות עם מזרח ומרכז הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

תכנית הדיור האסטרטגית מייעדת חיבור בין שני הישובים שיקטע את המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירת השטח כפתוח ושמירת החיבור לגן לאומי הר תבור.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור מערב עמק חרוד ובקעת כסולות עם מזרח ומרכז הגליל התחתון.

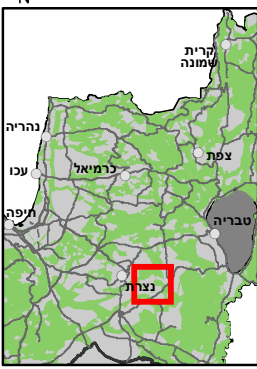
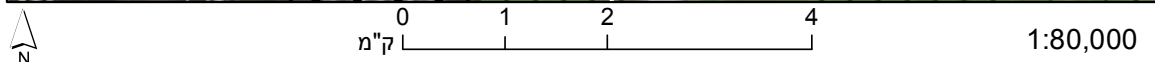
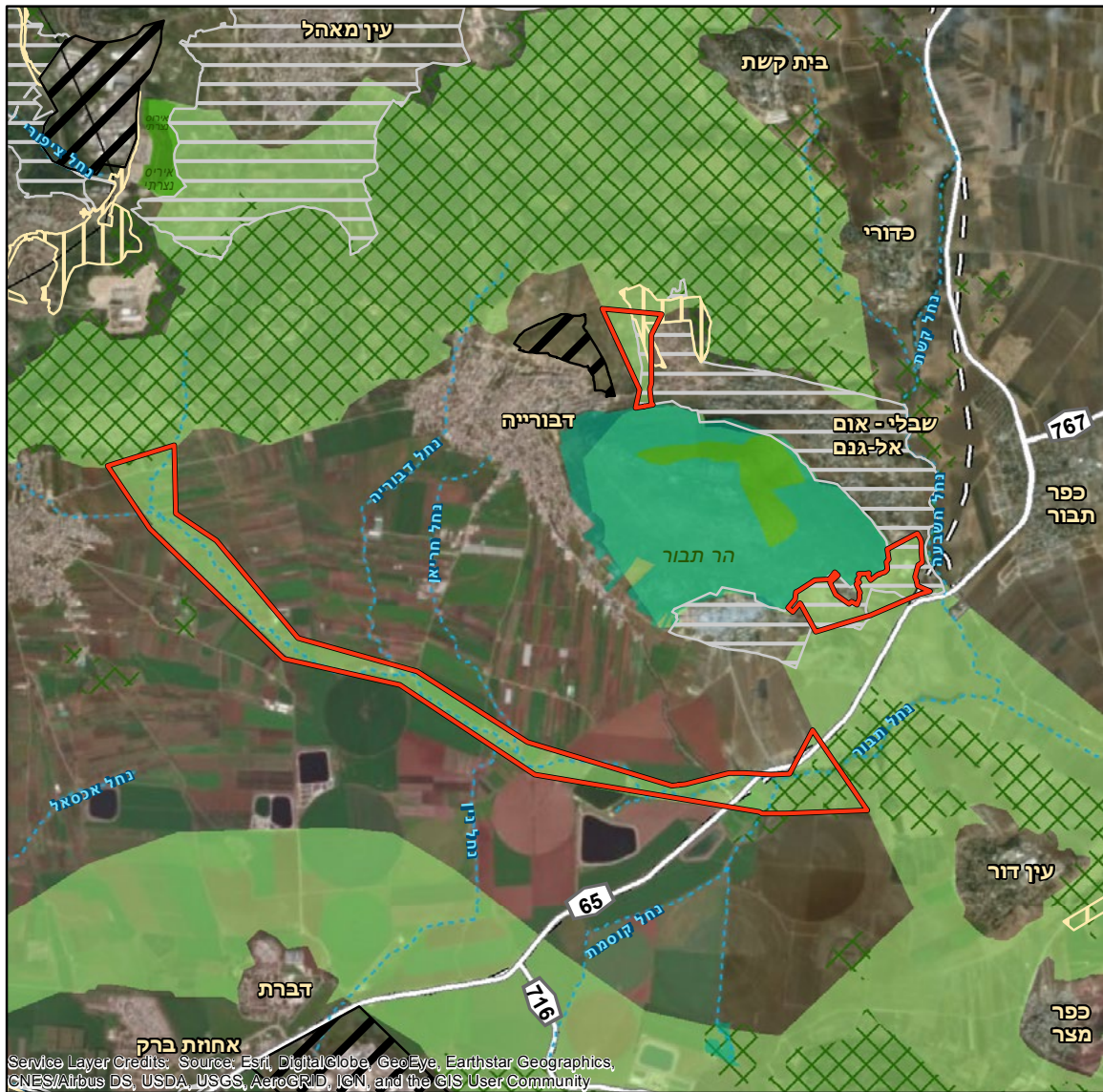
■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התכנית האסטרטגית לדיור מייעדת התרחבות של שיבלי מערבה בצורה

שתקטע לחלוטין את המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הרחבת המסדרון מערבה לכיוון דבוריה ושמירת החיבור לגן לאומי הר תבור.

- שמורת טבע מוכרזת
- גן לאומי מוכרז
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית
- תכניות יער של קק"ל

בין עילות לגבעת האלה

יתירות איומים
 תכנוניים איומים
 תפקודיים תפקודיים השפעות
 שוליים שוליים

בין יפיע למגדל העמק

יתירות איומים
 תכנוניים איומים
 תפקודיים תפקודיים השפעות
 שוליים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור העמקים עם מרכז הגליל התחתון

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

התכנית האסטרטגית לדיור מייעדת את הרחבת עילות מערבה בצורה שתצמצמם את צוואר הבקבוק הצר שבין עילות לגבעת האלה לכ-200 מ' בלבד

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על שטח המסדרון כפתוח

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

חיבור העמקים עם מרכז הגליל התחתון .

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

הקמת אזור תעסוקה של מגדל העמק והרחבת יפיע יסגרו את המסדרון.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

מניעת התרחבות מגדל העמק מזרחה לכביש 75.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

0 1 2 4 ק"מ 1:63,000

תכנית פיתוח אסטרטגית		רצועת נחל	
תכניות יער של קק"ל		כביש קיים	
גן לאומי מוכרז		דרך מוצעת	
גן לאומי מאושר		דרך מאושרת	
מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים		מסילת רכבת	
		בסיס צבאי	
		תכנית פיתוח מאושרת	
		תכנית פיתוח בתכנון	

נחל בית לחם בין מסילת הרכבת לכביש 75

יתדות איומים איומים השפעות
תכנוניים תפקודיים שוליים

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

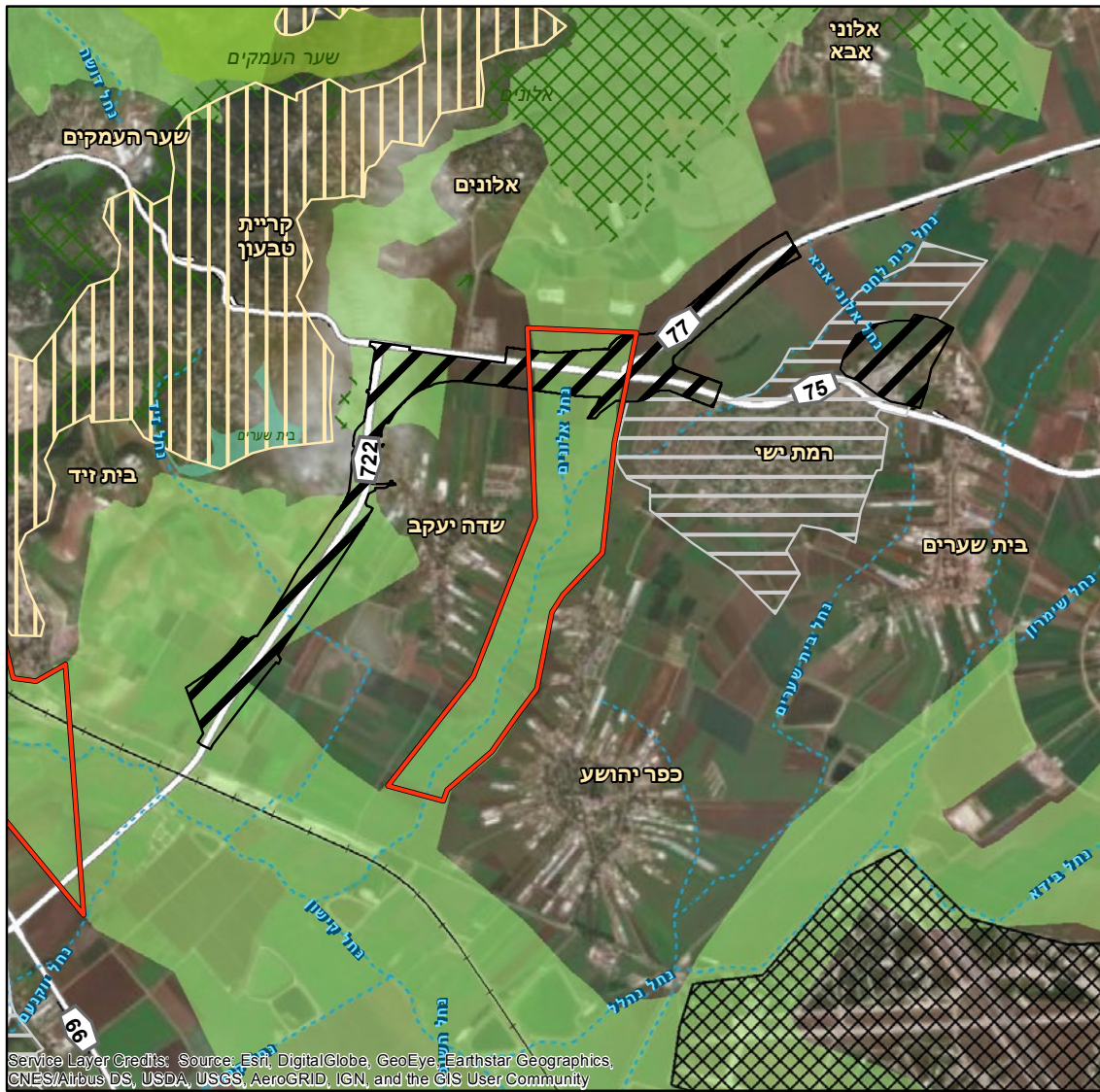
חיבור רמות מנשה והכרמל עם הגליל התחתון.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

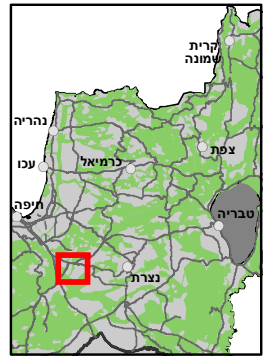
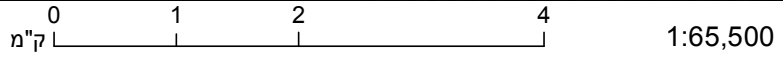
המסדרון מסומן כרצועה צרה בשטחים חקלאיים ויש בתוכו בניה חקלאית.
נקטע ע"ע כביש 75 ובקצהו הדרומי הפרעה משמעותית של תחנת רכבת,
מסילה וגידור נלווה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

הסדרת מעברי בעלי חיים מתחת לתשתיות.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

תכניות יער של קק"ל שמורת טבע מאושרת גן לאומי מאושר מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים	רצועת נחל כביש קיים דרך מאושרת מסילת רכבת בסיס צבאי תכנית פיתוח מאושרת תכנית פיתוח בתכנון תכנית פיתוח אסטרטגית

בין שפרעם לביר אל-מכסור

בין ביר אל-מכסור לכפר מנדא

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

מרחב זה מחבר את מרכז הגליל התחתון ומערבו, ומהווה חיבור של הגליל התחתון למפרץ עכו ומישור החוף הגליל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

כיום יש מעבר ברוחב כ-150 בין מחצבת חנתון לקצה ביר אל-מכסור. התרחבות שפרעם בתכנית ותמ"ל עתידה לסגור את המעבר הצר הזה.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על המסדרון כשטח פתוח. צמצום השפעות השוליים מתחומי הפיתוח.

■ האזורים ביניהם השטח מחבר:

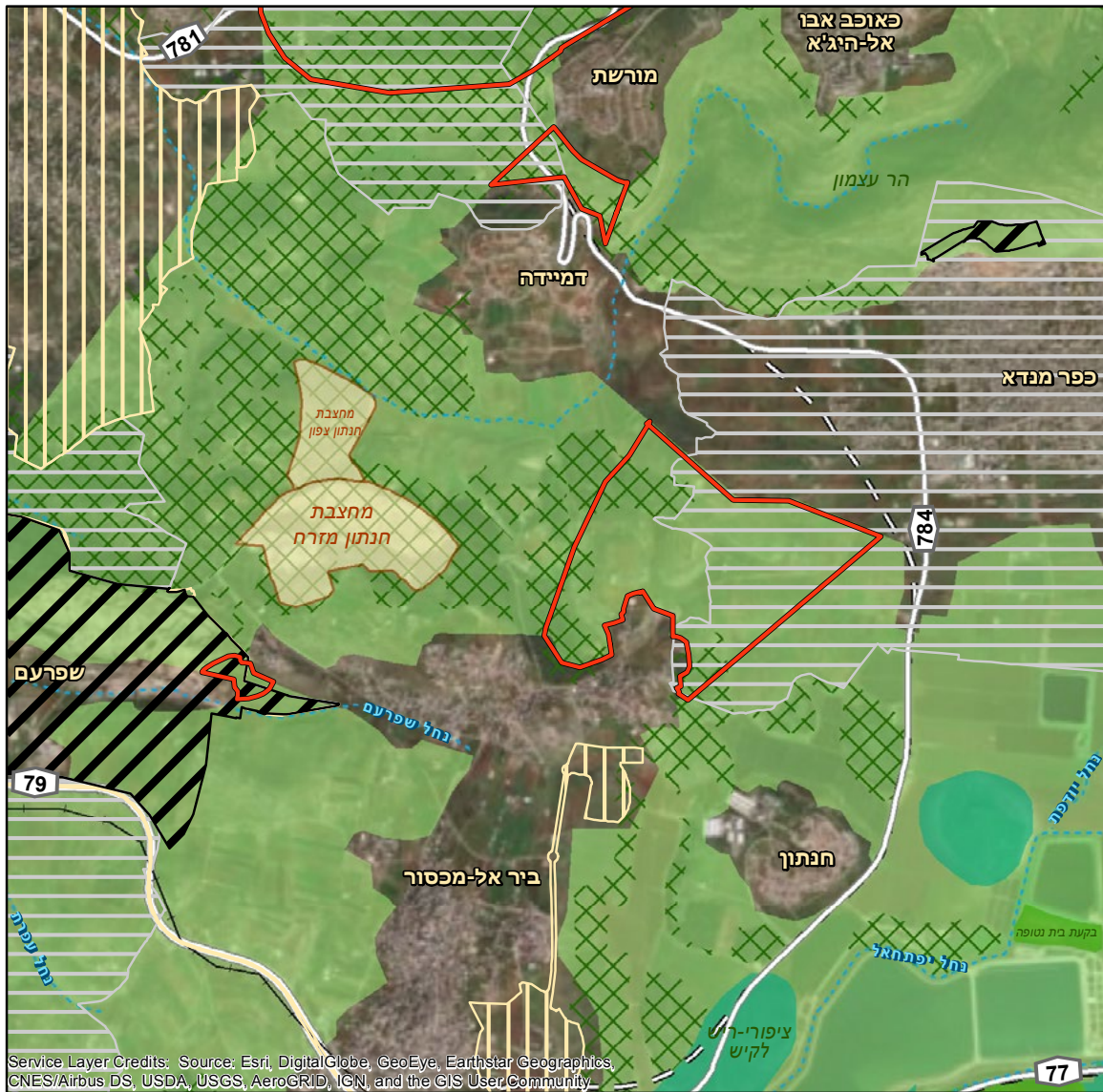
מרחב זה מחבר את מרכז הגליל התחתון ומערבו, ומהווה חיבור של הגליל התחתון למפרץ עכו ומישור החוף הגליל.

■ איומים תכנוניים ותפקודיים:

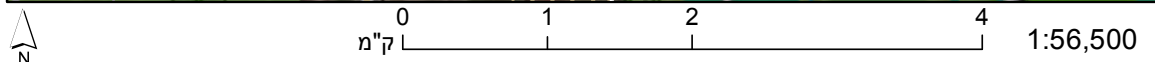
התכנית האסטרטגית לדיור מייעדת הרחבה של כפר מנדא לכיוון דרום וחיבורה לביר אל-מכסור, באופן שעתידי לסגור את צוואר הבקבוק.

■ הצעות החלה"ט לשיפור מצב המסדרון:

שמירה על שטח המסדרון כשטח פתוח וצמצום השפעות השוליים מתחומי הפיתוח.

Service Layer Credits: Source: Esri, DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

- תכניות יער של קק"ל
- שמורת טבע מוכרזת
- גן לאומי מוכרז
- מסדרון אקולוגי לפי רשות הטבע והגנים
- רצועת נחל
- כביש קיים
- דרך מאושרת
- מסילת רכבת
- תכנית פיתוח מאושרת
- תכנית פיתוח בתכנון
- תכנית פיתוח אסטרטגית
- אתר כרייה וחציבה - תמ"א 14/ב

חלק ב'

ההיבט הממשקי

מה מצבם בפועל של מסדרונות המוגנים סטטוטורית

05

המסדרון
הארצי בין
חדרה לאום
אל-פאחם

04

המסדרון
הארצי
מזרחית
לשוהם

03

נגב
השפעות
הפזורה
הבדואית

02

גליל
הפרות בנייה
ומתקנים
חקלאיים

01

הרי
ירושלים
השפעת
חקלאות

חלק ב' ההיבט הממשקי

מה מצבם בפועל של מסדרונות המוגנים סטטוטורית

רקע

אחת הבעיות המשמעותיות בתכנון מסדרון אקולוגיים קשורה לעובדה כי השפעות הפיתוח אינן מסתיימות בגבולותיו, אלא ישנן "השפעות שוליים"- השפעות החורגות משטח ישוב, אזורי תעסוקה ומסחר, תעשייה או תשתית, וחודרות לעומק השטח הפתוח ומשנות את אופיו הטבעי. תאורה בשעות החשכה, פסולת, מינים פולשים ומתפרצים, חיות בית משוטטות ורעש הן כמה דוגמאות להשפעות כאלה (הרחבה במסגרות בעמ' 181-180).

השפעות שוליים, גודל השטח הפתוח הזמין לבעלי חיים, שעשוי לתפקד כמסדרון, הינו בפועל מצומצם לעומת גודלו המסומן במפה. ניתן לעיתים לצמצם במידה מסוימת את הפרעות השוליים בדרכים שונות, כגון: תאורה מתאימה, תקנות למניעת רעש, פחים חסיני נבירה, הסברה בנושא התנהגות עם חיות בית וכו', אולם בדרך כלל לא נעשים מאמצים כאלה, ובכל מקרה לא ניתן לבטל כליל השפעות של ישוב על שטחים טבעיים או טבעיים-למחצה הסמוכים אליו. הפרעות השוליים הינן בעייתיות במיוחד כאשר גודל השטח הפתוח המיועד להיות מסדרון הוא כה צר עד שאין בו אף חלק אשר השפעות השוליים לא מגיעות אליו. במצב בו כל המסדרון סובל מהשפעות השוליים של הישוב, יכולתו לתפקד נפגעת, לעיתים אנושות.

בנוסף להפרעות השוליים ישנן הפרעות בתוך שטחי המסדרונות, כגון תאורה סביב מבני תשתית, בניה בלתי מוסדרת, מאגרים, גידור ומכשולים שונים. האפקט המצטבר של כל אלה משפיע בצורה משמעותית על יכולתו של שטח לתפקד כמסדרון. למכשולים אלה אין בדרך כלל התייחסות תכנונית והם אינם מסומנים במפות התכנון. עם זאת, יש להם השפעה אקולוגית ניכרת:

גידור

גידור משפיע באופן ישיר על יכולת התנועה של יונקים גדולים ובינוניים ובאופן עקיף על שרידותם של מינים קטנים יותר כמו עופות, זוחלים ומכרסמים הנחשפים לטריפה עקב תנועת הטורפים לאורך קווי הגידור (רותם 2018). קיימים סוגים שונים של גדרות והשפעת הגידור תלויה במידה רבה בסוג הגדר.

מבנים חקלאיים

עלולים להוות מקור מזון ומקור לפסולת חקלאית שמסכנת בעלי חיים ויכולה לעודד מינים פולשים ומתפרצים. במבנים חקלאיים המשמשים לגידול חיות משק יש סכנה להעברת מחלות אל חיות הבר. פעמים רבות מבנים חקלאיים מלווים בכלבים שמירה, המהווים סכנה לחיות הבר.

חניוני יום ולילה

עלולים להיות מקור לפסולת המושכת בעלי חיים מתפרצים, וכן מוקד פעילות המלווה באור ורעש, המרתיעים בעלי חיים חששניים, בעיקר בשעות הלילה.

מתקני תשתית

פעמים רבות מלווים בתאורה בלב שטחים פתוחים. זיהום אור גורם לשינויים פיזיולוגיים ו/או התנהגותיים אצל מגוון רחב של בעלי חיים, ביניהם עופות, דו-חיים, מכרסמים, עטלפים.

קווי מתח

מסכנים עופות, שעלולים להתנגש בהם ו/או להתחשמל. ניטור שנערך בעמק יזרעאל העריך כי בממוצע חלים 200 מקרים של התנגשויות ומוות של עופות בשנה לכל ק"מ קו מתח עליון (יושע 2018).

חציבות

מצוקים תלולים מקשים על מעבר בעלי חיים. מחצבות פעילות הן מקור לרעש, אבק ותנועת כלים כבדים המרתיעים בעלי חיים.

על הסקר

סקר זה בא לבחון את נושא הפרעות בשטחי מסדרונות אקולוגיים. הסקר התמקד במספר קטעי מסדרונות בחלקים שונים של הארץ ומיפה את הפרעות הקיימות בהן מתוך מטרה להבין כמה הפרעות קיימות ומהן הפרעות העיקריות. הסקר התייחס גם לשטחי תמ"א 22 ולשמורה מאושרת, על מנת לבחון את תפקוד המסדרונות בשטחים הנחשבים כ"עוגן" סטטוטורי.

בהמשך לסקר יובאו המלצות כיצד ניתן לצמצם הפרעות אלה ויוצע מודל לניהול השטחים בצורה שתשמר את התפקוד שלהם.

השטחים שנסקרו מהווים צווארי בקבוק - אזור בו המסדרון האקולוגי מצומצם לכדי מעבר צר יחסית לרוחבו, ומוקף פיתוח או שטחים פתוחים לא עבירים מצדדיו. השטחים מייצגים אזורים שונים בארץ וכולם בעלי חשיבות לקישוריות האקולוגית הארצית או האזורית. כל אחד מצווארי הבקבוק שנסקרו מייצג סוגיה מרכזית בתפקוד המסדרונות בארץ.

בכל שטח שנסקר מופו הגבולות התוחמים אותו, המכשולים הקיימים בתוכו שמקשים על תפקודו התקין וצווארי הבקבוק (מעברים צרים) שיש בו.

הרי ירושלים, מערבית למבשרת ציון
השפעות חקלאות

01

גליל, בין טמרה לכאוכב אל-היג'א והישובים שסביבו
הפרות בניה ומתקנים חקלאיים

02

נגב, מזרחית למולדה בין כביש 31 להר עירא
השפעות הפזורה הבדואית

03

המסדרון הארצי מזרחית לשוהם, בין המחצבה לגדר ההפרדה
השפעות שטח אש ופעילות פנאי (רכבי שטח ומסיבות)

04

המסדרון הארצי בין חדרה לאום אל-פאחם
תפקוד המסדרון האקולוגי הארצי מחוץ למרכז הארץ

05

הפרעות שוליים

ולמה המסדרון האפקטיבי קטן ממה שהמפה מראה

השפעות הפיתוח אינן מסתיימות בגבולותינו, אלא חודרות לעומק השטח הפתוח ומשנות את אופיו הטבעי. השפעות שוליים אלה גורמות לכך שגודל השטח הפתוח הזמין לבעלי חיים הינו למעשה מצומצם לעומת גודלו המסומן במפה. הפרעות שוליים הן למשל:

תאורה:

תאורת ישוב או מתקן תשתית מאירה גם על השטח הפתוח ומשפיעה על חיות הבר. זיהום אור משפיע על תהליכים רבים שהאור משמש בהם משאב (כגון גדילת צמחים), מהווה סמן (כגון חלוקת זמני פעילות, תיקון והבראה של תפקודים פיזיולוגיים, מדידת זמן באמצעות השעון הצירקדי, מחזורים חודשיים ועונתיים) או מסייע לאיתור משאבים ואויבים טבעיים, ניווט והתמצאות במרחב. זיהום אור גורם לשינויים פיזיולוגיים ו/או התנהגותיים אצל מגוון רחב של בעלי חיים, ביניהם עופות, דו-חיים, מכרסמים, עטלפים. שינויים אלה עשויים לגרום נזק ממשי למערכת האקולוגית, מאחר שפעילות רבה מאוד של בעלי חיים מתרחשת דווקא בשעות הלילה. תאורה מלאכותית בלילה היא גורם המרתיע ומפריע לחיות הבר, ובכך מצמצמת את השטח העומד לרשותם בפועל (לבין וחוב' 2017).

כבישים:

יונקים קטנים נמנעים מלחצות שטחים פתוחים בקרבת כבישים, ומינים רבים של יונקים גדולים נמנעים משהות בשטחים הסמוכים לכבישים, בעיקר בכבישים עם תנועה ערה של כלי רכב ועם פיתוח בצדי הכביש. מחקרים מצאו כי בסביבת הכביש חיים פחות פרטים של בעלי חיים, כאשר ההפחתה במספר הפרטים ניכרת אצל יונקים גדולים כבר במרחק כמה מאות מטרים מהכביש, ואצל יונקים קטנים רק מטרים ספורים ממנו. במסמך שהוציאה החברה הלאומית לדרכים מצוין שיונקים גדולים נמנעים מלהתקרב למרחק של עד כ-200 מ' מכבישים וציפורים החיות בשטח פתוח מופרעות מרעש של כביש מהיר עד מרחק של כקילומטר ממנו (אחירון-פרומקין 2012).

רעש:

חיות הבר אינן מורגלות לרעש הקשור בפעילות האדם והוא גורם למתח אשר עלול להזיק לבריאותן, גדילתן וכושר הרבייה שלהן. הרעש והויברציות הנגרמים על ידי כלי הרכב יכולים להתפשט למרחק מאות מטרים ולהשפיע במיוחד על בעלי חיים המקיימים תקשורת קולית. יש מינים של בעלי חיים שנמנעים מאזורים שיש בהם הפרעות רעש. כך למשל תועדה ירידה בצפיפות ציפורים באזורים שבהם הרעש מהתנועה עלה על 50 דציבל, ונמצאו מינים של ציפורים שהיו רגישים אף לרמות רעש של 40 דציבל. רעש עשוי להשפיע גם על המצב הפיזיולוגי של עופות, הצלחת הרבייה שלהם, ותוחלת החיים. (Reijnen et al. 1996; Ware et al. 2015; Kight, Saha, Swaddle. 2012)

פסולת:

שפע המזון הזמין בשכונות מושך את חיות הבר לחפש מזון בקרבת האדם במקום להשיגו בטבע ובכך משבש את ההתנהגות הטבעית של בעלי החיים ופוגע באינסטינקטים שלהם. בנוסף, אריזות מזון מושכות בעלי חיים, ועלולות

לגרום לחנק, פציעות והרעלות ואף מוות. פסולת חקלאית כגון אריזות, ציפויים, צינורות השקיה ומוצרים אחרים שמקורם בחקלאות ונותרים בשטחים הפתוחים מהווים מפגע נופי ואסתטי ומפגע לבעלי חיים. מיכלים של חומרי ריסוס ודשן המתמלאים מים עלולים להוות מקור למי שתייה המכילים רעלנים, וכן להוות מלכודות לחרקים שונים המחפשים לחות או מקומות להטלה (רותם 2011).

חיות בית משוטטות:

חתולים המשוטטים בשטחים טבעיים צדים זוחלים, ציפורים, יונקים קטנים ודו-חיים. גורם זה זוהה כאחת הסכנות הגדולות למגוון בעלי החיים (Loss et al. 2013). כלבים המשוחררים מהרצועה בזמן הטיול מהווים איום על כל חיות הבר כאשר הם רודפים אחריהן, מפחידים, מתישים ואף הורגים. בעיה חמורה במיוחד מהווים כלבים הננטשים בשטחים הפתוחים. כלבים אלה צדים בלהקות ומסכנים את כלל חיות הבר ובכללן צבאים, מין בסכנת הכחדה. (Manor and Saltz 2004; Morin et al. 2018 2003).

מינים מתפרצים:

אלה מיני חי וצומח מקומיים שאוכלוסיותיהם גדלות בזכות יכולתם לנצל היטב שינויים בשטחים המופרים על ידי אדם. עודפי המזון הזמינים מביאים להגדלת הנוכחות של מינים אלה והשפעתם ניכרת על שטחים גדולים ביחס למצב אוכלוסייתם הטבעי. חלק ממינים אלה יכול להוות מפגע ולדכא מינים אחרים, למשל, עורבים אפורים באזור באר שבע הפוגעים בעופות מדבריים, או תנים בירושלים הפוגעים בצבאים (האן ובלבן 2010).

מינים פולשים:

צמחים המשמשים לגינון מוצאים דרכם פעמים רבות אל בתי גידול טבעיים, בהם הם מתרבים ומתפשטים תוך דחיקת המינים המקומיים. הפרעות כגון דרכים וקווי תשתית מהוות הזדמנות לכניסת מינים פולשים לשטח חדש, ומשם הם מתפשטים אל השטחים הטבעיים.

הגברת פעילות האדם בשטח:

(מטיילים, תנועת אופניים, הבערת מדורות) – מרתיעה את בעלי החיים, דוחקת אותם ומצמצמת את טווח המחיה שלהם.

שינוי פני הקרקע ותפקודה הטבעי:

שינוי התשתית גורם פעמים רבות לשינוי משטר הנגר והניקוז של השטח הטבעי, להצפות או להתייבשויות כתוצאה מהסטת הזרימה. דרדרות אבנים ועפר משולי הישוב הגולשות אל השטח הפתוח מהוות מפגע נופי ובטיחותי ופוגעות בבתי הגידול הטבעיים שבשולי היישוב. דרדרות הגולשות אל הנחלים פוגעות בתפקודם ובחי והצומח הייחודי המתקיימים בהם. ניתן לצמצם במידה מסוימת את הפרעות השוליים בדרכים שונות, כגון: תאורה מתאימה, תקנות למניעת רעש, פחי זבל קבורים, הסברה בנושא התנהגות עם חיות בית וכו', אולם בדרך כלל לא נעשים מאמצים כאלה, ובכל מקרה לא ניתן לבטל כליל את השפעות הישוב. הפרעות השוליים הינן בעייתיות במיוחד כאשר גודל השטח הפתוח המיועד להיות מסדרון מצומצם במידה כזו שכל שטחו מופרע מהשפעות השוליים. במקרים כאלה יכולתו של המסדרון לתפקד נפגעת, לעיתים אנושות.

הרי ירושלים השפעת חקלאות

01

השפעת חקלאות

במרחב זה נסקר צוואר הבקבוק התחום מצפון בגדר ההפרדה והר אדר, ממזרח במבשרת ציון ומעוז ציון, וממערב בקריית ענבים, בית נקופה, עין נקובא וצובה. את השטח חוצה בערך במרכזו כביש ראשי- כביש מספר 1 (מערב-מזרח).

צוואר בקבוק זה מהווה את הקישור הצפוני של פארק ירושלים (עמק הארזים, מצפה נפתוח) עם אגן נחל יתלה וכפירה ועם אגן נחל כיסלון, המתחבר לגוש שמורות מערב הרי יהודה (שמורת השורק, המסרק ועוד), המשתרעים על פני כמה אלפי דונם ומהווים בית למגוון אורגניזמים, בין היתר לאוכלוסיית היחמורים היחידה במרכז הארץ (שהושבה לטבע אזור זה).

מרבית המרחב הוא פסיפס של שטחי חקלאות מעובדים, בעיקר כרמי גפנים ליין, המשולבים בשטחים טבעיים של חורש ים, תיכוני, בתות ויערות נטועים של מחטניים. בשטח הנסקר יש שטחים מוגנים סטטוטורית- גן לאומי הרי יהודה, ושטחי יערות תמ"א 22.

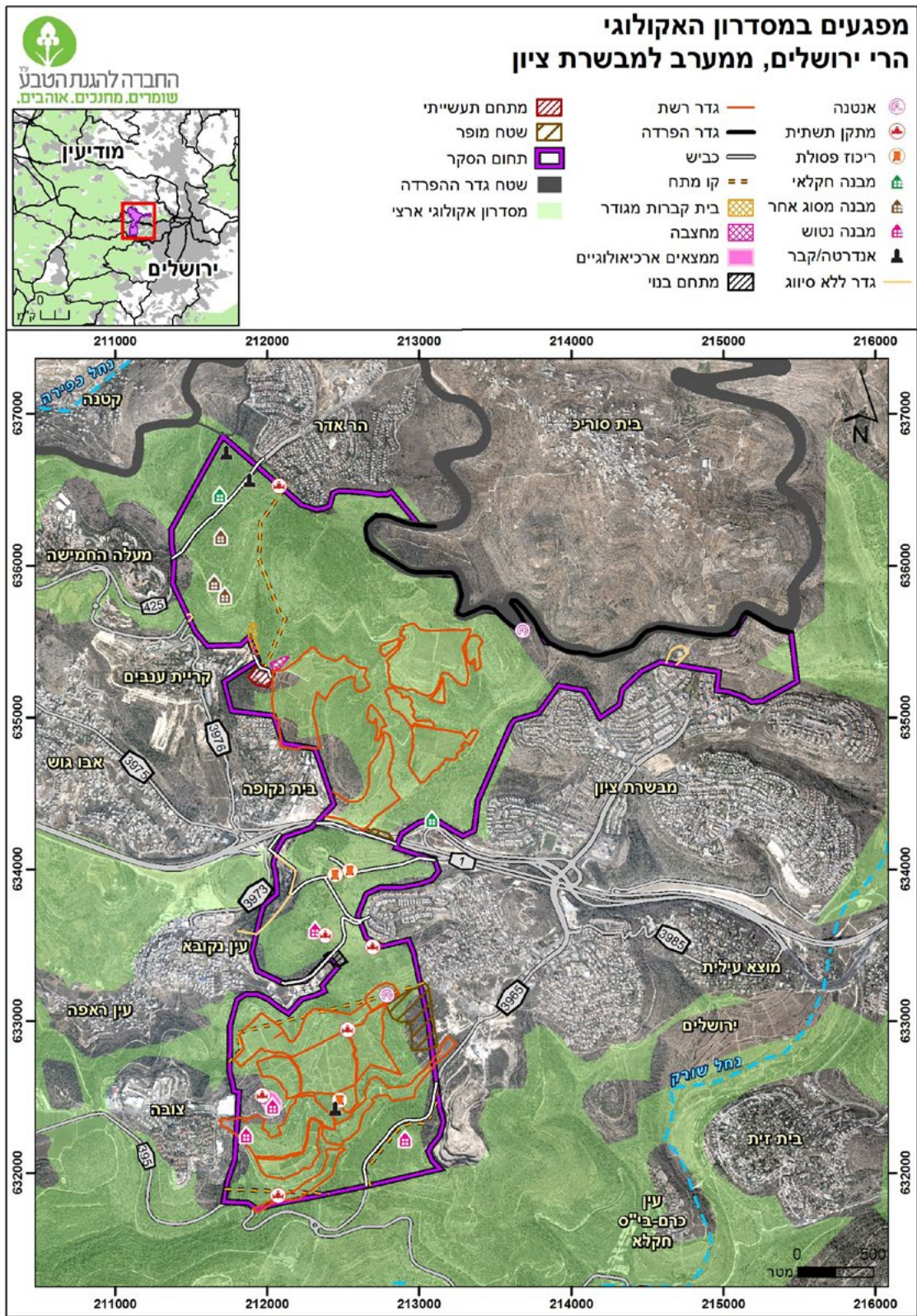
שטח זה נסקר בגלל שהוא מייצג את המצב בהרי ירושלים בהם השפעות חקלאות ובעיקר גידור שטחים חקלאיים משפיעים בצורה משמעותית על תפקוד המסדרונות (מפה 1).

מראה אופייני של המרחב תצפית מתל צובה. צילום: עמית מנדלסון

כרמי בית נקופה. תצפית מיער המורים. צילום: אבנר רינות

מפה 1: מפגעים במסדרון האקולוגי בהרי ירושלים, ממערב למבשרת ציון

אורכו של המסדרון מצפון לדרום כ- 4 ק"מ ורוחבו ממזרח למערב נע בין 300 מטר ועד כ- 1.5 ק"מ. השטח מוקף במחסומים מרוב עבריו, עם מעברים צרים למדי כמפורט להלן:

מחסומים

מצפון:

גדר ההפרדה וכביש הביטחון, הר אדר והכביש המוביל אליו. גדר ההפרדה מאסיבית במיוחד ומוגבהת ויש בה מעברים מעטים, המאפשרים מעבר של בעלי חיים קטנים בלבד.

ממזרח:

רצף מיושב של מבשרת ציון ומעוז ציון עם קירות גבוהים מבטון ואבן, גדרות וכדומה. מעברים צרים לשטחים פתוחים קיימים בצפון-מזרח (חיבור לנחל לוז ופארק ירושלים), במעבר צר של כמה עשרות מטרים בין מבשרת לגדר ההפרדה ובדרום-מזרח לנחל שורק, עם קיטוע של כביש.

מדרום:

בערך בכביש 395 צוואר הבקבוק נפתח ומאפשר מעבר למרחבים פתוחים מדרום, ממזרח וממערב, (הר חרת, גן לאומי הסטף, נחל כסלון ושמורת השורק) עם קיטועים של כבישים 395 ו-395.

ממערב:

רצף ישובים (קריית ענבים, בית נקופה, עין נקובא וצובה), שביניהם מחברים מספר כבישים. גם במרחב זה מרבית השטח המבונה גובל בחומות בטון אבן וגידוד. בדופן זו מעברים רבים יותר לשטחים פתוחים ממערב, עם קיטוע של כבישים. בדופן הצפון-מערבית יש מעבר צר בין מעלה החמישה לגדר ההפרדה שמאפשר קישור לרצף השטחים הפתוחים של מערב הרי יהודה – שמורות נחל כפירה ויתלה. מסדרון צר זה נקטע ע"י הכביש להר אדר, אשר חסרים בו מעברים אקולוגיים לבעלי חיים גדולים כצבאים המתקיימים במרחב.

בדרום-מערב ישנו מעבר צר לרצף השטחים הפתוחים סביב ערוץ נחל כסלון, ובהמשך חיבור לשמורת השורק.

שטח פתוח במזרח תחום הסקר – גובל בשכונה בנויה של מבשרת ציון. צילום: עמית מנדלסון

גדר ההפרדה מול בית סוריק. צילום: אבנר רינות

השפעות חקלאות ברצועת המסדרון

גידור חקלאי:

שטחי כרמים ומטעים ברצועת המסדרון מוקפים בגדרות שלרוב אינן מהוות הפרעה משמעותית לבעלי חיים קטנים ובינוניים, אך עלולות להוות מכשול לבעלי חיים גדולים ולגרום לפציעתם. מבירור עם תושבי האזור עולה כי ישנן מעט גדרות חשמליות נמוכות סביב כרמים צעירים, אך אלו לא נמצאו במהלך הסקר. במספר מצומצם של חלקות ישנו גידור אינטנסיבי יותר – גדרות רשת אלכסוניות/זקופות וגדרות תיל. רצף שטחי הכרמים המגודרים במרחב יוצר קיטוע מהותי בבת-הגידול הטבעיים.

גדר גבוהה מסביב לבית נקופה.

גדר צפופה מסביב לכרם. צילומים: אבנר רינות

מבנים חקלאיים:

במרחב יש מבנים חקלאיים שונים, הכוללים בתי רשת, בתי משאבות ומכלי דשן מגודרים, מאגרי מים מבוטנים, מט"ש מגודר ותשתיות נוספות קטנות יותר הקשורות בחקלאות.

ריכוזי פסולת:

במוקדים שונים במרחב ישנם ריכוזי פסולת, בעיקר חקלאית בשולי שטחי הכרמים ובתוכם. ריכוזים אלו כוללים שיירי צינורות השקיה, שיירי כלי פלסטיק שונים, מתכות ועוד. בנוסף, ישנם מספר מוקדים של מצבורי אשפה ופסולת בניין, בייחוד בשולי השטחים המבוטנים ולצד דרכים עזובות. ריכוז אשפה גדול במיוחד נמצא לדוגמא בכניסה לכפר הנופש הנטוש "נחלת יצחק"/פינת חמד.

ריכוז פסולת ליד קרית ענבים. צילום: אבנר רינות

השפעות נוספות ברצועת המסדרון

כבישים:

במרחב המדובר ישנם מספר כבישים, עם פעילות תחבורתית משתנה, כאשר כביש אחד – כביש מספר 1, מהווה עורק תנועה ראשי במרחב ויש לו השפעה רבה על הסובב, הן מבחינת מחסום משמעותי לתנועת בעלי חיים (בייחוד יונקים וזוחלים) והן מבחינת השפעות זיהום רעש ואור. כבישים נוספים במרחב, בעלי תנועה פחותה מזו של כביש מספר 1, אך עדיין משמעותית, אלו הכביש ממעוז ציון לצובה (3965), כביש הגישה להר אדר (425), וכבישים קטנים נוספים. בכביש מספר 1 בתחום המדובר ישנם מעברים אקולוגיים חלקיים בלבד, בייחוד במעברי מים אשר מתאימים לבעלי חיים קטנים בלבד. בכבישים הקטנים יותר קיימים מעברים דומים, שכאמור לא מאפשרים תנועת בעלי חיים גדולים כצבועים, צבאים וכדומה.

כביש מס' 1, ניתן לחציה ע"י בעלי חיים קטנים בלבד, באמצעות מעברי מים. צילום: אבנר רינות

עבודות עפר נרחבות:

בחלקו הדרום-מזרחי של המרחב ישנן עבודות פיתוח נרחבות, כחלק מהרחבה של מעוז ציון (על גבול מחצבת אבן סיד הנטושה). ככל הנראה ניתן לגרוע את השטח המדובר מתחום המסדרון האקולוגי.

חפירים, חציבות ושפוכות עפר:

באתרים שונים במרחב ישנן שפוכות של עודפי עפר, בייחוד סביב שטחים מבונים, שולי כבישים (כביש מספר 1 לדוגמא) וכדומה. בנוסף, ישנם מספר חפירים ומחצבות במרחב, לרוב בשוליים של שטחים מבונים.

מבנים שונים, מפעלים ומבנים נטושים:

בתחום המסדרון יש מבנים שונים, בייחוד מבנים נטושים (למשל שכונת נחלת יצחק שננטשה), ממצאים ארכיאולוגיים שונים ומפעל תעשייה גדול (מפעל ענבד).

מפעל נטוש ולידו חפיר. צילום: אבנר רינות

קווי מתח ואנטנות:

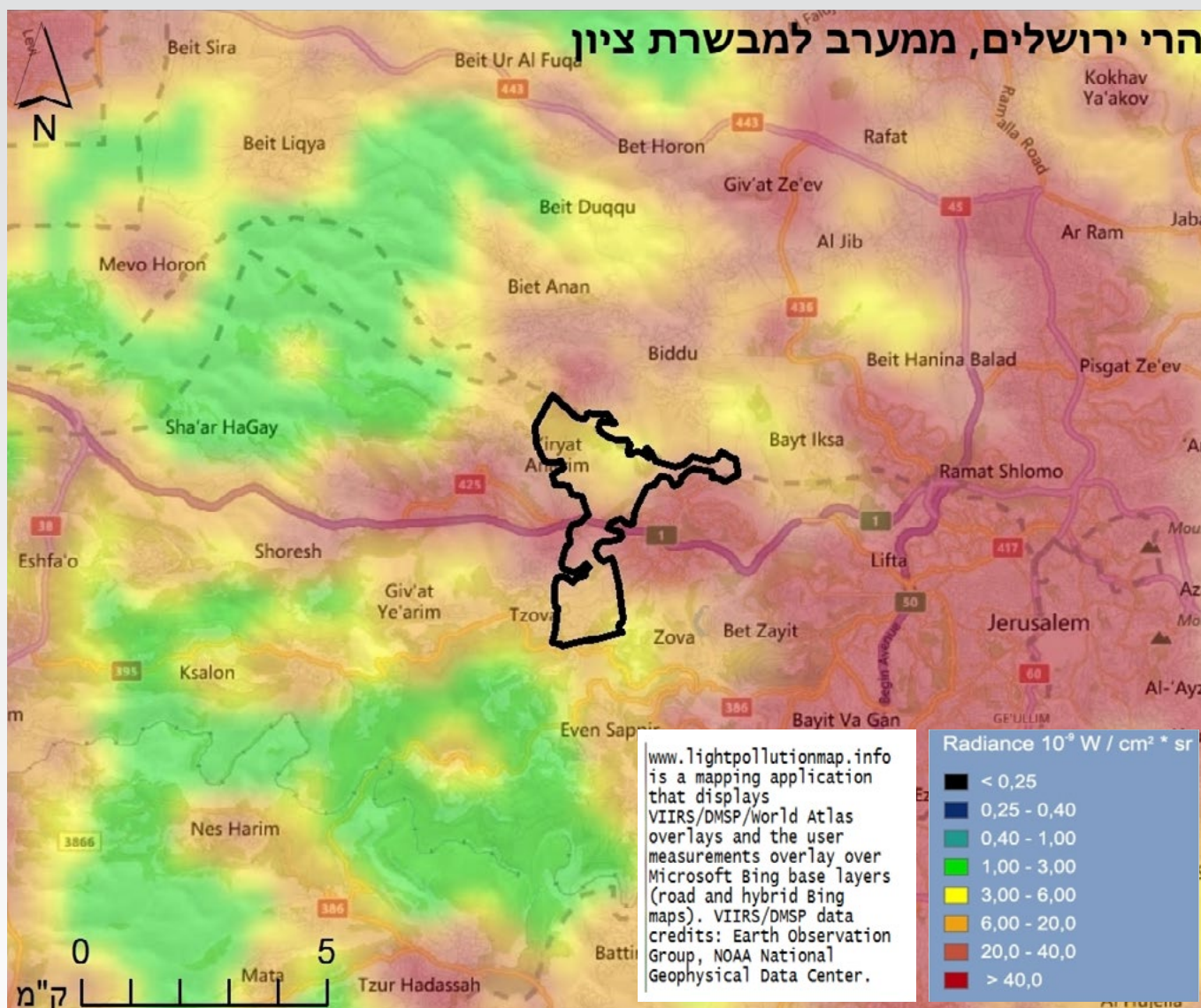
מספר קווי מתח חוצים את השטח ומהווים פגיעה במרחב, בייחוד עבור עופות העלולים להתחשמל או להתנגש. הקווים אינם ממוגנים למניעת התחשמלות עופות. בנוסף יש במרחב שתי אנטנות סלולאריות.

מתקני תשתית שונים למטיילים:

חניונים, מתקני פיקניק, מצפורים ומתקנים נוספים למטיילים. מרבית המתקנים קטנים למדי, אך עלולים להוות מקור לפסולת, רעש, ופעילות בשעות החשכה.

זיהום אור:

השטח מושפע מזיהום אור בעוצמה גבוהה (מפה 2).

זיהום אור בשטח שנסקר ע"פ נתוני נאס"א, אפריל 2018. (ירוק=חשוק, אדום= זיהום אור גבוה)

פעילות מוטורית:

תנועה אינטנסיבית של רכבי שטח שמותירה צלקות רבות במרחב הטבעי והחקלאי.

בתחום הסקר חמישה קטעים צרים במיוחד המהווים צווארי בקבוק:

- 01 מצפון למבשרת ציון (יד אסא ומאגר המים). חיבור לנחל לוז ולכיוון פארק ירושלים (עמק הארזים, מצפה נפתוח ומי נפתוח) בשטח זה נמצאו עקבות וגללים רבים של צבאים. באזור ישנו צוואר של 100 מטר בלבד לתנועת בעלי חיים.
- 02 בין מעלה החמישה לגדר ההפרדה. חיבור קטוע לשמורת כפירה (כביש העלייה להר אדר – מס' 425).
- 03 בין עין ראפה לצובה. חיבור רציף לנחל כסלון ושמורת נחל שורק.
- 04 מדרום למעוז ציון ומחצבת הר חרת. חיבור קטוע למרחב הר חרת (כביש 3965).
- 05 בחלקו המרכזי של השטח הנסקר בין עין נקובא למבשרת ציון (שכונה י"א) - מעבר צר של כ-200 מטר בלבד.

השטח שנסקר מהווה צוואר בקבוק צר במערכת השטחים הפתוחים של הרי ירושלים. ריבוי הגדרות בו (מפה 1) סוגר את המרחב הפתוח ומקשה על המעבר, בעיקר עבור חיות גדולות ובינוניות. בשטח זה עדיין חיים עדרים של צבאים - מין הנמצא בסכנת הכחדה. הצבאים הם המין הבולט המאיים מריבוי הגדרות בשטח, בעיקר לנוכח כלבים טורפים באזור.

צווארי בקבוק מהותיים במרחב

נקודה מרכזית

גליל הפרות בנייה ומתקנים חקלאיים

02

השטח שנסקר מצוי במורדות המערביים של הרי גוש שגב, תחום ממערב בישובים טמרה, מצפה אבי"ב ואיעבלין, מצפון בישובים מנוף ושכניה, ממערב בישובים קורנית וכאוכב אבו אל-היג'א, ומדרום בישוב מורשת.

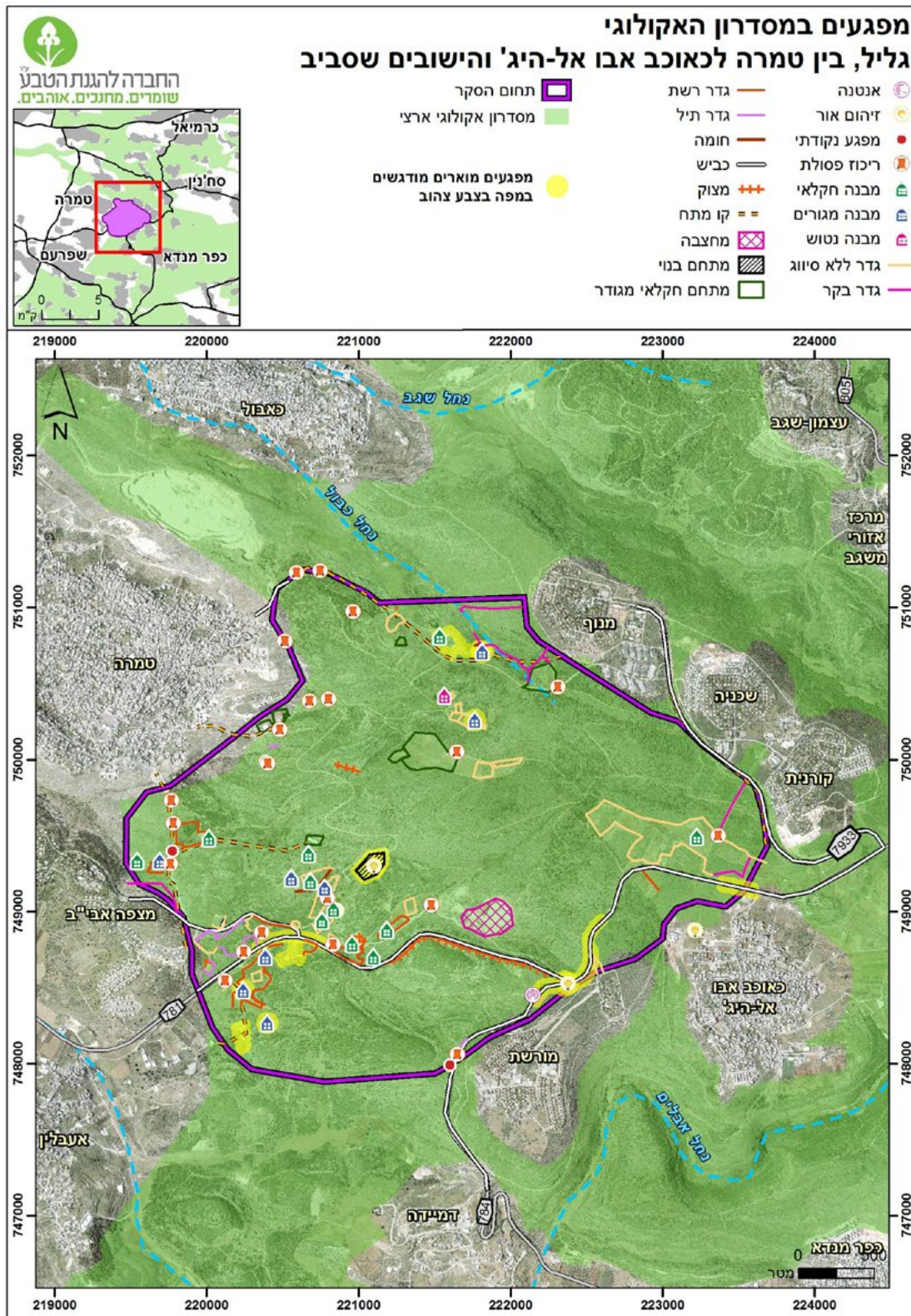
מרחב זה מחבר את מרכז הגליל התחתון ומערבו, ומהווה חיבור של הגליל התחתון למפרץ עכו ומישור החוף הגליל. זהו הציר העיקרי בכיוון צפון-דרום במערב הגליל, מלבד המסדרון בחוף הגליל, אשר עובר בתוך קריית אתא ותפקודו מוגבל ביותר.

רובו של השטח מכוסה בצמחייה טבעית בתצורות של חורש, שיחייה ובתה. השטחים הנרחבים דרומית לישובים מנוף ושכניה ומזרחית לטמרה מאופיינים בחורשות אורנים נטועות. קיימים בשטח מספר מצוקים טבעיים, בדרום הר כבול ובצפון הר כיפה. בתוך המסדרון קיימת פזורה בדואית הממוקמת בשלוחה הצפונית של הר כבול. פאתי הערים טמרה ואיעבלין נפרסים לתוך המסדרון בצורת חוות חקלאיות. חוות אלה כוללות כרמי זיתים רבים, בקר וצאן, המגודרים עפ"י רוב. כרמי זיתים נוספים נמצאים בשלוחה מדרום למצפה אבי"ב ומצפון לכאוכב אבו אל-היג'א.

השטח נסקר כי מהווה דוגמה לשטח הנראה במפה כמרחב פתוח, וחלקו אף מוגן סטטוטורית בתמ"א 22 כשטח יער, אך יש בו מפגעים רבים אשר פוגעים בתפקודו כמסדרון אקולוגי (מפה 3).

מראה כללי צילום: לביא קורן

מפה 3: מפגעים במסדרון האקולוגי בין טמרה לכאוכב אל-היד'א והישובים הסמוכים

השטח תחום במכשולים במספר כיוונים:

מכשולים

מצפון:

הישוב מנוף, כביש 7399 - כביש דו מסלולי סואן ללא תאורת כביש, וכן כרמי זיתים על טראסות מוקפים בגדר על בסיס נחל כבול. הישובים מנוף, שכניה וקורנית מוקפים גדר היקפית הכוללת תאורה המופנית למסדרון.

מדרום:

השטח אינו תחום, יש שטח פתוח ברוחב כ-2 ק"מ בין מצפה אביב למורשת.

ממזרח:

בדופן זה מצויים הישובים כאוכב אבו אל-היג'א ומורשת. מורשת מוקפת גדר הכוללת תאורה היקפית.

ממערב:

בדופן השטח מצויים הישובים טמרה ומצפה אבי"ב ומחצבה צפונית לטמרה. הישוב מצפה אבי"ב מוקף בתאורה היקפית ובטמרה קיימת תאורה ברחובות הצמודים לשטח הפתוח.

התיישבות לא מוסדרת וחקלאות נלווית:

נוכחות אדם מוגברת בשטח הנובעת ממתחמי מגורים של פזורה בדואית בשלוחה צפונית להר כיפה. מתחמי מגורים נוספים, הכוללים כרמי זיתים ועדרי צאן ובקר, מדרום להר כיפה ובפאתי הישובים איעבלין וטמרה.

הפרעות ברצועת המסדרון

גדרות:

השטח הנסקר רצוף בגדרות סביב ובתוך השטחים החקלאיים והפזורות. אופי הגדרות משתנה מאוד ממקום למקום, מגדר בקר נמוכה לגדר רשת מלבנית גבוהה וצפופה. במקרים רבים גדרות נוספות מחלקות את המתחמים לחלקות משנה.

מתחם חקלאי מגודר. צילום: לביא קורן

גדר גבוהה וצפופה מסביב לכרם זיתים. צילום: לביא קורן

מרעה של צאן ובקר:

נצפו סביב הפזורה הבדואית ובסמוך למחצבה. אזורי רעיית הבקר מגודרים.

פסולת:

פסולת רבה, בעיקר לאורך הדרכים אל הישוב טמרה, כוללת אשפה, פסולת בניין, ערימת אסבסט ומספר מתחמי פסולת, האחד עבר שריפה לאחרונה. בשריפה זו נשרפו גם מספר אורנים.

מצבורי פסולת. צילום: לביא קורן

כלבים משוטטים:

נצפו מספר מצומצם של כלבים בקרבת הפזורה הבדואית וסמוך לישוב מורשת.

כבישים:

כביש 781 בכיוון מזרח-מערב מחלק את המסדרון לשניים. לאורך רוב צידו הדרומי של הכביש יש מצוקי בגבהים של 2-6 מ' המונע תנועת בע"ח. ברוב חלקו המערבי של הכביש, בחלק שלא קיים המצוק, מצויים גדרות משני צידי הכביש. הכביש ברובו חשוך אך קיימת תאורת כביש בצומת הכניסה למצפה אבי"ב ובצומת עם כביש 784. לא נצפו מעברים תת קרקעיים.

כביש נוסף במרחב הסקירה הינו כביש 784, דו מסלולי סואן. לא נצפו בו מעברים לבע"ח.

מבטר לאורך כביש 781. צילום: לביא קורן

מחצבה:

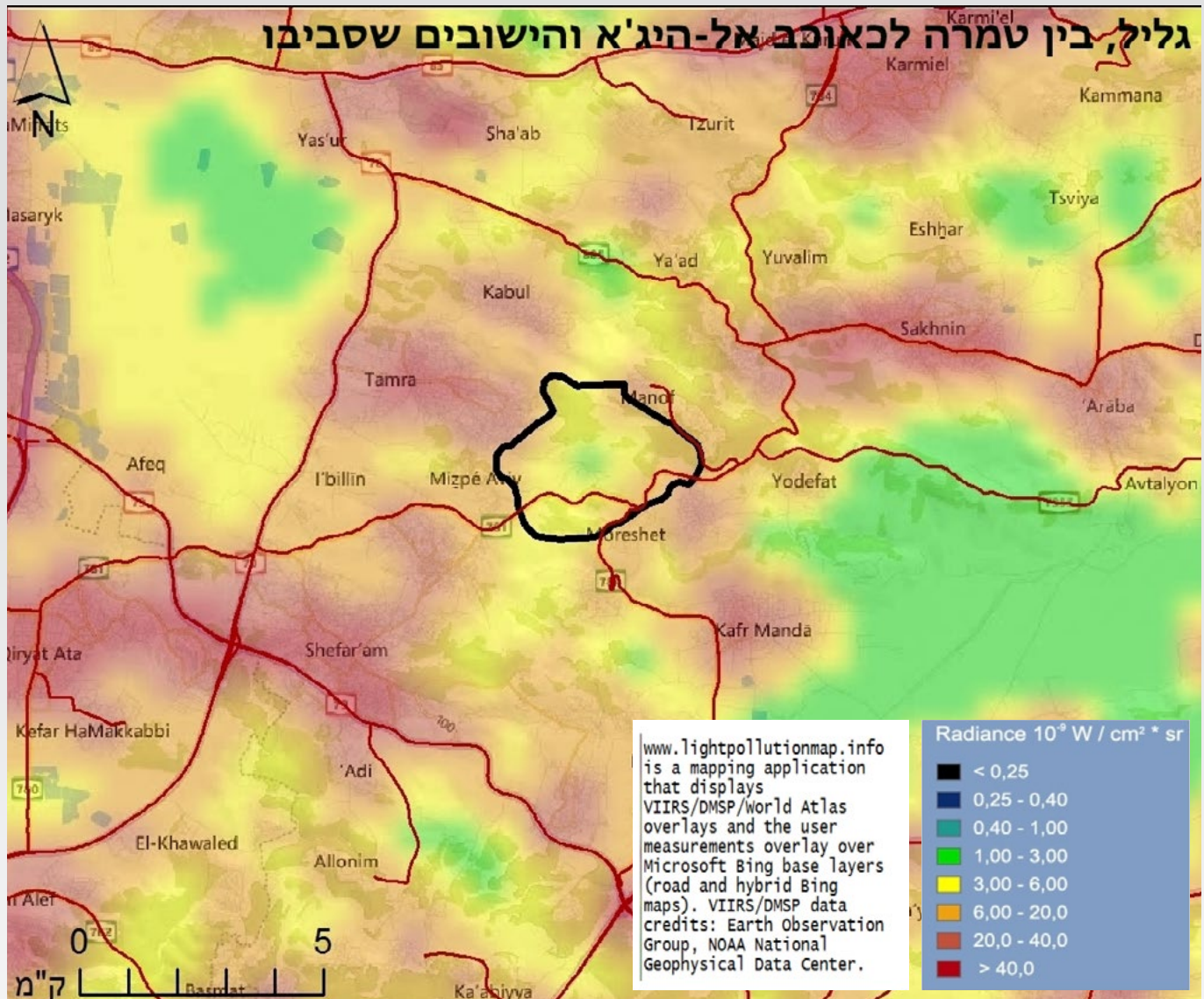
מחצבה גדולה מצפון לכביש 781 בחלקו המזרחי של השטח הנסקה.

מחצבה. צילום: לביא קורן

זיהום אור:

השטח מושפע מזיהום אור בעוצמה בינונית (מפה 4).

זיהום אור בשטח שנסקר ע"פ נתוני נאס"א, אפריל 2018. (ירוק=חשוך, אדום= זיהום אור גבוה)

01 צוואר הבקבוק המרכזי הינו כביש 781 אשר חלקו המזרחי חסום לתנועה ע"י מצוק מצידו הדרומי וחלקו במערבי חסום בחלקים גדולים ע"י גדרות משני עברי הכביש. לאור זאת, נשארו רק כ-160 מטר של מעבר בכביש ללא מחסומים נוספים.

02 בין קורנית לכאוכב אבו אל-איג'א קיים מעבר צר של כ-200 מטר בלבד המקוטע ע"י כביש 784. מעבר זה מחבר את רכס הרי יוטבת והר נטופה עם השטח הנסקר.

צווארי בקבוק מהותיים במרחב

נקודה מרכזית

לכאורה זהו מסדרון רחב למדי, שאיננו נראה כצוואר בקבוק. עם זאת, יש בשטח ריבוי של בתי מגורים בודדים, מבנים חקלאיים, מבנים לגידול חיות משק, וכן טראסות חקלאיות, בעיקר כרמי זיתים, וגדרות (מפה 3). כל אלה מצמצמים את מרחב השטח הפתוח למעבר בעלי חיים. הדבר בא לידי ביטוי בצורה הבעייתית ביותר בדרום השטח, במפגש עם כביש 781. כביש זה מוגבל ע"י מצוק בחלקו המזרחי, ואילו החלק המערבי, הבלתי מצוקי, סגור כמעט כולו למעבר בגלל מערך של גדרות מסוגים שונים.

שטח זה מוגן סטטוטורית בתמ"א 22. ריבוי המפגעים בו מדגיש את הצורך בהגנה על שטחי המסדרונות לא רק מבחינה סטטורית, אלא גם מבחינת ניהול השטח.

נגב השפעות הפזורה הבדואית

03

השטח

במרחב זה נסקר שטח בגבול צפון-מזרח בקעת באר שבע, בין כביש 31 בצפון להר עירא בדרום, במזרח נחל מרעית ובמערב הישוב מולדה.

מרחב זה מקשר בין דרום הר חברון לאזור שגב שלום לכיוון שטחי הלס של צפון מערב הנגב. זהו הקישור היחיד על ציר צפון-דרום לאורך מרחב של למעלה מ-50 ק"מ בין דרום מדבר יהודה ומשטחי הלס שמזרחית לצאלים, ע"פ שכבת המסדרונות של רט"ג.

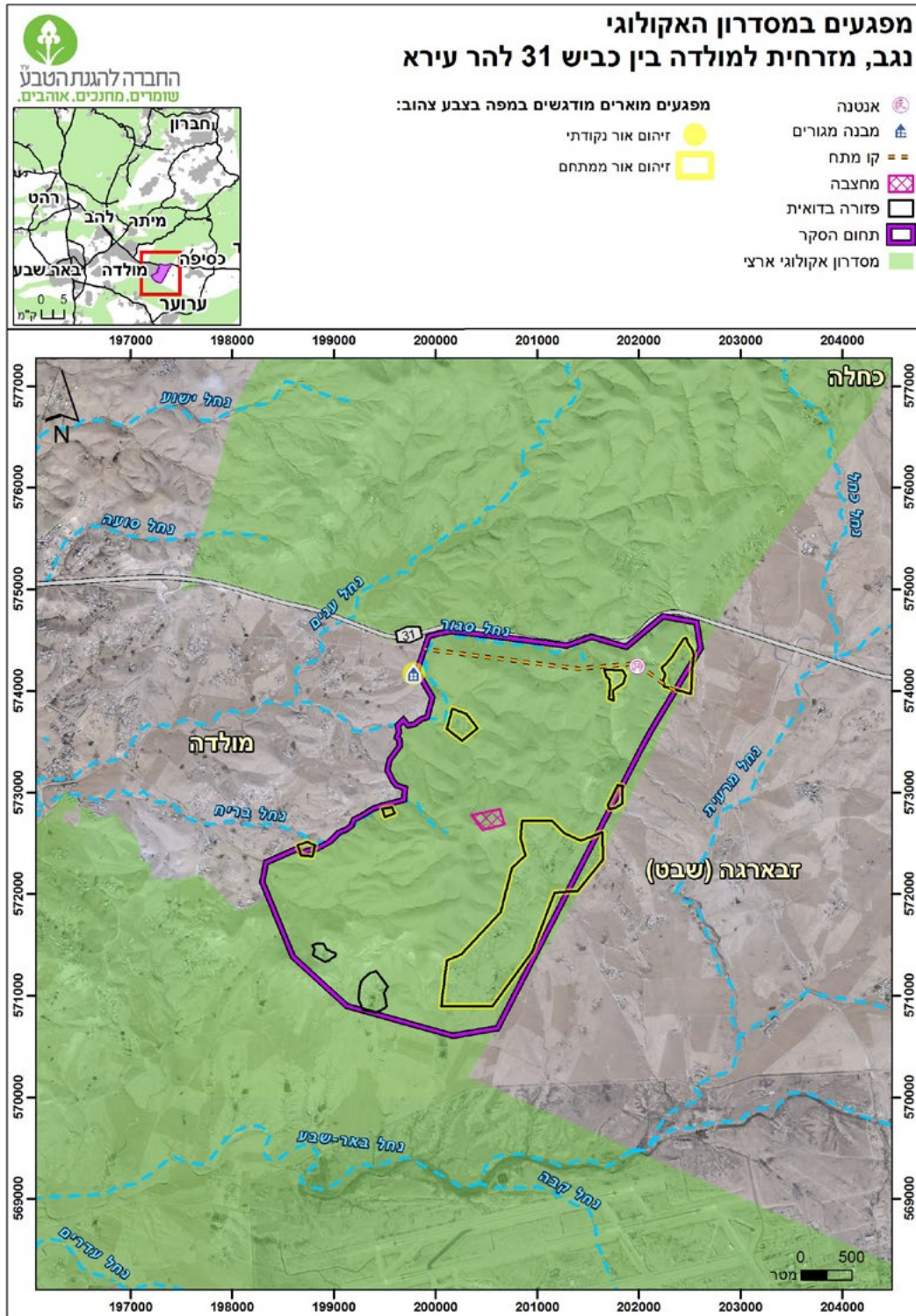
השטח נמצא מצפון-מזרח לבקעת באר שבע, רובו המוחלט מצוי בהרי יהודה הדרומיים, המורכבים בחלקם מסלעי גיר וחלקם מסלעי קירטון. תצורת הצומח באזור היא בתה ספר מדברית ובוואדיות והעמקים מתקיימת חקלאות מסורתית של זריעת חיטה ודגנים למרעה. בשוליים הדרומיים של השטח הנסקר, מתחילה בקעת באר שבע ובה השטח חקלאי אינטנסיבי. ברחבי המסדרון נמצאות פזורות בדואיות.

שטח זה נסקר כמקרה לדוגמה של שטחים הנראים במפה כמרחב פתוח, אך יש בהם אלמנטים רבים אשר פוגעים בתפקודם כמסדרון אקולוגי (מפה 5).

שטח זה נסקר בגלל שהוא מייצג את המצב בהרי ירושלים בהם השפעות חקלאות ובעיקר גידור שטחים חקלאיים משפיעים בצורה משמעותית על תפקוד המסדרונות (מפה 1).

הר עירא. צילום: יצחק כהן

מפה 5: מפגעים במסדרון האקולוגי מזרחית למולדה, בין כביש 31 להר עירא

מסדרון זה אינו מוגבל על ידי ישובים או כבישים וממשיך לתפקד גם מחוץ לגבולותיו המוגדרים. כלומר, תנועת בע"ח מתאפשרת גם בשטחים הסמוכים למסדרון.

מצפון:

כביש 31 תוחם את המסדרון לכל אורכו. זהו כביש דו-מסלולי עם גדר הפרדה בין המסלולים וגדר רשת התוחמת את רצועת הכביש. קטע זה של הכביש אינו מואר בלילה.

ממערב:

בישוב הבדואי מולדה.

ממזרח ומדרום:

יש התיישבות לא רציפות של הפזורה הבדואית.

התיישבות לא מוסדרת:

ההפרעה המרכזית הינה התיישבות לא מוסדרת של הפזורה הבדואית, בעיקר בשולי המסדרון בחלקיו המזרחיים והדרומיים. בשטחים אלה ישנה הפרעה של רבה של בני אדם: רכבים, רעש, זיהום אור ומבנים.

השטח תחום מצפון וממערב:

הפרעות ברצועת המסדרון

פזורה בדואית במרכז המסדרון. צילום: יצחק כהן

כלבים משוטטים:

בשטח הפזורה כלבים משוחררים רבים. אלו כלבים גדולים וחזקים המסתובבים בלהקות ועלולים לפגוע בבעלי חיים המסתובבים בשטח.

כלבים בשטחי הפזורה. צילום: יצחק כהן

קו מתח:

במקביל לכביש 31 ומדרום לו עובר קו מתח גבוה. קווי מתח עלולים לגרום להתחשמלות עופות גדולים כגון: דורסים, חסידות ועוד.

קו מתח גבוה. צילום: יצחק כהן

מתקני תשתית:

בצפון מזרח השטח מצוי מתקן תשתית עם אנטנה.

זיהום אור:

השטח מושפע מזיהום אור בעוצמה נמוכה (מפה 6). ניתן לראות שאין תאורה בכביש 31 בקטע של המסדרון.

מפה מספר 6. זיהום אור בשטח שנסקר ע"פ נתוני נאס"א, אפריל 2018. ירוק=חשוק, אדום= זיהום אור גבוה

גידור סביב מתקן תשתיות. צילום: יצחק כהן

01 צוואר הבקבוק המרכזי הינו מרווח בדרום המסדרון, בו יש צפיפות יחסית של מבנים ארעיים, כאשר אחד מריכוזי המבנים חצוב בעמק בשולי הר עירא וחוסם את המעבר לבע"ח. המעבר מתאפשר בשלושה מקטעים: שני מקטעים ברוחב כ-250 מטר ומקטע נוסף של כ-450 מטר.

02 צוואר בקבוק נוסף מצוי במרכז השטח, כאשר מחצבה ישנה מחלקת את שטח המעבר במסדרון לכ-600 מטר מצידה המערבי וכ-130 מטר מצידה המזרחי עד לפזורה בדואית.

שטח זה מסומן בשכבת המסדרונות של רט"ג כחלק ממסדרון אקולוגי המקשר בין דרום הר חברון לאזור שגב שלום לכיוון שטחי הלס של צפון מערב הנגב. ריבוי המבנים הארעיים מצמצם את השטח הפתוח, כפי שנראה לעיל (מפה 5). הקבוצות של הכלבים המשוטטים מהוות איום על בעלי חיים רבים ולמעשה מונעות את תפקודו התקין של המסדרון.

צווארי בקבוק מהותיים במרחב

נקודה מרכזית

פזורה בשולי הר עירא. צילום: יצחק כהן

המסדרון הארצי מזרחית לשוהם שטח אש ופעילות פנאי

04

השטח

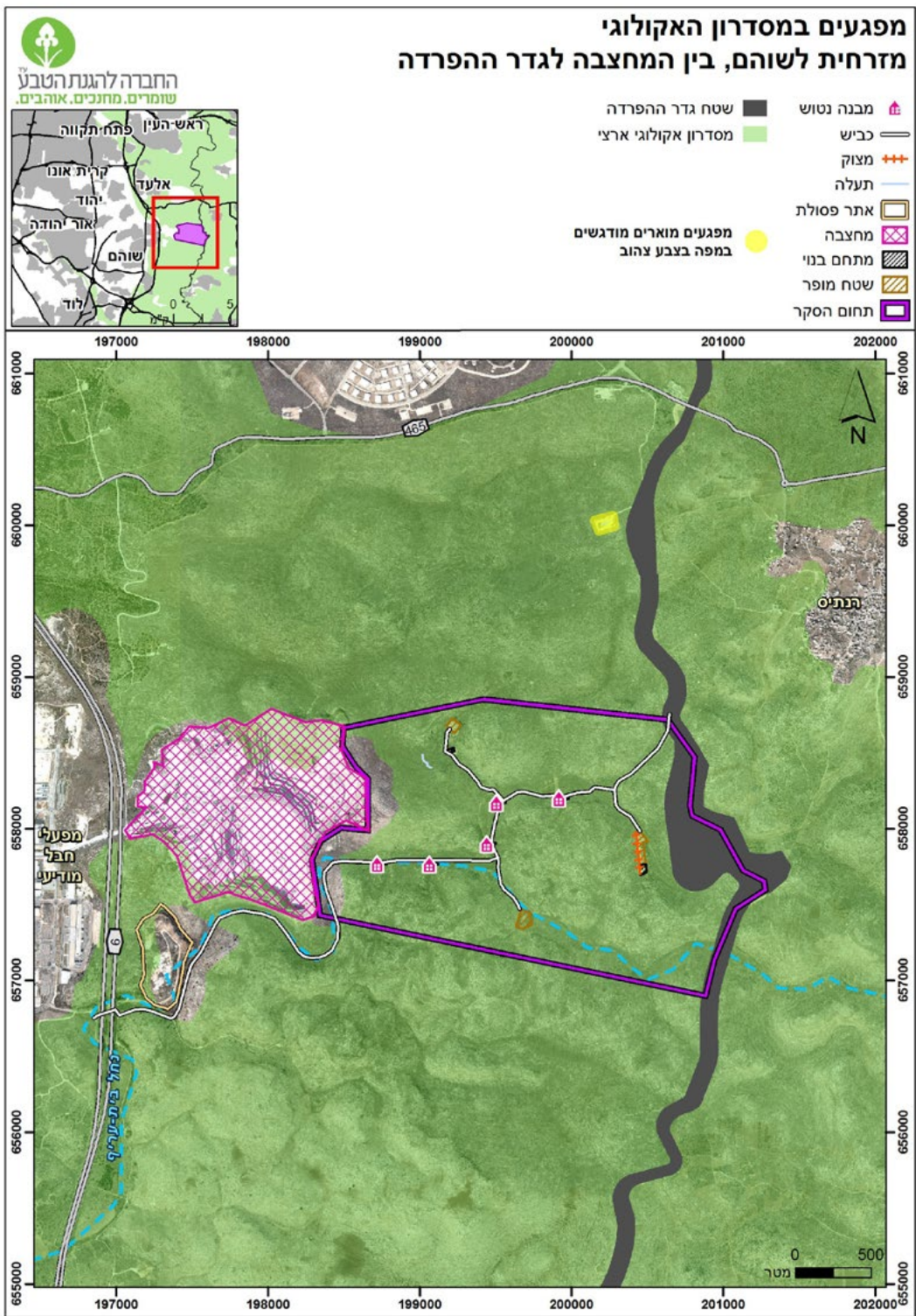
נסקר השטח שבין מחצבת מודיעים במערב לגדר ההפרדה במזרח. מרחב זה מקשר בין אזור הדום השומרון אל גבעות שפלת יהודה. זהו שטח טבעי פתוח שמשמש כשטח אש של צה"ל, בצד היותו חלק משמורת טבע מאושרת הדום השומרון. הטופוגרפיה היא גבעות מתונות, ובמרכז השטח עובר ערוץ נחל בית עריף. המרחב מקיים אוכלוסיית צבאים.

בתחום השטח פזורים מספר מתקנים צבאיים, רובם לא פעילים כיום (מטווחים נטושים, סככות אסבסט ומתקני לוחמה בשטח בנוי), וכביש סלול היוצא משוהם מזרחה עד גדר ההפרדה (מפה 7).

שטח זה נסקר בגלל שהוא מייצג את המצב בשטח נרחב יחסית במסדרון הארצי במרכז הארץ.

מראה כללי. צילום: עמית מנדלסון

מפה 7: מפגעים במסדרון האקולוגי מזרחית לשוהם, בין המחצבה לגדר ההפרדה

רוחבו של המסדרון ממזרח למערב כ-2.5 ק"מ.

**השטח
תחום
ממערב
וממזרח:**

ממערב:

מחצבת מודיעים- מחצבה גדולה מאוד, בשטח של מאות דונמים ובעומק עשרות מטרים, נמצאת צמוד לדופן המערבית. פעילה גם בשבתות.

ממזרח:

גדר ההפרדה – כביש פטרולים וגדר המהווים מכשול, כמעט בלתי עביר, לבעלי חיים גדולים. בצפון הגדר ומעט צפונית יותר מהשטח הנסקר, נמצא קידוח "מגד 5" אשר מבניו בולטים בנוף.

מחצבת מודיעים. צילום: עמית מנדלסון

גדר ההפרדה ומבני קידוח מגד 5 ברקע. צילום: עמית מנדלסון

הפרעות ברצועת המסדרון

פעילות מוטורית:

זוהתה פעילות מוטורית ענפה בפרט של אופנועני שטח, המשתוללים בגבעות ללא שבילים (רכיבת "אנדורו"). הפרעה זו בולטת בעיקר במדרונות תלולים שאינם רחוקים מכביש נחל בית עריף, אבל קיימת גם בעומק השטח.

הפעילות המוטורית האזרחית מתבצעת ככל הנראה רק בסופי שבוע, כאשר שטח האש אינו פעיל, אבל השפעותיה הנופיות והסביבתיות אינן פרופורציונליות להיקף השימוש האזרחי בשטח. פעילות זו כרוכה במטרדי רעש, זיהום אוויר והרס מואץ של תשתית הקרקע הטבעית.

פעילות מוטורית רכיבת "אנדורו" (שאינה בשבילים). צילום: עמית מנדלסון

מסיבות טבע:

מסיבות טבע כאלו מתרחשות בסופי שבוע וכוללות מוזיקה רועשת במיוחד, אשר גורמת להפרעה רבה לבעלי חיים בסביבה. פסולת ממסיבה כזו נמצאה באחד המתחמים הצבאיים הנטושים.

פעילות מוטורית רכיבת "אנדורו" (שאינה בשבילים). צילום: עמית מנדלסון

כבישים:

ההפרעה המרכזית הינה כביש סלול לאורך נחל בית עריף ולאורכו מספר מתקנים צבאיים. כביש זה מאפשר כניסת אזרחים לתחומי שטח האימונים, לעיתים תוך השארת פסולת.

פעילות צבאית:

בשטח מבני תשתיות שונים של צה"ל כגון: לש"ביות מטווחים וסככות אימונים, ברובם נטושים או לא פעילים כלל. נראה שכיום הפעילות הצבאית באזור מצומצמת והשפעתה על השטח מועטה לעומת הפעילות האזרחית.

מבתרים:

באחד מהאתרים הצהליים מצוי מבתר חצוב לאורך כ- 200 מטרים. לא נראו מבתרים נוספים בשטח.

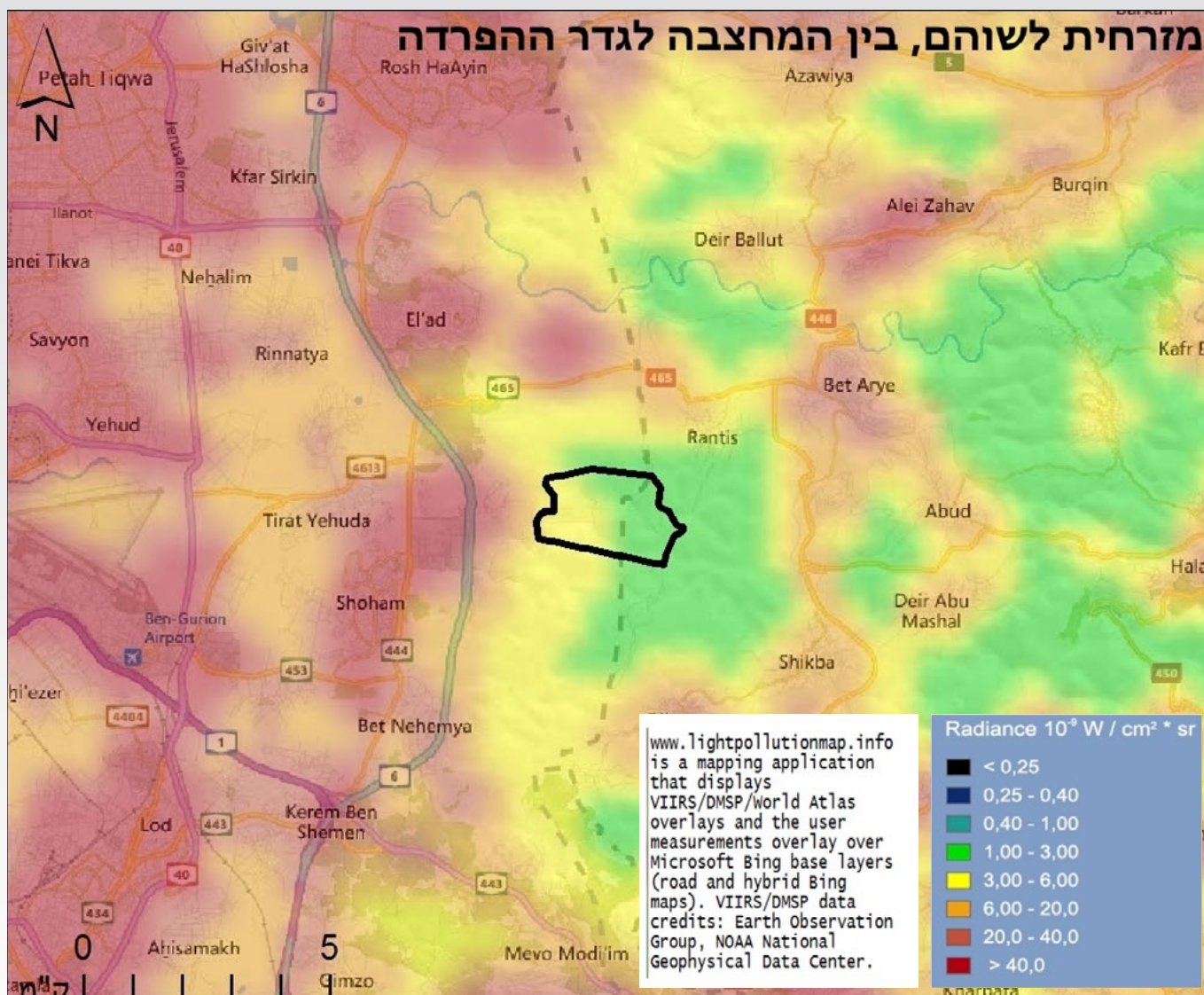
מתקן אימונים צה"לי. צילום: עמית מנדלסון

זיהום אור:

השטח מושפע מזיהום אור בעוצמה נמוכה (מפה 8).

שטח זה מסומן בשכבת המסדרונות של רט"ג כחלק ממסדרון אקולוגי המקשר בין דרום הר חברון לאזור שגב שלום לכיוון שטחי הלס של צפון מערב הנגב. ריבוי המבנים הארעיים מצמצם את השטח הפתוח, כפי שנראה לעיל (מפה 5). הקבוצות של הכלבים המשוטטים מהוות איום על בעלי חיים רבים ולמעשה מונעות את תפקודו התקין של המסדרון.

נקודה מרכזית

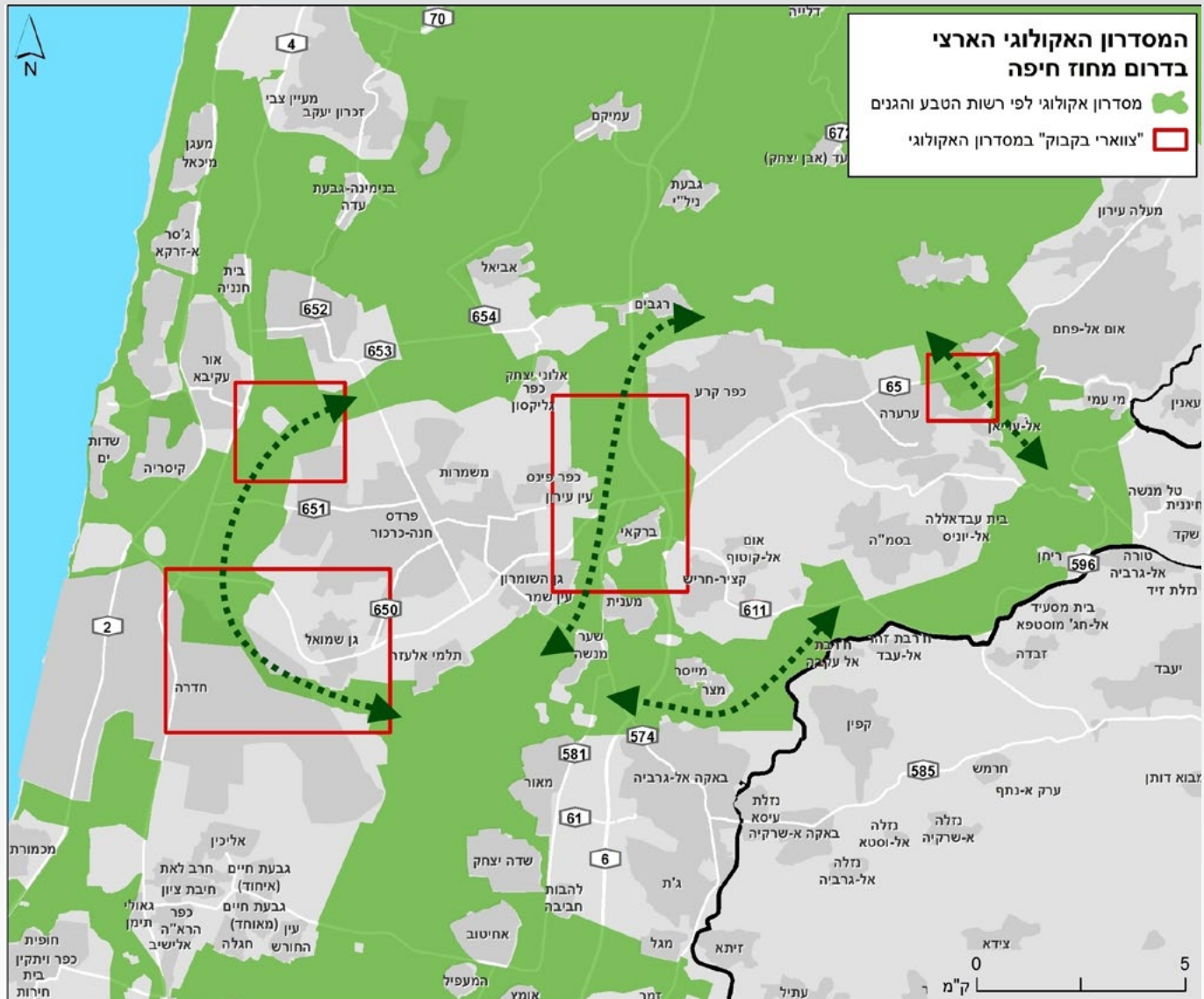
מפה 8: זיהום אור בשטח שנסקר ע"פ נתוני נאס"א, אפריל 2018. ירוק=חשוק, אדום= זיהום אור גבוה.

המסדרון הארצי בין חדרה לאום אל-פאחם

05

במרחב זה נסקרו צווארי בקבוק בשלושה מסדרונות המהווים את הקישוריות הארצית באזור זה (מפה 9).

השטח

מפה 9: צירי המסדרונות שנבחנו

שלושת המסדרונות מסומנים הן בתמ"א 35/1 והן בשכבת המסדרונות שהוכנה ע"י רט"ג. לעומת מחוז המרכז, שם ברור זה מכבר מצבו הקשה של המסדרון, באזור זה רק מתחילה לחלחל ההבנה בדבר השבריריות של המסדרונות לנוכח ריבוי האיומים. המסדרונות שנבחנו הם:

1. **המסדרון המחבר את צפון עמק חפר לחולות קיסריה**, העובר בין חדרה לכביש 65 ובהמשך בין פרדס-חנה לאור-עקיבא. להלן: הציר המערבי. נסקרו שני צווארי בקבוק: מצפון לחדרה, ובין אור-עקיבא לאזור התעשייה של קיסריה.
2. **המסדרון לאורך נחל עירון**. להלן: הציר המרכזי. נסקר השטח שבין רגבים בצפון לגבעת חביבה בדרום.
3. **הציר המזרחי המחבר את צפון עמק חפר לשומרון ולרמות מנשה** דרך נחל נרבתה, ומשם בין גדר ההפרדה לקציר וברטעה, וצפונה, בין אום אל-פחם לערעה. להלן: הציר המזרחי. נסקר צוואר הבקבוק שבחלקו הצפוני, בין אום אל-פאחם לערעה.

דרום הציר המערבי - צוואר בקבוק צפון חדרה

צוואר בקבוק צר וארוך זה מהווה את קישור הרחב המשמעותי בציר מזרח-מערב, המחבר את צפון עמק חפר לחולות וחוף קיסריה.

כמעט כל המרחב הינו שטחים חקלאיים מעובדים, בעיקר גידולי שדה וכן שטחים מצומצמים של מטעים ובריכות דגים. לאורך ערוצי הנחלים יש פסים צרים של צמחייה טבעית, וכן מספר חורשות אקליפטוסים ביצתיות בקרבת כביש 65.

אורכו של המסדרון מצפון-מערב לדרום-מזרח 3.5 ק"מ ורוחבו מצפון-מזרח לדרום-מערב כ-880 מ'. בחלק המזרחי של המסדרון, עובר הנחל במרכז המסדרון כך שהרוחב מצפון לנחל הוא כ-460 מ' ומדרום לנחל כ-450 מ' (מפה 10).

מצפון-מזרח:

כביש 65 (עוקף חדרה). זהו כביש דו-מסלולי ומואר, עם קיר הפרדה בין הנתיבים. בחלקים מהמרחב, עובר הכביש בסוללה המוגבהת מעל פני השטח. רוחב רצועת הכביש כ-35 מ'.

ממזרח:

מתחם מפעלי גרנות, מפעלים חקלאיים המשתרעים בין נחל חדרה לכביש 65, לאורך 675 מ'. בין המפעלים לערוץ הנחל נותר רווח של כ-65 מ' בלבד.

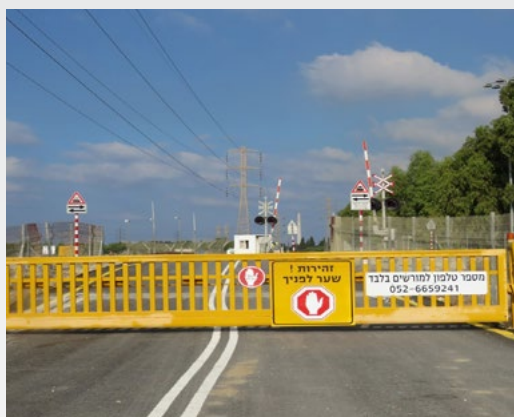
מדרום-מערב:

ערוץ נחל חדרה תוחם את המסדרון לאורך כ-1650 מ'. הערוץ עמוק ומוצף במים כל ימות השנה. ערוץ הנחל נמשך מזרחה בתחום המסדרון עוד כ-1730 מ', בהם לא מתאפשר מעבר בעלי חיים קטנים בין גדות הנחל.

**השטח
תחום
במספר
כיוונים**

תשתיות ברצועת המסדרון

- ההפרעה המרכזית הינה כביש 61, המקשר את חדרה עם צומת חדרה מזרח. מדובר בכביש חד-מסלולי סואן, שרוחבו 12 מ' ואורכו במקטע זה 950 מ'. לאורכו יש משוכות צמחייה צפופה המגבילות את אפשרות חציית הכביש. לצד הכביש קיים מתחם גן אירועים ומתחמים נוספים ממערב לו. כביש צדדי מסתעף מזרחה, למתחם חקלאי גדול הסמוך למפעלי גרנות, בגדה הצפונית של נחל חדרה.
- ערוץ נחל חדרה זהו נתיב החציה היחיד של כביש זה עבור בעלי חיים.
- הפרעה חשובה נוספת הינה מסילת הרכבת תל אביב – בנימינה. זוהי מסילת ברזל כפולה על סוללת חצץ, שאורכה בתחום רצועת המסדרון 1175 מ' ורוחבה 13 מ'. המסילה מגודרת, יש 3 נקודות מוסדרות המאפשרות את מעבר המסילה:
 - בצפון – תעלת רושרשי (200 מ' מכביש 65).
 - במרכז – דרך חקלאית מכביש 61 למרחב תל זומרה (600 מ' מכביש 65). בדרך זו קיים שער אלקטרוני המונע אפקטיבית חציית בעלי חיים.
 - בדרום – ערוץ נחל חדרה בקצה הדרומי של המסדרון.
- לאורך גדר הרכבת קיימות פרצות בודדות המאפשרות תנועה לא מוסדרת של בעלי חיים מצד לצד.

מחסום הרכבת בתחום המסדרון
צילום: עמית מנדלסון

קווי מתח גבוה בשטח המסדרון
צילום: עמית מנדלסון

- תחנת דלק וחוות לולים בסמוך לכביש 65 ומספר מתחמי ערימות עפר באזור המערבי של המסדרון.
- מספר קווי מתח החוצים את רצועת המסדרון.

הפרעות נוספות ברצועת המסדרון

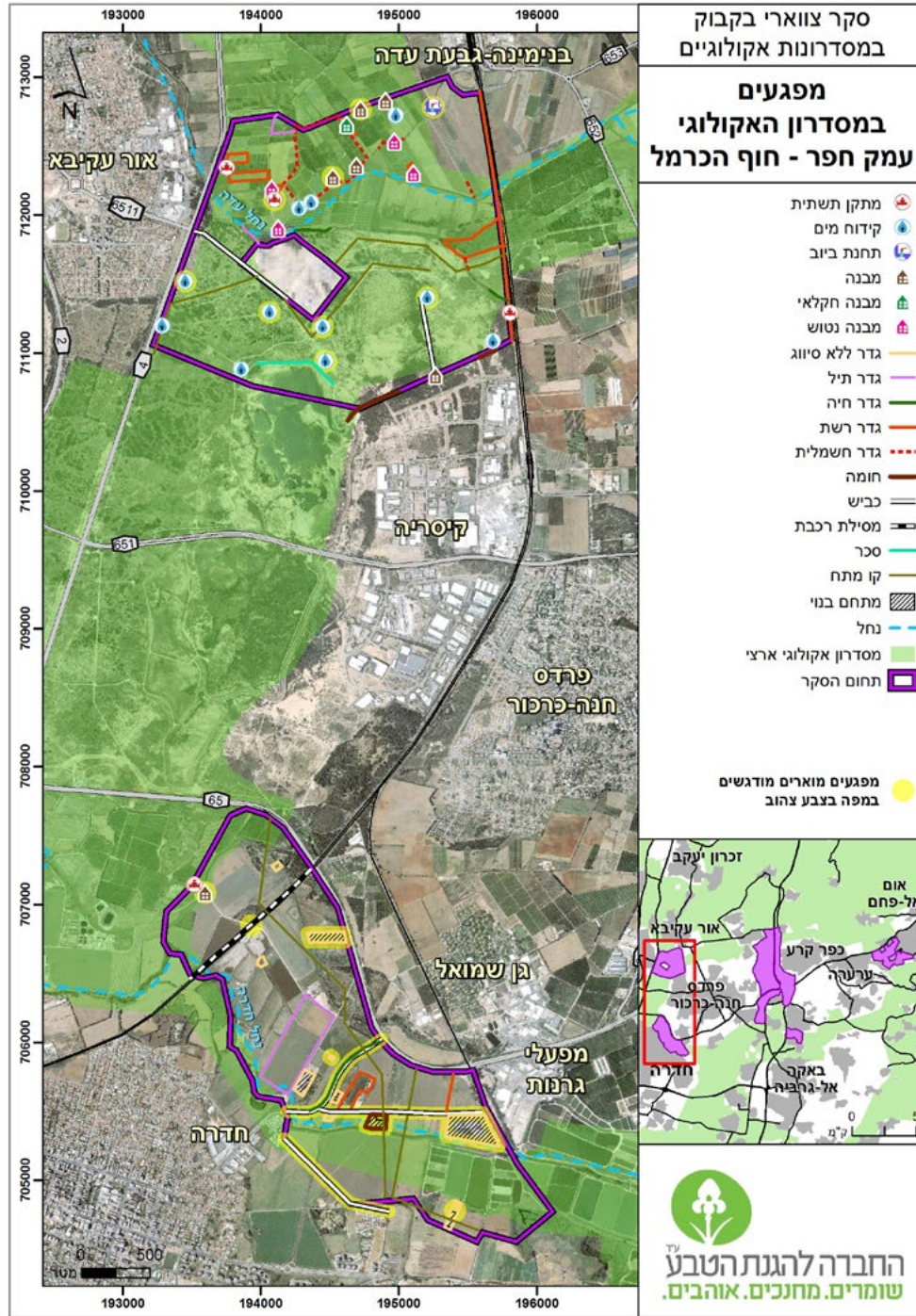
צווארי בקבוק מהותיים

1 צוואר הבקבוק המרכזי הינו מפגש נחל חדרה וכביש 61. לצד המגבלות הנובעות מעצם רוחב המעבר (25 מ'), מכשולים נוספים מגבילים תנועת בע"ח - חניון אוטובוסים בצמוד ומדרום לנחל במפגש הכביש ומספר מתחמים חקלאיים בגדה הצפונית כמעט עד לערוץ הנחל עצמו.

2 צוואר בקבוק נוסף קיים בתפר בין מפעלי גרנות לערוץ הנחל (65 מ') וכן באזור בריכות הדגים ממערב למפעלי גרנות (רוחב של 90 מ' בין המתחם החקלאי המזרחי ובין בריכות הדגים - חדרה). חלק מהבריכות ניצבות לערוץ הנחל ומחריפות בכך את קשיי התנועה בגזרה.

1

2

מפה 10: מפגעים במסדרון האקולוגי בין חדרה לאור עקיבא

צפון הצייד המערבי - צוואר בקבוק אור עקיבא

מרחב זה מהווה את המוצא הצפוני לגוש חולות קיסריה, ובכך מקשר את צפון חוף השרון עם רמות מנשה, רכס הכרמל ומישור חוף הכרמל. חלקו הצפוני של המרחב (בעיקר מנחל עדה וצפונה) הוא אזור חקלאי מעובד, הכולל בעיקר קרקעות סחף וקצת קרקעות חמרה. בתפר שבין גבול החולות, ערוץ נחל עדה ומסילת הרכבת, נמצא הקצה המערבי של שמורת אחו בנימינה המוצעת – בית גידול ביצתי הנתון לרעייה אינטנסיבית. חלקו הדרומי של המרחב הינו אזור חולות מיוצבים. במערב החולות יש שטחים ניכרים ששמרו על אופיים הטבעי, ואילו מזרח החולות הינו מרחב מופר למדי כולל פלישה נרחבת של שיטה כחלחלה.

אורכו של המסדרון ממזרח למערב 2.3 ק"מ ורוחבו מצפון לדרום 2 ק"מ.

נחל עדה עובר בחלקו הצפוני של המסדרון, במרחק 400-700 מ' מגבולו הצפוני של המסדרון. בנחל קיימת זרימת מים קבועה, המהווה מכשול טבעי לבעלי חיים יבשתיים בציר צפון-דרום. על הנחל קיימים מספר מעברים חקלאיים המאפשרים תנועה גם כאשר הנחל מוצף.

במזרח המסדרון, אורכו של השטח היבש מצפון לדרום הוא 670 מ' (370 מ' שטח חמרה מעובד ו-300 מ' שטח חולות מופרים). לא קיימים חולות ממזרח למסילת הרכבת (מפה 10).

מצפון:

כביש עוקף בנימינה. זהו כביש חד-מסלולי, עם מעקה בטיחות לא רציף ולאורכו תאורת לילה. רוחב רצועת הכביש כ-20 מ'. קיים גידור לא רציף בגבול חלקות חקלאיות. מהתרשמות קצרה, התנועה בכביש סואנת.

ממזרח:

מסילת ברזל כפולה בקו ת"א – בנימינה – חיפה. המסילה בנויה על סוללת חצץ, בחלקה מוגבהת מעל פני השטח ובחלקה הדרומי נמוכה במקצת מפני השטח. רוחב סוללת המסילה כ-15 מ' ומשני עבריה יש גדר רשת צפופה המונעת מעבר בני אדם ובעלי חיים. רוחב החללים בגדר הרשת לא נמדד, אך מוערך שהוא קטן מ-5 ס"מ ואינו מאפשר מעבר בעלי חיים מעבר לגודל מכרסם/לטאה.

המעבר היחיד ברצועת המסדרון המאפשר את חציית המסילה, הינו גשר הרכבת על אפיק נחל

השטח מוקף במחסומים מרוב עבריו

כביש עוקף דרומי בנימינה. צילום: עמית מנדלסון

גשר הרכבת על נחל עדה. צילום: עמית מנדלסון

עדה. הגשר לכאורה מאפשר תנועה לכל סוגי בעלי החיים, אולם הנחל מוצף ולא קיימים דרגשים המאפשרים תנועת בעלי חיים מצד לצד (באמצע ספטמבר 2018, עומק המים למרגלות המעבר הגיע עד 1 מ').

מדרום:

בחלקו המזרחי של דרום המסדרון, נמצא אקוודוקט בנוי המהווה חלק מתעלת נחלי מנשה. אורכו של האקוודוקט כ- 1230 מ'. בקצה המזרחי, קיים רווח של 135 מ', בחורש צפוף של שיטה כחלחלה. האקוודוקט בנוי כתעלת בטון, במקומות מסוימים התעלה יוצרת חומה מעל פני השטח ובאחרים התעלה נישאת על עמודים ומאפשרת מעבר רגלי דרומה. מקצה האקוודוקט, משתרע מאגר נחלי מנשה היבש בקיץ. כאשר המאגר מוצף, רוחבו (מזרח-מערב) כ- 720 מ'.

ממערב:

כביש 4. הכביש בקטע זה הינו כביש דו-מסלולי ומואר. רוחב רצועת הכביש כ- 30 מ'. התנועה בכביש סואנת. המעבר היחידי המאפשר את חציית הכביש הינו הגשר על נחל עדה. במועד הביקור בספטמבר 2018, התאפשר מעבר רגלי יבש מצד לצד. במעבר לא קיימים דרגשים המאפשרים תנועת בעלי חיים כאשר הנחל מוצף.

רוחב השטח המאפשר בפועל תנועת בעלי חיים לעבר שמורת שקע פלי"ם הינו כ- 830 מ'.

מעבר נחל עדה בכביש 4. צילום: עמית מנדלסון
גדר גבוהה וצפופה סביב מטע אבוקדו. צילום: עמית מנדלסון

כבישים:

בתא השטח המדובר קיימים שני כבישים. האחד, מצומת אור עקיבא לתחנת המיתוג והשני מאזור התעשייה קיסריה למתקן ביוב (כביש החסום לתנועת מטיילים). אורך הכביש לתחנת המיתוג כ- 500 מ' מתוכם 430 מ' החוצים את מרחב החולות והשאר צמודי דופן לתחנה.

תעלת נחלי מנשה:

לצד האקוודוקט הבנוי, התוחם את המרחב מדרום, קיימת תעלה נוספת המשמשת כנראה כתעלת עודפים המוליכה אל נחל עדה. תעלה זו הינה תעלת בטון חפורה בעומק מטרים אחדים, ובאורך כ- 1100 מ' (חלקם צמודי דופן לתחנת המיתוג - להלן). בסוף הקיץ עדיין נמצאים מים רדודים בחלקים מהתעלה. מוערך כי התעלה מהווה מכשול משמעותי לבעלי חיים קטנים, אך אינה מונעת מעבר של יונקים גדולים. התעלה אינה מגודרת.

תשתיות ברצועת המסדרון

קידוח מים מגודר. צילום: עמית מנדלסון

תעלת עודפים – מפעל נחלי מנשה. בצד שמאל חומה סביב תחנת המיתוג. צילום: עמית מנדלסון

תחנת המיתוג:

תחנת המיתוג מהווה מובלעת בתחום רצועת המסדרון. המתקן מוקף חומת בטון גבוהה, בבסיסה שולבו פה ושם פתחים צרים עם רשת צפופה ביותר, שאינה מאפשרת מעבר בעלי חיים שרוחבם מעל 2 ס"מ.

המתקן משלב תאורת לילה וממנו יוצאת שורה צפופה של קווי מתח גבוה לכיוון מזרח – רצועת תשתית שאורכה כ- 1,400 מ' עד למסילה ורוחבה כ- 120 מ'. קווי המתח אינם מטילים מגבלות מעבר קרקעי, אך ככל הנראה קיים מפגע רעש משמעותי.

גידור חקלאי:

שטחי כרמים ומטעים ברצועת המסדרון מוקפים בגדרות שלרוב אינן מהוות הפרעה משמעותית לבעלי חיים. נמצאו גדרות חשמליות נמוכות (לא זוהתה אף גדר חשמלית מתפקדת) ובמספר מצומצם של חלקות גידור אינטנסיבי יותר – גדרות רשת אלכסוניות/זקופות וגדרות תיל.

הגידור החקלאי האינטנסיבי ביותר זוהה סביב אזור מרעה הבקר במערב אחו בנימינה. גידור זה, יחד עם שיחיית פטל סבוכה, הופך את הגישה לשמורת אחו בנימינה כמעט בלתי אפשרית לבני אדם, ומקשה גם על מעבר בעלי חיים כגון חזירי בר.

השטח המגודר במערב אחו בנימינה משתרע על פני כ-60 דונם, סביבם כ-1280 מ' גדר בקר צפופה.

מבנים חקלאיים:

בשטח הנבדק קיימים מעט מבנים חקלאיים, בעיקר בארות וקידוחי מים. הבארות נמצאות רובן ככולן מצפון לנחל עדה, שטחן הקרקעי מצומצם. בחלק מהמקומות זוהתה תאורה, אך מוערך שהשפעת מבנים אלו על בעלי החיים מזערית. קידוחי המים נמצאים בחולות, וקשורים ככל הנראה למפעל נחלי מנשה. מדובר במתחמים מגודרים

הפרעות נוספות ברצועת המסדרון

באינטנסיביות, ששטחם נע בין 300-600 מ"ר, כולל תאורת לילה וזיהום רעש. דרכי כורכר מובילות לקידוחים.

במרחב קיימים שני איומים בולטים נוספים, התפשטות שיטה כחלחלה בעיקר במזרח החולות, ותנועת רכבי שטח בכל תחום החולות. התפשטות השיטה הכחלחלה פוגעת באיכות בית הגידול וסביר כי מונעת קיום של בעלי חיים חובבי חולות, יחד עם עידוד כניסה של מינים כוללניים. רכבי השטח פוגעים בחי ובצומח ומגבילים את אפשרות המחייה והתנועה בשטח.

איומים נוספים

01 בין תחנת המיתוג לנחל עדה: המרחק מפנית תחנת המיתוג לערוץ הנחל הינו כ- 80 מ', החצויים ע"י תעלת העודפים של מפעל נחלי מנשה. ממערב לתעלת העודפים יש מטע מגודר.

02 בין תחנת המיתוג למאגר נחלי מנשה: רוחב 290 מ'. שני קווי מתח חוצים את תא השטח המדובר.

צווארי בקבוק מהותיים

הציר המרכזי - צוואר הבקבוק לאורך כביש 6, מצפון ומדרום למחלף עירון

מרחב זה מקשר בין אזור גבעות אלונה ורמת מנשה ובין השטחים הפתוחים ביובלי נחל חדרה.

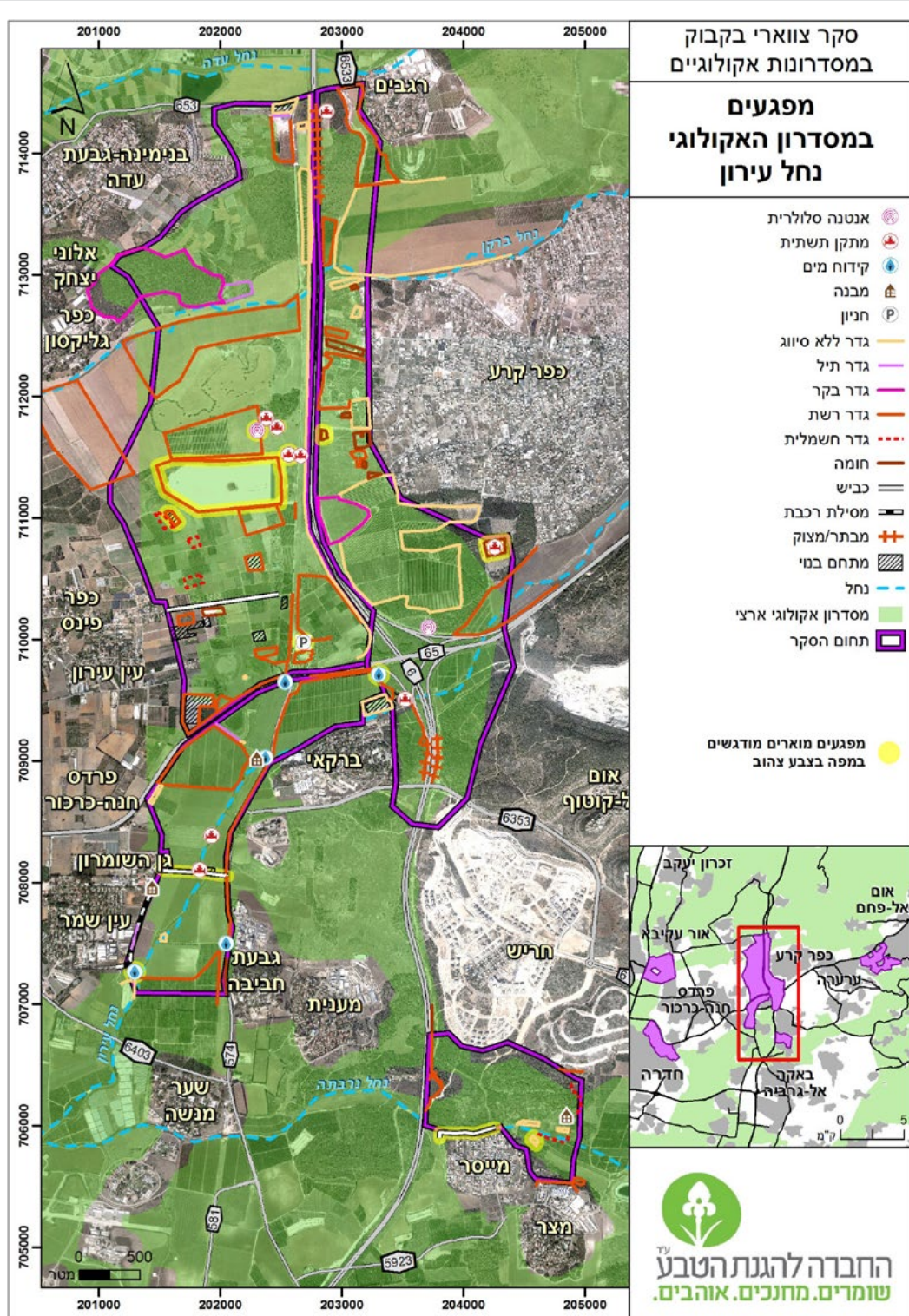
צפונית לנחל ברקן, השטח נחלק בין שטחי יער טבעי ובין אזורי מטעים בחלקות חקלאיות קטנות ורבות. בין נחל ברקן למאגר משמרות, עיקר השטח כולל אזורי כרמים וגידולי שדה ואילו מדרום למאגר משמרות, מדובר בפסיפס נרחב של חלקות חקלאיות קטנות (בפרט מטעים) ומשארי טבע מעטים.

כביש שש חוצה את נחל ברקן בגשר גבוה, כך שערוץ הנחל מהווה מעבר אקולוגי.

ממזרח לכביש שש, באזור אדמות כפר קרע, יש בעיקר חלקות חקלאיות פרטיות (לרוב מטעי זיתים), לעיתים קרובות מגודרות. ד

רומית לאדמות כפר קרע, גוש גדול של מטעים מגודרים ויער קק"ל. מדרום לכביש 65 (כביש ואדי ערה) המרחב כולו הינו שטחים חקלאיים מעובדים. למעט אפיקי הנחלים חדרה ועירון, כל תחום המסדרון הוא שטח יובשני. בסמוך למחלף עירון מתקיימות עבודות תשתית נרחבות לקראת הקמת מחלף.

רוחב המסדרון משתנה. יש בו חלקים אשר אינם מוגבלים ע"י פיתוח, וכן חלקים צרים בהם רוחבו הוא כמה פחות ממאתיים מטרים (מפה 11).

מפה 11: מפגעים במסדרון האקולוגי באזור מחלף עירון

השטח תחום במכשולים במספר כיוונים

מצפון:

כביש רגבים (כביש 653) תוחם את גבולו הצפוני של המסדרון. זהו כביש חד-מסלולי שהתנועה בו דלילה

ממזרח:

מצפון לכביש 65 (כביש ואדי ערה) - היישוב כפר קרע. בשל דפוסי הפיתוח ביישוב זה, קו המגע בין האזור הבנוי לשטחים הפתוחים, אינו חד וברור, ויש פעילות אדם קבועה בשטחים המהווים חלק מתחום המסדרון.

מדרום לכביש 65 כביש שש מהווה את הגבול המזרחי של המסדרון. זהו כביש דו-מסלולי עם גדר הפרדה בין המסלולים וגדר רשת התוחמת את רצועת הכביש. קטע זה של הכביש אינו מואר בלילה (למעט אזור מחלף עירון).

ממערב:

מצפון לכביש 65, רוב השטח שממערב לכביש שש אינו מוגבל ע"י פיתוח, למעט צוואר בקבוק צר בין גבעת עדה לכביש שש, שם רוחב המסדרון הוא כ- 600 מ'. במרחב שבין עין-עירון וכפר גליקסון. מדרום לכביש 65, השטח תחום ממערב במועצה אזורית מנשה ובקיבוץ עין-שמר.

כבישים:

המרחב נחצה לאורכו ולרוחבו ע"י שני כבישים ארציים מהירים:

- כביש 6 חוצה את המסדרון לכל אורכו. זהו כביש דו-מסלולי עם גדר הפרדה בין המסלולים וגדר רשת התוחמת את רצועת הכביש. קטע זה של הכביש אינו מואר בלילה (למעט אזור מחלף עירון).
- כביש 65 חוצה את המסדרון לרוחבו. זהו כביש דו-מסלולי עם גדר הפרדה בין המסלולים. רוחב רצועת הכביש כ- 30 מ'. חלקו של הכביש המתחבר למחלף עירון, תחום בגדר רשת. קיימת תאורת לילה באזור מחלף עירון וצומת משמר הגבול.
- בין שני כבישים אלה קיים מחלף עירון, שמהווה קומפלקס סבוך של כבישים, גדרות ותאורת לילה, ששטחו כ- 400 דונם. לאורך המחלף קיימת גדר רשת התוחמת את מרחב כביש 6.

בנוסף לשני עורקי התחבורה הארציים, המרחב מכיל כבישים נוספים:

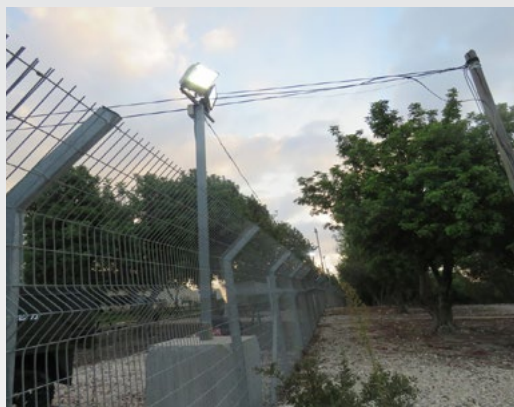
- כביש אורך מדרום לכביש שש- כביש 574, כביש חד-מסלולי סואן, הנמצא בימים אלו בתהליכי הרחבה. רוחב רצועת הכביש כ- 30 מ'.
- כביש הגישה לחריש, הנמצא בתהליכי הרחבה לכביש דו-מסלולי סואן. עבודות פיתוח בחריש מייצרות מטרדי רעש ואבק נוספים.
- כביש הגישה למועצה האזורית מנשה ותחנת דלק הבנויה בגדתו המזרחית של נחל עירון בצמוד לכביש זה. הכביש מואר בלילה, אם כי התאורה נמוכה יחסית ומופנית לעבר הכביש עצמו. לאורך כביש הגישה קיימת שדרת עצים בלב שטח גידולי שדה, המהווה נקודת תצפית טובה לעופות דורסים על המתרחש בשטח ועל כן מהווה איום לפעילות זוחלים באזור, שאופיו הטבעי אינו מיוער.
- דרך עפר לאורך נחל עירון, מתחנת הדלק שבתחום המסדרון לכיוון עין שמר, בה מתנהלת תנועה ערה למדי.
- דרך המוביל מצפון לכביש 65, במקביל לכביש 6 וממערב לו. מדובר ברצועת תשתיות לאורך מוביל המים הארצי ובה דרך כורכר עבירה לכל רכב הנמצאת בשימוש חקלאי תדיה.

תשתיות ברצועת המסדרון

תשתיות נוספות

הפרעות נוספות ברצועת המסדרון

- מאגר משמרות – זו הפרעה המרכזית מצפון לכביש 65. מאגר זה הינו מאגר ענק בשטח 335 דונם, באורך 950 מ' וברוחב 370 מ', הניצב לציר המסדרון. רוחב השטח הנותר בין המאגר ובין כביש 6 הינו 195 מ' בלבד.
- תחנת משנה של חברת החשמל – התחנה ביער בין כפר קרע למחלף עירון מוקפת בתאורה אינטנסיבית.
- אנדרטת משמר הגבול – אתר הנצחה חילי, מגודר ומואר בלילה. באתר מתקיימים אירועים מדי פעם.
- ריבוי גדרות סביב חלקות פרטיות באדמות כפר קרע, וכן מצפון לנחל ברקן. גידור אגרסיבי נראה סביב מטעי קיבוץ ברקאי שבין נחל עירון לכביש 65, המשולב בתעלת ניקוז מבוטנת בדופן המזרחית של כביש 574.
- מוקדי פיתוח מדרום לכביש 65: קיבוץ ברקאי, בסיס צבאי, מפעל גלעם, תחנת דלק, קיבוץ מענית ומרכז הסמינרים גבעת חביבה.

גידור ותאורה סביב אנדרטת משמר הגבול.
צילום: עמית מנדלסון

מפעל שחם לשעבר – מהווה מעין "פקק" במסדרון. צילום: עמית מנדלסון

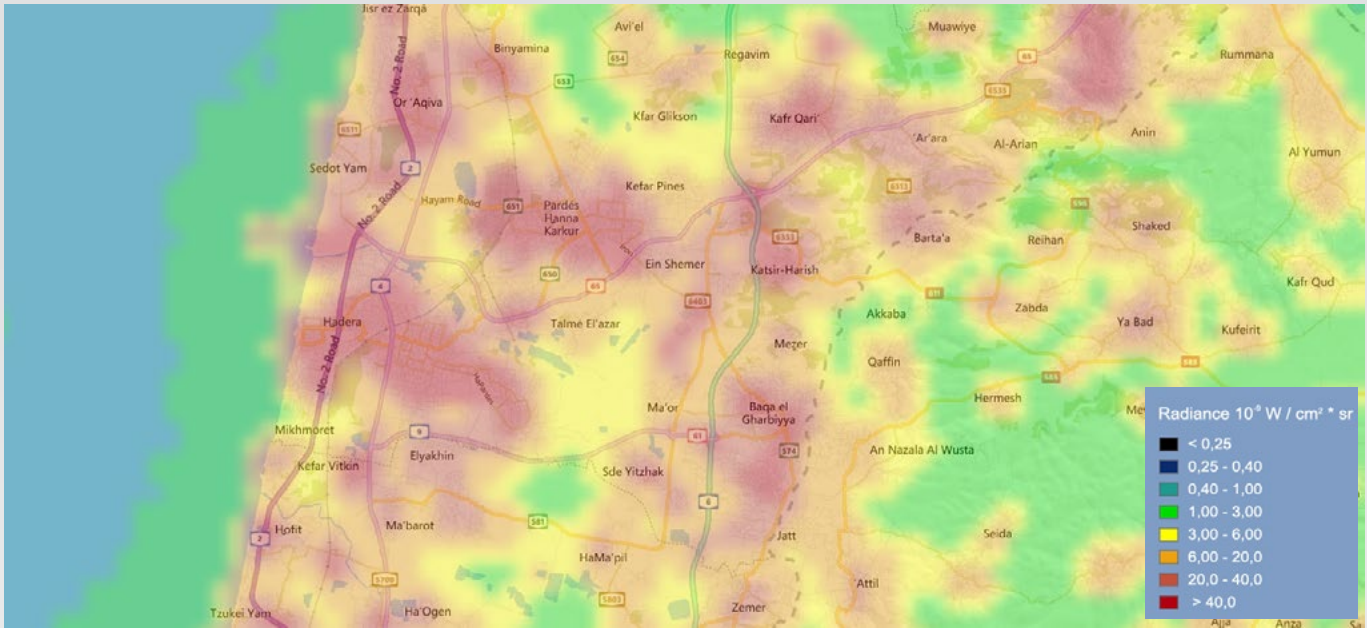
גידור חקלאי בדרום רצועת המסדרון. צילום: עמית מנדלסון

תחנת הדלק בגדת נחל עירון.
צילום: עמית מנדלסון

זיהום אור:

האזור כולו סובל מהשפעה ניכרת של זיהום אור בעוצמות בינוניות, ובפרט אזור מחלף עירון סובל מזיהום אור גבוה בהשוואה לשאר השטחים שנבחנו.

מפה 12: זיהום אור במרחב, נתוני נאס"א, אפריל 2018. (ירוק=חשוק, אדום= זיהום אור גבוה).

**צווארי
בקבוק
מהותיים**

01 מצפון לכביש 65 צוואר הבקבוק המרכזי הינו המרווח הצר שבין מאגר משמרות לכביש 6 (רוחבו 195 מ').

02 צוואר בקבוק נוסף נמצא באזור מפעל שחם, בקצה הצפוני של המסדרון. המפעל אמנם נסגר, אולם הוא עדיין מחלק את המסדרון לשני צירים, המזרחי ברוחב 165 מ' והמערבי ברוחב 310 מ'.

03 ממזרח לכביש 6, ריבוי הגדרות, מצמצם את רוחבו במספר נקודות מתחת ל-20 מטרים. בפרט, הגדר סביב המטעים בין כפר קרע למחלף עירון למעשה מרוקנת את המסדרון מתוכנו.

04 גידור נוסף סביב השטחים החקלאיים לאורך נחל עירון פוגע באפשרות של בעלי חיים לנצל את ערוץ נחל עירון כציר מעבר בין השטחים הסמוכים לכפר קרע ובין השטחים של יער עירון ומבואות ברקאי.

05 מדרום לכביש 65, צוואר הבקבוק המרכזי הינו מפגש נחל עירון עם כביש 574. לבעלי החיים אין אפשרות לעבור את הכביש מצפון לנקודה זו בגלל גידור מטעים אגרסיבי ותעלת בטון צרה ואילו מדרום נמצא קיבוץ ברקאי. יש לציין כי בנקודה זו קיים דרגש מוגבה המאפשר תנועה גם כאשר הנחל מוצף במידת-מה.

הציר המזרחי - צוואר בקבוק אום אל-פאחם - ערערה

מרחב זה מהווה את המוצא הצפוני לרצף השטחים הפתוחים בין אום אל-פחם לערערה וקציה.

זהו מרחב הררי החרוץ ע"י מספר ערוצים עמוקים, אם כי לרוב לא מצוקיים. לאורך ערוצי הנחלים יש חלקות חקלאיות, דרכי עפר ומספר שכונות מגורים ואילו מדרונות ההרים לרוב מכוסים ביער או בחורש טבעי. בלב השטח יש מובלעת של 225 דונם - שכונת עין אל-מועלקה של אום אל-פחם (מפה 13).

רוחבו של המסדרון בחלק הצר (לאורך ואדי מועלקה ונחל שריה תחתון) 1.2 ק"מ.

מצפון-מערב:

כביש 65 (כביש ואדי ערה). זהו כביש דו-מסלולי סואן מאד עם גדר הפרדה בין המסלולים. בקטע זה, הכביש אינו מואר, למעט בקרבת צומת מי-עמי. מדרום לכביש 65 ובצמוד אליו יש שני כפרים הנחשבים לשכונות מנותקות של אום אל-פחם, ח'רבת רובזה במזרח ו"אל-ביאר דרום" במערב.

ממזרח:

העיר אום אל-פחם וקטע מכביש 6535 (כביש מי-עמי). זהו כביש חד-מסלולי שאינו מואר, אך משרת את השכונות הדרומיות באום אל-פחם ולכן התנועה בו סואנת.

מדרום-מזרח:

הכפר אל-עריאן וגידור סביב השטחים החקלאיים של מי-עמי.

מדרום-מערב:

שכונות הקצה של ערערה - ואדי אל-קצב (בצפון) וח'ור צאקר (בדרום). קיים רצף בינוי זוחל בערוץ ואדי ח'ור צאקר ובפתחת נחל שריה, המנתק את מרחב המסדרון משטחים כלואים בין ערערה לעין א-סלה.

כביש 6535 למי-עמי, שהינו כביש סואן.

השטח תחום במכשולים במספר כיוונים

תשתיות ברצועת המסדרון

הפרעות ברצועת המסדרון

ההפרעה העיקרית - בנייה בלתי מוסדרת:

- בינוי זוחל לאורך ערוץ נחל שריה, בין שכונת מועלקה ובין שכונת ואדי אל-קצב בערערה. בנייה חדשה ממזרח לשכונת ואדי אל-קצב, חוסמת את הנחל לכל רוחבו ומתעלת את המים למעביר מים צר.
- בינוי דומה קיים ממזרח לשכונת מועלקה, לצד כביש הגישה לאום אל-פחם.

גידור:

- בין שכונת מועלקה ובין שכונת ואדי אל-קצב בערערה קיים אזור מבני משק חקלאיים וגידור חלקות חקלאיות המשלב קירות בטון.
- גידור חקלאי נוסף, כולל חציבות בהר, קיים במעלה ערוצי נחל שריה וואדי מועלקה.
- במזרח השטח יש גידור בטחוני סביב אדמות מי-עמי, המונע מעבר בעלי חיים גדולים.

בינוי חדש החוסם את ערוץ נחל שריה בפאתי שכונת ואדי אל-קצב. צילום: עמית מנדלסון

גדר ביטחונית סביב שטחי החקלאות של מי-עמי. צילום: עמית מנדלסון

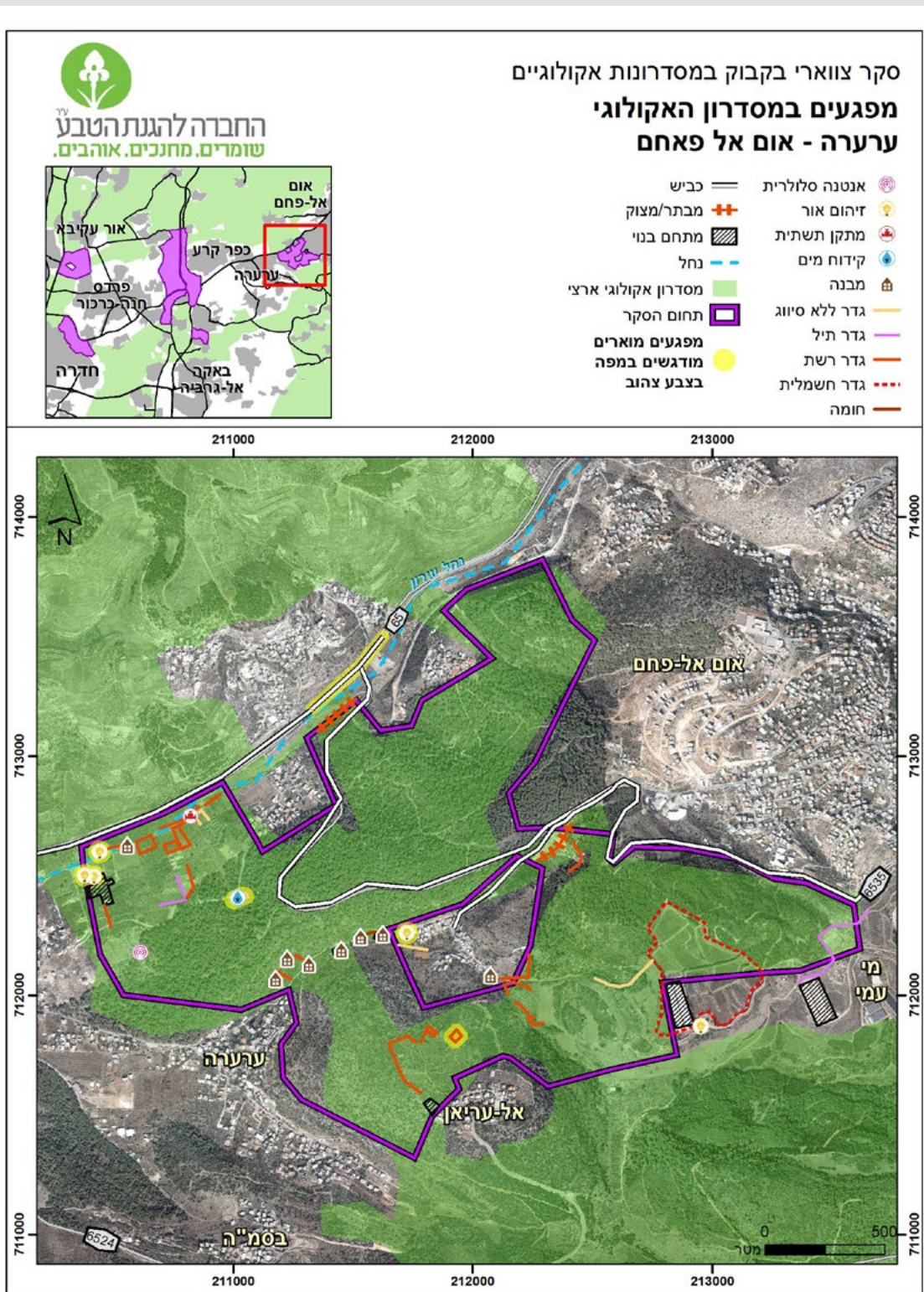
צוואר הבקבוק המרכזי הינו הבינוי והפיתוח הזוחלים לאורך ציר ואדי מועלקה ונחל שריה תחתון. דפוסי הבינוי הנשענים על דרך לאורך הנחל, יוצרים נתק כמעט מוחלט בין השטחים הפתוחים משני עברי הנחל, ומתעלים את מעבר בעלי החיים לרצועות צרות שרוחבן עשרות מטרים בלבד.

01

צוואר בקבוק נוסף נמצא באזור מפעל שחם, בקצה הצפוני של המסדרון. המפעל אמנם נסגר, אולם הוא עדיין מחלק את המסדרון לשני צירים, המזרחי ברוחב 165 מ' והמערבי ברוחב 310 מ'.

02

צווארי בקבוק מהותיים

מפה 13: מפגעים במסדרון האקולוגי בין ערעה לאום אל-פאחם

מצבו של המסדרון הארצי במחוז חיפה נחשב כטוב ביחס להמשכו מדרום במחוז מרכז. זאת מכיוון שהוא נשען על מספר זרועות (שלושת הצירים שנסקרו כאן), אשר כולן כנראה עדיין מאפשרות מעבר של מגוון בעלי חיים. עם זאת, הסקר מעלה שכל שלושת הצירים הללו מצטמצמים והולכים כתוצאה משילוב השפעות כבישים, מסילות, בניה וגידור (מפות 10,11,13).

נקודה מרכזית

סיכום

סטטוטוריקה מול פרקטיקה

הצורך בניהול מסדרונות אקולוגיים

נזקי רכבי שטח. צילום: עמית מנדלסון

סטטוטוריקה מול פרקטיקה - הצורך בניהול מסדרונות אקולוגיים

בעבודה זו בחנו מכשולים לתפקודם של מסדרונות אקולוגיים במספר אזורים בארץ. המכשולים כוללים פריסת כבישים וקווי תשתית, גידור חקלאי אינטנסיבי, בנייה בלתי חוקית, פעילות מטורית ועוד. העבודה מאירה פער שקיים בין שטח המסדרון המתוכנן לשטחו בפועל. גם אם מבחינה תכנונית המסדרונות שנבחנו עדיין פתוחים, יש הפרעות רבות ש"שקופות" למערכת התכנון ושמאימות על תפקוד המסדרונות.

מגורים, אזורי תעשייה ומסחר, אזורי תעסוקה, כבישים חדשים, כמו גם מבני תשתית, מאגרים ומתקנים נוספים בשטחים פתוחים מקבלים התייחסות במוסדות תכנון והנחיות לצמצום ההפרעה שהם גורמים. אולם פעולות כגון גידור, שהן בעלות השפעה משמעותית על בעלי החיים, נעשות בשטחים הפתוחים כמעט ללא הגבלה ופיקוח. כמו כן, ישנן הפרעות שלא מקבלות כלל התייחסות במערכת התכנון כגון: עודפי עפר ופסולת בניין שמוצאים את דרכם לשטחים הפתוחים, וכן בניה לא חוקית ופלישות לשטחים פתוחים. על פי דוח מבקר המדינה עד לשנת 2015 יש במצטבר כ-800,000 עברות של תכנון ובנייה לרבות השתלטות על יותר ממיליון דונם של מקרקעי ישראל (כ-4.5% משטח המדינה).

כתוצאה מכך, גודלם האפקטיבי של חלק משטחי המסדרונות, הוא מצומצם בהרבה מזה המופיע במפות. כפי שפורט בדו"ח, גם כאשר שטחי המסדרונות משורטטים בתכניות כשטחים פתוחים, אין הנחיות מחייבות לניהול שטחים אלה אשר יבטיחו את תפקודם כמסדרונות. כתוצאה מכך, תא שטח אשר בתכניות נראה כשטח פתוח, בפועל עשוי להיות בלתי עביר לחלוטין למינים רבים.

לפי רשות הטבע והגנים (רותם וחוב' 2015), רוחב מסדרון צריך להיות לא פחות מ-800 מטר על מנת שיאפשר מעבר של יונקים גדולים אוכלי עשב, ולפחות 400 מ' על מנת שישמש טורפים גדולים. לפי נתונים אלה, כבר כיום חלק גדול מהמסדרונות שסקרנו הינם בעייתיים לחלק מבעלי החיים.

חציית מסדרון היא אתגר עבור בעלי החיים, ולא כל פרט שמגיע למסדרון אכן מצליח לחצות אותו, להתבסס בצדו השני, להעמיד בו צאצאים ולקיים דור המשך. לא ידוע מה אחוז המעברים המוצלחים (המסתיימים בהעמדת צאצאים פוריים), אך ברור שכדי להגדיל את הסיכויים למעברים כאלה, יש לשמור על שטחי המסדרונות נטולי הפרעות שירתיעו את בעלי החיים מלהתקרב אליהם

השמירה על המסדרונות האקולוגיים דורשת פעולה בשני אפיקים:

הגדרה מרחבית של שטחי המסדרונות אלה, וקביעת מערך הנחיות להתנהלות בהם. התייחסות הסטטוטורית מתרחשת בשלוש רמות:

1. רמה ארצית- תמ"א 1/35 והתכנית אסטרטגית לשטחים פתוחים. מינהל תכנון מקדם את התכנית האסטרטגית לשטחים פתוחים והיא נועדה להתוות את אופן ההסתכלות ואת דרכי הפעולה השונות לשמירה על שטחים פתוחים ולהגנה על בתי גידול ומסדרונות אקולוגיים. כמו כן, היא עתידה לשמש ככלי התכנוני המרכזי לשמירת מעמדם של השטחים הפתוחים כאזורים מוגנים לשנים רבות קדימה.

2. רמה מחוזית- פרוט ודיוק המסדרונות האקולוגיים הארציים בתמ"א 35 / 1 בתוך תכנית מחוזית חלקית. בשונה מהמסדרונות האקולוגיים הארציים שמוצגים במסגרת תמ"א 35 תיקון 1 באופן סכמתי, תכנון ברמה המחוזית יכול לתת למסדרונות משמעות אקולוגית והתייחסות לשטחים חשובים לקישוריות ברמה המחוזית, ולהנחות את אופן השמירה עליהם.

3. רמה מקומית- פרוט ודיוק המסדרונות האקולוגיים בתכניות הכוללניות במועצות האזוריות. תהליך ההכנה, הדיון והאישור של תכניות המתאר הכוללניות מהווה צומת קבלת החלטות שאין ערוך לחשיבותו, ושעתיד להשפיע באופן מכריע על התכנון העתידי של המרחב הבנוי והפתוח בישראל. עד כה עיקר הפעילות בתכנון הכוללני הייתה ביישובים עירוניים, אך בשנים הקרובות צפוי מינהל התכנון להוביל מהלך רחב של הכנת תכניות כוללניות למועצות האזוריות. בשונה מהרמה הארצית שבה התשריטים שורטטו בצורה סכמתית בקנה-מידה ארצי, והם חסרים התייחסות לשטחים חשובים לקישוריות ברמה המקומית, התכניות הכוללניות במועצות האזוריות מהוות הזדמנות להשגת תכנון מקומי המקנה הגנה לשטחים בעלי חשיבות לקישוריות המקומית והאזורית, שלא מוגנים ע"פ התמ"א.

מסקנות עבודה זו הן שבתוך הגדרות התכנון, צווארי בקבוק שהם קריטיים במיוחד להמשך תפקודם של המסדרונות האקולוגיים ושמופּו כאן, צריכים להיות במעמד של שטחים מוגנים, על מנת לספק הגנה ברמה גבוהה, אשר תבטיח את המשך תפקודם התקין.

ניהולית

הגדרת גוף המנהל את השטח באופן שמאפשר שמירת טבע וחקלאות, כולל פיקוח ואכיפה.

למרות חשיבותם של המסדרונות, אין גוף האחראי על המשך תפקודם. כתוצאה מכך נוצרים מצבים בהם מסדרונות חשובים הולכים ונחסמים. לדוגמה, השטח בין ערערה לאום אל-פאחם, אשר למרות שמסומן כמסדרון אקולוגי בתמ"א 1/35, הוא מקוטע בהפרות בניה וגידור. ללא ניהול, שטחי המסדרונות הולכים ומאבדים את יכולתם למלא את תפקידם האקולוגי. לפיכך יש הכרח בפיתוח מנגנון לניהול שטחים אלה, אשר יבטיח את המשך תפקודם. שטחי המסדרונות הם מטבעם שטחים פתוחים המנוהלים ע"י גופים שונים למטרות שונות, וחלק ניכר מהם פעיל כשטחים חקלאיים. גם אם תובטח ההגנה הסטטוטורית על שטחי המסדרונות ויוגדרו הנחיות להתנהלות בהם, יכולתם של שטחים אלה לתפקד מבחינה אקולוגית תלויה בקיומו של גוף מנהל, שיבטיח שאכן יתקיימו בהם התנאים הנחוצים.

התפקיד המורכב של ניהול שטחי המסדרונות דורש גוף בעל סמכויות ויכולות ברמה הארצית, עם מערך פיקוח והיכרות עם השטח. לדעתנו הסיירת הירוקה היא גוף המסוגל לבצע את התפקיד המורכב, זאת תוך התאמות למשימות הנדרשות. לפי המתווה שלנו, פעילות הסיירת הירוקה בשטחי המסדרונות תוכוון ע"י מנהלת הכוללת את המועצות האזוריות, משרד החקלאות, רשות הטבע והגנים ובעלי עניין נוספים. המנהלת תהיה הגוף המקצועי שתתווה את מדיניות הניהול.

לאור היקף הפעילות והסמכות של הסיירת הירוקה לדעתנו היא תוכל להיות הגוף המבצע את ניהול המסדרונות האקולוגיים זאת בליווי מקצועי של רט"ג, משרד החקלאות והמועצות האזוריות.

הסיירת הירוקה - היחידה הארצית לפיקוח בשטחים הפתוחים

בשנת 1976 מינה שר החקלאות אהרון אוזן ועדה בראשות מאיר זורע, מנהל מינהל מקרקעי ישראל, שנועדה לבדוק את ההשתלטות על אדמות המדינה. הועדה ממליצה להקים יחידה לפיקוח ושמירה על שטחים פתוחים בראשות שמורות הטבע

פעילותה של הסיירת הירוקה נעשית באמצעות פקחים בפריסה ארצית פעילות זו מתבצעת בשטחים פתוחים בלבד, ובהם שטחים חקלאיים ושטחי מרעה. מדיניותה נקבעת על-ידי ועדת מנכ"לים בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה ופעילותה מבוקרת על-ידי ועדת חשבים המתכנסת, פעמיים בשנה.

בהחלטה מס. 6014 של הממשלה מיום 20/08/1995 נקבע כי:

(א) בהתאם לסעיף 30 לחוק יסוד: הממשלה, להעביר לשר לאיכות הסביבה את הסמכויות הנתונות לשר החקלאות ואת החובות המוטלות עליו לפי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ב-1992 (להלן - החוק).

(ב) לשנות, לעניין החוק את התואר שר החקלאות לתואר השר לאיכות הסביבה.

(ג) לאמץ את המלצות הועדה שמונתה על-ידי ראש הממשלה ביום ד' בתמוז התשנ"ה (02/07/1995), ובהתאם לכך:

(א) להמשיך את הפעלת היחידה לפיקוח בשטחים פתוחים (להלן - הסיירת הירוקה) במסגרת רשות שמורות הטבע.

(ב) להקים ועדת מנכ"לים בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה ובהשתתפות המנכ"לים של משרדי החקלאות, איכות הסביבה, פנים, בטחון, אוצר, משפטים, מינהל מקרקעי ישראל וכן קרן הקיימת לישראל, הסוכנות היהודית ורשות שמורות הטבע. הועדה תתאם את פעולות ה"סיירת הירוקה", ותבטיח את המשך מלאכת האכיפה המבוצעת על-ידה, בהתאם לסמכויות החוקיות שניתנו לפקחיה.

"הסיירת הירוקה" היא יחידה עצמאית של רשות הטבע והגנים, וכפופה לגופים הבאים:

- קרן קיימת לישראל - הסדרת מרעה ביערות, מניעת נזקים ליערות והחורשים כתוצאה מרעה בלתי חוקית, פינוי מיערות קק"ל ואיתור שטחים לנטיעות
- משרד הפנים - איתור בנייה בלתי חוקית בשטחים פתוחים
- משרד הביטחון - טיפול בהסגות גבול (רעה בלתי חוקית, בניה במחבורים וגניבות) בשטחי אש
- משרד החקלאות - הסדרת מרעה בשטחים פתוחים ואכיפת פקודת היערות
- מינהל מקרקעי ישראל - טיפול בעיבוד לא חוקי של אדמות מדינה, מניעת כרייה בלתי חוקית, הסדרת שטחים מרעה, צו מינהלי, תיקים לסילוק יד
- המשרד להגנת הסביבה - אכיפת חוק איסור נהיגה בחוף הים
- מקורות - פיקוח על תוואי המוביל הארצי
- רשות הטבע והגנים – פקחי הסיירת הירוקה הם גם פקחי הרשות- פינוי פולשים משמורות טבע וגנים לאומים, השתתפות במבצעים, ספירת בעלי חיים, ופיקוח שריפות וצייד
- מע"צ - טיפול בשלטים שהוצבו בניגוד לקבוע בחוק הדרכים (שילוט) התשכ"ו - 1966

בהתאם לרשימת החוקים שלהלן:

- (א) חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1988;
- (ב) חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969 - ביחד עם חוק מינהל מקרקעי ישראל, התש"ך-1960;
- (ג) חוק מקרקעי ציבור (סילוק פולשים), התשמ"א-1981;
- (ד) חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז-1967;
- (ה) חוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965;
- (ו) פקודת המכרות;
- (ז) חוק להגנת הצומח (נזקי עיזים), התש"י-1950;
- (ח) תקנות 74 ו-125 לתקנות ההגנה (שעת חרום);
- (ט) פקודת מחלות בעלי חיים (נוסח חדש) התשמ"ה-1985;
- (י) חוק המים, התשי"ט-1959;
- (יא) חוק הדרכים (שילוט), התשכ"ו-1966;
- (יב) חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984;
- (יג) פקודת הרועים, 1946;
- (יד) חוק למניעת שריפות בשדות, התש"י-1949;
- (טו) פקודת היערות והתקנות שהוצאו מכוחה

מקורות

- אחירון-פרומקין ת. (עורכת) 2012. קיטוע בתי גידול על ידי תשתיות תחבורה: מדריך לאיתור קונפליקטים ולתכנון פתרונות. החברה הלאומית לדרכים
- האן ובלבן 2010. מדריך לתכנון וניהול תשתיות טבע עירוני מדריך לתכנון וניהול תשתיות טבע עירוני. מכון דש"א.
- יושע 2018. פיילוט לניטור התנגשות עופות בקו מתח עליון בעמק יזרעאל- דו"ח מסכם. חברת חשמל, רשות הטבע והגנים, החברה להגנת הטבע, המשרד להגנת הסביבה.
- לבין וחוב' 2017. זיהום אור וצמצומו. רקע מדעי, תמונת מצב ודרכי פעולה אפשריות. סיכום ותובנות של ועדת מומחים. האגודה הישראלית לאקולוגיה ולמדעי הסביבה.
- רותם 2011. פרק אקולוגי בתוך: השכרת קרקע לחקלאות לטווח קצר והשפעותיה האקולוגיות: מקרה חולות הנגב המערבי. בן-ישראל א. ורמון א. מכון דש"א ורשות הטבע והגנים
- Kight, Saha, Swaddle. 2012. Anthropogenic noise is associated with reductions in the productivity of breeding Eastern Bluebirds (*Sialia sialis*). *Ecological Application* 22:1989–1996
- Morin, et al. 2018. The truth about cats and dogs: Landscape composition and human occupation mediate the distribution and potential impact of non-native carnivores. *Global Ecology and Conservation* 15.
- Reijnen et al. 1996. The effects of car traffic on the density of breeding birds in Dutch Agricultural Grasslands. *Biological Conservation* 75:255-260.
- Ware et al. 2015. A phantom road experiment reveals traffic noise is an invisible source of habitat degradation. *Proc Natl Acad Sci USA* 112:12105–12109.
- <https://www.lightpollutionmap.info/#zoom=4&lat=5759860&lon=1619364&layers=B0FFFFTFFFF>

ע"ר

החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

www.teva.org.il
